

BIBLIOTECA LITTERARIA. SERIA II.

J. ARAGO.

PUJOLU

CHEFULŪ MIKELEŢILORŪ.



Traducere

DE

D. M. Georgescu.

22 OCT 2013

BUCUREȘTI.

LIBRARIU-EDITORU GEORGE JOANID.

1856.

26.493

BIBLIOTECA INSTITUTULUI
FIZIOLÓGIC DE ANATOMIA ȘI FIZIOLÓGIA
TARGHIEU - BUCUREȘTI

PREFAȚA.

— Ce carte este asta? romană este? istorică este?

— Nu este romană.

— Așa dar' este istorică.

— Știmarea nu este loșică. Pujol a trăit, 'lă amă vuzată kă okii mei, 'lă amă kănnoskată, 'i amă vorbită, amă mīnkată kă elă, alțsrea kă elă, la masa lăi, mī la à mea. Adese-orī s'a preimblată la Pernignian, brauă la brauă kă maremalădă dăchele d'Albsfera, kă generalii Mașrice - Mateis, Dekæen mi Lamark, kariī 'lă ișbeaă prea mlătă, prekam mi kă xñ mare nămăgă de offigeri seneriori din omlireā Katalonieī, în sīngeroasele epoci de snre kare vomă vorbi mai 'nainte.

Pujol a înfrikovată toată Ispania de susă; a dată Franței millioane, nekīnd elă 'mi le ară fi năstă onri ne seama sa prin drentă de konkăstă (kăcherire). Cheata lăi vœa infernală a despăiată, a năstăită, a arșă, a măchelită; 'lă amă vuzată asșura lăkrărei, kă stiletălă în mīnă, kă karabina la xmăgă. bătīndă-'mi jokă de lakrimi, de răgăcișni,

de desperare. Eă amă vîzată această ceată de întregari skъpaї din nъskъriї mi din fъrцї, înainteа kъria fъceăș populațiile armate mi se inkideăș prin четъдї, amă vîzată, zikă, această ceată tremărindă nъmaї la o vorbă, la o kъbъtъrъ, la ună simula uestă elă kъnitanъlă eї Pujol.

— Аша dar' este o istoriă kъ totălă adevirată?

— Nъ, amiche lektoră; este nъmaї o istoriă *adevirată*; dar', ka sъ se fi fъkătă kъ totălă, ară fi trebuită sъ fi kоmulektă. Mă kare este acela ce ară nъtea kompletă storia passioneloră lă Pujol? Întreabă ne acela kariї аă kъnnoskătă ka mi mine, saă poate inkъ mi mai bine, fъră indoială, ne auestă infioratoră mi redătată resbellitoră; eї iđi voră snъne ceea ce nъtea elă, mi dakъ vre o dată sșfletălă lă de feră s'a trasă în anoi dîn aintea vre ună nerikolă saă dakъ s'a miskată înainteа vre ună amenințari din partea oameniloră saă а cherălă. Тълхари Kalabriei lingă Pujol sântă kъ minxmi glasă, sântă imbrăkăї în mъtase, se leagăș în vise dălci mi frămoase, kъntă kъ gitara mi miroș la narfame.

Sъ desfъnărămă aič kъteva din celle mai de kъneteniă foi alle biegei vestitălă meă întregară; mai mătă nъ vъ promittă. În auestea se va gъsi ăenerositate, tълxariї, mъrinimiă, omorări monstruoase, neferășiri mi nobile passione. Este kiară ăenislă de bine mi de răă lăntîndăse nentă la nentă: mi totă de ună ăenislă rălălă birăitoră.

Este Pujol!



PUJOLŪ
CHEFULŪ MIKELETILORŪ.*



* Nămirea snoră țalxarî saș bandiği Isnaniolt.



John Alderson
Architect & Engineer

P U J O L Ū

SAȘ

KATALONIA (1809 — 1814.)



I.

Înainte-ecceâ.

Era încă o mare și memorabilă epocă, că toate
ce învenisese à se simți că marele soare care învârlia
Franța nu mai arunca decât nisce raze înginate asupra
tatelor celorlalte țări ale Europei.

Ambiționea și gloria lui Napoleon I-lea, nu se
puteau împărți; el vrea să fie liber și neoprit la lăcră-
rile sale în lume; el se împușca în nemărginită luptă
ne care și-lă kroisse el, și că toate acestea, atît și miază-
noapte kît și la miază-ză, desne toate țările se ardi-
caș înfricomețoare barriere care-lă împiedecaș și-lă fuceaș
à se potikni în grășmentile sale pămînt. Ostăș nedomo-
lită, imperatoră omnipotentă, îndată ce arunca o cățetă
mînioasă asupra vre unei imperii, avelă imperii tremura
și pinea gata keile de ară à țetșiloră sale îmbinse.

În orășlă Cesariloră și ală paniloră, domnea și
grănkă încă în făș; Svecia îi era devotată pentru prin-

1815, kă kare o înzestrasse; Ispania vărșse ne tronul sâr
 sgarbit de zărtă din frunzi lăi kare se silită de á se mi
 traue din elă; dar' neste pârșină ilă simți din noș kă
 nătere asăna-î trasă în arma avelăia kare sârna ori 4e
 nădikă se ivea înainte-î. Bienna, Berlinsă, totă de zăna
 sârșse mi neînchetă gata de á mi skătra manta șmilin-
 uei loră, nă tăceaă dekătă nentă kă autentaă ka vobile
 loră să resune de odată kă nămeroasele voci alle cel-
 loră alte rigate ameninuate. Anglia bloka portările Fran-
 uei fără însă á kăteza de á le mi ataka de angoane.
 Răssia, karea avea să se fakă neste pârșină zăre reche mor-
 mintă ală vitezeloră armii franceze, era ka zăre kolossă des-
 perată, într'o tărșrare askănsă, snre á se opuăne zăre-
 mestiloră isbiri 4e se kăpetaă kontra sa. Blokă kă kontinen-
 tală, tristă inkiăire nentă spiritele velle mărșinite, însă
 mare mi săblimă kăpetae săb karea zăna să se plece tră-
 fia britanikă, întămnă din toate pârșile o onănerē ne karea
 Nanoleon n'o autentasse de lokă. Elă kănoskă atănci kă
 Răssia, fiindă în kapăle imnreșnăreî năteriloră, înainte de
 á se lăuta kă tănrile mi kă iarna ei, se lăuta prin ajen-
 ții sei sekregi.

Kăchereia Răssiei se otrăsse.

Îndată 4e toate vanitășile reșestă șmilite prin biră-
 ingele lăi Nanoleon kătezară á'le nrii în față, îndată 4e
 se zăre kă să'șă onăre nenzăratele loră stabilă inaintea
 torrentăli kare le konleșisse, resănetăle ačestei zăre fă ter-
 ribilă, mi 4ea d'ntăre învinere zămă să addăkă mi altele
 dăre dinsa. Drentă ačea, săveraniă kăreăđ de marele imne-
 ratoră se vărșă pârșină kăre pârșină siligă de á se traue
 îndărtă, mi merseră, măi tođă imnreșnă de se grămădiră
 imnreșnăle venisăli kare i a fostă koronată, ka kăm snre

à se adăuosti sãbt ațecauã mantã protektoare saã, mãi bine, sure à se ingrona în ațelauã mormintã.

Atãnci se întimnlarã sînceroase katastrofe, atãnci istoria învingãtorilorã lãmei țivilisate sãuãã inimile fãrã à rechi însã mi entusiasmlã; atãnci frumozãã soare se întãnekã, mi fãrã à țere ertare, veni rindãã nostrã (Franchesilorã) de à tremãra în pnovințele kãtronite.

Învãlmãșeala se fãkã ċeneralã: kã omã kontra o sãtã de popoli! kãmã sã se învingã, mi astã-felã pãkãroasa stinkã din Sãnta-Elena pãiimi ãlțimãã sãsninã ãã ațestei nemãrșinite gloriã, kã kãrea nã se mãi poate kompara niã kãna din gloriile lãmei.

Lãuã kã toate aștea seama țe renețe îmblaã atãnci, mi kãm se îmbãlțeãã evenimentele în sînlã Esronei sãdãite! Vãlțãrãã ċesarilorã domnindã neste lãme, avãt-a elã vre odatã mãi mãlț îșdeãlã în sborãã sãã? Vãlțãrãã, rețele aerããi, strebãttã-a elã vre o datã snãgiãã kã mãi mãlț renețããne?

La 9 mãi, Napoleon pleãkã de la St. Klãd, țirkãã imperialã.

La 16, rețele mi rețina Svegiei ilã întîmniã la Fribãrgã mi i jãrã alianțã mi fidelitate . . .

La 18, se așlã în Dresda.

La 6 iãniã, vizitã Dantsigãã; la 22 se înțene deskiderea ațellei kampanii à Rãssiei ãnde peritã atitã de nobile vitejii mi ãnde nã remãse altã dekitã gloria în mizlokãã atitãrã rechi mi sînceroase jertfiri.

La 23, omtirea trețe Niemenãã: ațea omtire în kãrea se vedeãã aței țãkãuã mi pozomorigiã soldãuã, nedomoliã de ori țe trãdã fisikã, aței soldãuã pe karit. imperatorãã, kãre'i pãodãssese sîngãrã, pãtea sã'i kãeme ne fie-

kare anume, saș dъпъ nъmele batallilorș kare îi fьkъsserъ illъstri.

La 1 iulіѝ sъnpъserъ Wilna.

Пъшirea era atітș de reneде, viktorіje atітș de strel-
lъchitoare, іrkіlș tsarșlș nъts sъ азъ akъm, ne депъrtatъlș
sъș tronș, resъnъtorъlș ekoș alș nasilorș avan-gardei fran-
chese karea inainta ka kъtre зnș trіsmfș sikъrș ші ne-
gremітș.

Sъ ne ginemș dъпъ vitezele noastre leџioane.

La 23 iulіѝ, prіngulș Bagration voiesche sъ'шī cherche
soarta armelorș la Moilevș. Davъstș se іnsarчіnъ sъ'ї a-
rate kъ era gremітș.

La 25 зnș detaumentș se aratъ kъ semne de а
ouri sborъlș armatei. Nansъti, іn kаrъlș а dъoъ divisiune
de karabinieri, 'lș іmbrіnчeute іnainte sure Ostrovno. Ші,
ka kъm atіtea neisbіnde n'arș fi fostș іnkъ іnvъyъtъrі de
ajъnsș, la 27, garda rъssъ din зrmъ, tare de zече mіi
de oamenі, se іnvіnчe kъ totъlș la Ostrovno.

La 17 азgъstș, іmperatorъlș vede іnainte-ї orашlș
Smolensk іnfъyіmіndъ-шī іnaltele sale zidъrі unі іnfrikowъ-
toarea sa garnisonъ. Ачi fъ зnș nъntș de onrige, зnș re-
naosș de kiteva ore, o lъntъ regъlatъ, o birsіngъ. Omti-
rea rъssъ vrъ sъ se onpъrъ la sborъlș vъltъrъlși; vъltъrъlș
шī іntinde arinile unі strebatte іnainte, lъssіndș чіnчi mіi
kadavre ne nъmіntș mi dіndș іn mіinele omtirei franчese
weante mіi de prisionieri.

Salъtare akъm orашlși sъntș! salъtare чetъyіi kъ
kъpolele de arș, karea se іnalчъ іn aerș nlinъ de mъn-
drіъ, ka kъm ачeastъ zi n'avea sъ fіz de lokș ajъnslș џe-
remoniilorș іmmormіntъrei sale.

Batallia de la Moskova fъ зna din чelle maі omori-
toare din kite s'aș datș vre o datъ: din partea Franчesi-

loră kăzără dsoz-zecî miî de oamenî; Răssiî nerdără trei-zecî de miî moruî, mi lăssară çinçî miî prisonierî. Se deteră neste şeaî-zecî miî de tărîî din fie-kare parte; mi Napoleon, de la batallia de la Marengo, nă mai arătasse mai măltă vitejiă, netărărare, aktivitate mi çeniş.

Într'acestea remăşigele outireî răsse treceaş prin Moska în toată lănuimea ei mi se retrăceaş spre rezărită, în timoş ce Françesîî îmi făceaş intrarea loră trişmfală în această ală dsoilea kanitală à immeriăliă tsariloră. Este uti-stă ce rolă a jăkată fokăliă în sînăliă astăi orauş dănpă în-çetarea tărîniloră.

Şi nekînd se desfăşura în depărtare această ar-zîndă paçină à istoriei noastre, Parisăliă ce făcea? A-ntenta bşletinele glorioase: mi, într'o zi de la Dămnezeş, çeneralăliă Mallet făkă să resăne strigarea revoltei, mi la 23 oktobre proklamă kăderea lăi Napoleon I.

La 5 decembre, imperatorăliă părgăsi armata.

Çeneralăliă Mallet fă împăskată. Într'acestea însă mijlociă mi vorbe de klemençă, nentă kă sînçeroasele ekatombe se sokoteaş de kătre imperatorăliă nămai asăna kîmpiloră de çebellă.

La 14 febrăre 1813, Napoleon çeră întăriă de la kornăliă leçislatifă.

La 27 marte, Prăssia deklară Françeiă resbellăliă ne façă.

La 15 aprilă, Napoleon plekă din Parisă spre à se năne în kanăliă armatei çellei năoi, tare de o sătă şeaî-zecî mi şeasse miî oamenî.

Atănci ară fi zisă çineva kă vede înainte şăş ar-măsară de Nămidia allergîndă fără friş înainte sa spre à vedea daka nămîntăliă îi era de ajănsă, saş mai bine kă askălta înverşăpăriale şăş leş din năstietăpile Abissiniăi

renezindă-se să se arunce asupra karavanei periodice din carea obișnușeau să vină sâmbra mistătoarea sa foame?

Și apoi să vedemă, numai ză omă se skoală, pleacă și se depărtează?

Îa privigi, numai.

La 12 mai, batallia de la Lützen, zndă soldađii francheșii se imuls de gloriă.

La 18 mai, omțirea francheșă intră în Dresda, și la 31 de famoasa batallie de la Bautzen și de la Birmen.

La 4 iunie se înceie sșsrendare de arme la Illersitz și la kongreslă de la Praga. Imneratorlă priimește mizlocirea Austriei.

Heste kâte-va zille ayeastă karte deklară resbel-lășă prekșm fıkăsse și Prăssia; și, la 12 augustă, omțirile ei porneskă sură a batte ne francheșii și sură a se imprăsuă kă infrikowștoarea koalisione (znie).

La 26 și 27 se dete sinșeroasa batallie de la Dresda. Generalășă Moro se omori, și boamba karea kăză neste transfăuele¹ merse s'ă kaste în mizlokășă rindăriloră vrăjmășemti: și țănlă are prienere!

Batallia de la Linsika țină natră zille. Francheșii aveășă sșbt arme o sștă trei-zeci și ontă mi oamenii, i-nemiciii aveășă trei-sște mi. Armata francheșă apșssată sșbt kovășșirea kătimei, trădată de Saksoni, fș silită de a se retrage.

La 30 oktobre, Bavareziu, imprășșindă-se kă Austriai, se încerkă să onrească ne bravii francheșii la Hanaș. Dar' fșră imbrănciđii, și soldađii nemșritoarei armate se mai întărigă prin ayeastă nșoz isbindă, karea fș, va! kă o șltimă rază a znei gloriu auroane de a se

¹ Fagărlă dintr'o omțire în partea vrăjmășemășă.

stințe. Toate erau perdate; *afară de onoare!* Napoleon ajunse la Paris la 9 noiembrie și la 31 decembrie aliații trecură Rinul și căutară nămintăle sakrăle.

Aici se desfășură cea mai minșnată kampanie a celui întâi konitanș alș țatlorș ȝărrilorș și alș țatlorș e-pocelorș. Aici Bonaparte se nasce pentru ă dăoa oarb și regăsește toate aktiuitatea ȝellorș d'întiș resbellē alle sale din Italia. Aici Napoleon și Bonaparte făcș unș singurș și avelamș omș. Birșingele ns se mai krtoligș prin attakrē de oamenē, ȝi se lantș penislē nentș în uentș kș nisce masse ȝrimentē, kȝzindș și reskălindș-se mai mare și mai paternikș. Cineva krede kș în fî-kare minștr lanta n ajunșș la cea din ȝrmș ă eș respirare, și kolossălē kontra kȝrăla se isbeskș miile de leȝione koalitate abia s'a klintitș din aveastș ishire. În orē ȝe parte strebatte sȝ-neata okălēlē sȝ de valtră, remine snȝrtș și golȝșne. Sântș-Dizier, Brienna, Wampnobert, Montmirail, notș nȝmi-impreskș kș Arkola, Lodi, Montenotte, Rivoli. Napoleon se afla akolo unde nerikălē se arȝta mai întegitorș. Kînd retrăgerca se fȝcea inkarkatș și sgomolăstș, kȝnitanslē se renezea kș anada în minș, reneze și iste ka gîndălē: îndutș armata se réameza în regȝla de batallē, și viktoriatar' se mai nleka ȝtre sfîmiatele noastre steagșrē.

Dar' insș a trebitș sȝ se învingș. Parislē se afla ka într'o nlasș de ferș; sdrobitele falange francese nȝșeăș inkș snrijinite de infokatslē lorș patriotismș; dar' akzindș în ȝrma lorș ȝrletlē ȝrȝmmilorș, oki soldaȝilorș se împlăș de lakrime.

Ei merȝeăș, merȝeăș unde li se zissese de ă merȝe. Era o agonie kareea sfîmia inimă, era ka unș konvoit "șgnerekș... Lui astș-felș remșmigele ȝellei mai paternice ostirē din lăme înbla nribēindș ne iȝi

datъ nъ m'amă pătătă vîta fîră ka sъ nъ simyă indoitslă sim-
timentă de groază mi de admirare. N'amă pătătă îngelleuе
în viața mea altъ natără mai dramatikъ, mai nobilъ, mai
srîciōasъ!

Amă sъ vorbeskă de dînsălă. Amă sъ vъ spăix mi
moartea sa, moarte demnă de viața ce a trăită; sinuе-
rosă kadră ală xni tabloă kolorată kă kătrană; altimă sxs-
ninare à xni volkană; altimă lavă á xni krateră kare'mi
arxnkă cea din xrmă ameningare.

Păjolă trebsia sъ moară ama prekăm a mărită. Săntă
nisce xsiri kare nъ se kompleteză dekită nșmai kînd va în-
çeta çirkălarea sînuelsi; nșmai kînd se va înkide groana
asșna çenșmei nesimyitoare; nșmai kînd strigarea oame-
niloră mi înverșănrile miniei loră nъ le mai potă re-
insșflegi.

Daka Păjolă 'mi ară fi terminată viața paçinikă în pa-
tslă săă. daka 'mi ară fi dată altima resșflare în brațele
amiciloră săi nlingînd-lă, daka n'ară fi isbită trșuetslă asș-
na çelloră din xrmă tortări alle sale, viața lăi Păjolă ară
fi fostă nekomlektă; ară fi fostă o lipsă saă xă néade-
vără în açeastă kariere atită de lăngă mi atită de măr-
qinită totă de odată, în karea totălă a fostă mare, infri-
koștoră mi terribilă.

Napoleon trebsia sъ moară la Sănta-Elena; Pă-
jolă era predestinată la kășmi mi la fărçi.

Napoleon mi Păjolă!...

Și nentă ce nă? Peate kă lăi Păjolă nă'i a linsită
altă, sșre à fi xă omă mare, dekită soldaçi disçinlinaçi
mi sğdsirile xnei renșbliçi nșskinde. Dămnezeă, saă mai
bine demonălă, n'aă voită sъ fiă ama: Dămnezeă, saă infer-
nălă, n'aă făkătă bine. Daka oamenii 'mi ară fi kroită viața loră
singări, ară fi fostă nrea nșjine kontraste în açeastă lăme;

nemiciii lui, celăl pășină așea ne kariii mi'i făksse elă singură din voea să, stăksseeră aktorii nesnămintăii alle cel-loră mai frămose isbinde ostăreștii din toții sekoliu, kăr-mășii de ceii mai vitezi umerali din lăme, săbt ordinii celăii mai illăstră kănităne ală timniloră vekii mi nșoi. I-nemiciii lui Păjoluă kănoscheaș piramidele, Arkola, Lodi; Eii strebătăsseră Alpii, trekăsseră Rinăle mi Danăbiăle, se bătăsseră săb toate zonele, trismăsseră asăpra tătăloră năteriloră eșronéane. Păjoluă o iutia asta nrea bine; elă nričesăsse kă, nentă a imbinăe nisce oamenii običănișii a se șita la moarte fără a klinii din okii mi fără a'șii inkășta șnășchiana, 'i se čerea să aibă o taktikă nșoă de mizloače nșoi. Elă o iutia mi nentă așea imi lăsse mășșii de a așșne la ăinta sa. Adese-orii mi iena gășșete mizlo-kăle de a se lănta kă kovășnire kontra șnăi inemikă mai tare dekătă dinsa, lăindă viklenia șnre așștoră la nenăștin-ăăi nentă a șnășne năterea; mi Păjoluă era totă de odăț ienă mi văne: kă čea d'intiș se assemăna la kășzime, kă čea de ală dșoilea la vikleniă.

Șii anoi să vedemă če nătere posseda lăjoluă șnre a se onășne la năvălirea Katalonie, ne karea 'mi o allessese de kămpă de lăntă? posseda șeasse ște de bandișii škă-păii de n'ın năskării, skowii din ștreangă mi kariii kre-deaș nămăi în năterea nămnăleșii săă a karabinei. Mai aveă inkă mi dșoi kătri kariii nărtăă dșoă tășlege de kămpă! Kănd se nșgora kăte o dată într'ăneș norokă nrin kămpă, nănea vre-o činčii-șnre-zeče din bandișii săi de inkălekaș ne atăii kăi făraii de nrin șărele mi ogrăzile kaseloră isolate mi kășora le da nomnosăleș tită de *Kavaleria lui Pujolu*.

Dăne če se făčea așeasta, mi dăne če se termina lănta săă mai bine șăiderea, Păjoluă imi deskăleka kășre-

yii; mi atânci flibxstierii,* devenindă iar' nedestrî, se întorînaş din noş înnegruş kă dînsălă ne selbatiçile stînci, prin întornekoasele mi tăkstele kodrăi, saş ne niskările ni-rineene kăsnate kă zăpadă.

Kăm mi ce felă s'a formată açeastă infrikouătoare ceată karea a făktă să tremăre atîtă timpă kînd França mi kînd Ispania?

Eakă să vă spuă în ce kîş :

Înjolă era din mikălă mi frămosă orşwelă Bezală, prea puşină depărtată de Figueras. Era fişlă şnei femei pioase (evlavioase) mi venerate. La întîia strigare de îndependinşă à Katalaniloră şniş se skălă mi elă spre á res-ninşe omtirile françese kare trekăsseră atânci de kăşind strimtoarea Pertăssălă. La înçenşă okăşă măşniş kă vre o dăoi-spre-zече şniş bravă mi kătezătoră ka mi dînsălă, mi făkă drentă çerkare, şniş resbellă ka de vinştoră. Elă da aşnra omăşlă kă karabina (prekăm o zîcea kîară elă de mălte ori), ka kăm ară da çineva aşnra kanreloră selbatiçe, mi avea mare măşşmire de à nă lăssa lăniş patriei sale lînsişi de mînkare. Elă avea şniş frate kă dăoi anni măi mikă dekîş dînsălă kăşăia îi nredikă o kăşăiadă din çelle măi infokate, arşîndă-î reliçia apăssată de kătre *svigto-rîi reşiloră*, şmire karea totă de şna s'a dată françesiloră de kătre lokăştoră Peninsălei. Însuăş în săşfle-tălă lăş şperanşă kăşşnei de martiră; mi în fine kombăttă kă atita nătere răşşăşnişle mi lakrimile măşş-sei, inkîşă băşşlă Mateiş, fiindă slabă mi frikosă de fire, mi kătre a-çeasta paşnikă mi nioşă (evlavioşă), se îndăşplekă mi se dete legată de mîniş mi de niçioare în voea fratelă-săş, à kăşăia reneziçişne 'i se năş ka o însuăşare çereaskă

* Şniş felă de niraşi foarte aşeri ne mare.

Mateix se пѣрѣси атѣнчї de кѣргїле сѣnte, zisse adio aspri-
milorѣ monastireштї, кѣ kare їшї netrekusse ama mѣлтѣ
timнѣ їn mistїcїle sale medїtѣrї, шї se armѣ kѣ snѣїmїntѣ-
toarea karabїnѣ.

Пѣjolѣ маї avea їнкѣ шї o sorѣ, o jѣnѣ blindѣ mi
szavѣ, bѣlaїѣ шї galbenѣ їntr'o ѣearrѣ xnde toate fegele
szntѣ smeade шї anrinse, o jѣnѣ karea nѣ mtia altѣ чева
їn їsme dekѣтѣ nѣmaї binele, adїkѣ o їsbire kѣratѣ шї
szntѣ kѣtre Dѣmnezeѣ шї kѣtre maїkѣ-sa, їsbїndѣ ne
fragїї szї nentrѣ kѣ szffletѣлѣ eї de feчїoарѣ її zїchea kѣ
trebѣїa szї їsbeaskѣ шї sz чеарѣ misericordia cereaskѣ
nentrѣ dѣnшїї. Kїnd Agata їmї ardїka okїї snre чеrѣ,
nѣmaї dekїтѣ se nogora znѣ darѣ Dѣmnezeeskѣ de szsѣ.
Пѣrintele чеreskѣ nѣ ї arѣ si refksatѣ nimїkѣ, шї astѣ-felѣ
krѣatѣra шї kѣ Krѣatorѣлѣ se xneaѣ, чelѣ маї tare pro-
teчїndѣ ne чelѣ maї nenѣtinчїosѣ, шї чelѣ maї nenѣtinчїosѣ
їxndїndѣ шї binekѣvїntїndѣ ne чelѣ maї nѣternїkѣ.

O! lakrimile, dolїslѣ, desnerarea, eraѣ їнкѣ ne-
штїste de Agata; їnsѣ, kїnd чїneva se aflѣ abїa la bїrsta
de шеaї-snre-zече annї, viaгa se poate desfѣшѣra їnain-
tea sa їngѣ шї fѣrtѣnoasz, шї nrin xrmare, noї avemѣ
sz aflѣmѣ їn шїrѣлѣ evenimentelorѣ ne kare amѣ sz le x-
mezѣ de apгоane, daka, їn чеa dїn xrmѣ zi a jѣneї Agate,
vomѣ avea sz nїnчїemѣ ne o kѣlnabilѣ saѣ ne o martїrѣ.

Ѓn sїnѣлѣ orѣшelѣлї Bezalѣ se afla znѣ bѣketѣ de
frayede шї nobile Katalane kare, mergїndѣ la nreїmblare
saѣ la bїserїkѣ, attrѣчїeaѣ asxngѣ-le lakomele kѣxtѣtѣrї
alle jѣnilorѣ kavalerї alle kѣrora їnimї bѣtteaѣ de doringe
шї de ѣelosїrѣ.

Ѓnsѣ Agata, d'їntre toate kamaradele eї, їnspira
їn totѣ orawslѣ nѣmaї resnektѣ mi adorare. Kѣxtѣtѣrїle
se abѣtteaѣ de asxngѣ frѣnчїї sale, ne karea negrѣлѣ vѣлѣ

se desemna ka o așreolă sfîcîtoasă. Tallia ei era mlădi-oasă ka o smîcea de finică; și kînd din întîmplare skăpaș din okii albaștri niskaiba lăcîri skinteietoare mai rene de dekîț gîndul, îndat se revîrsa pe kînzlă ei o faț de ros karea semna lăindă koloarele bzelor sale palide și tremurătoare.

Sirmană konillă! kare va fi oare soarta ta pe a chestă pămîntă ală Ispaniei unde are să se isbească atîtea patime, unde are să kargă atîț sîmpe, unde aș să se komitte (săvîrșească) atîtea nelegîri? Dămnezeș să te anere și să te proteje, o soră à lăi Iosif Pjoloș, o sîkă à mamei lăi Pjoloș!

Agata se rîga în toată zillele nentră mamă-sa, karea și ea se rîga assemenea, în fî-kare zi, nentră sîr-sa nrea îhbită mi nentră chei-'l-aldă konii ai săi. Ea se rîga mai kă deosebire nentră Iosif, cheș mai mare dekîț toți; kăci elă avea mai kă seamă, trebînu de rîgăchîșni, nentră kă elă, inkă din konillăria sa, se obișnîșise à prîvi fî kare relijîș ka o minchîșni, fî-che kăltă ka o fîșurnî-chîș, fî-che nreotă ka șnă amășitoră. Pjoloș nă încenșkîșse niči odată într'șnă temnlă înainte lăi Dămnezeș; dar' înainte mamă-sei, adese-orî a chestă nekredinșosă îmi pleka fruntea mi se șmilea plîș de resnektă și de sîală la bre o amenîngare blindă. Îndemnările mi povășșirile nietatei intraș în șffletelă lăi Pjoloș fîr de à'ă miska. Konsiliș-rile chelle mai îngellente se nerdeaș fîr niči șnă efektă, lakrimile kăraș fîr ka să'ă noată îmblinzi, mi kă toate achestea, v'amă șnșș, Pjoloș îmi îșbea ne maikă-sa kăm îșbeskă anșeliî ne Dămnezeș, kăm îșbeute Dămnezeș drep-tatea. De se întîmpla să fî maladă, Pjoloș era îndată lingă dîșna, lingă natălă șfferingei sale, neînkrezînd-și așșura nimenșî grijile ne kare 'mi le nștrasse nșmai ne

seama sa; mi, daka čineva arš fi kštezatš sč o sčnere kč bre žnš če attingčtorš, Pčjolš, fčrč ničĩ o remčukare de konsčiiuđč, 'mi arš fi pčsč in lčkrare ođelitelš sčš stiletš kontra vieđei ačelšĩ kšteččtorš.

In činga lčĩ Pčjolš eraš dočč natčre, dočč nčteri inemiče kare 'mi 'lš disnčtaš kĩnd čna kĩnd alta, mi kare 'lš kinčĩtaš mi 'lš frčmĩntaš. Inčinsč, in čelle de ne žrčmč, de čeničlš rččlšĩ, se lčssč mi elš in fatala sa žrsire, aša ka žnš inoččtorš iskčsitš kare, dčpč če s'a lčntatš kitš a nčtčtš kontra valčrilorš, se tirawte in čelle de ne žrčmč de renečĩčĩžnea žnšĩ virtejš mi se afčndč in abišč.

— Sč nč dečtentčmš, ne mama, zisse elš kčtre Matias in noantea nlekčrei lorš, kččĩ utiš kč arš inčene sč nlingč, mi sč se roače in dewertš; nrin žrčmare sč n'o intristčmš mai mčltš.

— Ba lassč sč o dečtentčmš, Iosife, resnčnsese Matias, kččĩ are sč ne dea bineččvĩntarea sa, mi asta o sč ne addčkč porokš.

— Konille, bineččvĩntarea žneĩ mčme imblč ka rčžččĩžnea mi ka blestemšlš; ačeastč bineččvĩntare are sč ne ažngč mi de departe, mi feričirea če zĩčĩ tč are sč ne vič imprežnč kč dĩnsa.

— Dar' sora noastrč?

— Ea doarme dčsč mi netčrbčratč, mi noate kč o fi vičĩndš niskaiča inčeri mi raičĩĩ: eakč dar', vezĩ akčm, kč nč trebčĩ sč'ĩ tčrbčrčmš somnšlš?

— Dar' dakč avemš sč nč mai vedemš ničĩ ne sora ničĩ ne mčma noastrč?

— Ba avemš sč le mai vedemš, Mateĩž; atitš nč-mai kč n'avemš sč le revedemš dekčtš nčmai dčpč če no vomš fače folositorĩ patriei noastre karea are akčm nevoe de noi; ačeastč đeargč are drentš la ičbirea noastrč, a-

ceastē uearrē s'a okuotā intr'ēnē kinē nebērbatē mi mi-
 melē de kētre nische strēinī kariī nē aē pnedatē semēnē-
 tēgile noastre, aē intratē in stēuinirea forteregelorē noa-
 stre prin trēdare, mi kariī, daka 'i vomē lēssa in voea
 lorē, aē sē ne gēpeaskē in celle de ne zgmē mi ne mē-
 mele mi ne sērorile noastre.

— Poate sē ne arzē mi bisericile?

— Ba nīnē akolo n'aē sē ajēngē, resnēnse Pajolē
 kē nē risē batjokoritōrē; mi apoī, Dēmnezeē este prea
 nēternikē mi krežē kē n'are sē 'i lasse nenedensigī nen-
 trē o assemenea impietate. Aīde, aīde, frate; vino sē
 ne lēzmē nēllēria inaintea kamerī unde este bētrina mēma
 noastră, mi sē allergēmē spre apērgarea Kataloniēi.

Mateīx kēz in uenākī, vērē kiteva lakrime, sē-
 rētē kē nē simtimentē reliģiosē zma kēzēuēi unde se re-
 nēssa sorē-sa, mi merse dēnē Iosif, saē mai bine sē lēssē
 ā se traue de dīnslē.

— Ūnde meruēmē, frate? zisse kē sfiatē celē mai
 mikē din auei dēoī frauī dēnē ce trekēsserē de celle din
 zgmē kase alle orashlēi.

— Tē vino dēnē mine mi tačī. La briē avemē bre
 dēoz-zēčī de gloange, nē stiletē bēnē mi askēuītē; mi la
 spinare o karabinē. Kīnd čineva are nische assemenea
 tovarēšī mi o inimē de omē, imī deskide prea lesne toate
 dēzēmēgile.

— Apoī vezī-kē eē n'amē inimē, nene!

— Tačī kē'ūī daē eē din ā mea, Mateīx, nentē
 kē o simuē kē prea imī zmfē nentlē kē bētēile eī. A-
 skēltē, Mateīx; te zītē nēmaī la mine mi silemtē-te sē mē
 imitezē; kēčī viaga ce amē sē te fakē sē trēuēntē este frē-
 moasē mi glorioasē, dar' totē de odatē este mi periko-

юнасъ; инсъ дъпъ че нѣ фѣкстѣ акѣм интѣислѣ насѣ, а рѣ си о
prostivъ din parte'и а'и маї интерна гиндслѣ ми окїи инаної

— Къ toate ачестea инаної este адъnostirea сѣb
karea doarme sora ми maika noastrѣ.

— Tokmaї pentru ачeasta te rogѣ ми еѣ de а'и
интерна окїи динтр'akolo. Кїнд чїнева їsbemte oamenii ми
este sforgatѣ de а'ї нѣгѣси, нѣ trebѣтѣ сѣ'ми addѣкѣ aminte
de дѣншїи deкїтѣ нѣмаї la нїсче имнреїгѣгѣї grelle ми кїнд
аѣ nevoe de noi. Fii liniștitѣ, Mateїx, okasiunile o сѣ
нїѣ negreșїтѣ, ми atѣнчї veї vedea daka le voїx lѣssa
сѣ'ми skane.

— Atѣнчї voїx avea ми еѣ kѣraїx, frate.

— D'anoї eѣ! zisse Пѣjolѣ stringїндс'ми мїнерслѣ
пѣмналѣлї.

— O! тѣ аї adѣтѣ ми аї totѣ de зна, Iosife.

— Аша este.

Дѣпъ че се terminѣ ачeastѣ primѣ konvorbire, im-
blarѣ kїтѣ-va timнѣ їn тѣчere, знслѣ лїнгѣ altslѣ, кѣ знѣ насѣ
repede ми reglatѣ, recїтїндс-ми знслѣ гѣгѣчїxнеa дїмїне-
цeї, ми челѣ-altѣ bombїндѣ o arїѣ naцїonalѣ rimatѣ їn
уeаргѣ. Дѣпъ че їmblarѣ kѣ vre o двoѣ ore. їнченсѣ а се
sxi ne o мѣгѣгѣ ne vїrfлѣ кѣria se deosїbeaѣ нїсче fan-
tome skїmbїндс-ми mereѣ lokslѣ, кїнд їvїндс-се ми кїнд
їar' nerїндѣ de odatѣ. Mateїx їнченс сѣ se їnkїne.

— Eї sѣntѣ, zisse Пѣjolѣ.

— Че, diavoli? їntrebѣ Mateїx нsїндѣ знѣ цeнѣке
ne нѣmїntѣ.

— Ba нѣ, oameni, ми poate їnkѣ ми Francesї.

Mateїx се arѣтѣ de o datѣ їn нїчїoare ми armatѣ.

— Bravo, bravo, skїmѣлѣ meѣ Mateїx, sѣntѣ nrea
mѣлѣgїmitѣ de tine.

Пѣjolѣ dete знѣ semnѣ прїнтр'o шгегѣтѣгѣ tare ми

askăuită, la karea respunse o altă assemenea șverțetă, mi neste păuină, ceî dsoi frați, se aflară faț în faț kă bre o dsoț-zeci de inși kă nisce kărtetăgi selbatice, kă pentălă pșrosă, mi kă limbașilă omăcidă.

— Noi te autentamă, kăpitane, zisseră aceia.

— Ce, aș sântă kanitanălă vostră?

— Da, 'uî amă dată titlălă ačesta în linsa ta.

— Fiț mi așă, kamaraziloră, mi vă mășmesă, măi întiș nentă mine, dar' măi kă seamă nentă voi, kăci o să fiți kommandăgi bine. Aș azită aiči čeva tobe, saș bre o tromnetă? n'a ajnsă aiči ne la voi bre șnă șgomotă de niskaï-va kărtăde mi de artilieră?

— Nimikă. Nămaî lătratălă lăniloră în pădșrea de lingă noi.

— Če, avemă mi lăni de kombăttă? zisse Ma-teiș kătre frate-săș kă o voce tremăindă.

— Măi niči de kăm, amiče. — Kamaraziloră, a-daogă elă adressăndă-se kătre bandiți, vă addăkă aiči șnă rekrștă de minșne, ne frate-meș čelă măi mikă, șnă bătătă kă inimă, șnă bătătă tănsă, kare a zisă măi mălte *Tatălă noștră mi Năskătoare de Dămnezeș* dekită toate fărți-șășșile voastre, mi kare a făktă măi adesea sânta lităruțiș în assemănare kă omorșșile tale, Tășmarila.

— Brei s'tă lingășmentă, respunse kă șemețiș a-česta kă o voce așă mi fămindă-șă țigaretta.

— Aș dejșnată? întrebă kanitanălă.

— Înă nă este zioș.

— Așă dar' la ničioră! Kind vomă șșminzi, vomă noposi, mi minkarea kreșă kă n'o să ne linșeaskă.

Mika trăpă șși reinčenă kăllătoria, mi soarele șși țingina čelle d'intiș raze ne azărlă orizonălă.

Katalonia era așternăș, ka să zičemă așă, kă for-

terece aprate de nisce garnisone biteze. Kolo, din koaci mi dinkolo, se preimblaș soldaui kommandau de nisce kunitani bitezi ka figerele vurgate de snadele mamelșilorș saș de lanchele kazacilorș, soldaui kariu aveăș s'șii fak o gloriș nșoș saș a șșșșine o gloriș vekiș. Ka toate ačestea kadeăș ŋni neste alui, striviui sșbt ŋșș cheriș de nșmbș, strebștiui de vre ŋșș glonuiș saș gșșriui de vre ŋșș nșnnalș.

Figșeras mi boltita sa četșșșiș, Barcelona mi inal-tiș ei Mont-Ju, Rosas, Perona mi kite-va alte fortșri adșnosteaș ne Francesiș čei ka gindș de lșnte, mi totș de odatș se čereăș neinčetatș mi alte oștiriș nșoe de kștre ŋeneralii čei slșbiui mi ameninșui, in timaș če drșmșlș de la Hernignan mi niș la Hertșșș ŋrla in toate zillele sșb uasiș kailorș mi ai katșrilorș, sșb grelele roate alle kșrșșelorș, alle șrgonelorș mi alle artilleriei.

O! če nobile inimi aș inčetatș de a mai nalnita a-tșnči in Katalonia in flșkșratș! O! če enokș sinqeroaș a-čeea de karea vș vorbeskș, mi poate kș istorianslș marelorș fante če s'aș vșzștș akolo inkș nș'șii a tșiatș na-na nentș a le deskriș. Ka toate ačestea la fiș-kare pașinș a ačestorș evenimente se desfșșșșșș ŋna dșpș alta drama mi enoșea.

Kșnnoasčei akșm ne inemiciu ka kariu ave a sș se lșnte Pujol, kșm mi četșșșșile de ŋnde emiăș ka nisce valșri imblșzite nesfiușmiș soldaui kariu nșvșleaș așșnra in-frikomștoarei sale čete. Eakș loklș rșntș mi nereglatș brșdatș de ačeastș čeatș a mikeșșilorș, nș koniș de ai ačelș nedomolitș *Mikel*, kare dobindisse o dinioarș ŋș astșfelș de kșrauiș fanatikș din indenendnș patriei sale, či fi ai xouiei mi ai omorșlș, inimi selbatče, fiinșe dečene-rate de kariu čineva trebșia sș se teamș mai mșltș ka de

amičī dekītš ka de inemičī, nentrx kž se afla maī adese-
ori anroane de đnpшії.

Eī bine! ne ačestī bandiđī nedisčiniłinađī nīpž a-
žnčī, dar' ne kariī nžmaī vocea mi kžstžtžra lđī Pujol nžtx
sž'ī sžpnžžž; aveđī sž'ī vedeđī akžm asžnra lžkržrei tžvž-
lindž-se in sīnže, rizindž de kasnž, ne karea 'mi o fž-
kžsserež ka o armž, mi nekīemīndž snre ajžtoržlž lorž de-
kitž nžmaī pe Satauž in neleđiđitele lorž ržgžčīžnī.

Ačeasta v'o snžž nentrx kž din toate trizmfžrile
lđī Pžjolž čelž maī mare, čelž maī minžnatž, čelž maī de
nekrezdž, este fžrž tžgžđžire sžpnžnerea ačestorž oamenī
de nžkžrž, aržnkajī aičī pe nžmīntž intr'o zi de minīž,
intr'o zi de drentate čereaskž.

Kž toate ačeasta in čeata lđī Pžjolž se gžseaj treī
saž natrx inimī nobile. Asta se poate krede nentrx kž ež
o attestž mi nentrx kž'ī amž kžpnoskžtž insž'mī.

Kitž nentrx Pžjolž, elž era o amestekžtžrž de arž
mi de bronzž; era tinž mi sīnže čenerosž. Pžjolž n'a skž-
natž ničī odatž o krimž, mi kž toate ačeasta Pžjolž era žnž
omž kž inimž mi kž nrobitate.

Jždekajī'lž singžri.

III.

○ popesire.

Ei eraş numai trei-zeci mi patrş, trei-zeci de soldaşı, trei officeri şşuperiori mi kanşlş şşngremş. Drentş masş, aveaş o najiute de aşşura kşria emiaş ninq in şşrfaşş kite-va şşirkşri de şşinqi, şştime kokoaşş a inflşşşri-lorş nirişşene a kşrora basş este atitş de denşrtatş de nişşriile lorş; drentş minşare, aveaş şşnş norşş frintş in şşşşş, kite-va şşene, şşşşroiş mi ninqe neagrş; drentş bşşşşş, apş ne kareo o addşşeaş ne rindş dintr'şnş rişşuorş reşşede şş isşora la rşđşşina şşnş bradş negrş kare avea ne tşlnina sa o mşşşime de krestşşşri fşkşte kş şşabia, şşemne foarte kşnnoskşte, şşkriere intellişşibilş, nerfektş lş-mşritş de kontrabandierii nelitşeragş a amindşrora Kataloniilorş; ne iqş ne kolo se vedeaş amnare, nşşmalş, kşşite ishaniole kare se deskideaş mi se inkideaş kş mare şşgomotş, fabrikate la Toledo, lşşindş la viřş, mi rşşinite in kolo din neingrişşea soldatşlş kare lassş de se şşşkş ne

elle sîncele kx kare se romisserz odatz; anoî mi karabine, mi brie de nielle, kxçilî saş skæfe lxnqî atirîndă nînz ne meale, oninçî de fznîz, înelitorî de lînz îmnestrîdatz mi tivqî goale.

Asta nş semzna niçî de kxm kx finitxlş xneî orçîî, çî avea xnş ce strîinş mi selbatikş totş de odatz, kare arş fi fîkxtş á se traçe îndrîxtş de snaimz xnş kxîlsgîrş kare s'arş fi rîtxîitş nînz n'în avelle lokxri, din întîmlare saş dînr'o rea voingz á soarteî sale.

Lokxlş era o împrejmxire înalţ, xnş okolş prnz-stiosş dominatş din toate prçile de kreutede xmpoase pe koastele kçroa xnş okîx nîtranzîtorş nştea deskonerî nîsche nete negre saş nîsche fznîî înegalez, kînd de josş înz sşş, kînd de sşş înz josş, mi kînd iar' orizontale; iar' avela kare arş fi kxnnoskxtş de anroane wîrxîş evenimentelorş ce se netrecheaş atxnçî înz İspania de sşş, s'arş fi konvînsş îndatz kx avelle fîmîî saş bandliçe mi avelle nete negre eraş oamenî îsolauî saş nîlkxri adxnate din avelle çete de mîkelegî, de kontrabandîstî saş de lntztorî învîrtîndş-se neînçetatş împrejxrlş înkçerçîlorş çenerale alle armate-lorş çellorş marî, ka sş adxne, înz nşterea snadeî, á karabineî mi á assassînatelorş, rîtxîwîgele de oamenî mi de banî skçpate din nenorçîrîle resbellxlşî.

Îî kîarş asta era înz adevrş.

Înfrikoxştoarea çeatz á lşî Îşjolş, obosîtz de prçîrîle zîllelorş trekste, se repaxsa mi vegîa totş de odatz nentrx sekxritatea sa, prçearîndş-se de o înkçerare nşoz; kxçî, nentrx dşnsa fie-çe zî era o lntz, fie-çe orş o sgîndçîrîe, fie-çe strîinş xnş înemikş, fie-çe înemikş o vîktîmz, fie-çe vîktîmz xnş omorş.

Kîrdxlş de treî-zevî mi natrş de oamenî era xnş felş de stabş de kare se înkonçra totş de xna neîmblî-

mi totă de odată reseră mi klonotele de ne la toate bisericile provincei.

Nimikă nă este mai obișnuită în Ispania decât o minune, mi ară și mai rău adevărul de a zice că nici rău lăcră nă este miraculosă decât ceea ce este firescă. Martirologiul nămai ală celoră dăoră Kastiliă mi ală Kataloniei este de zece ori mai numerosă decât alle țăriloră celoră-alte regate exronéane, împreună mi că Statele năne mi alle Siciliiei.

Dăoi din cei trei oameni stirăiți kariă staă galbeni mi tremărindă lingă soldăiă nămi la masă, năteacă să sîr de la nătră-zece mi cînci nîră la cînci-zece de anni, iar' celă de ală treilea abia să si fostă de ontă-săre-zece noș-săre-zece anni. Acestia erăă trei oameni nedestri. Fiecare din cei dăoi d'întiă avea kite o șărgă saă grănară împrejărăă orașăă Figueras; aceste grănare se năstiiseră de către soldăiă lă Păjola, kariă nărîzindă ne stăniniă loră, nă vrăseră să'i lasse à si năvitoriă ă arderei loră. Mi țălăării imi aă kite odată generositatea loră.

— Să se trimiăă acesti oameni, zisse Păjola că o voce kam anăssată, căci imi snargă răkile că kintecule loră! Pociiăă, kintă răă ka klonotele lă Mont-Serrat.

Celă mai învirstită din acei oameni se lă de la nămintă de dăoi braiă ăeaneni, se împinse săb stăfoasele ramări alle răi smokină selbatikă, mi akolo 'i să netreacă o răniă împrejărăă gităăă, dără ce mai întiă ilă ardikas-seră kită-ba de la nămintă, mi astă-felă ilă trimisseră, așă năcăm ordonasse Păjola.

Aceamă ceremoniă înčenă mi nătră celă de ală dăoilea care n'arătă cea mai mikă oppănere, căci năevăzăsse că ori mi ce răgrăăăne 'i ară si fostă nefolositoare. Dăoră kadavre se legăăăă nără în vîntă, mi se găteacă să

încheapă a ceeași lăkrare mi pentru celă de ală treilea, care adresîndu-se către Păjoliă, zisse kă o voce tremurîndă :

— Ce amă făkătă eă Altegei Boastre ?

— Ce 'mî ai făkătă, pocițale ? Mie în persoannă nă 'mî ai făkătă nimikă, kăcî n'ai fi fostă akam akolea ; însă la ai mei, sîntei melle kasse, ai făkătă ceea ce nă se kă-dea să facyi.

— Altega Boastră este gremită.

— Esti șnă șnionă.

— Ba șntă șnă șerșetoră.

— Șna nă opreme de á fi cea-'l-altă.

— Greșeală, monșiore. Eă amă nikată în a-česte lokri de la Banis-del-Mar. Dăpă mai mătă kă-l-latori mi ostenei, aflîndă kă se formaă čete resbellitoare snre à kombatte pe frančesi, înčepăiă à kăllatori ; mi, kînd m'auă găsită dormîndă la gădăcina ačestăi bradă, eă visamă kă Săntălă-Iakovă de Kompostella mă lăa de mină mi mă kondăcea la o čeată protektoare.

— Prea feričitălă Săntă-Iakovă nă tă a amăiț, fătălă meă ; dă-te de'i mălășmește, resnăse Păjoliă șșrîzîndă.

— Îndărare, monșiore, îndărare, pentru nămele Maičei-Domnăiăi noștră !

— Dă-te, fătălă meă, dă-te. Îa trimite-ți'mî în-kolo ne ačestă asăzitoră.

Kînd se nănea în lăkrare voea lăi Păjoliă se aszîră nisče nasî prinipiă șăb stănka karea adăuostea o parte à lokăiă șnde se petrečea ačeastă čîzdată șčenă desne karea vă vorbeskă.

— În ničoare, kopii ! zisse înčetinelă kăpitanălă, în ničoare, mi nănegi mîincle ne karabine ! Pače !

Păjoliă dete o șșerățără kă oare-kure modălări apăș-

sîndă-mi bîza de josă kă degetelă celă mare mi kă celă agătoră.

Se fîkă o skurtă tîcere, karea se întreprinsese nă-mai dekîtă prin altă mîerare întokmai ka cea d'întîiș. Dăpă ayeasta, o altă mîerare mai askăuită se pîră întrebîndă. Respunselă nă întarziă, mi cheata îmî denșe închetinelă armele kă kare se prenarasse de attackă.

Semnală se îngellessese de minșne.

— Elă este, zisse Păjolă; s'a grăbită la nasă.

Elă era în adevră, Rinnol, șnă omă de o stată de çinçi niçioare mi zече deçete, kă pîrălă lăngă, kă o skăf romă infmărată ne kană mi figrîndă minșnată ka koifra friçiană, o învîlitoare de lină atîrnată kă o kărea la suate, kă opinçi în niçioare, kă nistoale mi kă șnă pămnală la brîlă săă de nielle, kă pantalonî larçi de katifea verde legaçi josă kă șnă nodă de handlikă. Borbirea lăi avea șnă çe armoniosă mi terribilă, șnă çe ne kare çineva vrea s'ă askalte mi de kare se temea s'ă lă așz. Obrăji lăi erăă imbrăkaçi kă nișçe favorite dese mi negre kare'i șmbreaă skoflçitșrile feçei sale nirlite; lăminile anrinuiloră s'ă oki skinteiaă kă infokare în orbita loră, imprejrată de çene mi de sînriçene sțfoase mi negre. Rinnol nărta la șrekî nișçe toarte de oçelă, bekîș mi reliçiosă dară ală mîme-sei, kare le avea bine-kăvîntate de kătre eniskonslă Barcelonei; iar' ne braçi s'ă se vedea, ne de o parte, zîçerea *indenendenuș*, mi de cea-l-altă, șnă s'antă sakramentă okolită de gloria sa figrată prin raze roui, înkrstată kă earbă de nșkă ne s'ăb niellea minei. Totală ayeasta era kăriosă mi snăimîntătoră de vîzătă, mi kîtă pentră ayeasta vă inkredingeză kă jșrămîntă; totală adăçea de minșne aminte de șnălă din açei kăteztorî



Simul.

flibystierī ne kariī ni'ī aš deskrisš in'r'šnš kinš atitš de dramatikš istorianī medislā evš (sekolslš ċin mijlokš.)

— Karailī, eš sšntš, zisse elš ašngindš, eš sšntš koniī. Konvoislš are sš treakš poi-miīne ne la strimtoarea de... ĳntre noz mi zeye ore; sšntš trei-zeyī mi measse de kalirī, dšoz tršsri, dšoz-spre-zeye kšrše, ontš-sšte oamenī de arme, šnš kolonnslš, dšoz-sšte miī franči.

— Bšnš rakontare, zisse Pšjolš. — Pedro, meruī de ĳnšuinĳeazš ne lriarte. Benno, alleargš ĳnaintea bravslā Saletas. Tomš, reneĳe-te spre Garcias. Sš vš ĳntoarcuī toūī ne la miezslš nonuī la Kršz-del-Sol, saš de nš totslš este nerđstš. ĳntr'aveštea *trimateuī* ne ničiislš avešta sš meargš sš ĳiē de šritš tovaršuilorš sšī.

Se anškasserbš sš skoale de josš ne avelš nenoročiš tīnšš, á kšršīa agonīe era foarte ĳnĳetš mi dšreĳoasš, kšnd Rinnol, nlekīndš-'mi kanšlš ka sš vazš despre ĳe lš-kš era vorba, mi vžzīndš-lš, šrigš;

— ĳe felš! tš aiĳī? mi ĳe kšĳuī tš ne aiĳī?

— O! vaī de mine! eakš aš sš mš snīnzšre.

— Hentš ĳe?

-- Alteĳa Sa kanitanslš mš akšzš kš sšntš snionš.

— Ši nš estī?

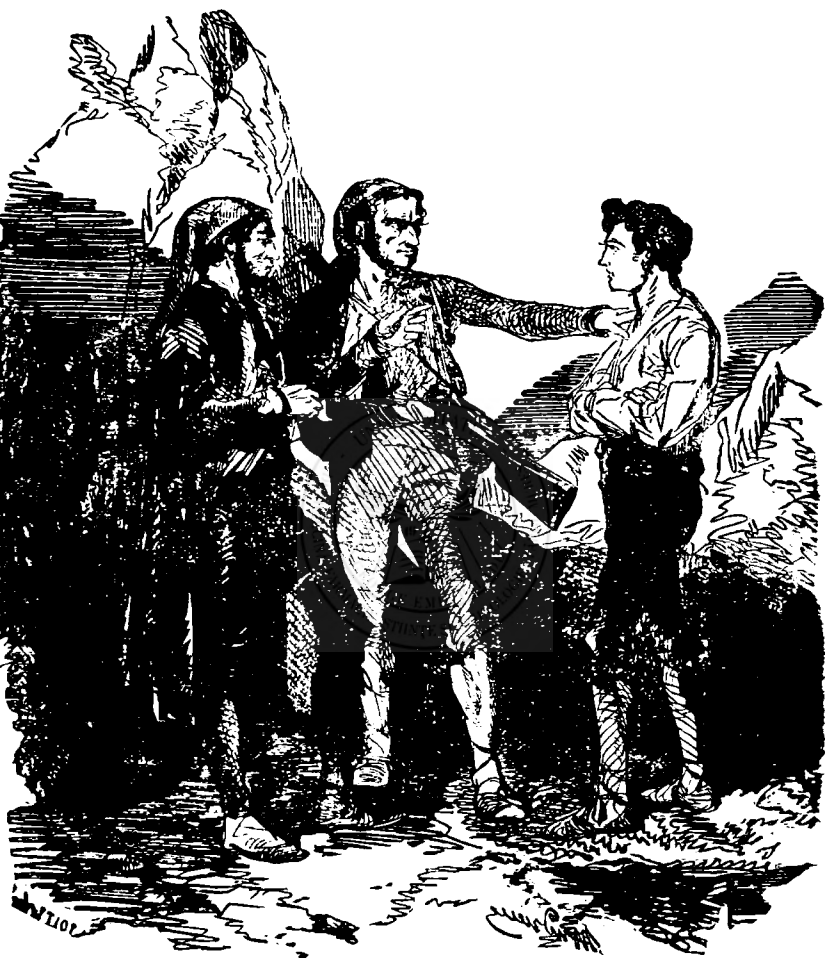
— Eš ĳermezš, mi amš venitš aiĳī de la Banīsl-del-Mar.

— Da, 'mī aš snšš kš te esilassemi akolo de voea ta.

— Ba sš zikš tš kšnnosĳī ne ničiislš avešta? zisse Pšjolš kštre lokotenantslš sšš.

— Ašzī kolo, daka'lš kšnnoskš? da kšm drakš sš nš'lš kšnnoskš! Lšī ĳmi datorezš viaga; kšĳī daka n'arš fi fostš elš n'amš fi avštš astzī plĳĳerea de á vš strīnĳe de miīnī.

— ĳa rakontš-ne kšm meruē asta.



Ва сз зикъ, тз кэппочѣ не нѣтлѣ ачеста?

dağıi lăi Păjoliđ nă este ničí o deosebire. Na, eakť o karabinť, gloanđe, Ńi earbť; ȳine, iȳi mai dař Ńi pămna-
lăiđ ačesta, Ńi vezi de te silențe sť mi'lă inapoiezi demnă
de kassa țe apăgămť. Akəm aideȳi sť merȳemť. Băză
kť tovarășii noștri de ne mănțe sť adănă la ănă lokă;
akəm indată avemă sť fimă Ńi noi lingť eī. Pekind o
sť ne pogorimă, aideȳi sť inoțămă kăntekăiđ libertăȳeī.
Altă dată vomă kănta Ńi sântăiđ kăntekă ală lăi Satan.

Konit, in golă săb țeșri,
Greă țănetă a ășită:
E semnăiđ de reșbellări!
Končertă nentă bandită!
 Kind fășăerăiđ sklipențe,
 Kind flakăra lăčențe,
 Kășrind fășăiđ din portă;
 Kălkindă ameningărea,
 Sť ne skimbămă kălkărea,
 Kă 'n somnă omăiđ ă mortă.

Daka kolo 'n kămnită
Kășăȳe, dăbe sboră;
Ka tigrăi in minită,
Noi dămă așăna loră.
 ȳe este bășrineȳea?
 ȳe este tinereȳea?
 Kind vezi sănȳe kășgindă;
 În ori țe nentă șășnită,
 A noăștră karabină,
 Goleăskă-se țrlindă.

Grindini, birteji, vintš, žrletš,
 Trofeni restarnatori;
 Š'alš mantelši greš xsetš,
 Ne vldš nenršštorī.

Skšfande-se nšmintšlš,
 Fšrime-se, İea'lš vintšlš,
 İn kaosš ka žnš šmš;
 Kšvī noī kš o strigare,
 Bomš skoate 'n gšra mare
 Alš libertšgeī sšnš!



IV.

Gitanii.

Kallea era inkolъchitъ, stinkoasъ mi grea, mi selbaticî gitaniî imblaș ne ea deskъlyi fъrъ à se arъta kъ cherkaș din aveasta niçî cea mai mikъ dъrere; ama de mълtă îi întъrîsse denrinderea imblъriloră aventsroase nîntre stîncile mъnyiloră. Sădoarea miroîa ne frъnyile loră, dar' o sădoare asnrъ, albichioasъ, mi karea lъssa dъnyî late ne smeada loră nielle. Penyîi loră, pъromî mi gъfъinzî, sълtaș din nisce smъchirî, mi nervoasele loră nълne, arъtaș, prin mъskii loră chei skowî mi gъsъrîdî, xna din achelle natъre nribilъciate kare nș cheră altă chea dekîtă o lъntъ ne-prekърmatъ kontra tătъloră skimbъriloră viegei de cherșetoră nomadă.

Ei veneaș de la Malaga, de ne marșinea chea desne miázъ-zi à Isnaniei, mi merșeaș fъrъ indoialъ în fъndșlă Norberșiei; nentъr kъ achesti oamenî, sъ vedeyî, dъnpъ che voră intra odatъ în kalle fъrъ skonă хотъrită, nș se

mai onreskǎ dekîtǎ nǎmai kind le va linsi nǎmintǎ de im-
 blatǎ. Viața adevǎratsǎi ȕitanǎ este o viațǎ de miskare
 și de sgǎdǎitǎri. Elǎ niçǎ nǎ se klintește înaintea pie-
 diçilorǎ de kare alçii abia kǎtezǎ à se anronia. Ade-
 vǎratsǎi ȕitanǎ nǎ faço niçǎ ȕnǎ lǎkrǎ ka çei-'l-alçii oa-
 meni; elǎ niçǎ nǎ doarme niçǎ nǎ mǎnkǎ ka eǎ. Alçii oa-
 meni kǎstǎ în timnǎ de iarnǎ vre ȕnǎ lokǎ kaldǎ sune à
 se renașa, mi în timnǎ de varǎ vre ȕnǎ lokǎ ȕmbritǎ,
 ȕnǎ lokǎ ȕnde sǎ fǎ în tiknǎ, ȕnde sǎ resǎfle ȕnǎ aerǎ
 limpede mi kǎratǎ, rekorosǎ mi miroșitorǎ; iar' ȕitanǎlǎ,
 se vede allegindǎ kǎ mai mǎltǎ plȕcere ȕnǎ lokǎș kare
 nǎmai prin aspektǎlǎ sǎlǎ insniǎ sǎaǎmǎ mi infrikosare.
 Mai totǎ de ȕna lokǎșingǎ lǎi este vre o neșterǎ fireaskǎ,
 vre o șrǎnȕtǎrǎ, saș kǎnriçǎlǎ vre ȕnǎi blokǎ de stǎnkǎ
 kǎșkǎndǎ-'mi larçile sale koaste în șrma vre ȕnei sgǎdǎi-
 tǎri sǎbterrane, fǎrǎ niçǎ o veçelare imprejǎrǎ, fǎrǎ niçǎ
 ȕnǎ mǎșkǎș verde, fǎrǎ niçǎ ȕnǎ isvorǎ de apǎ. Poate
 kǎ ȕitanǎlǎ niçǎ n'arǎ fi mǎnkǎtǎ daka dobȕndirea nǎ-
 triceǎ sale nǎ'lǎ arǎ kosta vre ȕnǎ perikolǎ, mi n'arǎ
 fi datǎ atȕlǎ preçǎ așrǎlǎi sǎș, kǎçȕtsǎi mi asinsǎlǎ
 sǎș, daka nǎ lǎ rǎ fi fǎratǎ. ȕitanǎlǎ kare meritǎ
 açestǎ nǎme, se adȕnostește în skirboasa sa nișș-
 viș așa preçșm alçii se adȕnosteskǎ sǎbt o adȕnostire
 din çelle mai kǎrate mi mai kommode. Daka grȕșește
 în vre ȕnǎ lokǎ șrmele vre ȕnǎi animalǎ nekǎrǎtǎ, çu-
 ganǎlǎ se kǎlkǎ neste elle saș imprejǎrǎlǎ lorǎ, fǎrǎ ka
 sǎ imningǎ kǎ niçiorǎlǎ çeea çe arǎ fi trebșitǎ sǎ'lǎ de-
 pǎrteze kǎ skirbire. Sǎ te fercaskǎ Dșmnezeș de à te a-
 nronia prea mǎltǎ de kȕibǎlǎ favoritǎ alǎ ȕitanǎlǎi, kȕçǎ
 veǎ fi esușș la ȕnǎ mare perikolǎ anroniindǎ-te prea mǎltǎ.
 Akolo sǎntǎ insektele çelle mai skirboase grȕmȕdite ȕnele
 neste alte, trȕindǎ ȕnele din altele, și kare, îndatǎ çe

voră gâsi din întimplare o pradă străină și mai lesne, se battă între elle și se reneadă ne nițioare spre a'ui implea mi a'ui sfinia într'o klușă totă kornălă răntă și vulnerată. Atunci kărind, fără neredere de timpă, kastă o apă lim-nede și adinkă spre a te kărăda în xndele ei, nentru kă acea arzîndă lenră karea roade ne ținăndă fără ka s'ălă doargă, fără ka s'ălă oboseaskă, fără ka elă însuși s'ă se gîndeaskă la ea, nă'ui va lăssa ție nițî pace nițî re-paosă, și în celle din xrmă veî fi învinsă în ayeastă lăntă.

Mi s'a întimplată s'ă vază ună țină kare simțea destăle plăcere de a se skimba la fără-kare trei lăni de kămasă. Ei, kăm vi se nare! ayeastă deosebită omă a-jense ună obiektă de xrmă și de desnreșă nentru kamaraziū s'ăi, kariū ilă goniră din ținălă loră skăinîndă asăpra lăi. Ayeastă, vărîndă-se silită a emi din starea sa de țină, se fără xouă, și nă remasse năgăbită, în ayeastă năoș karieră, nentru kă mări ne nisce fără înalte, s'ăb largălă țeră, nătîndă s'ă respire aerălă liberă nîntă la ăltima sa resăffare.

Amă zisă akăm kă ținăndă aveă ună asină de to-varășă la allergătrile sale; ayeastă este măi ună adevrăă ținerală. Ținăndă kare, prin giciri de norokă n'în sate, și prin sneklarea obiekteloră fărăte, 'uși a strînsă înde-stăi bană inkălă s'ă'ui noată kămpăra ună asină, o face ne-greșită, și kăllătoreskă amîndăoi, xnsălă lîngă altălă, ka dăoi adevrăăi amîci de năbețire. Ei konvorbeskă amîndăoi, 'uși s'năună xnsălă altăia lăkrări frămoase și năkăste, se desmierdă, 'uși rakontă viaga loră trekăte; și, daka din întimplare kallea țe măi aă de imblată măi ține inkă măltă, daka vine somnă cellăi kă măi nășină înțellețere din ței dăoi nedestri (se înțellețere kă ținăndă), elă se arănkă a-tunci ne mărăoaga sa, anăkă ună frăă de fără, lăngă țelă

pxuină de zechе koui, ne kare 'lă uine kx mina chea stingă
 mi se pxne tokmai la maruinea prostănakălăi, dar' de totă
 la maruinea, lingă rădăcina koadei, fără ka să poată chi-
 neva ingelleche kxm imi poate uinea akolo kxmpătslă.

Astă-felă infintă ne animală, inchenă à 'i se inkide
 okii pxuină kăte pxuină; ustroasa lăi gără se koloră im-
 prejără de negrele bale alle tătănlăi ne kare inchează
 atănci de à'lă mai amesteka; bombăneute din gără, kx
 ssgijări întregente, bre o romanuă katalană săđ andalăsxă;
 kanslă 'i se leagănxă kînd într'o parte kînd într'alta, dănx
 kxm va pxmi kamaradălă celă đitată, mi astă-felă kallea
 se imblă, mi asinlă se onreute kînd 'i se va pxrea lăi kă 'i o
 fi de ajănsă kîtă a imblată. Atănci uitanlă imi redeskide
 okii, kaskă, imi resăcheute mîinele, vede kă zioa se infrinche,
 imi adăche aminte kă n'a mînkătă nimikă, imi prinoneute
 ne kamaradălă săđ de bre xnă kanată de noartă săđ de bre
 o laviuă vekă, se strikoară in bre xnă oboră de n'imp-
 jară săđ in lăngălă pxregiloră singăratăci à kaseloră sats-
 lăi xnăde a nonosită, se gîndeute la kăuitălă săđ vîrită in
 teaka sa de nielle, pxne mina ne elă, mi sçide in treakătă
 bre xnă kokowă săđ bre xnă kotois ameuită kx nînda bre
 xnei nrade.

Noantea se întinde, toate dormă imprejără, mi kăl-
 lătorălă anăkată de noante ne drămă, vede ne koasta dea-
 lălăi invecinată, xnă fokă skinteietoră mi lăminîndă spaăislă.
 La fokălă auela çină uitanălă.

Kostămlă uitanălă este felărită, înstă pxmai in ak-
 çessoriile (indenliniri) sale. Niçi odată çineva n'a ustătă ve-
 dea bre xnălă din açestă oameni çîsdayă imbrăkată kx frakă,
 kx srtăkă, kx mantă, săđ in pantofi. Lăi îi trebăieute o
 invelitoare de lînă ka să 'lă adăuosteaskă de ploaie săđ de
 asnrimea iernei. Açeastă invelitoare măchezită, galbenă mi

гъриць, este totă de odată și mobilă și de къпетеніъ în timnă de vară, nențră къ clă nretinde къ ceea ce а-пърă de frigă аперă assemenea și de кълдърă. Канлă ұтанлă, unde нърлă lăi desă și lăngă стă inkărkată în totă felă, este inkăifată kind кă o пъллăриъ кă margini lară, kind кă bre o кърăилă саă fesă rouă kare'i а-тирă nінъ ne pentară; dar' mai adese-oră кă o basma саă кă bre șнă netekă de ninză minjă și soioasă, legată oră kəm se va brodi, înainte, la ceafă, саă la timple. Totă de șna poartă черчеі de адрă саă de alamă; barba н'шă o rade ničă o dată, dar' мăстăуі нă poartă; favoritele 'i sântă mai мăлтă inkărkate ne săb бърбіа lăi, și нърzesкă lăуі-meа ce voră avea de la nată; șmeriі și pentăлă lăi 'i sântă koperite кă o къмашă, și la mizlokă este strinsă кă niचे nădraуі de katifca, lăуі nінъ la urenki, și кă niचे nastări de lemnă саă de osă, kare se urindă în dăoș inkăeo-torі. Пичіoarele și тълнile ұтанлă sântă goale, dar' нă este de totă rară а vedea ne șniі d'ntre ei inkălăуі кă o-ninčă de fənă. Кă toate astea, аcheа kariі se nortă аstă-felă sântă чеі mai elegană din чеата loră, și în urenere чеі mai neindemnată la imblată și чеі mai deurenară аі viceі. Кърădenia și eleganца хăineloră dovedeskă, la okiі ұтанлă, josorarea și sklavia.

Чеа d'ntiіș passione а ұтанлă, este neаtărnarea. Катă să адаогъмă insă кă, daka ұтанлă нă se мăлă-mește la аерлă strimtorată алă orameloră, чelă urăină г-сеunte нърчере la lokările de n'ın nrejărlă loră. Ши poate кă ачестă felă de sklaviă imnășă prin obăчerile noastre 'i dă și lăi нърчереа libertăуі кă karea мерче să se f-leaskă în дрăмările чelle marі, ne мăнăиі și prin desi-мăлă kodriloră singărată.

Акш, дă șнă omă șнă largă brăș de nielle кă dăoș

teci, zna la dreanta, alta la stînga, ka znš kşuitş mi ka o nereke de foarfeci mari; nşne, ka znš kontrastş, mi inele în deşetele şitanşliş, mi îndatş veî avea înapinte'şî totş kostşmşliş lşi, mi 'î veî kşnnoaşce fisionomia mi miskşrile.

Şitana imî lassş şndîndş îmbiluşgatsiş eî nşrş negrş, din kare, ka toate aşestea, o mikş parte stş kîte odatş prînsş într'o legştrikş fşkşţ în kinş de plasş. Şitana pe karea o va face natşra bşlaîş, se delassş de bşrbatşliş eî. Nşrşliş şitaneî îi kade pe meale, pe gîţş, kînd este în nişoare, iar' kînd meade, pe şenşki, pe karnea ce mînkş, în şiertşra ce soarbe. Şineva arş zice kş nşrşliş şitaneî este ka znş felş de dikişş néanşratş nentrş bşkatele eî de toate zillele. Prekşm şitanşliş aşsemenea mi ea imî immîndreunte şrekile, obişînsîţş foarte mişî, ka nişce şerşei de arşintş foarte mari; kornşliş eî este kouerîţş ka o kşmashş de bşrbatşş foarte rarş înceîatş la nentş; şîşdata eî îmbrşkşminte se înceîş mi se kônplekteazş ka nişce rokîi grossiere de lîpş mi ka nşdraşî. Nş este rarş à vedea n'între elle mi şnele nşrtîndş alîrnatş de şîngştoarea lorş o verîgş saş toartş de arşîntş, de karea şîntş legate foarfeci mişî, kristî, lşşere de nişorş mi kanete de morgî în miniatşrş. Altele iar' imî atîrnş de gîţş kîte znş mişş de mşţşnîi lşnşî mi o kşşce, oase, skoîkşrîi mi dîngî netrekşte ne o şîrmş de alamş. Eş amş vşzşţş şitane mi şitanî îşuşenşkiaşî ka mşltş devoşione prin biserîşî mi bşrtîndş'şî kîţş nşteaşş nentşliş. N'o fi şerîndş eî oare atşnşî ertare de la Dşmnezeş kş aş skşnatş, din neiskşşîngş, okaşionea vre znşî şrtîmagş saş à vre znşî îşenşdîş? Toşî oamenîi imî aş relişia lorş.

Karavana şitanilorş, kariî alşnekaş ka nişce şmbre în lşngşliş gîţşliş de la Lers mi se anroniaş de Şerona, era kônşşş de vre o dşoş-zeci de imşî de toatş vîrsta.

Челѣ каре мерѣа в фронтѣхъ логѣ нѣрта не канѣ зндѣ море насѣ де нѣмѣнтѣ нѣмитѣ *silli*; аллѣгѣа кѣ елѣ имбла, кѣ канѣхъ сѣсѣ шѣ мѣндрѣ, о кѣмѣтѣ де вре о патрѣ-зечѣ де аннѣ, трѣнешѣ, легатѣ, кѣ имблетѣхъ бѣрбѣтескѣ, кѣнтѣндѣ не насѣ о *segsidilla* не кѣреа о аскѣтаѣ кѣ мѣлтѣ лѣаре а-мѣнте патрѣ нѣчѣ де џѣтанѣ че се тотѣ имбѣртеаѣ импрежѣрѣхъ еѣ шѣ се нотѣкнеаѣ ла фѣ-че насѣ, дѣн мѣлта лѣаре а-мѣнте че абеаѣ ла ачелѣхъ кѣнтѣчелѣхъ. Маѣ инкѣло ераѣ оаменѣ чѣѣ ма-тѣрѣ, инкѣркаѣ кѣ провѣсѣоне де аллѣ мѣнкѣрѣѣ шѣ фѣмѣн-дѣ-шѣ џѣigaretta де хѣртѣхъ, анрѣнсѣ нѣмаѣ дѣнтр'о дѣтѣтѣрѣ кѣ зндѣ аннарѣ де формѣ еллитѣкѣ прѣлѣнгѣ, в кѣре вѣнтрѣ деѣтеде ла мѣна чѣа дреанта.

Мѣнкѣреа асѣпра кѣрѣа абеаѣ сѣ нѣвѣлеаскѣ ера нѣсче чѣне, прасѣ, хѣтѣроѣхъ, нѣѣне неагрѣ, о оаѣхъ зчѣсѣ не дрѣмѣ шѣ зндѣ кѣѣне 'некатѣ не кѣре 'лѣ skosseserѣ дѣн зндѣле торрѣнтѣхъ кѣре мѣѣеа ла поаледе репѣдеѣ стрѣмторѣ, че ера инкѣнжѣратѣ ла стѣнга де нѣсче нѣпраснѣсче массе де стѣнчѣ кроѣте вѣн формѣ де нѣскѣрѣ. Ла о дѣстанѣ де кѣѣѣ-ва насѣ сѣлтаѣ нѣсче жѣнѣ нлѣнѣ де нѣтере шѣ де сѣнѣтѣте, мѣ о тѣнѣрѣ фатѣ де вѣр'о шеаѣ-снѣре-зече аннѣ чѣлѣхъ мѣлтѣ, вѣн-налѣ де таллѣхъ, кѣ имблетѣхъ мѣндрѣ, кѣ кѣтѣтѣтѣра мѣндрѣ шѣ трѣфашѣ. Чѣне сѣѣ лѣ снѣсѣ еѣ оаре кѣ ера фѣрѣмоасѣ? Нѣменѣ; вѣнсѣ еа 'шѣ о вѣнкѣнѣссѣ. Маѣ нѣчѣ зндѣлѣ дѣн това-рѣшѣѣ еѣ де кѣлѣтѣорѣхъ нѣ се нѣрѣа кѣре зндѣ кѣ еа сѣ вѣ fostѣ аколо, мѣ кѣ тоате ачѣстеа поате кѣ тоѣѣ о вѣбеаѣ. Вѣнсѣ Бѣнна нѣ прѣченѣссѣ нѣмѣкѣ дѣн кѣтѣтѣрѣле логѣ саѣ дѣн ворбеле логѣ, шѣ чѣнева гѣчѣа кѣ, вѣн гѣра еѣ, нотрѣвѣтѣ де мѣнѣне, кѣм шѣ не фрѣнтеа еѣ чѣа ларгѣ мѣ дес-волтатѣ, ера зндѣ лѣмбаѣѣхъ деосѣбѣтѣ, о кѣѣетѣре вѣналѣ шѣ бѣрбѣтеаскѣ кѣреа арѣеа де дѣрѣнга де а ешѣ афарѣ. Бѣнна ера о џѣтанѣ, нѣскѣтѣ дѣн татѣ мѣ дѣн мѣмѣ џѣтанѣ, мѣ Бѣнна н'о кѣредеа аста. Вѣн нешѣтерѣле зндѣ дѣрмеа фамѣл-

lia kълътоаре, бърбагї ши femeї ѕnїї neste алїї, тогї се пръеаѣ nesчиндѣ къ п'їntre еї ераѣ дгоъ sekse; Бепна о шtia asta foarte bine, ши lokslѣ еї в ачелѣ lokашѣ de адъnos-tire ера тогѣ де ѕna denarte, foarte denarte de товаршиї еї, kariї се ѕїтаѣ la дїnsa кѣ komпъtimire.

Ўitaniї ѕнтѣ flekarї de fire; еї vorbeskѣ тогѣ де ѕna ши despre toate. Еї vorbeskѣ ши ѕнѕнѣ moravїї nono-lilorѣ ne kariї `ї аѣ visitatѣ; fakѣ deskrierea oramelorѣ prin kare аѣ trekѣтѣ; се okнѣ ши de politikѣ, еї, kariї п'аѣ niчї kapї, niчї четъдї, niчї проvinge, niчї дъjdїї de плътїтѣ. Еї vorbeskѣ de artele frъmoase, de ѕчїпгe, ши маї кѣ seamъ de astronomїѣ. Еї nretindѣ а шti имbletslѣ stellerorѣ, ши нѣ се ѣnfrikomezѣ niчї de тръѕnetѣ, niчї de ѕлperї, niчї de meteorele еstraordinare а къpora агъtare ѣngeагъ de мѣlte orї ши ne oamenїї чеї чїvїlїѕагї; ши apoї, дїnr'о чїдъгъime в дестslѣ de къrїoасъ, ѣndатъ че ва къ-dea в дrentslѣ lorѣ ѕna дїn ачelle stelle kare се аnrїndѣ ka ѕнѣ fokѣ в аерѣ, нѣmaї-dekїtѣ ѣмї fakѣ, кѣ мѣltѣ devoгїone, ѕemнslѣ кръчїї ѕnre а ѣnsogї, прекѣm zїkѣ еї, ѕѣffletslѣ че а ѕкъnatѣ дїn нъrgatorїѣ.

Бепна аскълта toate ачесте mїnѕnate rakontъrї ши нѣ le adonta de lokѣ nentrѣ къ нѣ le nstea ѣгъelleѣe. Еа се лъssa ѣнchetinelѣ в torrentslѣ noroїosѣ kare о аттръдеа, ѣнѕъ чїneva vedea bine къ la дїnsa нѣ ера nimїkѣ маї мѣltѣ dekїtѣ ѕнѕнѕnerea nenѕtingeї. Nimїkѣ нѣ ера posi-tїf в ѕѣffletslѣ еї dekїtѣ josorarea еї; еа гїchea маї toate mїskъrїle ѕѣffleteмї kare fakѣ viаgъ, ши nentrѣ ачeea ѕta-reа еї de akъm ера nentrѣ дїnsa о kasнъ neїntreгъmнтѣ. Daka чїneva о агѣ ѕї ѣntrebatѣ че гїndea de kamarazїї, de аmїчїї ши de famillia еї, еа агѣ ѕї resнѕnѕѣ nrїnr'о zїm-bire de mїлъ; ne ѕгmъ, revїїndѣ в sine'шї, еа ѕ'агѣ ѕї ѣntrebatѣ, асемenea кѣ амъгъчїѕne, в kare прїvїngъ плъtea

ea mai multă dekită ceî-l-'algi mi ne ce merită îmi baza mindria? Беппа sâfferea mi plîncea de toate kîte vedea; nentru a ceea mi risblă eî ničí odată nă se așzea n'în re-sunțtoarele risrî alle tovarșniloră de kare șrla nemtera unde se adănosteaș. Беппа mînka la șnă lokă kă tovarșniî eî; dar' čineva vedea kă ea era kă atită mai multă singur mi isolată nrekită eî se aflaș mai aproape de dînsa. Ničí șnălă din kamaraziî eî nă 'i zissese ničí odată: „Te ișbeskă:“ mi, kă toate ačestea, Беппа aștenta să așză ačestă kăvintă, fiș din orî ce gurgă, saș din orî ce sâffletă. *Te ișbeskă* ară fi fostă nentru Беппа șnă boteză nșoă, o lămină á inimeî, o rază cereaskă, o viaș de allesă. Însă ea n'așzisse ničí odată ačeastă vorbă atită de sântă, atită de nșternikă, ea nă utia ničí de kîte sillabe era formată, mi n' o nștea înșelleșe într'altă kină dekită nșmai prin simtimentă. Беппа n' o čitisse ničí odată skrisă, ničí nă'î kănnosčea de lokă armonia, mi allerga ka o oarbă, ka o smintită kătre șnă bșnă înkinșită ne kare čerșlă se obstina (innismăia) să 'i 'lă refăse.

Dar' într'o zi, kă toate ačestea, arșnkîndă întîmnlarea lîngă dînsa ne șnălă din čeî mai tinerî kamaraziî aî eî de kăllștorî, nekînd ea se șita în sșșă snre čeră ka kăm snre á se însnira mi á sa tăngăi, kamaradălă eî îi zisse:

— Če te đîi akolo sșșă?

— Să văză daka 'mî va veni lămină.

— Bine, nă vezî kă akăm este la amăzi, mi kă soarele ne arde?

— Eă nă simșă soare mi este noante.

— Tă estî nebșnă, Беппо!

— Poate, mă temă...

— Asta poate să nenoročeașă o famillî întreagă, mi, dak' ară mi taikă-tăă, saș daka nșmai ară bșnăi șnă

assemenea lăkră, çine ştiţ kəm tē arş mai nstea kăşni
şii kîarş á te şii omorî.

— Dă-te de 'i snăne kă eş sântă nebănă.

— Ba zăş nă, mai bine 'uî aşă snăne uî kă voiş
să te îeaş de nebaşă.

— Çe zîçî? vreî să mă îei de nebaşă pe mine?

— Da.

— Pentră çe?

— Ka să amă o nebaşă.

— Bezî, la asta nă mă gîndeamă.

— Aşa è kă vreî şii ts?

— Tă estî nebănă, Gilemă!

— Tă estî mi mai nebănă dekită mine; krede-mă,
Бенно, kă'mî sântă în toate minşile şii 'uî vorbeskă kă
totă din adinsă.

— Niçî la asta nă m'aşă fi gîndită.

— Dar' îa să vedemă, nentră çe nă vreî să'mî fi
ts nebaşă mie?

— Pentră kă voiş să gămîş fată.

— Mi se pare însă kă nă trebăş să ni se nearză
vişă noastră.

— Vişă noastră este blasfemată, Gilemă, zisse
Бенна kă înşorare, mi daka ts aî de gîndă să n' o lassî
să nearză, nentră çe nă façî açeste pronşnerî Roseî?

— Şii eî 'i amă vorbită azî-dimineaşă, totă ama.

— Kară-te, Gilemă, kară-te kărînd de aiçî, fşuî,
dă-te, kă nă 'mî este bine, sântă bolnavă, şii voiş să fiş
singără; kară-te, saş, de nă, akəm îuî lineskă o palmă.

Prînzăş se gătisse. Oaîa çe se omorîsse kă ne-
bărbăuî şii kîinele fşrată din torrentă, se şii lăsseră a-
kəm de ne jăratekă, mai măltă sşuşiaş dekită tşiaş kă
kăuîtsăş, în timnă çe açelle-'l-alte gămşuşie nikărînde inkă

de sinuе stař atirname de nisve řnii řnsxroase intinse de чеi dŗoi pŗregї ai neŗtereї. Kїrdŗlř mїnkŗчїosř nŗvŗli a-sŗnra kŗrneї kŗ nisve groxŗїrї 'nŗbŗshїte, їar' Benna, maї tristŗ dekitř in zїoa trekŗtŗ, se trŗssese la o parte ne řnř trŗnkїř de stїnkŗ, lїngŗ řnř mŗslїnř sŗpŗїre kŗ frŗnzele rare řї fırosїte. Ѐnfokata eї їmaŗїnare o arŗnka їnainte, řї ea nŗ maї trŗїa dekitř їn fıїtorř, nentŗ kŗ ea їmї pŗїvea vїaŗa че trŗїa ka řnř mormїntř їn kare era їngropatŗ fŗŗ aerř řї fŗŗ lŗmїnŗ.

— Dŗmnezeŗle! Dŗmnezeŗle! zїsse ea їn чelle dїn řrmŗ, їn gŗra mare, чїne sŗntř eř, řї nentŗ че m'amř nŗskŗtř? Чerŗt'-amř eř vre odatŗ vїaŗa? Чїne 'mї a dat-o? Pe чїne trebŗїtŗ sŗ blestemř? Sŗ sŗfferř, řї totř sŗ sŗfferř? sŗ nlingř, řї їar' sŗ nlingř neїnchetatř, fŗŗ ka sŗ fıř їndelleasŗ de nїmenї; o! vaї mie! Sŗ aŗtentř. Dar' oare řїtř řї eř їnsŗ'mї чeeա че voїeskř? O tŗmŗdsїre la kїnŗlř че nŗ sdrobeŗte; řї katŗ sŗ fıř aчeastŗ tŗmŗdsїre de vreme че se zїche kŗ este řnř Dŗmnezeŗ; řї aчela kare řaчe rŗ-ŗlř, nŗ este їndoїalŗ kŗ'lř noate řї tŗmŗdsї!... Dŗmnezeŗlř meř! tŗmŗdsїeŗte-nŗ, kŗ mŗltř їmї este rŗř! řї apoi, řї Gїlemř ŗsta, kare vrea sŗ nŗїea de souїŗ; Gїlemř, kare vїne la mїne dŗnŗ че a чerŗtř maї їntїїř ne Rosa! O! eїř este řnř їnfamř, Gїlemř, řї amř sŗ'lř omorř!

Kanŗlř jŗneї 'ї se lŗssŗ ne nentř, marїї eї okї negrї se їmnlŗŗ de lakrїmї, sїnŗlř eї bŗttŗ kŗ vїoїchїne, їar' dїnŗїї řї membŗїї korpŗlŗї її trosnїŗ kŗ smŗчїre. Aїde, s'ař їnkeїatř akŗm, adaogŗ ea, destŗlř amř sŗrfferїtř astřfelř; nŗ kreŗř sŗ sŗffere чїneva maї mŗltř dekitř mїne nїчї їn mormїntř. Oїŗ sŗ morř, řї nŗ maї řчїdř ne Gїlemř, чї amř sŗ nŗ sїnŗчїdř eř. Lassŗ sŗ maї sŗfferř їnkŗ o řltїmŗ kasnŗ, їnsŗ чea maї dїn řrmŗ dїn tcate, řї ne řrmŗ *nїmїkslř*; kŗчї, daka era řnř Dŗmnezeŗ, n'arř fı

l'essatǎ sǎ sǎffere astǎ-felǎ o biatǎ nenorocitǎ fiinǎ karea nǎ'i a fǎkǎtǎ nimikǎ.

Fie-*ce* hotǎrǎre à Benpei era unǎ faktǎ indenlinitǎ. A-*tn*ci ea, se skǎlǎ mai liniwtitǎ, *wi* se pnegǎtea sǎ meargǎ lǎngǎ kamaraziǎ sǎi, kariǎ eraǎ obiçinxiçii kǎ linsirile ei, kind de odatǎ lǎkarea ei aminte 'i se attrasse de unǎ sgomotǎ 'nǎbǎwitǎ de nasǎ piniçii. — Eǎ! eak'asha mai merçe! strigǎ ea! tǎrbǎrare, oamenǎ, o lǎme întreagǎ, daka face tre-*b*inǎ, dar' mai kǎ seamǎ o altǎ felǎ de lǎme dekǎtǎ a*ce*ea karea mǎ toneste ne mine. Eakǎ-*i* kolo josǎ, *ia* sǎ'i vedemǎ fǎrǎ ka sǎ mǎ vazǎ *wi* ei ne mine: çine wtǎ poate kǎ 'mǎ arǎ întinde mina *wi* 'mǎ arǎ arǎnka vre unǎ kodrǎ de pǎine. Dar' eǎ nǎ voǎ nǎi niǎne, niçii banǎ, niçii kompǎtimirea nimensǎ. Eǎ voǎ altǎ *ce*va.

Dzoǎ-spre-zeye saǎ çinçǎ-spre-zeye in^{wi} pedestri imblaǎ ka nisçe oamenǎ grǎbiçii ka sǎ ajǎngǎ. Acela kare *i* domina avea unǎ imbletǎ atǎtǎ de srintenǎ, inkǎtǎ çine-*va* arǎ fi zisǎ kǎ niçioarele lǎi, inkǎlçate kǎ *esnardille*, nǎ s'attinçeaǎ de lokǎ de pǎmintǎ. Înainte de à ajǎnçue în-çrentǎlǎ newtereǎ, se onriç sǎpǎmǎnta^{çii} de unǎ çrletǎ a-*m*estekatǎ de voçǎ, *wi* wefǎlǎ bandeǎ, mergǎndǎ înçetinelǎ ne vǎfǎlǎ deçetelorǎ, fǎkǎ semnǎ soçilorǎ sǎi de à nǎ se miska. Toçii se sǎpǎsserǎ. Îar' elǎ, trǎgǎndǎ unǎ nǎ-*m*nalǎ *wi* unǎ nistoletǎ din brǎiǎ, se arǎnkǎ nǎmai dintr'o sǎritǎrǎ spre mǎkǎ *ce* adǎnosta pe çitanǎi, *wi* pǎindǎ-se kǎ mindriç în çrentǎlǎ flǎminzilorǎ, le zisse kǎ o voçe familiergǎ:

— *Post*ǎ bǎnǎ, bǎieçii, *post*ǎ bǎnǎ. Eǎ sokoteamǎ sǎ grǎseskǎ aⁱçǎ alçii oamenǎ în lokǎlǎ vostrǎ.

— Bǎnǎ dimineaça, *wi* çie, resnǎnse çelǎ mai bǎ-*tr*ǎnǎ din çitanǎ; dar' *ce* kǎççii? *ce* vreǎ?

— Воїѣ съ'міі trekǎ kallea in бѣпъ паче.

— Аѣнчі, katъ съ пѣі мїна шї съ skormoneшті la бріѣ.

— Da bine 'мі ѣmblaуї, мъ, ѣ, ѣ!

— Аша не este обїчеїлѣ nostrѣ. Pentrѣ аѣеа їа vezї de ne арѣнкъ чева, ka съ нѣ ne їнтоарѣмѣ рѣга la silъ.

— Кѣ че ?

— Ѓа, кѣ ःlle кѣuite ः le noastre.

— Кѣuitele noastre sѣntѣ nrea рѣїnїte, бѣїеї, шї нѣ кѣмва еѣ нѣ'мі амѣ аѣї stїletѣлѣ меѣ шї амїndѣоъ пї-stoletele їnkѣrkate ?

— Bezї kъ noї sѣntemѣ doѣъ-zеѣї, шї тѣ ѣnлѣ sїngѣrѣ.

— Nѣ sѣntеїї destѣї, бѣїеї, шї ѣelѣ ѣe se va mї-ska din voї, este шї mortѣ.

— Ѓnkoаѣї, kamarazї! zїsse бѣtrїnлѣї ѣїtanѣ.

— Sѣrїїї, аї meї!

Товаръшїї mїkѣлѣї omѣ арmatѣ sѣrїrѣ, шї ѣїtanїї se вѣzѣгъ de odatъ okїїї аша кѣм eraѣ їn neштерѣ. Бenna era арroane съ allerѣе їnтрѣ аїstorѣлѣї товаръшїlorѣ съї kїnd de odatъ шefлѣї bandeї, ne kare 'їѣ аїї fi gїѣїtѣ kъ se нѣmea Пѣjолѣ, strїgѣ :

— Josѣ armele, бѣїеї, мї nїѣї ѣnлѣї съ нѣ se mїсѣ Benna remasse їngelenїтѣ.

Уїtanїї se аffarъ тоїї їn ѣenѣkї ѣerїndѣ ertare кѣ o mѣїїime de semne de крѣѣ.

— Eї bine! zїsse Пѣjолѣ, lѣssїndѣ'шїї nїstoletѣлѣї їn josѣ, eakъ-вѣ dar' їmbelѣїsgаїї de botѣ, kїїnїї meї! akѣm krezѣ kъ нѣ maї nѣteїї lѣtra. Dar' asta n'аїrнѣe: їа skormonїїї'мї akѣm voї la бrїele noastre, мї vie-вѣ мї воz reskѣmpѣrarea de vreme ѣe аїї vѣtѣ съ o dobtїndїїї de la noї.

— Țnă tulxară! imi zisse Bepna nezgrită, xnă tȳ-
xară! amă fostă greșită.

— Postigi, postigi, senore, kontinzi bȳtrinsă ci-
tană, eakă totă ce amă la sffletăleă meă, mai eakă inkă
mi ceea ce aă mi *kompanerii* meă.

— Kigi-ba banii dsoz niacete! nxmai atită?

— Asta é totă.

— Mingi, kanaliă!

— Kanaliă sntemă, intr' adevără, dar' insă nx
mingimă.

— Dar' ce mincaii akolo?

— O oaie fgrată, mi xnă kiine lbată de ne drgmă.

— Drache! drache! dar' ce niine avegi?

— Eak'o.

— Măită é neagră!

— Este minxnată kind čineva o mȳninkă fgră frikă.

— Pre satană! drentă snăi?

— Pre Dsmnezeă! drentă snxnemă.

— Pre Dsmnezeă? fiă, daka vȳ plache.

— Aidegi, konii, zrmă á zice Pȳjolă adresindă-se
la ceata sa, acesi blestemăii sntă nisce neindemnateci de
frante, mi čineva trebăită sȳ le dea ajstoră. Arxnkaigi-le
fiă-kare din voi kȳte o niastă, eă amă sȳ le daă zече,
pentă kȳ eă sntă de zече ori mai avăită mi mai čene-
rosă dekită voi.

— Insă, kȳnitane!...

— De veii krikni, te lsnȳeskă mortă... Iii nxm-
nalăleă lăi Pȳjolă sta nxmai kă dsoz deęete departe de xnă
pentă.

— Eakă, kȳnitare.

— Altă dată sȳ nx mai întorči vorba, Antonio.
Čineva kată sȳ dea de milă, kată sȳ ajste pe celă ce sff-

fer. Şi ă, Françisko Marini, kare te areuî atitş de tsrbşratş unde'ui daî niastra, gîndemte bine kş çineva este datorş sş dea din datoriş iar' nş din kompnştimire: omslş nş se kade sş plîngş niçî odatş. La revedere, çitanî de nenorocire, face'ui disearz o çinş mai bşnş dekitş acea de akşm, mînkauî pîine, şi fşraui nşmai de la çeî avşui; dauî kite şnş mertikş îndoitş acestorş prostşnaci kariî 'şî întîndş braui spre mine, şi pe kariî iui çeîş voea ka sş'î sşşşitş pe nesşblauî lorş obraji, şi beui î n sşşşitate lăi Pşjolş.

— Pşjolş! strigarş çitanîi, sşşimîntauî de înfriko-şştorşlş nşme çe rezşnasse la şrekile lorş.

— Pşjolş! zisse Benna î sine întînzîndş-şî gîtlş înainte spre à 'lş vedea mai bine.

Şi Pşjolş îşî lş dşşmşlş înainte, iar' çitanîi, plîni de admirare, lşarz norocirea karea 'î înavşuşise fşşş veste, şi ajşşşerş pînş à nş însera la Lers, şnde perdşş înr'o înfrikoşştoare orui' sşşvenirea ferîçireî lorş de akşm şi à trekşteî lorş sşşfferinge.

Nşmai Benna lînea la açeastş desfştare.



¹ Açeastş zîcere nş se poate da î limba romînz altş-felş, dekitş nşmai prin zîcerile obîçînsite, *gîlcaî*, *beuiş*.



V.

Безвѣлія.

Strimtoarea че аveau сѣ trecemѣ era lѣngѣ, ingѣstѣ mi anevoie, nentrѣ kѣ sѣrpnѣtrile mѣntelѣi (foarte dese ѣn timnѣ de earnѣ), restokoleaѣ kite odatѣ din virѣѣ nisce stѣnѣi enorme kare astѣnaѣ drѣmѣlѣ. Ѣnѣ pedestrѣ nѣtea prea lesne sѣ'mi ѣrmeze drѣmѣlѣ abѣttѣndѣ-se kѣtѣ-va ka sѣ fakѣ ѣnѣ mikѣ okolѣ; iar' kѣrѣѣele mi bagaѣele, fiindѣ silite ѣ se onri, daѣ totѣ de ѣna timnѣ infrikomѣtorilorѣ bandiѣi, че okoleaѣ sѣsѣ ne ѣnѣlѣimѣ, de ѣ se afla tokmaѣ la nѣntѣ, ne la lokѣrile anevoie de trekѣtѣ, ѣnde sѣ mi fѣchea maѣ kѣ seamѣ lѣnta чеa de kѣnetenѣ; akolo mi Francesiѣ aveaѣ ѣ se teme maѣ kѣ deosebire de чetele mikeleѣilorѣ mi alle kontrabandistilorѣ ѣnverѣnѣnѣi de nra-de, mi ѣrmѣ sѣ se ѣnvingѣ de nisce ѣnemiѣi kariѣ daѣ a-sѣnra lorѣ ka la ѣnѣ semnѣ de ѣintѣ, ѣn timnѣ че eѣ ѣnmiѣ eraѣ askѣnѣi n'ѣn gѣrѣnomsѣrile stѣnѣilorѣ ѣnde 'mi fѣcheaѣ adese-orѣ mi ameniѣgѣtoare sѣrpnѣtrѣ de okitѣ kѣ nѣska.

Resbelliș Kataloniei n'a fostă, ce é dreptă, în epoca aceea, de kîtă și resbelliș înbăcătuită, mi afară de fortărele late prin trădare mi fără asediș, toate se netreacă, prekm amă zisă, kă pînă, kă lănte în narte mi kă assassinate. Kăm se arăta vre o șiuniformă francheză pe drumurile celle mari, de orî mi ce felă va fi fostă, nămai de kîtă se salăta mi se gărea de zech gloanțe. Singură nămai kăvintă *indenendenuș* făksse în Katalonia pe fiere soldată și omoritoră. Kîtă nentă kăllăgări, ei bine kăvintă karabinele mi nămuali, afărisseă kănsăingele celle năpînăce mi 'și pzeă kănsănele nămai nentă martiri kăseî sante.

Atănci nreotă nărtă lingă kășce mi și stiletă bine kăvintă. Altă stiletă nărtă în mîneka lăncă sale xăine sere săă brăne, iar' la brășă săă se loveă măcișele à dăoz frămoase nistoale kă nășce arkări foarte tari, mi kă kare se serveă, în kredință vă sășă, de mîșne. În prediile loră de toate zillele, Francheză figăra kă *și omoritoră de reșă* kare merita moartea cea mai kămnoasă, cea mai kămplă; iar' dăpă vre o lăntă sînceroasă în lokă de á se sășne năkăișă kăvinte fănebre așura morgiloră lovăi de gloanțe mi de nămuali, se pronășăă înjărtărele celle mai aspre mi blesteme.

Dar' lăntătoră bandită, ce făcea? Elă kădea în depăki plăă de devoiune (evlavie), se răga kă devoiune mi omora asemenea totă kă devoiune, ne fărimă, ne orî ce omă armă săă desarmă kare se afla în depărtare înkătă s'ă noată ajășce kă kăvintă săă kă karabina sa. Kănsăna martiră nă se nătea dobîndi de kîtă nămai prin sakrifăi, mi fiere Isnaniolă se năvea la lăntă kă și sântă anostolă înainte gonitorolă săi. Nămai șiăă Păjolă singură nă nămisse ureoă în trăna sa; elă zissese

kătre ai sãi: „Konii, noi nã ne battemã niçi nentru raia, la kare niçi xnelã din voi nã trebãiã sã se mai gîndeaskã, niçi nentru gloriã, ne karea mi voi nã krezã s'o doriã ka mi mine, niçi nentru indenendengã ȳrrei noastre, karea nã va mai fi de akim indenendentã, karea nã mai poate fi, niçi nã vrea à fi; çi noi ne battemã, nentru kã fi-çe omã kã inimã este datorã à se anãra kind se vede attakatã. Noi ne battemã mai kã seamã nentru kã adesti oameni kariã vinã în nãmintãlã nostrã aã banã, mi inkã banã msluã, mi nentru kã noi avemã foarte nxuniã. Kitã nentru mine, voi utiãã nrea bine, konii, kã nã nrea sãntã aua lakomã de banã, mi krezã kã vã addãceã aminte kã dãnã fie-kare nradã foarte rare-orã mã gîndeskã mi la mine tokmai kind nã mai remine nimikã de lãtã; adesse-orã insã mã desnãgbeskã mi à doxa zi, mi nãnga mea este totã de xna deskisã nentru auela din voi kare vine sã se imnãmste de la mine, kiarã mi kind voiã uti bine kã ahea imnãmstare este o xouã. În ȳelle de ne xrmã, braviã mei, kind vã veãã sãtra de aȳeastã messengerã, nãteã merȳe sã vã snãzãuã xnde veãã voi, kãçi eã xnelã nã vã onreskã de lokã; nrekitã insã veãã fi kã mine mi în ȳeata mea, aveãã sã 'mi fiã sãunãm în tokmai ka nisȳe oi, sãã de nã vã kãrãã kanã kã xñã nistolã ka la nisȳe minei.“

La aȳeste vorbe alle banditãlã soldaãii ȳeteã sale resnãdeaã: *Trãaskã Hãjolã!* mi toate se konrindeaã în aȳeastã vorbã; apoi trãȳeaã asãura trindabilorã remaniã la koadã fie-kãrãia reãimentã, iar' de arborii drãmãlã stãã kadãvriã suãnzãuã; asemenea se mai gãseaã msluã din ei streunãmã ne din dosã, nrekãm mi nãrãçi sãmãuã în sinãlã mãmelorã lorã suintekate. Întãmãlãri sinȳeroase kare sdobeskã pana în mina ȳe se insãrãinã à le deskãriã!

Amă zisă akam kă lăi Păjole nă'i plăceaă preoții; din kontra, elă îi era mi'i desneșăia totă de odată; mi fiindă-kă elă șnălă nă kredea în Dămnezeă, sokotea kă niči altă čineva nă nălea krede kă toată inima.

Elă zicea adesea kă preoții nă eraă bșnă, dșnă sniritălă meseriei loră, dekătă nămaī kind omălă kărgăia inăi daă eī ajstoarele loră, nă maī era bșnă de nimikă, adekă în momentălă morgiī, mi stărgăia kă trebăia să se desfiinzeze preoții din societate ka nișe fșgarniči mi perikoluī.

Într'o zi s'a infășăiată în tabera lăi șnă preotă jșne mi bigrosă, čerindă de la elă à se inkorpora în čeata sa.

— În kăalitate de če, să te priimeskă? întrebă Păjole.

— Dekă! în kăalitate de preotă.

— Și kă če felă de fonkțione?

— A biuekăvinta armele voastre.

— Și kă asta s'ară face oare maī bșne?

— Mă voiă mi rșga ne lingă ačeasta...

— Kăi să te roți?..

— Dămnezelăi kristianiloră, nentă kassa če a-părați voi.

— Noi nă apărgămă niči o kassă, amiče, noi șnătemă astăzi liberă à attacka ne İspaniolăi saă ne Frančezăi, mi eă nă miă ama bine kare din ačeste dșoă națione ne șraute mi ne dăče frika maī mătă. Dar' inăș, če să maī zikă, tă estă ači, adaogă Păjole kă touălă șnăi omă kare nă maī priimește niči șnă resnășă la argșmentele sale, mi aī să remiī, eakă 'mi o deklară, prisionieră de resbellă; mi, fiindă-kă astăzi mă află bine disnășă mi voișă, în lokă de à nșue să te snănzăre, prekăm amă drentălă, mi de veī kăta bine, mi plăčerea, eă te înroleză nămaī într'șna din kompaniile melle. În lokălă mătăniiloră, veī priimi

dar' ună personală, în locul cărții o karabină bună, și în locul mărșălăsi de botezată o snadă bună și askărită. Aide, mikălă meă, nu mi te mai strimba akam, kăci ai să fi celă mai ینگاشہ d'între noi toți, mi te poți nămi sântă llasă, să sântă Martină, ori kam iți va plăcea ție. Chea che 'mă pronșă nu este de lepdată, mi, ka să 'mă daă o idéș minșnată de mine, iți daă voea să roți ne Dămnezășă tăă; însă, eakă 'mă șnăș, mi mă krede, roagă-te în sine'mă, kăci, dakă te voră azzi kamarazii tăi, tē ară nștea face să șfferi čine știă che răă. Amă în čeata mea nisče ștrengari kari nu nrea voieskă a vedea ne čineva počin-dă-se ama mătă, mi sântă toți niste neleșăișă... Ama dar', eaka să ști, tē estă soldatălă lăi Păjolă, soldatălă în kompania lăi Saletas, celă mai bșnă lokotenentă ală meă; nu sântă la îndoiăle kă ai să 'mă faci datoria.

Ținșălă nreotă șmă fără în adeșără datoria. Elă se nșmea Torellas, mi făr șnșzarată la Barcelona nentă nu știă kare sakrileșă 'kommișă asșura șnoră vase șute fărte dîntr'o ladă a monasterălă de la Merced. Păjolă îlă konvertisse la krime.

Astă-felă se fărăă običnșită rekșăi infrikomștoarei bande, karea era groaza țergșrilor mi a orașeloră impreșșălă kăroa okolea; mi, kind vre ună omă onestă resista la rășăișă mi la ameninșări, îlă *trimiteăș*, kam zicea Păjolă, mi, în jokșrile loră de toate zillale, véseliș bandiș se desfătaă a da în treakălă kă nșmnălă să kă snada neste ničioarele atirnite alle kadavreloră agșgate de kopaci, che se legănaă în kătro le șffla vintălă.

Înt'răčestea știrile che priimisse Păjolă de la unălă din čei mai iskășăișă șnionă ai săi îlă fără să făr voiosă,

¹ Fărșagă de lekșări șnte.

mi, ka s̄ imp̄r̄t̄sheask̄ mi konfracijor̄ s̄i b̄k̄ria sa, le f̄k̄ k̄nnoskat̄ proīekt̄l̄ s̄̄ de attak̄ k̄iar̄ in seara ačea. Bobirea sa f̄ n̄iimit̄ k̄ niche striḡr̄ de o b̄k̄rī selbatek̄, mi n̄ 'i remasse alt̄ dekit̄ à mai in̄fr̄na in̄fokarea soldajilor̄ s̄i, ink̄it̄ s̄ n̄ 'i r̄m̄īr̄ plan̄l̄ f̄r̄ rezult̄t̄.

Konvois̄l̄ plekase de la Figueras între d̄ōr mi trei ore d̄ōr am̄iaz̄i. P̄j̄ol̄, de o notrīv̄ isteđ̄ ka mi Mina in̄ ačeste l̄nte nargiale, la kare mi isb̄tea mai bine, an̄kase înainte k̄ nefrikomī s̄i m̄ikeleđ̄, mi, d̄ōr 4e esnediasse n̄ in̄ m̄n̄đ̄i ne 4ei mai sprintenī la nas̄ din imbl̄toriī s̄i snre à da de iutire resn̄ditelor̄ gardii dinainte, el̄ ins̄m̄i, merse k̄ kor̄n̄l̄ soldajilor̄ s̄i k̄iar̄ la lok̄l̄ ̄nde avea s̄ se in̄kaere l̄nta.

— S̄ treak̄ trei-s̄te de in̄đ̄i de 4ea'l-alt̄ parte, zisse P̄j̄ol̄ k̄tre Saletas; d̄-ī t̄ akolo, brav̄l̄ međ̄, mi s̄ n̄ se auzee. In̄ne s̄ restoarne bolovan̄ in̄ kalle; s̄ sane sheanđ̄ri ink̄it̄ s̄ semene k̄ m̄ink̄t̄r̄ile ̄n̄đ̄i torrent̄. Alđ̄i d̄ōr-s̄te s̄ mearḡ mai înainte ink̄it̄ s̄ k̄rege ne 4ei 4e ar̄ n̄tea s̄ skane; ačest̄i din ̄r̄m̄ vor̄ fi s̄b kom̄anda l̄i Tađmarillas: el̄ in̄kailea n̄ mai in̄gelle4e 4e va s̄ zik̄ k̄v̄int̄l̄ *ertare*!

Tađmarillas s̄risse de m̄ndrī la ačeste vorbe mi auk̄ k̄ tr̄f̄r snre lok̄l̄ insemnat̄ im̄orēn̄ k̄ bandiđ̄ii s̄i 4ei determinaj̄i.

— Sheai-zevī de zaulani s̄ mearḡ înainte de fie-kare parte à dr̄m̄l̄i, n̄ in̄tre t̄f̄m̄ti mi n̄ in̄tre st̄n̄ci; k̄it̄ se poate mai in̄4etinel̄, f̄r̄ d̄t̄t̄r̄i de fok̄ri, k̄ mi st̄ilet̄l̄ loveute mai bine mi mai lesne. K̄nd se amestek̄ vecinī la o 4eart̄, se face sgomol̄ mare, mi nōr ni se 4ere, mai malt̄ dekit̄ toate, t̄4ere. Eak̄ v̄ dađ voea s̄ dađ̄i mi in̄ fađ̄, daka ins̄ v̄ pl̄4e; a-

Vitș nșmaĩ kș vrșjmamĩĩ fșgarĩ sș nș se denșrteze nșea mșltș, ȃi sș se strimțoreze kĩarș asșnșra fșșĩĩ. Drentș aȃeea, sș se trimișũ ĩn nrĩnș kĩșĩĩ-va ĩnainte-ȃerȃetștorĩ; lșașĩ seama sș nș se dea niȃĩ kșm nasș ĩnkĩtș sș ĩea de veste. ȃeea ȃe vș rekommandș maĩ 'nainte de toate, e- ste de a nș face de lokș nrisonierĩ; kșȃĩ ĩntrș ȃe nș arș folosi eĩ? Sokoteskș kș nșea nș amș face de risș a le da ne jșmștate din nrisionele noastre. Aĩ-de, nșkșașĩ; eș șakș mș așezș aĩĩ ĩn kapșlș vitezilorș meĩ, șĩ vș pro- mitș de a nș lșssa așa mșltș lșkrș lșĩ Tașmarillas. Așĩ așzĩtș? Așĩ ĩnșellesș? Kștașũ-vș armele, kșkșașũ-vș la nrĩmĩntș, șĩ nimenĩ sș nș se klĩntesșkș nrĩnș kĩnd nș se va așzi strigarea șĩ șșerștșra mea.

Ĩnaintea konvoĩșlșĩ merșșea șnș nĩketș de ontș ĩnșũĩ kșllșrĩ. ĩn șrma nĩketșlșĩ merșșeaș, lĩnișĩ șnĩĩ lĩngș așũĩ șĩ bravĩ ka soldașũĩ mareĩ ostĩrĩ a lșĩ Nanoleon, dșoș kompanĩĩ de grenadirĩ șĩ de vĩnștorĩ, dșnș karĩĩ xĩrĩfaș kș mșltș șgomotș nĩșȃe miȃĩ tșnșrĩ de kșmňș mergĩndș ĩna- ĩntea kasseĩ kș banĩ șĩ a nrisionelorș ȃe se dșȃeaș la kșartĩrșlș ȃeneralș alș lșĩ Maxrĩȃe-Mateĩș. Nșmerslș kșrș- Ńelorș se ĩnșemnasșe lșĩ ĩșjolș ĩntokmaĩ kștș era, mi a- ȃeste kșrșșȃe nșmite ĩn nartea lokșlșĩ *Caros* șĩ *Tartanas*, se trșȃeaș de nĩșȃe katĩrĩ ȃeapenĩ kș nasșlș sĩkșrș șĩ ș- șorș, ĩnșșmașũĩ, șrștĩũĩ șĩ kșnșnșũĩ kș o 'nalț nrĩamidș de nene verzi, albastre, roșũ șĩ galbene, avĩndș n'ĩntre elle o nșmeroasș kștime de klonorșeĩ asșrșzitorĩ șĩ nenotrĩvișũĩ. Eĩ ĩmlłlaș netașbșrașũĩ, mergĩndș ĩn dreanta șĩ ĩn stĩnga, kșrșmșũĩ de nrĩnșnata lorș memorĩș, ĩntokmaĩ ka șĩ kĩnd se așlasserș nentș ĩntĩĩia oarș ĩn aȃelawș dșrșmș. Tartanele¹ nrēlșnșũĩ aveăș de fiș-kare parte kĩte o bankș saș la- vișũ koperĩtș kș nrēlle, șnde se desosteneaș kĩte odatș

¹ Șnș felș de kșrșșȃe de ostĩrĩ, fșrgone.

pedestrii obosiți, mi zăde mai psteaș á se mi adăposti, din kînd în kînd, de arșida soarelui pe sâblă și umbraș de nînză koloratș roue, surrijiniș de ȳerkșrî infiate în komișă kărgăeș.

În zărmă mai veneaș inkă mi alte dăoz kompaniî reglate n'între kare se amestekaș (săre á mai imnșșina zăităș kăllătoriei, saș noate mi săre á se mai însăfflegi kontra perikoliloră kă kariî îi ameninșșasseră) kăllătorii, snekălatorii, markitanii, vagabonziî din toate nărgiile, doritori de totă felăș de restărnărî, prekăm mi kîteva femei blinde, pe kare frășezimea loră de măme, de soșii saș de fiice, le îndemna á merșe nrin mizlokășă tabereloră mi á bătăliiloră. Ontă vînzatori kăllărî inkeiăș korteuășă, kare okăpa kă lănuimea sa și snăgiș foarte întinsă.

Din kînd în kînd se așzeaș kîteva dățățărî de nășce, mi oamenii ȳei de n'în strimtoare kredeaș kă așeste bătășărî să fiă alle înainte-ȳerȳetătoriloră kariî îmblaș să denărtze kă kînză așesta ne săteniî kăriomă dar' sănărtători ȳe obiȳinșiaș să okoleaskă imnăreșășă konvoiloră mi kariî, în ȳelle de pe zărmă, frăă kite ȳeva de pe la pedestrii distrașii nrin sănărtășrile mi nrin rășȳăișnele loră.

Kă toate aștea însă nă era ama.

Șniî din soldașii lăi Păjoleș gemășii dăpă nișce tăfiști dese, săreaș kă kășitișă în mînz așănra soldașiloră franșeș kariî serbeaș kînză ka nișce înainte-gardiî. Îndată ȳe ei skoteaș strigarea de alarmă, așeastă strigare li se prekășma kă și glonșș mi nămaî dekășă tăȳerea întră în lokășă șgomotășă.

— Păg-kă tășesășă într'akolo, zăȳeaș bătășiniî soldașii denărinășă kă resbellășă.

— Dar' oare nă este dățățășă de tășă? întrebaș pedestrii șneriașii.

— De țânț? țânț are și nentă ceva mai deapănă; se vede că daș la enșri săș la noterniki.

Și acolo trubeaș în nentări de oameni.

Abia treksșerș velle d'intiș tartane, de mizlokăș nestitei kompanii pe kare o komanda lșjolș, și nșmai dekitș așesta ișii șkoasse infrikouștoarea sa șkerștșrș de attackș. Într'o klinș, șrletăș și deșkșrkștșrși șenerale á bandișilorș fșkș pe oameniș konvoišiși ș'șii indrenteze kștștșrșile lorș șnerioase despre partea stingș.

Grenadirii și vintorii șe veșiaș kștaș pe vșjmaș șiș fșrș ka ș'lș noatș vedea, și, pekind ei se preparaș kș vitejș á se și pe koasta prșpșstioașș mai ka șiș nișkș, o alș dșoilea deșkșrkștșrș bșbi din partea șea dreantș, și oameniș se restșrnaș la nșmintș loviiș pe la șnate. Totăș este că kontrabandistiș și mikeleșii lși Pșjolș șantș nișșe okitoriș perikolouș; este că ei kind okieskș la șiș nentș saș la șiș kapș, kapș și nentăș așela se mi șșrește, și kștre așestea, și d'intre ei mai ádaogș pe lingș favorita lorș armș și șoroaș karabinș, în șșra kșria tornș șiș nșmș de gloanșe kare kadș așșna șșmezilorș inemice, ka o largș plasș, mistșindș totș înainte-ș.

Kșirassierii șardeiș din ainte, așșna kșrora Saletas și kș Pșjolș ordonnassertș á trape, ișii vșzșrș assemenea armele lorș de oșelș șșșrite; kaiș lorș kșlkauș la nșmintș, și ei áșngindș din așestea nefolositoriș la șiș lokș atitș de ingșștș mi atitș de řinosș pe la marșiniș. Prin șșmare totș korteșișș se onri. Înaintea lorș, Tașmarillas n'avea nimikș de fșkșș, și ișii strinșea de nekazș dinqiș și inșlbeniiș de țșțș, și ișii mșska bșzele velle groașe și bșloașe. Koda konvoišișiș nș iștia șe ș fakș, șș meargș înainte saș șș se dea inanoi, și kș toate aștea, sol-

dații fâcșii nentru cello mai aspre cerkări, vigvroui kati-
tiri de tartane, kălltorii nerdui de snaim, kudeaș lo-
vidi de gloange, mi abia, ne iči ne kolo, de asnra les-
selorș de mărșini, se vedea din kind în kind kite șnș
kanș de banditș inkoifatș kș skșfa sa cea romș, mi ri-
zindș kș xoxotș de snșimintștoarea inkșrkștșrș ce domnea
în acea fatalș strimtoare.

Ori mi kșm insș nș pșleaș sș stea așha nemiskăi,
nentru kș moartea okolea de asnra tștșlorș rindșrilorș;
mefșlș konvoislș ordonnș sș nșrșseaskș provisionele mi
kasa mi sș meargș înainte.

Pșjolș o pșevșzș asta, mi strigș kștre ai sși!

— Kșwtigșlș alș voștrș mi oamenii ai mei!

Și apoi se renele singșrș snre postșlș ce arștasse
lși Tașmerillas, strigindș, kītș nștș sș zșreaskș de departe,
ne lokotenentșlș sșș:

— Aiči, aiči drșmșlș formeazș șnș șngiș; činči-
zeči de nimeritori bșni, stșrčigș ne vine mi kș arma la
șmșrș, îi voiș kom nanda ex; iar' tș, Tașmerillas, sșsș ne
mșki, mi okiște bine; konvoislș este alș noștrș; mi lș-
niū mșnșilorș aș nevoe de stșrși.

— Lassș kș'đi voiș da stșrși de ajșnsș, resșnșse
Tașmerillas kș resșnștoarea sa voce.

Remșmigele konvoislș resnșnditș merșeaș înainte
kș ačelș kșračiș de sșpnșnere în voea cereaskș kare meade
foarte frșmosș ačelși kare'mi imnlineute datoria în neka-
zșlș soartei. Ajșngindș la kotitșra strimtoarei, se kredeaș
anșrađi de ori ce attakș; dar' nșmaī dekītș gloangele lși
Pșjolș inčenșrș á șșera mi stiletele terminarș ceea ce in-
čenșsse nșmșlș.

Insș akolo era lokș nentru á se batte: voltijșorii mi gre-
nadirii se porneskș kș strigarea. *Sș trșiaskș França!* nelo-

toanele se formează, sergenții se fac officeri, răspundă la fokă kă fokă, și nășesckă înainte kă baioneta în mînz... Dar' ne cine s'ă okiaskă?. inemikslă nă se vede ničî unde; totă a nerită, totă s'a intersă, ka prin înkântmîntă, și soldații francheși se vîdă singuri kă nenstînčioasa loră bravă la marșinea fatalei strimtori. Hșjolă și kateztorii s'ă ostamî s'aș mi ōrkată ne niskările mântelăi de unde tragă neînchetată kă atită măi mare siguranță prekită sântă inkredinciuă kă orî ce omănerē este nenstînčioasă. Birșiiiloră nă le râmîne ničî râmîne, ničî gloriă: ei fșgă, și Hșjolă, à kărăia infokare se fșcea și măi mare la batallă, se pșnea à 'i ōrări nînz la kămniă, și plină de aktivitate și de prevedere, măi zice inkă odată lăi Tađmarillas: „Nă te kinti din lokă, auteantă—mă akolea, și s'ă se kărme fokările.“

Lokotenentă se sșușne, dar' se sșușne mșșindă, kăčî elă. liğrăslă, vrea sinșe și iar' sinșe kă orî și ce preșă; și, kără și dșpă ce se îmășiba, elă totă măi vrea. Hșjolă, sșrintenă ka o kaură selbatikă. înaintasse sșre kămniă unde se termina striutoarea, sșre à se inkredinciuă dakă kămva nă se trimiseseră niskăiva întărirî de la Barcelona înaintea konvoisăi à kărăia sosire se anșșasse fșră ničî o îndoiălz. Dșpă ce ajșnse akolo, se sși kă ișșeala șnăi dixoră pe șnă bradă 'naltă, și zări, în adevără, în depărtare, sklinitoarele skinteî à baioneteloră francheșe kare înaintăș în ordină de hătblă.

— Tărză 'mî aș ajșnsă, trindavii meî! zisse elă, lăș-sindă—se în lăngăslă tălăineî așșose à konăčislăi, prea tărză, ză, kăčî s'a fșkăștă ceea ce era de fșkășă.

Hșjolă, neostenită, pleakă iară; alleargă, se grăbește, sare. Kăm ajșnse la nostăslă s'ăș țelă d'întăș, vesti ne soldații lăi Saletas, kă șkerăștra sa cea kănnoskăș și strebătă-

toare, kă trebdia să termine predchisnea mi să anșce kîț mai kăring mșniț.

— Dar' ceî vșnerașî (rșnișî)? î strigă amikșlș sș.

— Să î kșrege ne toșî.

— Dar' femeile?

— Pentrș elle indșrare, mi să nș mai sșfere.

— Dar' konii?

— Să nș se desnarș de mșmele lorș! Omorișî toșî katșrii ce mai trșieskș inkș; lșașî totș așrșlș, așșușî de konaçiș kîșiva din soldașii ceî mai indșrștnișî inkîț kamaraziî lorș ce soseskș de la Barçelona să alle în fine ce felș onorșmș noi ne visitoriî nostri. Fișî dar' sșrinteni. koniî, mi să trșiaskș resbellșlș bandișilorș!

— Să trșiaskș Hșjolș! respnșse trșna gîșindș, să trșiaskș eroslș Kataloniē!...

Ordinî infrikorștorșlșî kanitanș se eșekștasserș nșmai dekîț: ramșrile a kștorș-va konaçi se inkovoiaș sșb greștatea kadavrelorș; kșrșgele konvoiașlșî se fșkșrș în bșkșșelle. Bandișii se reîmpreșnarș întokmaî kșm façe șnș xșiîmș de lșni fșșmînzî kare strebatte într'o țirlș deskisș mi fșrș anșrare; iar' kind sosirș ostirile trimise de la Barçelona kondșse de tristele remșșnișe ce mai skșnasserș de șvidere, șrșsîrș, ne pșmîntșlș mșiatș de sîșșe; kanete rețezate de kornșrî, brașî sdrobișî, trșnkîșrî tokate, limbî țiate mi koniî streșșniî kș nșmnalî la pentșlș mșmelorș lorș sșșiate.

Ostirea lșî Hșjolș se îmșșsse de gloriș!



VI.

SPIONULU.

Era o valle inkântătoare, plantată pe ici pe kole kə smokinī mi kə merī pərsiūī în rodničia pəmîntelăi: nisce mēslinī de trankișlă ȳiontită mi krestată, inkərkaūī de amarele loră frăȳe (pentru kə earna venisse aspuț mi grea kə sēflrile eī mezi-nopiale), se inkolȳceaș pe la noalele vîrșriloră imbrȳkate kə aȳeī stejari de mēnuī de ală dsoilea mînz kariī seamnă à kondȳce pe kēlȳtorīi snre înȳȳatele kreștede nîrinéane. Apoi, se mai vedeăș pe nisce mēȳrī fēkete de mînz de omă, în kină de kēibri de veltari, nisce kēșȳe albe nșse ka nisce trente reglate, kokette, kə frēmosslă loră norșmară mi kə învelitoarele de olane roșii amestekate kə negre, formîndă losanȳe saș nēzișngișri mi dessemne foarte graȳioase. Pe lingȳ ațesteā mi nisce konrinsri impreȳșite kə gardri de rodii kə frēktele loră atirîndă nrîp mizlokșlă trestiloră mlădioase kare le serveăș în lokă de nari. În mizlokșlă vȳieī șernșia șnă rîșșoră, kare se fȳcea torrentă la ori ȳe ploaī vîjelioasă, iar' ne koastele dealșriiloră vîia nodșroasă ișii întindea orizontă laruile sale ramșri ne kare

nimiciser̃ m̃alte averi. Lok̃itorii f̃uiser̃ snre à se ad̃-
post̃i prin or̃așe mari saș prin alte lok̃eri mai ñușiñș kinsite;
mi fr̃moasa Katalonĩ, odinioar̃ atit̃ de nobil̃ mi inflo-
rind̃. ñs mai inf̃ușimea dek̃it̃ șnș kadavr̃s infekt̃ (ñșros̃ș),
ne kare ñs 'l̃ș mai ñștea reiñvia șgomot̃s̃s l̃șñl̃ș mi ne kare
'l̃ș k̃lkaș soldașii k̃s nișioarele ka k̃șm snre à 'i ins̃lta mi
mai m̃lț̃ș trek̃ta ei strell̃șire.

Vallea șnde detesse P̃șjoliș vorb̃ de înt̃lmire tr̃șnei
sale de t̃l̃xari, d̃șñș allerg̃ștrile sale de observare mi de
inainte-ñșzitor̃ș, inf̃ușimea șnș ce șidat̃ș mi tot̃ș de odat̃ș
avea șnș aer̃ș de l̃ksș mi de miser̃iș kare intrist̃a vederea.
K̃șmpniile eraș t̃k̃ște, lok̃șinșele ñșl̃iș; ornamente fr̃moase,
mi niși o șinșș snre à se m̃ndri k̃ș elle. Șineva ar̃ș fi zis̃ș
k̃ș vre o epidem̃iș, assemenea k̃ș așcea karea ñștișș Bar-
celona mai tot̃ș în așeeam̃i șnok̃ș. im̃i l̃șssase așșñș-i bra-
șl̃ș șșș de fer̃ș. mi șit̃ind̃ș-se la oameñii ce se ñreim̃bl̃ăș
în așel̃ș moment̃ș. g̃ișea ñșmai-dek̃it̃ș k̃ș eraș venișii at̃șñși
de k̃șrind̃, mi k̃ș se gr̃șbeaș șș mi ñlece din el̃ș; ñent̃r̃ș
k̃ș ñș gr̃șseaș akolo niși vre o aṽșșiș de l̃șat̃ș, niși vr̃șj-
mam̃i de komb̃ștt̃șl̃ș. Ei eraș nișve soldașii saș mai bine ni-
șve oameñi karĩ im̃i daș ñșmire de soldașii snre à se erta
mi à se mai îñșlga k̃ișar̃ș la ok̃ii lor̃ș. K̃șși șief̃șl̃ș lor̃ș ama
de des̃ș mi ama de m̃lț̃ș le renetasse k̃ș reshell̃șl̃ș ce f̃șșeaș
ei era șnș reshell̃ș de independenșș, ink̃it̃ș șea mai mare
parte d'între ei, saș mai toșii, se sokoteaș glorifik̃așii de ro-
l̃șl̃ș ce j̃șkaș, mi se ñșmeaș soldașii ai l̃și P̃șjoliș k̃ș șnș
așș-fel̃ș de șimțiment̃ș de m̃ndriș, ink̃it̃ș șineva ar̃ș fi so-
kotit̃ș k̃ș așde ne vre șnșl̃ș din b̃ștrinĩi invalizi dekla-
r̃ind̃ș-se ost̃așș al̃ș marei armate à l̃și Nanoleon șel̃ș mare.
Grenad̃iș al̃ș vek̃iei gard̃ii mi soldat̃ș al̃ș l̃și P̃șjoliș! ce as-
sem̃șnare!

Păjoloș mi Napoleon!... Sântă nische istorii kare pre-tindă ačeste anronierī.

Čeeā če nșmea Păjoloș kompaniile sale de vitezi se aflaș respindii in mika kșmniș strimț mi lșngș xnde 'mi a-vea tabșrș armata. İar' eļš, fșrș adșnostș, fșrș niči xņš kortș, űedeā ne o platrș, otarș vekiș alș vre xnei đarrini, ĩnșoitș de kassierșlș sșš (kare űtia sș sokoteaskș de űi-nșne ne deųete), mi de kiųiĳa alųi din čei mai kșldșrowiș partisanī ai sși, alș kșrora devotamentș mi amičiș pentrș űe-fșlș lorș așnșĳea niņș la fanaticș. Akolo eraș mi lșzi de-skise, nișmșite de mșlųi oki, dar' apșrate de fiņĳa lși Pă-joloș, kare. nșmai kș o simnlș vorbș depșrta de p'ĳnprejș-rș-ı ne čei nrea kșriosi mi ne sșpșrștorii čei nrea lakomi.

Pe xrmș, lșindș xņš tonș skșrtș mi kontra kșrșia nș kșteza sș proteste niči xņš felș de kontrolș, zičea:

— Tș. Garcia, ĳea ačeste miı de niastre; sș se fakș narte egalș amičilorș. — Eakș mi ĳie, Saletas, trei miı de franči pentrș kompania ta; ĳnș. fșrș nenșstșire, fșrș fa-voare, saș de nș, veı avea de fșrkș kș mine, kș toatș a-mičia če 'ĳi norlș. — İea'ųi mi tș, Tașmarillas, mertikșlș tșš mi ne alș bravilorș tși, kșči toųi aș meritatș sș 'mi ĳea plata ĳdoitș. — Na mi ĳie, Villaseka, așrș mi xșrtiș, karea mi ea este totș așrș; ĳine-o nentș tine mi đz baniı čei galbeni soldaųilorș tși; űtiș kș le playe totș če faye șgomoiș, de la tșnș mi niņș la leųkaıș. — Tș. Anųelo, tș ai bșttatș ka xņš adevșratș mikeletș, ka xņš kontrabandistș determinatș, űai ka mi űine; nș te tеше, nș tș amș șitatș niči ne tine; na, vino, ĳea. — A prono, ĳntreitș lși Francisco Marini, kare a skșnatș viaĳa xņši din kamaraziı sși mi a omoritș đșoi voltijđori kariı avșrș nebșnia sș 'lș attaye; adevșratș kș 'ı a omoritș ĳn đenski, revitindș-ıi *Tatșlș nostrș*. Asta ę totș?



POUGET

Къ занлани ка тине, фѣтолѣ меѣ, гринарислѣ нс ремине голѣ. Илаг. 71.

tea, eș' imi ȳiș okii asșura'ȳi, mi pȳzește-ȳi niellea bine. kȳ nȳ krezđ sȳ fiȳ aua de tare inkitȳ sȳ nȳ 'ȳi o poȳiș gȳrȳi.

.Тађmarillas se retrasse indȳrȳtȳ tremșrindȳ mi amȳritȳ niȳz la sȳffletȳ. Elȳ utia bine kȳtȳ niȳtea o ameniȳare de alle lȳi Pȳjolȳ; mi din zioa aȳeea otȳrȳ à se sȳstraye de pedeansa mi de resbȳnarea șefȳlȳi ne kare 'mi 'lȳ allessese singȳrȳ, ka sȳ skane de snȳnzȳrȳtoarea ȳe'lȳ amuenta neutȳr trekȳtele sale neleȳișiri.

Pȳjolȳ șezȳ josȳ ne nȳmintȳ, mi kȳnd sȳ'lȳ șȳre somnȳlȳ vȳzȳ venindȳ șȳre elȳ șȳnȳlȳ din ȳei șȳi bȳni amȳiȳ ai sȳi din konillȳrȳtȳ, șȳnȳlȳ din ȳei șȳi kredinȳiȳșȳ tovarȳșȳi de perikolȳ, mi strigȳndȳ-ȳi kȳtȳ nȳtȳ sȳ'lȳ așȳz de denarte :

— Kȳnitane, șȳnȳ snionȳ.

— Sȳ 'lȳ snȳnzȳre.

— Brea sȳ'ȳi vorbeaskȳ.

— Sȳ 'lȳ snȳnzȳre, kȳnd iȳi snȳiș.

— Zȳȳe kȳ are sȳ 'ȳi komnȳșȳȳe șȳnȳ mare sekretȳ.

— Vre o kȳrsȳ, vre o trȳdare. De nȳ 'lȳ voȳș vedeȳ neste ȳinȳi minȳte dȳișȳindȳ-se iȳ aerȳ. amȳ sȳ te nȳiș ne tine iȳ lokȳlȳ lȳi.

Pȳkȳnd ei șȳkimbaș aȳeste reȳede kȳvinte, mi kȳnd Saletas se denȳrȳtȳ ka sȳ nȳiș iȳ lȳkrare ordinȳlȳ lȳi Pȳjolȳ, ȳeata de soldaȳi ȳe kondȳȳea ne snionȳlȳ aȳșȳse tokmaȳ lȳngȳ kȳnitaneș.

Mȳiȳnele nȳrisonierȳlȳi eraș ȳeapȳnȳș legate la șȳnate, mi ne ȳaȳnele lȳi de katifea verde se vedeȳș șȳmnele de lovȳri mi de vȳlne ȳe nȳriimȳșe kȳarȳ iȳ momentȳlȳ kȳnd nȳșesserȳ mȳna ne elȳ strikorȳndȳ-se ne din dosȳlȳ șȳinȳelȳorȳ ȳe apȳrȳș tabȳra. Pe frȳntea lȳi șȳiroȳia șȳinȳele dȳntr'o vȳlnȳ ȳe nȳriimȳșe iȳ kanȳ de o lovȳtȳrȳ de nȳșȳnalȳ. O krestȳtȳrȳș iȳ kȳșkasse ȳenȳșekele, mi, kȳ toate aȳeste adȳnȳi vȳlne, kȳnȳlȳ snionȳlȳi era nȳtȳrȳbratȳ, șȳeriosȳ, plȳnȳ de o trȳșteȳș mi de o șȳnȳșnere la

soartă care vedeai totu de odată o mare suferință și un mare câraș. Okii lui erau dar' pârșite, stați nironiți drentu în okii lui Pajolă, care, furtă ca să vrea, nlekă pe ai săi kîtă-va în jos și 'i réardikă din noș mai înfocați dekîtă ori kînd. Alina se observă de amîndouă marșinile grei prisionierăși o miskare foarte dșoară, și nentăși lui se înflă de un sșsninș foarte greș.

— S'a gătă streangăș? întrebă Pajolă kă o voce karea se înčenă asnă și se termină domoală.

— Da, kănitane.

— Ai aszită? kontinși elă adressîndă-se kătre prisionierăș kare 'lă nrivea mereș kă koadă okîșăși săș negră; ai aszită?

— Da, amă aszită.

— Și uti nentă ce este avestă streangă?

— Kă să nă snînzăre.

— Da, ai giuită. Și nă tremări?

— Ce, aș nă utiamă eș ce soartă nă așlenta venindă la tine, Pajolă!

— Va să zikă nă kănnosă?

— Și cine nă te kănnosăce în Ispania?

— Așa dar' tă mai uti kă eș niă odată nă ertă ne nisăc blestemăți kă tine?

— Da, utiș, mi kă toate astea eș amă venită la tine; nentă kă să veză, Pajolă, kînd o inimă kă à mea vrea ună lăkră, avestă lăkră se face. Șită-te, kăntăș 'mă este kăntăș, niăorășă 'mă este sfămiată, amă mai nriimită inkă și alte vâlne mai profunde și kare m'aș dărtă și mai mătă; dșoă loviri kă niăorășă și o palmă: sokoteskă kă nă-mă așellea sântă de așnsă kă să omoare. Ei bine! kăm și se pare? nă simăș niă o frikă. nentă kă îndulineskă șeeă ce otărissemă să fakă?

— Черчі джериї?

— O! da, foarte tari.

— Să se kieme xirşrgşlş meş, zisse Pşjşlş şpiş din offiçerii săi, şi să se addşkş akşm îndatş.

— Xirşrgşlş tşş nş mş poate tşmşđđi. Şli afarş de ačeasta, 4e foloseşte à se da ajştorş ačelşia pe kare o să 'lş şnişzşre?

— O! kitş nentş asta fi sikşrş kş n'ai să şkanı. Dar' ia şşşne-`mı mai întiis, de Françesi estı trimişş saş de İspaniolı?

— Niçi de kştre şniş niçi de kştre alçı.

— Aşa dar' de kştre çine?

— Nş voiş să 'ıı şşiş, saş mai bine voiş să 'ıı şşiş nşmaı şie şingşrş.

— Dar' daka te voiş şşne în laşşlş fatalş?

— Ačesta este mizlokşlş çelş mai sikşrş şi mai îndemşnatikş de à 'mı 'nşbşşı vorba.

— Ba nş, asta o kreşş: poate să aıbı vre şşş se- kretş de şşşş, şi voiş să 'lş askşltş. Eakş şi xirşrgşlş ostirei melle; să se desleçe mınele şşionşlş. Denşrtaiçı-vş de aiçi, voiş kompanerilorş! să 'mı întinş şş kortş kş man- tele melle, şi să se nrenare nentş serşştoare de mıne.

— Bine, amş să fiş şi eş, zisse încetinelş şşionşlş.

— O! dar' n'ai s'o đşçi şiñş atşnçı, resşşşse Pşjşlş.

— De şnde şti, poate: afarş nşmaı daka medikşlş imı va çşşı vşşnele de moarte.

— Nş şşntş aşa grele, zisse doktorşlş; trebşiş însz să şşfferi mşltş nrekşm vşzş.

— Aşa este; toçı şşntemş şşkşıı nentş asta aiçi în lşme; eş m'amş dedatş akşm de mşltş kş đşrerile.

İndatş 4e 'mı terminş doktorşlş lşkrarea, şş doktorş kare în toatş viaça sa kşrase la kaı mi omorişse la oameñı,

Pejols vřzindř kř 'i se intinsesse kortslř, zisse křtre snionř :

— Vreř sř 'mř inkrezi sekretslř ce ař?

— Da, vořs.

— Čelř nřuřnř řea'řř seama la čeea ce ař sř 'mř snřř; křčř daka veř minřř, te inkredingezř kř nřmnalřř řsta nř m'a amřuřř nřř odatř.

— N'amř sř te amřřeskř: ařdeuř sřb kortslř třř.

Snionřř mř Pejolř řezřř ne o nřřřř de linř, řnřř řn drentslř alřřř, mř třkřř křteva momente, řřř řnsř de ř řnčeta ř se mř řřta řnřř la alřřř kř nřřřndere.

— Eř. vorbeunte akřm, zisse řn line Pejolř kř řnř tonř nřřřřitorř, vorbeunte akřm, de vreme ce zřř kř ař ve-nitř nřmř nentř řsta.

— Daka ordonnř, atřnř amř sř takř. řřř kř řře řřř nřče sř dominř; řnsř krede kř nřř eř nř řřř sř mř sřnřřř; katř sř mř lassř řn nřče řřř ka sř mř nřkřřmř křnd řmř vořs řnčene vorba.

— Momentele řmř sřntř skřmne, mř n'amř timř sř stař sř askřltř rakontřř řndelřngate.

— Nentř řčeea amř sř řř mř eř skřřtř la vorřř.

— Eakř askřltř.

— Ismania este řn fokř mř řn sřnře, Pejolř, mř nřř řermetoriř nř notř křllřtori ne dřřmřřile eř kř oare-kare se-křřitate. Eř mř aflamř departe, dar' nřea departe de tinc, mř kř toate astea nřmele třř a ařřnsř nřnř řn singřřřtatea řn karea netřečeamř; ačestř nřme alř třř totř de řna se nřnřnřa kř řnř felř de respektř amestekatř kř frikř: křčř, daka řmea řřřta toate silingele tale nentř deliberarea Kata-loniei, nř se afla řnsř řn nesčřnřuř nřř de křřzimea mř de omorřřile nartizanilorř ne kariř 'i ař strřnsř řnnřejřřřř třř.

— Nřmř řnemřřř čeř morřř nř se mř řntorkř. Res-bellřř se nentřře (večřnřčestē) kř nřřnieriř, mř anoř, nř-

temă face noi prizonieri, noi kariî ne skimbămă măi totă de xna kălkășălă, noi kariî allergămă atîtă de desă dăpă pîinea karea trebăit să ne ȳit nsterile!

— Ex îȳi măi renetă ceea ce zikă zniî alȳi de tine, fără à te kritika, fără à te erta. Însă, nentă nisce oameni ka tine, Păjoliă, ȳineva nă vorbesce kă recheală, niȳi nă 'șii ȳine okii pironiȳi dăpă dinșii kă indifferinȳă. Kînd se vorbesce de tine, Păjoliă, se vorbesce kă zăă felă de șră karea ȳine de desneȳă, saă kă zăă amoră kare ȳine de entăsiasmă. În sîndă familiei melle, tă erai sbbiektălă tătloră konvorbiriloră noastre, mi singără nămaî nămele tăă făcea să battă o mășime de inimi. Kînd se resnîdea mîirea à fiă-kării din isbînde tale, toate fegele se înnleaă de băkăriă, mi patriotismălă tăă se esalta mi se lăda; mi la fiă-kare neisbîndă à ta, ne karea noi n'ă kredeamă de lokă, inimile tătloră se konrindeaă de tristeȳă mi de dăgare, mi nonȳile trecheăă tăkăte mi nosomorîte. Vesfea morȳii tale de gloanȳele inimiloră ajănsesse de atîtea ori pîntă la noi, înkîă inȳenăsserămă în ȳelle de ne șrmă à te krede nemăritoră, mi nă poȳă inȳelleȳe kăm de aă șmată Franȳesii de măi mălte ori aȳestă jokă în nrivinga ta nrin jărnalele loră, kînd odată fiă-kare din reinȳierile tale era o birăingă măi strelășită asă-nra loră.

— Așa este, dar' în ȳelle din șrmă kată să re-minemă învină, nentă kă ei se totă înoeskă mereă, în timnă ȳe nămersălă kamaraziloră meî skade în toate zillele.

— Asta amă inȳelles-o, mi nentă aȳeea viă să 'ȳi fakă dăoză pronăneri, Păjoliă: vreî să faȳi zăă rekrăă năoză.

— Nefrikosă? demnă de kassa mea?

— Demnă de kassa ta, nefrikosă ka mi tine, saă, noate, mi măi măltă dekîă tine.

— Aȳela estă tă, negreșită?

— Da, eș sântă.

— Dar' kșteztoră estî, ȳe é drentălă.

— Măi vȳzătă akəm la o ȳerkare, măi inȳearkă űi la ală dăoilea, pəne-mă ȳnde-va la vr' o înainte-gardă űi aș-teantă nînă să mă întorkă.

— Dar' daka toate astea kite 'mî snăi tă, voră fi vr o kărsă infamă?

— Eș voiă măi aștenta. Înșă krede, Păjolă, kă eș nă sântă snionă, űi daka măi stăi inkă la indoială. n'amă ȳe să 'uî măi snăis, nouî să mă așrni în aeră, kəm zicheai măi adineaoră. Eș sântă sȳrakă, mi totă de ȳna amă fostă sȳ-rakă; aȳeste ȳăine de katifea ȳe le vezi ne mine, lă amă fȳrată ieri ka să viă să te vȳză űi s'ăuî vorbeskă.

— Snăne ȳe ai de snăsă.

— Rekrătălă ne kare uî 'lă pronăis are să 'uî fiă de-volată întokmăi ka religiei sale; eș uî snăis kă nouî s'ă nri-memti fȳră slială. űi timnălă uî va vorbi snre jstifikarea sa.

— Fiă, tă estî de ai nostri. ba vei li de ai mei.

— Măi bine 'mî plăce asta: înșă, măi amă mi altă ȳeva. űi akəm sargina mea mi se făce măi grea, pentră kă űtiă bine kă n'ai să mă inȳelleuî.

— Asta nă făce nimikă, zi înainte.

— Kînd ȳineva a trăită ka tine totă nrin mənūi. o-kənată totă de ȳră kă grăie sekăritȳuî sale; kînd fiă-ȳe zi este o lăntă űi fiă-ȳe lăntă noale li ȳea din ȳrmă. ȳnă aș-semenea omă n'are în săfletălă săă dekătă nămăi ȳnă simti-mentă. amorălă indenendengei, mi niȳi o altă passione nă măi ȳȳseunte lokă în sînălă lăi. Nă é ama, Păjolă.

— Ama este.

— Ei bine: eakă eș m'amă înșȳrȳinată, dar' zi din datorită, zi din komărtimire, zi din ori ȳe vei voi să zicî. m'amă înșȳrȳinată, zikă, să dăă ȳnă ajstoră aȳestei passione

ce te domnesce, s'î daş unş sprijinş kare trebsîţ s'z o mai m'reaskţ, ba poate inkţ s'z o mi inobileze. ●

— Nş te îngelleğă.

— Asta o utiamş eş, Hşjolş... Ce ai f'kxtş ieri?

— Nimikş! O zi perdşţ.

— Ba nş, nş, nentş toatş lşmea.

— İar' mistere!

— Eakţ dar' s'z m'z îngelleųi. Tş zicî k'z n'ai f'kxtş nimikş ieri, nentş k'ųi şųi lesne şenerositşųile; d'ş'mi daka è aşa voea s'ųi addşkş eş aminte. Eraųi dşoi-spre zech inşi, tş in kanş, mi v'z pogoraųi ne gîţlş de la Lers; ai aşzitş sgomotş, tş ai anroniatş mai întiis tş singşrş, mi mai în şrmţ kamarazii tş veniř lîngţ tine spre à te ap'ra, nentş k'z erai ameniųatş.

— Adev'ratş, aşa este. Dar' cine 'ųi a şnşş?

— Amş v'zşţ eş kş okiî mei. Oamenii din uem-terş eraş şitanî, mi eş m'z aflamş n'ntre ei.

— Mîņi.

— Eramş n'ntre ei, kind iųi şnşş.

— Ili eş iųi mai zikş iarş k'z mîņi; niçî şnşş din ei n'avea şnş kinş mai ka lşmea, mi tş estî aşa de frşmosş!

Kindş şniionşlş se înveseli ka la o razş şereaskţ, apoi kontiinsi:

— Hşjolş, eş eramş akolo kind iųi lşasseni nistoletşlş mi stilelş în mîņţ! eramş akolo kind ai arşkatş kş nobleųţ banî miseriei, kind ai pardonatş, în timş ce aveai drentş à nedensi. Eramş akolo, Hşjolş, kind ai lşatş în braye ne çei dşoi miçî konii ai şitanilorş.

— Mi este nekazş ne mine îns'ş'mi şnde nş tş amş zşritş, nentş k'z negreşitş tş aşş fi rekrştatş.

— Ei bine! eakţ-m'z, 'ųi s'a imnliniř doriųa. İnsz eş inkţ nş 'ųi amş şnşş totş. Mai era akolo n'ntre noi m

o fată pe karea n'ai vâzât—o asemenea, pentru că ea sta trasă la o parte când ai fâcătă toate ačeste lăkrări, mi tă, Păjoli, ai nenorocită pe ačeastă tinăru konillă. Lassă-mă să vorbeskă, mi nă mă intrerămne. Fata de karea 'uī vorbeskă, aflindă-se năskătă ținăru, nă 'mi poate înțellețe niči ea însăși nasčerea, pentru că ea simte kă șnă sffletă vizitoră de nisče lăkrări foarte mari mi frămoase, mi kănoasče sensă à kătoră-va vorbe. Ačeastă fată este ka o minčičnă în mizlokălă familiei sale karea o menrișă, kăči, krede-mă, este menrișată de dinsa; ačeastă fată sfferă inkă din konillăria ei, mi prekătă înaintează în viață, kă atătă intelliđenă 'i s'a devoltătă, kă atătă s'a simțită mai nenorocită, pentru k'a vâzătă če immensitate o desparte de restălă omenirei. Dar' poate veī ziče: șnde a imvățătă ea ačelle če ștită? — În sînălă nenorocirei karea este o fakă lăminătoare. Șnde a imvățătă ea kă nă este čee a če se pare à fi? În desgătălă če 'i inspiră ačeia kă kari se află totă de șna. O! de șalte ori s'a întrebătă singură daka nă era nebănă; însă kiară ačeastă întrebare îi arăta năsterea jădikăi sale, mi astă-felă rekădea din năoă kă toată amăručičnea în nenorocirea karea țină la dobitočirea ei. Când trečea prin mizlokălă orășeloră ka o čerșetoare, mi kamaradele ei întindeă mîna, ea sărgășă, imi întorčea okii ka kăm s'ară fi temătă à nă fi kănoskătă de trekători, mi apoi, askălta ka o măsikă čereaskă vorbele četăjeniloră la kari se șita kă rășine mi pe fărîșă. O! tă nă 'uī ai nătea înkină niči odată, Păjoli, prin kite tortăre, ačeastă nenorocită konillă, s'a ardikată mai nresșă de infrikowătoarea stare în karea a arăkat-ă infernălă. Șșșniņi, lakrimi de fokă, kăldăroase răgăčični șnre čeră, șfișieri de inimă, desnerare, deliră, mi toate ačestea în mizlokălă dobitočirei mi à korășnerii, pentru kă să vezi, ačeastă femă, ačeastă fată despre karea 'uī amă vorbită...

— Zi înainte, zi!

— Se zice că Dumnezeu a lăsată ne toți oamenii pe pământ; însă așteaptă față, se crede că este o escuție (deosebire) fatală, mi zice că este fiia lui Satană, de vreme ce suferă ca cei condamnați în infernă.

— O tângăiescă.

— Asta nu este de ajunsă, Păjole, ea merită ceva mai multă decât asta. Pentru dănsa am venit mai multă aici la tine. Kolo, și te kolo departe, ea vorbea foarte a-desea de tine; dar' decât te a văzută ieri, nu mai vorbește nimic; te a văzută ajutând nenorocirea, mi s'a simțit atinsă la sufletă.

— Kată s'o adăci aici: cum de nu te a înșuțit acum?

— Pentru că te iubește, Păjole, mi nentru k'a îndelungă, ne lăngă aștea, că a iubi cineva singură este un infernă de o miș de ori mai arătoră decât aștea în care se toneste ea.

— Să gămăie dar', fiindă-că este așa; kăci, Păjole, nici odată nu va simți amoră; amoră este o deboleță (slăbiciune) mi o nenorocire totă de odată, mi Păjole nu va cerka mai multă de dăoz amoră în viața sa, și ne kare 'lă a simțit nentru măș-sa, mi amoră independenței. Dă-te de le șine aștea tovarășei tale.

— Așteaptă tovarășă, este soră-mea.

— Ei! bine, merți de kolsă ne soră-ta.

— Ba nu, desparerea ei 'mi ară adăce moartea. Dă-'mi o karabină mi misiune: mă prămesci de soldat?

— Asta voie mi e. Jăcă că 'mi vei fi șășă.

— Îți jăcă!

Păjole eși din kortă și șă, mi făcă kănoskă

offițerilor s'îi k'z spionsl' n' era spion'ș, ſi k'z ostirea do-
bindisse z'n' rekr'at' mai m'slt'.

Ūitan'ș kare 'm' de te n'șmire de Ardre'is, f'ș inkor-
porat' în kompania l'și Ta'șmarillas, ſi k'z toate k'z f'ș-ține
se mira de fr'șmoasa l'și fig'ra ſi de t'șr'n'ra sa de tot'ș os-
t'șmeask'z, se pl'ndea 'n's'z în g'șra mare k'z v'nt'șl' n'avea
s'z le'ene ka o fantom'z, în noantea a'ceea, z'n' kadav'r'z a-
g'zdat' de f'șnia țe se n'eparasse k'z at'ita b'șk'ri'z.



VII.

O REVOLTA.

Oastea la Pajolă era compusă de Katalani, de Andalzi, de Basci și de Maiorkani, toți goniiți din țara lor, strimtorați și prinși n'în secretele lor loksințe nentră făr-tișeaguri să și nentră omoruri. Toți să și mai toți aveau ne kornăși lor și semnăși vre znei osinde defăimătoare; toți să și mai toți trecuraseră prin galere, prin pascării, să și skăpasseră din mîinele ȃndarmilor și à *korreidorilor* kari și nă și aș năstăși năzi din neiskăsinț. Verișile de feră, inkăietorile tari și întreita îmnejmăire de ziduri, eraș nefolositoare și de totă slabe, nentră nisce oameni de asemenea kroială; și n'între aște infrikourtoare țete eraș țelăș năuină vre o trei-zeci din aștia ne kari, amicii lor ței devotați, și țpnisseră din snăzărtoare kiară în momentăși kănd se dățeaș la a-țestă lokă fatală însoții de preotăși și de gidele lor.

Între aște kompanii, kompăse făr-kare de kite șeaș-zeci nîntă la ontă-zeci de oameni, kompania laș Tașmarillas se deosibea mai kă șeamă prin nesășioasa ei ardoare de pnedășăni, de ințendii, de năștiiri și de omoruri. Niț și zăși

din tãlxariĩ aceslei ostiri de sãideri nã ertasse vre odatã pe zniñ inemikã néarmatã mi inãensãiatã inaintea lorã; nã era niciã zniñ pe kare sã nã 'lã si mãstratã konsãiingã nentã omorsã vre zniñ bãtrinã nenstãnciosã saã à vre znei femeĩ çerindã in darnã miserikordia lorã; iar' Taãmarillas, șefã selbatikã alã acestorã strengari, nãskãlã la Rãssillionã, skãpasse assemenea din inkisorile Sãnteĩ-Tereze, la Hernignian, mi venisse se inmsãlãeaskã nãmãrãlã xomomanilorã lãi Pãjoliã, de kare se vorbea prin toate lokãrile çelle mãi skirboase kã zniñ felã de admirare mi de nãçere.

Snionsã Andreiã, vãzindã-se in mizlokãlã acestorã oamenĩ kã braũ de ferã, kã inime de bronã, kã sãflletã de tinã, se simãi ka 'nãbãșitã, mi fiindã-kã toate, atitã imbletãlã sãã, kãlã mi regularitatea trãsrilorã kinsãi sãã mi netãrbãratãlã kãrajã çe arãtasse asãnã arestãrei sale, semãnaã à nãstra, nentã dinsãlã, çelã d'itãrã rangã n'ntre ei kã timnãlã, kiãi-va din bandiã, atinãmi de açeastã sãncioritate çe 'i isbisse, otãrãrã, dãnã barbara lorã obiãinãingã, sã 'lã çerçe la vre o çeartã, mi, kã kinsãlã acesa, se demingã kã insolentã nrevederile lãi Pãjoliã, kare le infããimeasse pe Andreiã ka pe zniñ strengarã demnã sã okãpe neste nããinã zniñ nostã insemnãtorã in rangãrile sãnceroasei sale ostiri. Pãkãra çe fierbe in nentãlã acestorã oamenĩ de ferã nã intãrziã sã isbãkneaskã, mi zioa açeoa n'avea sã treakã in denlinã paçe nentã Andreiã, kare sta, kã toate açestea, denãrtatã de nãoiã sãi kamaãrazi ne kariã iã nãrvea kã disnregã. Kredinciosãlã sãb-kãnitãnã Saletas, inããingãsse pe Pãjoliã de disnãsiãionele vãããimãșestã alle soldããilorã lãi Taãmarillas kontra lãi Andreiã; inã viteazãlã kãnitãnã resnãnce amikãlãi sãã astã-felã: „Nãosãlã venitã este zniñ bravã, inimosã ka tine mi ka mine, mi 'mi arã nããrea bine sã se inkredingãze mi ostirea mea desãre açeasta; tã miã kã kãrajãlã se kommãnikã mișcilorã prin kontaktã.

Însă tu, Saletas, dă-te să dai din partea mea acestă stiletă lui Andreiș susîndu-î că 'mi a servită multă timpă, mi că 'i daș voea à se servi mi elă că dînsulă, preacăm m'amă servită mi eă, îmotriva orî cărăi mimelă amikă saă inemikă! Mai înainte de toate însă, voiă ka, la întîmplare de à isbăkni vr'o gîlceavă saă cîoknire, lănta să se fakă că arme egale. Daka xodomaniî din kompania lui Tașmarillas se voră năne dăoi saă trei kontra lui Andreiș, te înnsterniceză ne tine că pro-tejerea mi că apărarea sa. Pleakă dar', amice, căci eă mediteză ună proiectă ne kare utiă bine că 'lă ai kombatte, dar' ne kare eă sântă decisă à 'lă adduce la îndenlinire.

— Eă, kănitane, mi aici mi orî mi unde sântă amikă tăă, nedespărută de tine.

— Kănd amă fi avăță nămai trei miî de soldați kroici ka tine, în cînci-spre-zече zille amă fi în Madrid mi stăniă ală Isnaniă.

— Trei miî de oameni devotați ka mine ară face ceva mai multă dekătă asta, Păjolă, resnăse Saletas stringîndu-î mîna că vioiciăne.

— Aide, pleakă, mi dă-te să găsești ne Andreiș.

Saletas se sînnăse. Néadevrată să spionă, se afla a-fădată într'o unikă cășetare, rezimată de o stîncă de granită, cănd se anroniă lokotenentă să Păjolă de dînsulă mi'lă kiemă ne năne. Andreiș abia își întoarse kănsulă, mi că căș-tăra sa cea plină de tristeyă mi de indifferință, 'lă întrebă ceea ce voia.

— Amă să 'ți vorbeskă ceva în nămele kănitănsăi.

— A lui Păjolă? zisse Andreiș skălîndu-se ka înninsă de o reneziciăoasă sğădire.

— Da.

— Ce vrea? ce cere de la mine? Săne. sântă gata nentă orî ce.

— Îuî trimate auestă stiletă.

— Ce să fakă kă elă?

— A aflată kă bandișii bombăneskă, akzîndă-te kă estî zăă adevărată snionă, mi să teme să nă te ameninșe, saă să te loveaskă; vrea dar' ka să te aneri.

— Dă-'mi înkoașe auestă stiletă, mășumește lăi Păjoliș în nămele meă, mi, fiindă-kă vrea ka să mă apără, înkredinșează-'lă kă o voiă fașe înkîț să merită stima sa. Altă-șeva nășii a mai snășă Păjoliș?

— Altă nimikă... kăm îuî mergă vâșnele? (rane).

— Amă șitată de elle. Dar' nentă ște n'a venită mi Păjoliș kă tine?

— Medîț zăă proișktă de atakă ne mîine.

— Ama é bine.

— Va să zîkă estî deșîș să te bașii de totă?

— D'apoî kăm, mi mai alesă de voiă fi lîngă Păjoliș. Însă, fi sikășă kă va așzi vorbindă de mine, saă anroane saă departe de voiă fi de dîșșlă.

— Îa mai snăne'mî, îșbesăi tă ne Păjoliș? îș îșbesă măltă.

— Ka ne zăă frate.

— Fi dar' mi ală meă.

— Priîmeskă. Kăm te kîamă?

— Saletas.

— Saletas, eă șăntă fratele tăă nentă totă de zăa.

În vorba mi în kăștășrile jănelă Andreiș se veda o esaltare atîț de febrîș, înkîț Saletas se simșii miskată, mi simtîmentășlă de nreferinșă ște 'î akordasse akăm se făkășse întă o kîinș ka zăa dîn așelle nășternîșe afekșione ne kare șîneva nă le noate simșii altă-felă fășă nă-măi kănd a șăfferîț mai măltă timăș împreșă. Așestî dăoș amișî năoî se deșnășșîș; Saletas îșî îmnlîni datorîa d'ă e-

seksta ordinii lui Pşjolş, mi Andreiş se nse iar' la lokşlş unde medea mai 'nainte.

În noantea cea din aintea ačestei zilli se vızrgt kiğı-va din čei mai kšteztori desnitori ai kompaniei lui Taşmarillas, skormonindş împrejšrşlş lokşlş unde se netrekşsse čelş mai de kşpeteniş attakş alş konvoişlş; akolo gşssirş, într'o şrgt arşş, mai mşlte bşriawe de ačelş vinş tare de Katalonia kare batte la kapş, arde mi îndrjeute. Dşnş statştele lui Pşjolş, prada če se fşčea în ninzetşri, mobile, mi de alle minkşrei, de kştre şnlş saş de kştre mai mşlşi oamenş, era de totş à lorş. mi nsteaş faye kş elle ori če voiaş ei, fşrg ka şş aibş drentş kşnitanslş lorş à se amesteka la ačeasta. Prin şrmare, din ačeastş voe datş tşşlorş, mi din ačestş privileųiş alş fş-kşrşia, resşlta kş, dşnş inverşşnarea omorşlş, čea d'intişş nassione à soldaųilorş lui Pşjolş era infokarea predşişnei, mi kş egoişmlş 'nşbşwea în şinşlş lorş totş felşlş de kşčetare nobilş mi čeneroaşş, nşskindş in lokş-i şnş nesauşş prostş mi rşşinosş.

Prin şrmare, vinşlş înčenşsse serbştoarea blestemųilorş, mi şrmà ka inkeiere a ei şş se fakş kş ferş mi kş şşnče. Delirşlş bakşikş alş şnorş assemenea oamenş nş se poate doşoli deküş nşmai kş lanųşri saş kş moarte, mi inşş' mi Pşjolş, infrikowştorşlş Pşjolş, kare streņşnsesse atitea penşşri, nş era totş de şna sikşrg de trişmfşlş şşş aşşnra şnei revolte.

Şnlş din rşdele sale, ačerg mi nedomolitş ka mi dinslş, nerisse akşm într'şna din ačeste sgşđşiri kare nşneaş în miskare atigş braųi inverşşnauş; mi frate-şşş Mateiş, blaşjinş de fire, čeneroşş, şmanş, mi kare intrasse akolo nşmai nentş à proteče ne frate-şşş, dar' kare în infokarea luntei se fşčea de o potrivş kş kamarazii şş, se alla la aųternşş,

în momentul acela, mi sâfferea de nisce friguri foarte grele produse din nisce vâlne proaspete.

Garcias mi soldauii lui jkaș în kurgii banii ce le kâzserg la împurgire; alte dcoz komunaii fcheaș asemenea la posturile ce oknaș; însz Saletas, kredinçiosș ordinilorș amikâsi sșș, vegia lingz sunmegînda bandz à lui Tașmarillas mi 'mi ginea ne kredinçiomii sși gata de ceea ce avea sș se petreakz.

— Ce, tș nș vii sș bei kș noi? zisse xņș nșmitș Rinoll kș o voce seakz mi întresmntz de nisce rigzîtrî greçoase, adressîndz-se kștre tînrșlș Andreiș.

— Nș 'mi este sete, resnșnse acesta.

— Kșiva îi vine ori kșnd sete avîndș înainte xņș bșriș kș vinș bșnș de Katalonia; mi daka nș vii, o sș ni se parz kș nș vrei sș vii de mindriș.

— Vegi fi greșii la asta, kșçi eș nș voiz sș beaș.

— Dar' daka tș amș sili noi?

— Çine, noi?

— Ia eș, snre esemnlș.

— Nș esii niçi îndestlș de tare niçi îndestlș de viteazș ka sș o faci asta.

În xșma acestorș vorbe se fčkș o lșngz morgmșire de ameninçurî n'între kamaraziî lui Rinoll, mi Saletas, kare se pfețcea kș dormea nekșnd askșlta aceste întreburi mi resnșnșrî, iui çerkș nșmnalșlș daka emia lesne din teaka sa mi 'mi mai potrivî earba de la tîgaia nistolșlș sșș karea se risinisse din mșltele miskuri.

— Ști tș, zisse Rinoll skșlîndz-se, kș kș aerșlș acesta kam semenî à ne ameninçua, mi kș eș amș obiçeiș sș resnșnzș kș stiletșlș la ori ce provokare mi se face.

— Ce sșpșrgz provokarea ta ne acela kșrgia o faci, daka are mi elș xņș stiletș?

— Ai mi ți stiletă?

— Da, amă, mi încă, de vei căta, nrea bine călită.

— Vrei să 'lă ȳerăi kă ală meă?

— Asta n'ășă dori-o; dar' daka mă silemti să o fakă, atănci mă voiă apra.

— Daka é așă apră-te, nentă kă mi se pare kă ai măi mălă kărajă la limbă dekătă în nentă.

— Împrejură, aici! strigă Tașmarillas, kare întărtasse ne Rinoll kă ȳestele mi kă kărtătrile sale de lăpă. Trebăi să 'mi plăteaskă spionălă băna sa venire între noi. Să se dea făr-kărgia din lăntători kâte o învelitoare, mi niăi șnălă din voi să nă plăteaskă neste semălă ȳe amă să fakă eă.

ȳei dăoi lăntători se îndrentă. Rinoll, ajătată de ai săi kari 'lă întăritaă mereă, imi koneri brașălă ȳelă stingă kă o mikă învelitoare karea 'i atărna șndindă în josă de dăoz niăoare; assemenea fără mi Andreiă dar' făr' țărbărare, mi fără kăiă-șă de nășină grăbire; mi mină à nă năne încă mină ne nămnălă, zisse:

— Gîndu-te bine, Rinoll, (kăci 'ȳi amă azită nă-mele), gîndu-te bine la ȳea ȳe ai să faăi; iar' voi toăi fiăi martări kă elă m'a provokată.

— Asta nă privește ne nimeni, respănse Rinoll kă mină, vinălă s'a șkosă din băte, kăț să se bea. ȳă estă akolo, eă șăntă aci; ȳă 'ȳi ai manta ta, mi eă 'mi amă ne à mea; făr-kare din noi ȳine în mină dreanta kâte șnă nămnălă: aide se vedemă șnde are să se înfiă virălă oăelălă loră.

— În nentălă ȳă, dakă te vei anronia.

— Întimăniă dar' aȳeastă lovire, kaliksle!

— Și ȳă ne aȳeastă, miserabile!

Șnă kadavă se lășă ne nămintă, mi era ală lăi Ri-

poll: 'i se strepnensesse inima; fiș-kare își ȃinea okii la sȃn-
ȃele ȃe miroia din vȃlnȃ, mi Andreiș zisse inȃetinelș:

— Eș ii snșsessemș mai din ainte.

— Da n'ajșȃe asta, resnșse Avila, șnș vȃrș alș lși
Rinoll, mi konfrate kș elș la neleȃișiri; maș eakș mi altș
pentș de lovitș.

— Și dșnȃ aȃesta eakș mi altș, strigș Lașrenas
Rivol.

— Și dșnȃ alș lși Lașrenas alș meș, zisse Marȃena.

— Asta este o lașetate*), resnșse Andreiș, de ȃ
vș imnșreșna așd-felș dșoș-zȃȃi kontra șnși singșrș.

— Ba este mai mșltș dekiiș lașetate! strigș atșȃȃi
mi ȃeneroșlș Saletas, renezindș-se in mizlokșlș lșntștorilorș
ka șnș tașrș infșriatș. Da, asta este ȃeva de desnșreșitș mi
foarte prostș, șnș ȃe kare meritș de ȃ se nedensii, mi a-
ȃeasș pedeașș mȃ insarȃinș sȃ o nșiș eș. Ai tș noștș,
Tașmarillas, sȃ 'ȃi inȃerȃi stiletșlș kș alș meș? Eș konsimȃș
sȃ mȃ șmileskș ȃ mȃ faȃe de opotrivș kș tine.

— Tș mȃ kșnnosȃi, Saletas, mi krezș kș știi daka
așd refșsatș vre odatș o lșntș kș ori mi ȃine. Dar' insș
kșnnoskș mi ne Pșjolș, mi mȃ temș de minia lși, daka nș
mȃ temș de pșninalșlș tșș.

— Ei bine! ama dar' kș șnșlș dintr'aș tși; nentșrș
kș aȃeștș tinșrș n'are sȃ se battș de zȃȃe ori.

— De kite ori vorș voi! strigș Andreiș kș vioiȃișne.

Pe șȃmȃ, adressindș-se kștre Saletas, lingș kare se
nșșesse kș mȃndriș, ii zisse:

— Tș veș remișnea neștrș la aȃeasș disnștș, kȃȃi
ea mȃ nșivește nșmaș ne mine singșrș, mi Pșjolș are șare

* Miheliș, nebȃrȃȃiș tikșloașș.

nevoe de ɣnǝ omǝ ka tine. Aɣa dar', kɛ mǝne, ɣi sɛ ne lasse ȳn pache; voǝ sɛ daǝ ɣi ɣnǝ kamaradǝ kadavrǝlǝi lǝi Ripoll.

Taǝmarillas ȳnfǝriatǝ anellǝ la touȳ soldaȳii sɛi de ȳnsalta ɕe zȳɕea kɛ pȳiimisse, ɣi ȳ ȳntǝrtǝ ȳn ȳɛra mare la revoltǝ. Anrinsǝ de tǝrbarea ɕe ȳlǝ domina, kǝtezǝ sɛ verse ɕelle maȳ ȳnfrikowȳtoare btesteme kȳarǝ asɛpra lǝi Pǝjolǝ ȳnsɣi, ɣi anrinsǝ o resvǝrtire ȳeneralǝ. Saletas dete ɣnǝ kiotǝ ȳnfiorȳtorǝ, ɣi soldaȳii lǝi se renezirǝ ȳntr'o klinǝ ka nisɕe fiare selbatice ȳnaintea soldaȳilorǝ lǝi Taǝmarillas kare mi anskasse akɣm snre kɛsɛɣa barikadatǝ ɣnde mǝnȳio-
nele mi karabinele dormeapǝ ȳɛɛmadǝ adȳnostite de ploaȳ: mi astǝ-felǝ se vɛzɛ toatǝ ostirea ȳn mȳȳioare mi ȳata de ȳ se batte nentǝ Pǝjolǝ saǝ kontra lǝi, nentǝ kɛ, ȳn adevǝrǝ, attakindǝ ne ȳntȳilǝ sɛǝ lokotenentǝ, ne amikǝlǝ sɛǝ, era ȳntok-
maȳ ka kɣm s'arǝ fi lǝntȳndǝ mi kontra lǝi.

Pǝjolǝ, ɣezȳndǝ, pȳekɣm amǝ zisǝ, lingǝ frate-sɛǝ ɕe zɛɕea ȳntr'o ɣɛɛɛ isolatǝ, n'azzisse de odatǝ ɕelle d'ȳntȳis strȳɛɛri alle revolteȳ karea ȳmȳ ardikǝ kanǝlǝ ɕelǝ kǝtezȳtorǝ; anpȳmiindɛ-se de fereastrǝ, sɛnɛtslǝ kǝmmoskǝtǝ alǝ kiotǝlǝi lǝi Saletas ajɣnse nȳnǝ la azzǝlǝ lǝi. ɣi ȳndatǝ deskisse kanatele; arɣnkǝ o kɛɛtȳtɛrǝ nȳtrɛnzȳtoare ȳn kɛmpȳ mi zɛri ne soldaȳii ɕellorǝ trei kompanȳ, armȳȳ kɛ nɛmmalȳ mi kɛ latele lorǝ kȳȳite, ȳata de ȳ se ȳnkɛra ɣi amenȳngȳndɛ-se ɣnȳi ne alȳi kɛ ɕelle maȳ spȳimȳntȳtoare bles'eme.

— Sɛ nɛ te klintesɕi din lokǝ ȳȳi, zisǝ elǝ atɛnɕi kɛtre frate-sɛǝ, kɕȳi kolo de valle se varsɛ sȳnɕe: Vaȳ de aɕela, de omȳtǝ de ori, vaȳ! kare mɛ va sili sɛ pedenseskǝ!

ȳn ɣȳmɛ nɛse mȳna ne armele sale ɣi se renezȳ snre lokǝlǝ ȳnkɛɛɛɛrei. Soldaȳii lǝi Saletas, kɛɛmȳȳȳ de kǝte-
zȳtorǝlǝ lorǝ mǝfǝ, kare se vɛlnerasse la ɣmȳrǝ, se retrǝ-
ɕeapǝ de ne kɛmpnǝlǝ bȳtȳllieȳ, ȳmpovȳɛȳȳ fiundǝ de nɛmȳrǝlǝ

inemiciloră ; iar' Andreiș, nedeslinit de lingă amikslă devotaț în frikoshistoriă kpnitană, lănușise nînz atnchî înainte sa dsoi din choșomanii kariî ilă inkoljisseră mai de anroane. Assemenea mai allergară atnchî de cea-î-altă parte à taberei mi ayeia kariî. fiindă nșmî akolo la nîndă, sokoteaș kă prezența loră nștea să fîz mai néanpratz lingă Pșjolă. Ačesta, mai de totă singură la inčenstă, se nșrea mai mșltă sbrîndă dekîț allergîndă kătre fidelă săș Saletas : vîzîndă însă kă dșnă dînsă veneaș soldașii avan-gardei, strigă spre ei kă o voce bșbitoare : „Venii la mine, braviloră ! la mine, mi fșră întzriere !“ Îndatz dșnă ačeste vorbe resnăș mi șșerarea sa cea de pregătire, mi într'o klină Franșesko Marini î zisse celă d'întiș, inkîndă-se dșnă obișăș săș : „Еакъ-мъ.“

— Asta o aștentamă, amiche, resnșse Pșjolă ; akșm fș mi ts ka mine mi veî vedea kșm lșkrcză eș.

Revoltașii, isbiș de șșerarea kpnitană, remșseseră șnă momentă konrinș de inkremenire. Ei mtiăș toș kîț nștere avea omșă ačela kare așșsesse să șșnșăș atîș oamenî neîmvîș nînz atnchî, mi ne lingă frika nedensei se mai ardîkă în șșfletăș loră mi remșskarea kă aș meritat-o.

Hentș ačesta, kșm așșse Pșjolă în mizlokăș zarveî, nșrea nșșini d'între çei îndzrătniș kștezară à mai miska nșmnășă, în timnă çe oșelăș lă Pșjolă, rencită de vînosă săș bragă, fșcea șșră profșnde ne șnde așșșea mi Ńmî alleșea viktimele kă mșltă jșdikatz. Çineva n' așșea dekîț răknete, nș vedea dekîț șșșș, înjrășră mi blesteme, țrșră mi desșerare, ameninșră kătre çeră mi invokă kătre Satans. Kpnitanăș mi lokotenenșii Saletas, Garçias, jșnele Marini kare da inkîndă-ș okiî, mi Andreiș kare mșçellea deskîzîndă ne ai săș mai bine, toș într'ačeeamî lină kșștaș nentsă çelloră mai kșteștori d'între revoltașii, mi amîçii săș inčenșră à vedea mi à lovi snatele fșgariloră.

Чеї zече soldaїї se њfъyишеаръ.

— Їn џenski! zisse atъnчї Пъjолъ lъї Таџmarillas. њn џenski ми ardikъ'її kanъlъ њn sъsъ; kъчї daka 'lъ veї pleka њn jосъ veї nriimi њdoitъ. Akъm aїdeгї, kopїї, fїъ-kare din voї sъ treakъ ne din aintea lъї, ми fїъ-kare din voї sъ skъipe њn faгa lъї ми sъ 'ї tragъ kite o palmъ џeanъnъ la fъlчї. Vaї de aчela kare va kъrtї sъ nъ dea din toatъ nъterea braгълї sъъ.

Sentenгa lъї Пъjолъ se nъse њn lъkrare, iar' elъ, њm-brїnчїndъ dъnъ aчeea ne Таџmarillas kъ niчїorъlъ, њlъ fъkъ sъ kazъ kъ faгa la nъmintъ ми 'lъ kъlkъ kъ kъlkїїlъ zikїndъ-ї:

— Akъm maї trъїeute, neleпїsїtsle. Eakъ, tъ amъ bo-tezatъ de nedemnъ. Їnsъ asta nъ este totъ. Maї sъntъ aїчї ми алїї kъlnabilї kariї. fъrъ á merita nedeansa ta, katъ sъ serve de esemnlъ aчellora kariї s'arъ њnчerka sъ'ї imiteze vre odatъ. Sъ 'mi 'ї snъtъ anъme kariї sъntъ.

Atъnчї se nъmirъ treї soldaїї kїarъ de kъtre њnsъшї kamaraziї lorъ, ми Пъjолъ nъїndъ mїna ne nistolъlъ sъъ, vъrsъ kreerїї чelъї d'їntїїx. Kъnd merгea sъ snargъ kъ stiletъlъ ми ne чelъ de alъ dъoїlea, se renezї Andreїx њnainte-ї ми'ї zisse:

— Ertare, kъnitane; aчesta s'a bъttatъ kontra mea, ми s'a bъttatъ viteзешte.

— Fїъ-аша, resnъnse kъnitанъlъ, astъzї nъ voїx sъ 'її refъsъ nimikъ.

Їn згmъ adressїndъ-se ми kъtre чelъ de alъ treїlea, kare 'mi o fi fъkїndъ rъгъчїsnea snre á 'mi da sъffletъlъ, њ zisse:

— Tъ, ne kare ми tъ aъ arъtatъ њmpresnъ kъ чеї-'l-алїї dъoї, sokoteшї sъ te snelї de krїma ta la чea d'їntїїx њmpreжrare че vomъ avea. Че zїчї, sъ mъ њnkrezъ?

— Їїї jъrъ, kъnitane.

— Bїne, asta aжnъe. Akъm, sъ se њgroane kada-

vrele, mi kăpitaniî fîz-kăreî kompaniî, să viă dăpă mine, a-fară de Tađmarillas kare este degradată.

Andreîs lăă pe Saletas de brauă mi 'i zisse închetinălă:

— Să 'i lăssămă à se denărtă, kăci amă să 'uî snăis
snă sekretă.

— Eakă-î s'aă denărtată, ăe vreî?

— Săntă vlnerată, mi poate de moarte.

— Mi pentă ăe n'ai snăis?

— Nă utiamă... Snrijineute-mă, kă nă mai počă, vlăna 'mi este la nentă mi, de mi lassă năuină sînăe, este înă adinkă.

— Vreî să kăemă pe ăineva?

— Nă.

— Pentă ăe?

— Akăm o să veză.

Andreîs kăză. Saletas îă lăă în braăe, î rezimă kanălă de ăenskă săi, rănse kămășă la nentă, mi strigă:

— Dămnezele! o femă!

— Taăi, zisse ăitana Bennă kă o voce stinsă, taăi; să n'afle năpă dăpă moartea mea.

Saletas lăă pe ăea tăpăă la ămăăă, se retrăse kă ea săb kortălă săă, kăemă pe ăărgălă kare înkredingă mi lini-ști pe bravălă lokotenentă, dăpă ăe ăerăetă vlăna mi trăse sînăe afară. Bennă leuină, kănd se denăse închetinălă pe așternătălă ăe'î nrenarăssă, mi à dăoa-ăi, deskizăndă-șă okăi, văză lăngă dănsă pe Păjolă imblănită, stringăndă-o de măpă, mi 'i zisse:

— Akăm dar' ai afată totă; vreî să 'uî mai vorbesăă mi akăm de soră-mea?

— Da, vorbesăe-'mă de tine.

— Eă. Păjolă, mă nămesăă Bennă.

— Ei bine, Bennă, eă sântă fratele tăă.

— Fratele meă!... Voă aștenta.



Benna.

VIII.

DRAMA.

Revolta se domolisse însz nș mi mîniile, mi ayeastz infrikoshytoare ceatz de xopomanî, kariî se infrgdeaz nșmaî nentz neleușiri, trzirz de atșnçi în xgz șniî kontra chellorș-alçi. Și daka arș fi nștșț șz brodeaskz vre șnș nșmintș șnde șz fi fostș sikșrî de viağz, poate k'arș fi zisș șnș eternș adio ačesteî vieğșiri plinz de ostenele, de kșrse, de lșnte mi de omorșrî in karea șz tșvșleaș de atîğî annî.

Însz, daka inima oamenilorș lși Pșjoloș se domolea kșrînd prin șșvenirea trekștșlși, din kontra se înverșșna nșmaî dekșț daka era vorbz de vre o reshșnare, saș de vre șnș assassinatș în viitorș. Drentș ačeea mi niçi șnșlș din çeî înrolağî în fioroasa miliğîz nș se denșrta din kșmnslș bștșllieî fșgz de à nș 'șî nișzi bine brîșlș mi à simği kș nșmnalșlș îî era akolo.

Kșț de dșlce mi veselz trebșîz șz se fi nșrștș viağa în mizlokșlș atîtorș dșlçi mi nșkște emoğione!

Çineva poate giçi nrea lesne kș Tașmarillas, nș era çeîș maî nșğinș întșritatș d'intr' ačeia kșrora le emisse șnre

găz revolta, mi elă otărisse kă temeîx à snăla kă sînje ră-
 şinoasele nete sîpnate ne fađa sa. Elă se măşurşea năşai
 kă o singră viktimă: Saletas, Andreîx şi mai kă seamă Pă-
 jolă trebăia, prekăm snera elă, să moargă nămai de mîna lăi:
 şi, ka să 'şî addăkă la îndenlinire proiektele sale, elă ară
 fi vîndăţ lăi Satană kiară şi sffletăţ năme-seî.

Tăşmarillas era şna din avelle sînje nekomnlekte, di-
 forme, kare nă înyellegă altă dekătă josorarea şi dobitočirea :
 din avelle sînje năskăte nentră omorăşî, şrsite nentră fărçî,
 şi ne kare çineva le giçemte, la cea d'întîţ vedere, kă tre-
 băîţ să şîţ aî gidelă şi aî infernală. Çine să esnlîce avestă
 blestemă ală lăi Dămnezeă! Toată famillia lăi Tăşmarillas, să-
 rakă dar' foarte onestă la Răssillionă, era konsiderată şi
 bine-kăvintată în satsă şnde lokăia, şi neleçişirile avelăia
 desne kare vorbimă aîçî nă mikşorassergă niçî de kăm ştima
 de karea se băkăraş onestî săî păşinçî.

Într' avestea Păjolă, şezîndă lîngă aşternăţăţ Bennel
 karea îî attrăçea îşbirea fără ka elă să se înyerçe de à 'î o
 mai disnăta, Păjolă, zikă, se simçea kăte odată întorsă şne
 proiekăţă ne kare 'lă meditasse de atîţ timpă, şi atănyî tră-
 şşrile sale, kare eraş obîçînsîţă paçînlîce şi serioase, se no-
 somoraş, şi okîî lăi de văłtıră se văłşiaş de lakrămî.

— Çelă năşină kreză kă nă şşnă eă kăssa tristeyel
 tale? îî zîcea Bennă anăkindă-lă de mîpă kă o voye des-
 mierdătoare.

— Tă! frăşoasă konillă! Nă, nă; tă estî din kontra
 şnă balsamă la răşă çe mă roade, tă mă mîngîî kiară şi
 în şitoră!

— Se vede dar' kă şitorăţă tăă este foarte tristă?

— Da, Bennă.

— Şi nă poçî să 'lă skimbî? să areçî destinăţ de
 mînyşnosă?

— Ei bine! înkz trei zile.

Şefşlş bandeī, atitş de fatale Franşesilorş, imi priīmea raportele din toate nr̄gule, k̄nd nr̄in niskaīva k̄llşgr̄ī fanatīcī, k̄ndş nr̄in kondşk̄torī de katirī, k̄nd iar' nr̄in nisce femeī imbr̄kate în xaine de çerşetorī, şi k̄llştorindş adessea k̄ konvoīrile inemīilorş ne kare le nr̄zseaş la vre o strimtoare saş la vre şnş torrentş anevoe de trekşş.

Resbellşlş se f̄çza din çe în çe şaī nenoroçitş dekşş niçī o datş; Fiḡeras, Rosa, Çerona, Barçelona, imbr̄kate k̄ t̄nr̄ī şi înt̄rite k̄ soldaūī, ap̄raş, în adev̄rş, nr̄in nisce k̄tezytoare emirī, konvoīrile de rekr̄şūī şi de banī çe li se çereaş de nevoile şnei kampanīi nenoroçite. Înşz, vai! k̄te omorşr̄ī nr̄ se f̄çeaş denarte de oraşe, k̄te kadavre nr̄in dr̄mşrile çelle marī orī arşnkate în aerş ne ramşrile nr̄şlinilorş saş alle smokinilorş de n'în k̄mpniū! Lşniū şi nr̄şşrile de nr̄adş n'aveaş niçī o datş linsz de mīnkare în Katalonia, în epoka de karea zīçemş aiçī k̄teva şīnçeroase vorbe în treakşş, şi famillile se imbr̄kaş în doliş f̄rş ka şz şitş, m̄i niçī o datş, de şnde venisse glonçşlş saş stiletşlş kare lovişse viktima. O! k̄te lakrimī n'aş k̄rşş imnreşnz k̄ şnçele kare ingr̄şşea ne atşnçī k̄mpniile mi mşnçūī açesteī nenoroçite nr̄ovinçe.

Şz ne*intoarçemş iar' la tabr̄z.

Jşneçea, şenīntatea şşfiletşlş şi nr̄terea karakterşlş gr̄bissereş t̄mşşşreca Benneī, karea f̄çea foarte desse mi lşnçī nr̄eīmblşrī rezimatş ne braçūī amīçilorş şzī Saletas şi Pşjolş, k̄rora imi rakonta nr̄meroasele imurejşr̄ī alle vieçei sale trekşte, mşçūimea şşşierilorş inimeī sale, k̄ açelş dramatikş limbaçiş ne kare ştia şz 'lş invente nr̄maī ea şīnçr̄z şi ne kare 'lş inçelleçeaş de mīnşne amīndşoi kama-raziū eī çei nr̄oi. Kostşmşlş de mīkuletş çe nr̄rta mereş ū da şnş aerş de tolş r̄nitorş, mi mşçūī din soldaūīi bandeī

vъzind'—o trekîndş, ziceaş: „Vaî de mindra Katalanz kzia iui va deklarâ amorşlş auestş feçiorş de lele!“

Kş toate astea, avelle preîmblerî intime, avelle konvorbiri familiare, în kare se simşeaş atitş de mşlşmite a-çeste trei inimi, n'aveaş atita nştere asşnra lşi Pşjolş inkşţş sş 'i deskreşeaskş fruntea pe karea treceaş atiqi nşori întnekomi mi renezî; mi niçi Benna, (pe karea o vomş nşmi de akşm totş Andreiş), niçi Saletas atitş de înfokatş în amicia sa, nş pşteaş smşlşe nimikş din sekretşlş pe kare Pşjolş îlş pşzea kş ama mşltş obstinare.

— Se va îndenlini, le zicea elş kşte odatş, amş otşritş odatş, mi amş otşritş fşrş întoarçere; mi daka vi 'lş amş inkrede voş, voiş avea negreşitş à vş kombatte pşrerile.

— Ei, daka este ama, noi içi promitemş à ne sşpnşne kş okiî inkiui, respşndea Saletas.

— Şi anoi, nş este kş drentate ka sş sşfferi ts ama mşltş din lşntele tale. adaoga Andreiş.

— Voi mş kşpnşoasçei, amichilorş; v'amş resistatş nînz akşm, voiş mai resista inkş, mi rşşşçişnele voastre îmi vorş grşbi nlekarea.

— Plekarea? çe zivi! strigş Benna, ka isbitş de o nenorochire néautentatş.

— O linsş nşmai de trei zille.

— Singşrş?

— Da, singşrş.

— Şi sş nş ieî niçi şnş kamaradş kş tine?

— Ba da, nşmnalşlş meş. Eakş, v'amş sşşşş akşm çe aveamş sş vş sşşşş; de akşm vş onreskş de ori kare altş întrebare.

— Mş voiş sşpnşne, zisse Andreiş kş tristeşş; însş nar'—kş încenş à giçi!

— De veî giçi, mi eș voiș snșne: vorbesçe.

— Tș işbesçî, Pșjoliș, mi vreî sș merçî ka sș vezi ne çine işbesçî.

— Konille!

— Jșrș 'mî dar' kș nș este așa.

— Pe işbirea çe 'mî aî inspiratș tș, Benna, estî greșitș.

— Eî, eakș-mș dar' akșm paçinikș mi ferivitș.

— Fșrșezimea mea, adaogș Saletas, arș fi çerștș kș toate astea çeva mai șitș; dar' fiindș-kș se nesokotesçe, mș voiș sili mi eș sș 'î mai domoleskș vioiçisnea.

— Tș, resnșuse Pșjoliș, mai bine aî face sș taçî, mi kșnd așș ūti kș se poate afla în lșme vre șnș omș kare sș aibș nentrș șnș altș omș o işbire egalș kș açeea çe portș eș nentrș tine, m'așș dșçe sș 'î çeiș kșvintș kș stiletșlș în minș.

— Eî, așa mai vine! eakș nisçe vorbe nșkște, mi așș fi șnș ingratș daka nș m'așș mindri mi nș m'așș at-tinçe de elle.

— Eș n'amș sș snșș nimensî nlekarea çe așș de gîndș, adaogș Pșjoliș mai înçetinelș, vșzîndș kș veneaș snre eî dșoi din ofșierî sș; iar' voi, amiçilorș, vedeçî sș remîș askșnș; kșçî m'așș teme ka nș kșmva sș se îndîr-jeașkș kontra voaștrș açestî bleștemaçî.

Çei dșoi veniçî se amestekaș mi eî în konvorbirea intimș ne karea o arștașmș mai sșșș; dar' îndatș 'î se skimbș materia.

— Eî, bravilorș meî, le zisse Pșjoliș, avemș çeva mai nșoș?

— Da, nșoștșçî vekî, nrekșm obiçînișeskș sș ni le dea.

— Çine?

— Franquesii, acesii îndrăgelnici iscoditori de mori de vintă!

— A! a! ei aș kăalitatea *tobeloră*; *ku kătă vinera le batte mai mslă, atilă mai mslă sgomolă fakă*. Dar' insă ce este?

— Năostăii de la kăartirălă-șenerală ală Franquesiloră.

— Ka ce mai zikă acesie năostăii? totă mai kăntă la trismări? Mai adevereză kă lă aș ajnsă toți banii la Barcelona? Kă nă s'a omorită nici șnălă din soldașii loră? kă nămaș șnălă din ei 'șii a nărlită o șnăvici de nără? șii kă d'intr'o miș de bravi ai mei, ei aș omorită șeasse mi?

— Țitesce, mi vei vedea.

Șjoiă lă ordină de zi ală șeneralășii, addăș de șnă șnionă, șii ții inșetinelă, inșreșmnindă-se din kănd in kănd de kăte o skărtă kășetare.

„Șeneralăș Mașrice-Mateix, kommandantă de kăpeniș ș. c. l.

„Oștirea s'a inșlăș de gloriă.“

— Da, à noastră.

„Șnă konvoiă kă bani șii provisione s'a attakată la „ștrimtoarea de la Șșerta, de measse mi țăxari.“

— Frika măresce lăkrăile. Kăș nentă țăxari, mătrășesă mi eș kă nă șntemă niskaiva blinzi-șmerișii.

„Kariș, din 'nășimile șnde se așezassă șișelește, „aș ținăș șnă fokă tare așșnra braviloră nostri.“

— Asta este adevărată.

„La inșenăș s'a ivită nășimă neorindăială.

— Ce drakă de nășimă!

„Dar' indată s'aș inșreșnată iară; voltijăorii nostri „s'aș șrkată, kă arma in mină, ne koastele inșlgate, aș skosă „ne bandișii de n'in kăibșrile loră. mi 'i aș șrșrită kă baio- „netta in șnate năș ne mășșii, de șnde nă aș gonită noan-

„tea. Daka avemă sꝛ ne tingimă de perderea à kꝛtoră-va
 „din ceî maî bnî soldađi ai nostri mi á kassei kꝛ banî, celă
 „nꝛuină infrikowătoarea ceatꝛ à bandiđiloră s'a desfiingată
 „nentrꝛ totă de zna. Pe lingꝛ ačestea se maî zice inkꝛ (kare
 „ačeastă s'a aflată de la prisioneri), kꝛ Pꝛjolă 'wi a nerđată
 „viaga la ačeastꝛ sînderoasꝛ întimnlare. Đzoꝛ-zeci miî de
 „franđi se promittă ačelăi kare va addꝛce ģeneralăđă utirea
 „positivꝛ à morđi ačestăi xođomană.“

Pꝛjolă iwi lă pꝛlꝛria din kană, wi zisse:

— Îđi mꝛlꝛmeskă, ģenerale, iđi mꝛlꝛmeskă! đzoꝛ-zeci de miî de franđi! ce drakꝛ, mi se nare kꝛ eă fakă čeva maî mltă dekꝛtă asta... A! eă amă fostă omorită! a! ei'mi aă nꝛăă kanăđ la vînzare!... utiđi kꝛ ađi merita sꝛ vꝛ nedenseskă nentrꝛ nemꝛlꝛmirea voastrꝛ?

— Če sꝛntă astea če zici-tꝛ, Pꝛjolă? strigă Saletas kꝛ o kꝛătꝛăčꝛ čerčetꝛtoare.

— Nimikă, nimikă.

— Însꝛ, vorbele tale...

— Te onreskă de à le tꝛlmꝛči.

— Destăđ.

Andreis avea assemenea proičkte pe kare le pꝛzea în fꝛndăđ inimei sale. Elă stꝛdiasse miskꝛrile mi kꝛătꝛăčꝛrile lă Tađmarillas, wi nꝛ se îndoia kꝛ ačestă xođomană nꝛ kꝛueta niskaiva planđri ameninđꝛtoare kontra lă Pꝛjolă. Pe de altꝛ parte iară, nꝛ perdea niči de kꝛw din vedere pe ačela kꝛ-răia iwi inkinasse toatꝛ esistinđa, wi nentrꝛ ačeastă ară fi fostă anevoe kꝛnitansăđ bandeî á askꝛnde de đinsăđ miskꝛrile sale čelle maî sekrete.

Timnăđ se revisse, wi earna, atită de redstabilꝛ pe ačei mꝛnđi, iwi desfꝛwara în aeră larđi sꝛi nđori inkꝛkaiđ de zꝛnadꝛ, wi renezicăoasele volbore mezi-nonģiale sꝛflăă kꝛ

o vioicişne inkzţđ desrđđţinaş brazii  ei ma   eanen , me-
steakzn  şii kastani  kari  infrantasserg  atitea vijzlii.

Ostirea se adăpostea kzţđ n tea n'în k sz uele resn n-
dite şii pe s b mantele sale; însă era neste n ting  de  
ern  pe avelle nisk r  st nkoase, şii to i  ereaş în  ra mare
de   se pogori la kzmn .

K  toate astea n  venea ni i zn  ordin . Motiv ş
este k  P jold  nlekasse din tab r .

Abia să fi fost  measse ore; şia şabredei lokzinge  
k nitanzl i se deskisse  n etinel  şii el  se strikora n' nt nerek .
 ns  amor ş  ngrijeat  doarme prea n  in . Andrei  v z sse
ne amik ş s ş şii se l asse pe f ri ş d n  șrmele l i, ar-
mată k  zn  nistol  şii k  zn  n mnal . P jold , ka s  ma 
sk rteze din dr m ş  e avea s   mble, se  ndrentasse snre
Înaltele kreste alle m n ilor , alle k rora potעי grelle le
k nnos ea foarte bine, şii Andrei  se  inea d n  el  de de-
parte snre   n  fi v z ş. K tre a easta, k nitanzl , în de-
nlina sa konvin ere k  ' i ask nsesse nrea bine nlekarea, n 
se ma   indea de   se şita şii în  rm ,  i ' i  r bea na-
şl  ka zn  om  nert bd tor  d'  aj n e  nde-va.

Pe la mezzl -non ii  ns , P jold  nonosi şii se re-
naxz  k te-va min te la r đđţina şni  stejar  negr  kare se
dessemna în  mbra non ii ka o fantomă  ri şweask . Andrei 
se gem i ne s bt o st nk  karea  n en sse   se albi de br -
m , n av nd  de   să se  nk zeask , sirman ş, dekşţş de
fr mezimea inime  sale. P jold    i rein en  k l toria mor-
m ind  zn  k nt  de indenenden , şii k nd Andrei  dete să
se skoale ka să se  i  d n  el , s net ş  nor  nas  din par-
tea opp s  il  silir  s  rom    n enent  ne lok .   i a-
r nk  k zt  rile sale nelini tite n' ntre st n i şii n' ntre t -
  te, se nleak , se k lk , se skoală iar  ka s  vază şii s 
ask lte ma  bine, şii, în  elle de ne  rm  vede, în ni ioare

ne o kokoshîsîrî à mîntelîi, sîmbra zîsî omî kare semîna kîstîndî kallea saî kibzîndî-se çe se faktî. De akîm Andreîs are sî se çîz dînzî dînsîlî; de akîm ne elî n'are sî'lî mai nearzî din okî: kîçî, çine este açela kare sî se arîne asî-felî, singîrî, nrîn açelle înfrikoshîtoare singîrîçîçî, sîbt o zînadî îngeçatî, înr'o noante întînekoasî, afarî dektî zî nî prea mare devotamentî saî kîçetarea vre zîneî neleçîçîçî?...

Omîlî açela se nogorîsse din observatorîlî sîçî şî'şî anîkasse drîmîlî kîarî înrîntîlî lî Andreîs de kare şî tre-kîsse înainte lovîndî-lî mâî şî kî marçînea mantelî sale. A-çestî omî, era Taîmarîllas dînzî çîma lî Pîçolî.

Însî çîçîçî de neaîz începeaî sî çîçe kî mîltî vîoî-çîçîne, mi, daka zînlî din drîmîşî avea nevoe de toatî îskîçîçî sa de mînteanî sîre à nî se restîrna înrîntîstîle çe staî kîçkate de amîndîzî marçînele drîmîlî, çelî altî avea nevoe de toatî çîra sa sîre à 'lî kondîçe nrîn mîzlo-kîlî çînelorî; iar' mai kî seamî çelî de alî treilea avea nevoe de toatî natîma çelî ardea sîre à nî lîssa sî se de-çîrteze nrea mîltî de dînsîlî çîçîomansîlî ne kare vrea sî 'lî nedenseaîçî, de vreme çe çerîlî nî voîà sî se însarçîne kî açeasta. Pîçolî se avîntasse kî mîltî çîçîçîçî sîre nîskîrîle çelle mai askîçîçî; mi, nekîntîçî atîçî înaintea oamenîlorî kîçî şî înaintea elementelorî, şî skîçîra din kînd înrîntî vestî-mîntelî sîre à se mai çîçîra de greata çelî îmmedîka, mîl-çîmîndî-se nîmaî de à zîçe kî o modîlare à vorbeî ka de zîçî omî çîçî okîçîne şî gonîçî de çîrîçî: Çe tîmîçî afîçîçîçî! Çe tîmîçî afîçîçîçî!

Noantea se çîçîa din çe înrîntî çe mai nosomorîçî şî întînekoasî. kî toatî albea lîçîndelî valîçî çîmetoase arînkate înrîntîntî çîçîçî dînzî înrîntîntî vîntîrîlorî mi à sîntîçîlorî; era çîçîçî înrîntîçî înrîntîntî întîneçîmea mi înrîntîntî çîçîçîçî; çîçîçîçî mîçîa kî toatî çîçîçî sa, şî çîçîa sî çîne vîr-

fşrile stîncelorş askşmite! troianşlş ameninga din toate pşr-
 şpile: à sta ne lokş, era à mşri; à merşe înainte, era ka
 kşm arş fi allergatş la o moarte néanşratş; şi Pşjolş kşnta
 mereş:  e timnş afsrisitş!  e timnş afsrisitş! ne aria şnei
 romanşe katalane, ka refrenş alş şniş kşntekş veselş. Aşa
 fakş kşraşele cello marş kare se kşleskş în nedivş şi în peri-
 kolî. Pşjolş fşkşsse o otşrire; elş se arşnkasse n'în mşnşş
 ka şş ajşngşş mai kşrînd la şinta sa: prin şrmare, trebşia ka
 şş se treakş mşnşş, şi nişivş şerşlş nş 'lş arş fi nşstşş faye
 şş se întoarkş din kalle. Dar' ne şei-'-alşş đsoi đrşmawş
 şnde şş 'i mai kşştmşş prin mizlokşlş vîrtejilorş, şrkîndş-se
 neînşetatş kşnd ne şnş niskş kşnd ne altşlş, din xonş în xonş,
 şi inşşşîndş-se kş skrîşnirî kşnd de şnş bradş negrş
 şi kşnd de v'şnş ştejarş nodşrosş ne kare 'lş tşraş în vi-
 şşlia lorş? Dar' poate şş'i mai gşşimşş odatş, poate kş vijş-
 şlia şereaskş 'i o fi kşşatş.  ar' Pşjolş, mai tare dekşţş nşe-
 devile, ajşnsesse akşm ne niskşlş mşntelşivş şelşivş mai înşşatş
 mi înşenea à se şi nogorî; đeanşnşlş şi lşngşlş toîagş
 ne kare 'lş lşasse de ne đrşmşş îi şervea totş de odatş şi de
 kîrmş şi de reazimş; şi kş toate astea totş se mai ajşta
 înkş şi kş vigşroasele sale mîinî şi kş vîrşlş nşşnalşivş
 şşş şnre à 'şi deskide vre-o potekş şnde şş'şi poatş aşeza
 nişiorşlş mai sikşş. Este adevşratş kş elş avea kolo în
 valle, în aşea valle şe şta înaintea lşi, o kşşmîşş întînşş ne
 karea 'i o arşta din kşnd în kşnd skinteîa elektrîkş; înşş
 perikolşlş şi moartea eraş đş aşşura kapşlşivş şşş, împreşş-
 rş-î, şi ninsoarea nşşşlea kş o vioivşşne de nekrezşş.

De odatş, se aşde şnş trosnetş şşşimîntştorş, aş-
 semenea kş resşnetşlş à o mişş de tşnete. Înfrîkowş-
 torşlş troianş se deslanşş şnre à kştronî totş, şraganşlş ilş
 îmbrînşeşte din şrmş şi 'lş împînşe kş tşrbare înainte;
 aş se mototoleşte ka kşm şnre à se onşşne, aş se în-



Kā toate ascutea, totu se mai ajsta inkā mi kē vigoroasele sale miini
mi kē virsiliu nsmnalsi. Pag. 108.

gite prin k3sk3t3r3i int3nekoase, se reskoal3, se m3resce, se intinde, t3rasce d3n3 el3 tot3 de kare se atin3e, tot3 de kare se isbesce mi pe kare il3 soarbe; apoi se face ka 3n3 koloss3 n3nrasnik3; se ma3 restoarn3 ink3 odat3, se asvirle k3 nisce m3miri ka k3m snre 3 s33d3i l3mea, se rostokolesce, k3tronescce mi p3reface tot3 in nraf3; iar' P3jol3, ag33at3 de 3n3 tr3nk3s de st3nk3, se isbesce, se iea in aces3 t3rbat3 k3rs3 mi se t3v3lescce prin nen3m3ratele fr3nt3r3i de k333i din arbori, de tr3nk3 desr3d33inad3 kari3 merg3 s3 imnle v3ile ad3ncite. — Rem3ne3i s3n3t3m3, brav3i mei! strig3 at3nci nesfiosl3 nostr3 bandit3, k3 m3inele sf3siate, k3 3mer3i sdreli3i, k3 korn3l3 desbinat3... In33... D3mneze3le!.. in rostokolirea sa, d3 de 3n3 snr3jin3, il3 in3ad3 k3 g3arele, mi at3nci vede o 3eap3n3 r3d33in3 orizonta3, em3t3 din skof3l33t3rile 3ne3 st3nci vek3 ka mi l3mea: eak3-'l3 ak3m at3rnat3 d3 as3nra ab3s3l3: strig3, mi la strigarea sa resp3nde n3ma3 greaoa m33ire 3 vij3lie3; kast3 k3 ni33oarele vre 3n3 reazim3 mi n3 33sesce dek3t3 n3ma3 o 33bred3 res3rire de karea ab3a i33i noate pronti v3rf3l3 de3etet3r3. Dar' in33. nentr3 ce s3 se am3ne ast3-fel3 o moarte karea, de va voi el3, ar3 n3tea fi at3t3 de grabnik3? Pentr3 ce s3 se ma3 l3nte kontra im3re3n3-re3 3er3l3i mi 3 infern3l3i? mi k3 toate astea P3jol3 se 3ine tare. mi tot3 ma3 sneg3 s3 dem3n3 de odat3 mi 3er3l3 mi infern3l3.

S3fflet3l3 l3i P3jol3 ni3i odat3 n'a in3elles3 ce este nepossibilitatea, mi korn3l3 l3i este de o notriv3 k3 s3fflet3l3. In33 nsterile il3 n3r3sesk3, mi n3 ma3 k3teaz3 3 'mi ar3nka ok3i s3b d3ns3l3; k33i daka k33va n3 '3 place 3 vedea 3n3 fer3 ars3 kare ar3 fi s3 '3 n3tr3n3z3 inima, assemenea i33i in3oarce ok3i mi de last3ncile de kare ar3 fi amen33at3 3 'mi sdrobi kan3l3. P3jol3 n3 se ma3 in3in3, k33i el3 ink3 din kopill3ria sa a 3itat3 tot3 fel3l3 de r33333ne; 3i in lok3 d'3 se in3ina, in33r3 mi vars3 k3 t3rbare mi3 de blesteme infrik33-

toare, mi din kând în kând nekarmatslă s-lă: Ce timnă afărsită! esse din snsmegînda sa gâr.

Era akam vre un kăartă de oră dekând sta akolo, inkleșteată de meapna rătăciună; însă orî mi kăm, trebăia s-z se kărme odată ačeastă sfferire, mi, prin șmare, dăp o spămintătoare invokare la Satană, un fâșeră spintekă noră, Păjole zice adio lămei; în fine, abia kșteza à se vîta la adăncimea ce avea s-lă ingiură nentră totă de zna...

Ce vază!!.. se affla kă dsoz palme depătată de p-mintă, de ună p-mintă netedă mi pașinikă, la o distanță de vre o dsoz-zeci de pași de ună bordeiș pe kare'lă krăyasse vijălia mi troiană.

— Akam vîz s-lă mi măi zikă čineva kă nă este diavolă, strigă elă; ba este, mi akam sântă prea inkredinuată de asta, mi are s-lă mi se imlineaskă gîndă.

Peste ună momentă ajnse la kolibă. Akolo lokăiaă dsoi oameņi bșni, ună bșbată mi o femeră kariî se rșgaș în momentă ačela înaintea domnăși restiknită pe o krăce de fildesă nentră nenorociuă kălltoră rătăciuă pe munte.

— Osnităitate! zisse Păjole kă asnrime de odată, imningîndă kă ničiorășă șșa abia inkisă.

— Intră, resnăse gazda, mi mălyzmesče lă Dămnezeș kă tă a îndrentă aiči.

— S-lă fîz oare mi ună Dămnezeș prekăm este mi ună diavolă? zisse handitășă inčetinelă în sine.

— Dar' prea te vază șcisă mi rântă, adaogă bștrînlă, aī nevoe de vre ună ajstoră?

— Ba nămăi de nșyînă renaosă.

— Aiči te pođi liniști kăță vei voi. Și anoi, dămniata estă akam ală dsoilea kălltoră ce avșrămă norocierea s-lă adăpostimă în noantea asta.

— A! v'ăș măi visităș nînă akam mi aluă?

— Da, ună cămăniță de micleț, care nu mai țină nimic de leș.

— V'a spusă elă că era micleț?

— Da, nă a spusă, mi amă pricupăță dănuț anăcăt-rile lăi velle selbatice mi dănuț cățătăra sa de lănuț, că tre-băia să fiă din ostirea lăi Păjolă; mi amă tremărată destăță că nu cămăva să ne omoare.

— Ama dar' oastea avestă cănitană este o oaste de țărari?

— Ba o oaste de țărari; d'apoă cănitanăță loră!... inkină-te nevastă; inkină-te mi dămnăta, domnșle.

Păjolă își făcă semnăță krăci zămbindă, arănkă patră niastre pe o masă odorăiță mi se skăță, zikindă-le:

— Eakă, vă dăă asta nentă resnlata osnitalității voastre; timnăță mă grăbesce, mi sântă silită à nleka. Remineți sântășmi, băni mei oamenă, eă sântă Păjolă.

— Maică prea-cărată! strigară ceă dăoi oamenă.

— Ama, ama, inkinăți-vă; ține țăță, poate că vorbele voastre să ajăngă unde-va.

— Asta este antikristăță, mormăți anățășăță năindă pe fokă căte-va frânze de dăfină sfințite în zioa de floră.

— Da, asta este antikristăță! resnăse femăa ințenăkiată.

Miclețăță care netreăsse o parte din ațea noante în bordeățăță ațelloră băni oamenă era Tăđmarillas, gonită akolo de viskolă. İndată ce se mai înseninasse năgină țerăță, elă emisse de akolo snre à 'uă kontinăi drămăță, mi în țărbarea resbăntărei sale, mai infrăntă inkă nentă căță-va timnă țerikolăță ce'ăă amenința la fiă-țe nășă. Elă anăkăsse pe o notekăță nebțgată în seamă de Păjolă, mi țătia bine că kanitanăță nu nătea să 'ăă fi întrekăță, căță de năgină de'ăă va fi onrită în drămă țroiățăță ală cărăia țrosnetă se ațzea în dențrtare.

Tađmarillas, awezatđ astđ-felđ la nindz in dosxlđ xnxđ desimđ de alsnđ selbatiči, ka xñđ lññđ kare 'wi ašte-nta nrada, iwi simđea nentslđ imflindz-se de nerđbdare, iar' de amindxox marđinile larđei sale gxiđ, kolkoteađ nisče glo-bzleđe de o snxmx gđlbeniđioasz. La 4ea mađ mikz mis-kare a ramxrilorđ kare mđđeađ inkz de sđfflarea vintxlđi, nxmađ-dekztđ iwi nxnea deuetxlđ ne nđedika karabineđ, wi'wi intindea ka xñđ trđdxtorđ kanxlđ snre a se bđkxra mađ kx-rind de vederea a4elxi ne kare dorea sđ 'lđ in4eteze din vi-ayz. Insz, Benna, 4eneroasa fatz, se 4inxsse de xma ban-ditslđi Tađmarillas, intokmađ ka o leoaixz karea nindes4e ne vre o iepz, wi nxmađ xnlđ Dxmnezeđ o arđ fi nxtstđ fa4e sđ 'lđ nearzđ xñđ momentđ din vedere. Đrletxlđ xraganxlđi, desele vđlđgi alle z4nezii viskolinde, skofylitxřile stx4elorđ, kxskxtxřile nrin kare se notiknea 4ineva mi k4dea nein4etatđ, iwi nerđsserz toatz nxterea lorđ pentrx Benna, k44i ea se f4kxsse o xmbřz karea se 4inea nedeslinitz de kornđ. Benna, kondxsz de amorxlđ ei, nx vedea altđ lđkrx ne a4estđ mnxđi isolayđ, dekztđ xmbra xñđi assassinđ.

Intr' a4estea, se vede in denxtare ka o natz neagřz karea se totđ miskz wi din 4e in 4e se totđ mřses4e. A4i se perde, a4i se aratz wi iar' se ster4e; wi in a4eastz natz xra lđi Tađmarillas mi amorxlđ Bennei kxnnoxkxřz ne Pxjold. Tađ-marillas inlxtgreazđ kx mina k4te-va r4mđrelle kare nsteađ sđ 'i impedi4e vederea, se lassz in4enxki kx dđoi nasi mađ in-kolo de noteka ne xnde avea sđ 'i treakz kxnitanxlđ, imi skoate nđlłria ka sđ fiř mađ liberđ, iwi nigonešte xřekia ka sđ aszđ, iwi prontešte fioroasa karabinz de xmxřđ; Pxjold sđ-rea meređ k4nd gřfđindđ k4nd wxerđndđ; in fine a4n4e, ea-kz-'lđ de totđ aproane....

Se asde o bđbđitxřz de armz; xñđ omđ kade... omxlđ a4esta este Tađmarillas.



Tašmarillas.

Nefrikosxlǝ Pǝjollǝ se renede kǝ nǝmnalǝlǝ in minǝ.

— Tǝ estǝ, Benna! strigǝ elǝ atsnǝi kǝ o voce in-
frikosǝtoare, vǝzǝndǝ-o in niǝoare mi netsǝrbǝratǝ ne o stǝnkǝ.

— Eǝ, da, resnǝnse ea, eǝ mi ǝnǝ kadavrǝ; nǝve-
shte-lǝ!

— Vino! vino, mi mǝ eartǝ, sǝrioarǝ; mi inkǝ te
maǝ akǝsamǝ! O! ǝe infamǝ sǝntǝ! eǝ kǝtezamǝ sǝ te akǝzǝ,
Benna mea, nǝea isbita mea sǝrioarǝ.

— Sora ta? Vǝzǝ kǝ tǝ inkǝ nǝ m'aǝ inǝellesǝ.

— Da, da, tǝ amǝ inǝellesǝ, din momentǝlǝ aǝesta
te isbeskǝ, Benna! zisse Pǝjollǝ kǝ ǝnǝ entǝsiamǝ frenetikǝ.

ǝitana ǝ strǝnse minǝ tare mi 'mǝ ǝrmarǝ drǝmǝlǝ
minǝ lingǝ o biserikǝzǝ nǝrǝsitǝ mi rǝinatǝ, lingǝ karea se
vedea mi kasa vekǝlǝlǝ eǝ nǝrotǝ.

— Se ne maǝ renaszǝmǝ aǝiǝ, zisse Pǝjollǝ, mi rakon-
tǝ-'mǝ motivǝlǝ imblǝrei tale din aǝeastǝ noante.

— Dar' tǝ, aǝ sǝ 'mǝ snǝi akǝm proǝektele tale?

— Nǝ.

— Nǝ mǝ isbesǝi.

— Tokmaǝ nentǝ kǝ te isbeskǝ.

Dǝnǝ ǝnǝ renaosǝ de vre o orǝ, ǝitana mi banditǝlǝ
emǝrǝ din nǝǝinika biserikǝzǝ.

— Tǝ, anǝkǝ ne kolo, mi eǝ, ne iǝi; zisse elǝ; la
revedere, soǝiǝ ǝ lǝi Pǝjollǝ.

— Fǝrǝ adio, bǝrbaǝlǝ alǝ Benneǝ, zisse ǝitana; nǝ
ǝita kǝ te aǝtentǝ neste trei zille.

— Patrǝ, ǝelǝ mǝltǝ.

— Daka, neste patrǝ zille, nǝ vei fi lingǝ mine, sǝ
mǝi kǝ mǝ omorǝ.

— Voiǝ fi lingǝ tine.





Тэ естэ, Вена! стрігэ еіэ атснчі кс о воце інфрїкошытоаре. Плаг. 115.

IX.

КАЛУДАРУЛУ.

Era o zi de serbătoare nentru toți: o msluime de oameni se adnasse la Rambla*) unde se fucea o strellcuitz revistă à ostiriloră franuese; assemenea se mai adnasse msltz lome mi prin biserici unde se serba nș sviș à ktrși martirș zioz, sviștz nșmai în devota (kșchernika) Ispaniș. Mșsika militarș à garnisonei se nogorisse atșnci de ne mntele Jsi, mi frșmoasele dame mi strellcuinzii kavaleri ai Barcelonei, șimigi în favorita lorș preimblare, șitaș kș orașul lorș era în miinele strșinilorș, kș tșnrile cetșdșiei eraș nekonteniș îndrentate snre ameningatele lorș kase, mi kș kiarș în seara așeea se nșteaș ivi niskaiwa șinșeroase șrlcevī între dșoi ponoli ne kariī nimikș nș i a nștștș anronia vre o datș ne șnșlș de altșlș; atitș de msltz este onșșșș karakterșlș lorș, mi atitș de neimnșkaii inemici i fuceaș evenimentele enocii de atșnci.

*) Orașul în Ispania.

Rambra era ornatz în sînsl̃ ei k̃ m̃t̃s̃r̃ĩ, k̃ ka-
tiffelle mi k̃ mantille k̃ ȳsk̃r̃i lar̃i de dantell̃ sk̃m̃p̃;
P̃r̃sl̃ negr̃ mi l̃ȳios̃ al̃ Katalanelor̃ nline de koket̃r̃ĩ, era
pr̃ns̃ k̃ penteni de aȳr̃ mi de skaliȳ (baga) s̃pnat̃; anȳ-
r̃torile, al̃ k̃rora limbaỹ era atit̃ de bine inȳelles̃ de or̃i
kare amant̃ ispaniol̃, se j̃skaȳ k̃ m̃lt̃ gr̃aỹ între ml̃di-
oasele deȳete à miȳilor̃ m̃ini kare ereaȳ esersate à le j̃ka
mi à le miska. J̃nele fete, adressind̃-se k̃tre m̃mele lor̃
nebȳȳtoare în seamȳ, sk̃naȳ din infokatele lor̃ b̃ze, din
k̃nd în k̃nd, k̃te-va din ayelle sillabe innocente kare re-
ṽrs̃ b̃k̃ria saȳ t̃rb̃garea în inimile ner̃bd̃toare de à le aȳzi
în treakt̃, în timñ ȳe alȳi ok̃ negri mi s̃aṽi, nlini de
timiditate, skimbaȳ ne f̃riw̃ de denarte mi n'între m̃lȳime,
ayelle k̃t̃t̃r̃i de fok̃ kare ard̃ zioa mi kare add̃k̃ noantea
nisȳe vise atit̃ de d̃lȳi. ȳers̃l̃ fiind̃ limpede mi seniñ,
val̃rile mediteranéane im̃ întindeaȳ s̃woarele ink̃reȳt̃r̃i ñnȳ
ne netriw̃l̃ port̃l̃i, ink̃t̃ ȳineva ar̃ fi zis̃ k̃ era o ser-
b̃toare à vre ȳñi s̃nt̃ natroñ assemenea k̃ ayellea ne
kare le serbaȳ în timñl̃ k̃nd ñ se ar̃ta k̃ insolentȳ niȳi
ȳñ fel̃ de ȳniformȳ franȳesȳ prin kanitala Kataloniẽ. Bar-
ȳelona se vedea at̃nȳi, paȳinik̃ mi veselȳ, ornatz k̃ fra-
ȳeda ei verdeaỹ, ka k̃m snre à assista la l̃ntele de tax̃i
la kare allerg̃ toȳi tr̃ndaṽi provinȳelor̃, mi ȳnde bir̃ȳi
mi bir̃itor̃i se loveaȳ ȳni de alȳi, se îndessaȳ f̃r̃z̃ m̃ñiȳ,
întok̃mã ka nisȳe veyini nebȳȳtor̃i de seamȳ din m̃lta o-
biȳinsing̃ de à se vedea în toate zillele.

Din toate ȳetȳile ispaniole, Barȳelona este f̃r̃z̃ kon-
traziȳere ayeea karea doresȳe mai m̃lt̃ à se ar̃ta mai di-
stink̃t̃ ȳeva dek̃t̃ ayelle-'l-alte. Grenada, Valanȳa, M̃ȳ-
ȳia, Sevilla, mai ñstrez̃ ink̃ în jok̃rile mi în repaȳsele
lor̃ ayea kolore trist̃ mi obosit̃ de karea l̃e aȳ s̃ȳȳit̃ Maȳrĩ
în mizlok̃l̃ ȳirk̃r̃ilor̃ lor̃ de rodii mi de portokal̃i. Însȳ

Barcelona 'mî a skstsratš de mltš roasa sa mantz de sklavš mî a ksatš o pșwîre de vioiçizne mî de indenedençz karea îi weade de minșne mî karea sșbjsgz ne strzîniî. Daka Is-pania va skzna vre odatz de jșgșlš monakalš mî de jșgșlš șpei reçii vitreçii, fiçi bine inkredinqaçi kz cea d'intiis strigare de libertate va ewi din Katalonia mî kz va resșna kz nștere nînz la Malaga mî la Kadiksš, alle kșroga întzriri se oglindš, triste mî kșldsroase, în șndeale afrikane.

Într' ačestea, rečea sșflare à sereî, sșnșrîndš oare-mî kșm viia roșeaçz à trîndavilorš sșșrdalniçi, îi fșčea sș mai rșreaskz alleele Ramblei. Čei mai stșrșitorî mî kontînsiăș preîmblarea înainte kz șnš nasš regșlatš mî seriosš, în vreme če kșkșgșriî, kanșçini sșri, albî, brșni, inkșlçaçi mî deskșlçi, nșçinš ingrijeaçi de à se întșrna nrin kiliiele mî nrin monasterele lorš, sșșraš ka nisče nasșri de noante, mî semșnaš kșștîndš ne fșrișš vre o pradz ka sș 'mî aline în-fokata lorš sete da desfrînzri. P'între ačestî din șrmtz, șnșlš se deosebisse mai kz seamz în seara ačeea nrin armonia trșșrilorš sale, nrin imbletslš sșš plînz de asnrime, nrin vioi-çiznea kșștștșreî sale karea înfrșnta kșștștșrile çellorš-'alçi oamenî, nrin silinqa sa de à se pleka îndatz če întîmnina vre o krșče de așrš atîrnatz ne vre șnš nentš amorosš saš ne sșb vre o mantillz karea askșndea ne jșmțtate vre o frșnte plînz de jșneçz mî de doringe.

Kșllșgșrșlš desnre kare vorbimš mî arștasse mî çe-nerositatea kștre kanallia çerșetoare; însz din çeneroasele sale mîini nș kșdeaç nșmaî maravedisî, çi elš împșrçea kz o prodigalitate de totš nrinqeaskz niastre, mî la ačeste bine-façeri arșta astš-felš de modestiș inkșlš çineva arš fi nștștš zîče kz mîna lxi čea stîngz nș șçia aștoarele če fșčea ačea dreantz. Dar' în çelle de ne șrmtz lșssz mî elš preîmblarea, însz nșmaî atșnçi, kșnd nș mai remșsseserz sșșraçi de aștoratš, niçi

miserii de ɤɤɤrată. Kɤ toate astea *Angels* ilă mai onri akolo kîteva momente, mi kɤriosii, kariî imi ɤinăsserɤ oare' mi kɤm okiî dɤnɤ dînsălă kɤ ɤnă felă de venerare, ilă vɤ-zɤrɤ lăindă-' mi păllɤria sɤrɤ din kapă, onrindă-se kɤ ɤnă aeră kɤviosă, înkîndă-se mi zikîndă încetinelă rɤgɤɤisnea serei mi à dimineɤii, ne kare fɤ-che bɤnă Ispaniolă n'o ɤita niçi odată.

Noantea se întinsesse; noante ispaniolă kɤ amorăile ei, kɤ melosiile mi kɤ misterele ei. O ɤɤɤ se totă deskidea mi se înkidea ne tăkste, dăoi oameni totă eșiaă mi treceaă ɤnălă aproape de altălă mi ' mi arăkaă kɤte o kɤɤtărɤ din avellea kare sklîneskă ka vîrfălă ɤnă stiletă askɤnsă ne săb mantele loră ka fața întănerăkălă. ɤerșetorălă, kare toată zioa este okɤnată kɤ grijea de à ' mi arăta plaga (rana) kɤ karea miskă inimile păblikălă, ɤorăkă la ɤngălă stăniloră de nătră de ne drămări; săflarea parfămată de prin kɤm-niile încevinate se nreîmbă asăpra ačestei singărătăi nontărne-mi în Piața-Mare se asăeă pasii mășărați ai sentinellei ce vegăa lîngă întinsa lokăință à ɤeneralălă Mășăre-Mateiă.

— ɤine é akolo! strigă ea de odată pnenarîndă-' mi arma.

— Eă, Frančiskă Pașlo.

— La o parte!

— Frančiskă Pașlo, kăllăgără de la Merced.

— La o parte! îți săisă.

— Amă să vorbesă ɤeneralălă-găvernătoră.

— Îi vei vorbi mîine; la onarte!

— Eă doresă să 'i vorbesă astăzi, kiară în momentălă ačesta.

— La onarte, săă de nă, daă!

Kăllăgărălă, nebăgîndă în seamă însăișăarea renetată de trei oră, face ɤnă pasă înainte; se asăe o dătără de

naskz, larga koifzrz kade din kanslŭ kllŭgzrslŭi gŭzritz de znŭ glonŭŭ, mi elŭ pŭsheamte mereŭ inainte. La sgomotslŭ detznreŭi, toatz karazla fz in niŭioare; allergŭ tomŭ, se inbzleskŭ, okoleskŭ ne kllŭgzrslŭ, ilŭ onreskŭ, flŭ kastŭ ne-
ste totŭ mi 'lŭ kondzrkŭ intr'o sallz de arestŭ znde se uezche-
teaz de kztre kommandantslŭ nostslŭi.

— Dŭmitale n'amŭ sz 'ŭi snzŭs nimikŭ, resznde kllŭgzrslŭ; eŭ amŭ sz vorheskŭ kz ŭeneralslŭ dŭmitale.

— Atznŭi ahteantz nŭnz sz se skoale.

— Poate kz mŭine va fi prea tŭzizŭ; katz sz 'i vor-
beskŭ akzm indatz, pentrz kz se attŭne de interesele sale
vella mai intezitoare. Aŭa dar' sz 'i se dea de utire saŭ de
nz nz retragŭ.

— O! akzm estŭ prizonierslŭ nostrz mi n'ai sz ŭessŭ
de aŭi fzrz nŭmai kz o pazz mare.

— Fraŭilorŭ, pŭlzria mi s'a gŭzritŭ de znŭ glonŭŭ,
mi anroniindz-mz de aŭestŭ ospelŭ nŭteamŭ sz nriimeskŭ znŭ
altŭ glonŭŭ mi in nentŭ; kz toate astea vedezŭi kz eŭ n'amŭ
fzritŭ, mi din aŭestea lesne nŭtezŭi inŭelleze kz missionea uez
amŭ de indenlinitŭ este foarte insemnztoare. Refzslŭ vostrz
de a da de utire ŭeneralslŭi, va traue dznz sine nisŭe zrn-
mzri atitŭ de grelle, inkzŭ vz zikŭ kz mŭntzirea ostireŭi sale
atŭnz, fzrz inŭoialz, de silinza uez vedŭi arzta a faŭe uez
vz zikŭ eŭ. Pentrz sltima oarz, vz intrebŭ dar', vrezŭi sz
dazŭi de utire gŭvernatorslŭi?

ŭeneralslŭ Maszriŭe-Mateŭs, demtentatŭ de detznarea
sentinelleŭi, intrŭ. Dznz dorinza uez esnzmasse kllŭgzrslŭ re-
masserz nŭmai eŭ dzoi in salla znde se aflaŭ, iar' officerŭi
gardeŭi vegŭaŭ n' ŭmprezrŭ; prin zrmare, ŭeneralslŭ mezŭndŭ
intr'znŭ jezŭ, mi kllŭgzrslŭ stŭndŭ inainte-i kz mŭinele in-
kzŭiŭeate ne nentŭ, deskisserz amŭndzoi zrnztoarea repede
konvorbire:

spre miază-noapte, elă se află spre miază-zi, și sokoteskă k'ară skăpa din mîinele soldașiloră vostri ka ună ȕinară din mîinele peskarăsi. Se zice, ȕenerale, kă 'i aȕi nășă kanăă la preȕă?

— Da, așă este, și speră la o isbîndă mai măltă dekăă 'ȕi ai nătea inkinsi însă 'ȕi. ȕeata lăi mai măltă tremă de dînsăă dekăă ilă isbesce, mi, p'între strengariă lăi, amă eă kîȕi-va kredinȕiomă kariă vegîeză asăna acesăi miserabilă, în favoarea mea.

— Îi kănnoskă ne kredinȕiomă vostri, ȕenerale, mi măltă mă temă ka toate grijile mi toate miskările voastre să nă se nearză în demertă. Bandidăi lăi Păjolă voră nriimi băkărosă baniă ce le vegî da, mi vă voră addormi nămaă kă nisce șneranȕe frămoase; dar', kredemă, niăi ună brăȕă nă va kăteza să se anroniă așă măltă de nentăă lăi Păjolă inkăă să 'lă strenȕă.

— Kă toate astea, Taămarillas...

— A! ce mi elă era? Ei eakă! ȕenerale, nă vă mai bizăȕi de akăm în ajătorăă acesăi miserabilă, nentă kă elă îngrașă akăm kă kornăă săă lăniă măȕiloră și nă-sările de pradă.

— Sokotesăi? Dar' Pedrillo?

— Șăfflete negre; ei n'ăă mîini dekăă nămaă nentă predăȕiăni, nă săiă să loveaskă dekăă nămaă ne frăișă și n'întănerekă. Pentă așăea și Păjolă, kănnoskăndă-ă, esse totă de șna singăă kă nentăă înaintea nrotivniȕiloră săi. Askătaȕi, ȕenerale, eșȕiă din așăestă năgere; Păjolă n'are să vă între în mîini, niăi mortă niăi viăă, prin niăi unăă d'înt'ăi săi; kăȕi daka elă are înemăiă în ȕeata sa, are însă și nisce amăiă foarte kredinȕiomă și devotaȕi kariă s'ară lăssa să 'i toașe ȕineva în băkăȕelle nămaă la o singăă vorăă à lăi Păjolă, mi kariă ară veni să dea fokă Barȕelonei nămaă o vorăă

de lă arș kriknî elă. Așua dar', dănz ce v'amă arătată akșm kă kănnoskă ne ačestă xođomană kare vă omoară aliđi oameni mi kare vă iea banii kă așua mare semeđi, viă să vă fakă o pronăpere ne karea vă îndemnă prea șaltă ka să o priimii mi karea vă va anăra banii mi soldađii vostri de stiletele mi de karabinele lăi Păjoliă.

— Într'ală kăi năme te înfăimezi dămnăta?

— Kiară în nămele lăi Păjoliă.

— 'Lă ai văzătă? 'I ai vorbită?

— Și 'lă amă văzătă, mi 'i amă vorbită.

— Dar' daka tă așă sili să 'mî snăi askănzătoarea sa?

— N'ai face nimikă, ģenerale; eă sântă de o notrivă nenriimitoră niči de frikă niči de dăgere; mi tokmai nentă ačeea m'a însărinată mi Păjoliă kă ačeastă delikată misiune.

— Esti amikă kă dănsălă?

— Nă totă de sna; dar' ori mi kăm viă în nămele lăi; noantea este înaintată, mi 'mî trebăiă snă respănsă, pă kare 'lă aștentă să 'lă priimeskă; kăči daka nă 'i 'lă voiă dăce neste dăoz ore dănz răsărită soarelăi, năoză konvoiă ce vi s'a anănuată n'are să vă viă.

— Arată dar' să vedemă pretinderile ačestăi bandită.

— Vă pronăpe ajstorăiă săă mi ne ală braviloră săi.

— A! vrea să se vănză!

— Da, saă, șai bine, să se dea; čine sūiă, vr'ănă kăpriăă. vr'o păgere? Poate să fiă inkă mi altă čeva.

— Și kăiă čere?

— Văză kă nă 'lă kănnoașăđi, ģenerale. Elă are mai măđi banii dekătă voi, mi, daka ară avea de lănsă, ară veni să iea kiară din kassele voastre. Elă așteantă, elă dorește mi čere de la voi, kă totăiă altă čeva.

— Eї че, спъне?

— Eщ мъ fereskъ kтѣ почѣ, nentрѣ кѣ елѣ въ свѣѣ de omѣ кѣ prejdеkтѣ; елѣ se teme de refѣsѣлѣ vostrѣ, de indoїelele voastre.

— Pentрѣ че n'a venitѣ сѣ 'mї fakтѣ елѣ singѣrѣ ачесте nponъnerї?

— Pentрѣ k' aї fi nѣsѣ сѣ 'лѣ їmnѣсче.

— Сѣ 'лѣ їmnѣсче! ne елѣ! se lingъreаште кѣ asta; ашѣ fi nѣsѣ сѣ 'лѣ snїnzѣre, шї nimikѣ маї mѣлтѣ.

— Vedegї dar' кѣ a fostѣ nrea кѣ minte de à мѣ trimate ne mine їn lokѣлѣ сѣѣ. Кѣ toate ачестеа, џenerale, еѣ sokotesкѣ, їn adevѣrѣ, кѣ маї bine аїї trata ачестѣ черере кѣ dїnsѣлѣ deкѣтѣ кѣ mine; шї dakтѣ postїgї, сѣ 'лѣ їnsѣїngezѣ desne кѣџetѣrїle voastre їn nрїvїngа sa.

— Ѱnde arѣ nѣtea џїneva сѣ vazѣ ne ачестѣ omѣ атїтѣ de їnfрїkошѣtorѣ? voїѣ сѣ 'ї vorbesкѣ? Dѣ-te de-ї спъне сѣ vїѣ.

— Parоla voastrѣ, џenerale, кѣ, daka nѣ vѣ veїї nѣtea їngelleѣe, se va їtoarѣe nesъnѣratѣ.

— Шї s'arѣ їnkrede їn kѣvїntѣлѣ meѣ ачестѣ тѣлхarѣ?

— Kѣnd їшї dѣ елѣ kѣvїntѣлѣ de onoare, este snѣ че sakрѣ nentрѣ dїnsѣлѣ; nїѣї kasnele џelle маї kѣmnlite nѣ 'лѣ arѣ nѣtea faџe сѣ 'шї 'лѣ trѣdea. Parоla d'onoare à lѣї Pѣjолѣ, este o sentenѣѣ à Dѣmnezeлѣї vostrѣ, este anatемѣлѣ сѣnѣelї сѣѣ; парола d'onoare à lѣї Pѣjолѣ, este glонгѣлѣ karabїneї sale, шї vїrfѣлѣ stїletѣлѣ сѣѣ; nimikѣ nѣ noate fi маї sikѣrѣ deкѣтѣ narоla d'onoare à ачестѣї bandїтѣ.

— Daka este аша, її daѣ шї еѣ ne à mea.

— Атѣnѣї, џenerale, daїї-'mї шї mie voea сѣ шezѣ lingѣ voї шї сѣ їntrѣmѣ їn konvorbire.

— Че snѣї?

— Eѣ sѣntѣ Pѣjолѣ.

Se fьkь o skьrtь tьcere între cei doi konvorbitori. Țeneralul își afьnda kьrtьtьrile sale inkremenite în kьrtьtьrile semele alle nefrikosulь mikeletь; ne зrmь, strigь, kь o mis-kare repede:

— Пьjolь! ть estь Пьjolь!

— Eь insь'mь, resnьse banditulь kь зnь tonь пав-никь mi kь o voce netьrьrьtь; nofьiь de шedeць, Țenerale.

• — Ашă dar' 'mь аь intrьtь în mьinь odatь!

— Маь пьiнь deкьtь niчь odatь.

— Sь viь 'nkoачь, чьneva; strigь Țeneralulь.

— Pardon, Țenerale, konvorbirea noastrь treбьtь sь fiь partikolarь, mi ачestь doi domnь kariь аь intrьtь акьm sьntь de prisosь аичь.

— Țeneralulь а kiematь? zisse зnsь din cei doi ofьiєrь trьgьndь-mь snada din teakь.

— Da, resnьse Пьjolь kь revealь; insь а kiematь sь viь niskaiva feчiorь ka sь addьkь rafreshimente*) чe bine-voiesче а 'mь offeri.

Ofьiєrь euirь.

— Sчii, адаогь Țeneralulь, kь estь зnь blestematь foarte obrьsnikь.

— Sьntь în viьrtь de treь-zechь de annь, Țenerale, mi sьntь шеаь-snre-zече annь deкьnd o sчiь asta; dar' insь, sчiь mi kь mь аль in kasa зnsь bravь Țeneralь, in kasa зnsь soldatь аль mareль imperatorь; kь m' амь арьтатаь дьпь чe амь priimitь маь intьis narola sa d'onoare kь нь mi se va intьmьla niчь зnь rьdь din ordinь sьi; kь daka 'i амь fi datь eь narola mea de banditь la o asemenea okasione, niчь o ньtere ne льme нь m'арь fi fьkstь sь o kalkь, mi kь astь-felь

*) Вьстьrь саь ori чe altь rekoritorь.

mă află liniștită în această saloană întocmai ca și ne mănuii mei când sântă înkonjrată de mikeligi mei. Așa dar' s'ne zămăz, domnule guvernatoră, konvorbirea noastră întregm-ntă, și s'ne silimă à înkeia o învoire folositoare nentă amindșoz ostirile noastre.

— Ceata ta, ostire?

— Ei! ei! ȕenerale, ayeastă ceată face nisce lăkrăi îndestăle de frămoase înkăle s'ne nă o despreșăaskă ȕineva. Vreș s'ne facemă o nrisoare kă konvoisă ȕe aștentăș nă va nătea s'ne treakă?

— Ba nă. Dar', oș și kăm, s'ne vedemă; dămniata doreshi ka s'ne te vinzi?

— Da, s'ne mă vînză, kiară asta este, kă kornăle și kă sșfletăle.

— ȕe înkredere noate avea ȕineva în aȕela kare se năne la tokmeală?

— ȕe înkredere? Aȕela kare krede într'o narolă de onoare à altăi zămează ka și elă s'ne aiă o narolă sakră; și kiară akăm, ȕenerale, daka amă fi okănată eă jeyăle vosh și voi skășăle meă, daka eraș voi bandităle Păjole și eă ȕeneralăle guvernatoră ală Barȕelonei, vă înkredinȕeză kă dăoi ofșieră n'ară fi nășită neste nragăle aȕestei șăi, și afară de ayeasta s'ne vedemă, asta ȕe vă nronăș eă este oare o adevărată tokmeală? Este nămai șăș skimbă și nimikă măi măltă, și sântă foarte sikăle kă aveș s'ne vă folosăș măi măltă dekăle mine.

— Știnălează dar' nreșăle; ȕe șămă ȕeri?

— Niăi o leskăș: kănd imă linseskă bană, amă des-tă. Aă kassele voastre nă trekă ne din aintea nostăriloră melle? Din kontra, eă viă s'ne vă nronăș frămăș dăblonă de ai Is-naniei kară sântă așită de știmăș în toate ȕerrile.

— Și ȕe s'ne 'ăi dăă eă drentă resnată?

— Enolette.

— Enolette! enolette!

— Nă este vr'ănă lăkră mare, ȳenerale, însă eă mă măluămeskă; enolette simnle, kă bșwikăye mičī, ka ačellea ȳe noriă kăpnitanii vostri; mai țrziă imi va veni poate ūi trăfia, ūi atănci, ȳenerale, vă voiă ȳere, ūi voi aveăi să 'mī daăi.

— Dă-te, Păjolă, nleakă ūi făăi din Barcelona, zisse ȳeneralăiă Măgrice-Mateis skălindă-se de ne skăznă, 'ăi amă dată akăm kăvintăiă meă de onoare, ūi n'are să ăi se intămplă nimikă.

— Asta nă 'mī este de ajănsă, resnăse kă reȳeală bandităiă, poate să mă kăpnăskă ȳineva, ūi prin ărmare ȳeis o eskortă.

— ȳe, ūi asta intră în tokmeala noastră?

— Asta este o kărtenire ne kareă n'ăuă fi ăitat-o eă daka 'mī ară fi venită ănă trimisă din partea voastră.

— Totă nă înȳetezi kă nisȳe assemănrăi kare mă attingă.

— Găndăiă meă nă este asta, ȳenerale, dar' kă toate aȳestea, ka să vă arăiă kă nă sântă așă măltă de desnre-ȳăită, nreăm bine-voăiă à zice ūi à krede, amă onoarea de à vă insȳiingă, domnăle găvernătoră, kă la 17 alle korrentei lăni are să nleȳe de la Figăeras ănă konvoiă kă provisiōe, kă mănăgiōe ūi kă banī; kă sântă ȳinȳi-snre-zȳe miī de franȳi în kassă, kă detașamentele kare 'lă însoueskă voră fi neste totă de ontă sste oamenī, ūi kă nă veăi nrīimi niȳi ănă frankă kare să nă să fi pătătă kă sănȳe franȳesă, daka voiă lăssa ne vre ănăiă din oamenii vostri ka să vă addăkă sȳiri desnre attakăiă nostră. Adio, ȳenerale.

— İa mai săi, Păjolă, mai amă să 'ăi sntă.

— Asta este altă-ȳeva, văză kă înȳeneăi à înȳelleȳe ȳe năȳesă. Amă enolettele?

— Mai întîiș katș sș le merișî.

— Eș sokoteskș însș kș lș amș meritatș nșmai prin nasșlș așesta ăș amș fșkșlș, ūi kreșș kș nișî xșnșlș din bravîi vostri n'arș kșteza sș viș skimbatș in tabșra mea, așa pre-kșm amș venitș eș aișî la voi.

— Vezî-kș, tș, se zîșe kș sparșî kș nistolșlș kane-tele bîșgilorș drșmășî rștșșîșî, kș o kșșzime karea te fașe sș ūi spaîma à toate așestel șerrî.

— Eș daș kș nistolșlș nșmai in spionî, in trșdștorî mi in mișeî. Îar' sșrășilorș le intînzș minș de ajștorș, ūi pînș akșm inkș n'amș rșnitș nișî o fatș din brașele mșmș-seî.

Aișî okîi lșî Pșșjolș se șdarș de lakrimî, obrazîi lșî se îngșlbenîrș, frșntea 'î se înkreșî, bșzele lșî vîorîi tremș-rarș, ūi totș kornșlș 'î se înfîorș de o mișkare konvșlsîvș.

— Îngșllegș ăș vreî sș zîșî, Pșșjolș, șșîș ăș doliș s'a revșrsatș in sînșlș famîliel tale; însș tș estî așa de re-dștatș de Isnaniolî, inkștș nș este nișî xșnș Katalanș kare sș te tîngșîaskș in Barșelona, ūi însșșî kîarș korreșidorșlș n'arș kșteza sș nedenseaskș ne kșlnabilșlș daka arș nștea sș nșîș mîna ne dînsșlș.

— Infamîi! ne Marșelino Perez n'are sș'lș nedenseaskș korreșidorșlș! nișî gîdele n'are sș 'lș șșgrșme de gîțș; nișî nentșlș lșî n'are sș se gșșreaskș de glonșș! Poate kș sș morș, ūi de voiș mșri, amș sș morș oșîndîțș mi afșrisîțș daka nș voiș nedensi eș kș mîna mea ne așeșș miserabilș rșșîtorș... O! askșltașî, ūenerale, sș terminșmș așeastș kon-vorbire karea fașe sș 'mî battș inima in nentș!... Orele melle șșntș kalkșlate, kamaraziî mș aștentș kolo ne mșșșî, katș sș mș aflș in mîzlokșlș ostireî melle mîine nînș 'n zîoș, ūi prin șrmare katș sș mș grșbeskș. Pentș mine enolet-tele, ūi nentș voi konvoișlș vostri: mie titșlș de kșpnîtanș, mi voiș mșșîgîonele mi baniî vostri. Se fașe, șșș nș?

— Пъјолѣ, ми с'а анонѣатѣ инкѣ знѣ конвојѣ нѣоѣ, инсоѣште-лѣ, интриндѣ кѣ елѣ ин Барселона, шѣ ѣи се ва да градѣлѣ ѣе доресѣи.

— Пгиімескѣ парола воастрѣ, ѣенерале, шѣ кѣарѣ де акѣм вѣ даѣ шѣ еѣ не а mea кѣ strengarii меі n'аѣ сѣ іеа ниѣи о leskaіѣ din kassele voastre. Nѣ sokotiѣи кѣ este lѣkrѣ lesne asta ѣе воіѣ сѣ fakѣ еѣ, кѣѣи амѣ а faѣе кѣ nisѣе ti-кѣлошѣ karіи даѣ ѣеапѣнѣ кѣ nisѣе stіlete кѣlite алѣ drakѣлѣи, шѣ nentѣлѣ меѣ нѣ este маі tare de гѣрѣитѣ deкѣтѣ nentѣлѣ ѣ-нѣи омѣ onestѣ; dar' інсѣ, амѣ ми еѣ ин табѣра mea kіѣи-va amiѣи karіи sѣntѣ гата de а 'шѣ disnѣta інtre еі onoarea de а mѣри nentѣ mine, ми, ne lіngѣ аѣestea, ѣеа ѣе амѣ маі пѣsternikѣ deкѣтѣ аѣestі amiѣи кѣ totѣ devotamentѣлѣ lorѣ, este kѣvіntѣлѣ меѣ de fokѣ kare інвѣнѣіазѣ inimile xoѣomanilorѣ меі, шѣ kare 'і arѣ sili, кѣnd амѣ vrea еѣ, а se faѣе кѣ-viousі інtokmaі ka ми nreoѣи Sѣntѣлѣи-Iakobѣ de Komnostelѣ.

— Пъјолѣ, тѣ 'ѣи аі greșitѣ vokaѣionea (kіemarea).

— Ѣенерале, 'mі о іndenlinesкѣ.

Eskorta ѣе ѣeрѣsse kapѣлѣ mіkeleѣilorѣ 'і se akordѣ. Elѣ fѣ інsoѣиtѣ de trei-zeѣи de soldaѣи kommandaѣи de знѣ sѣb-lokotonentѣ nіnѣ la ѣelle d'інtііѣ dealѣri ne kare avea сѣ se sѣіѣ. Kѣllѣgѣrѣлѣ merѣea ин frunte ми, ka сѣ маі nreskѣrteze lѣnѣimea drѣmsѣлѣи, гѣsea mѣlѣѣmire de а le rakonta nѣme-roasele fante de kѣrajѣ шѣ de neleѣіsire prin kare se semnѣsisse viaѣа lѣи Пъјолѣ din enoka інtrѣrei franѣesilorѣ ин Ispania. — Aiѣи, le zіѣea елѣ, аѣestѣ tilѣarѣ а kѣkatѣ, акѣм нѣмаі de vre о lѣnѣ, знѣ detașamentѣ de ale voastre шѣ abіa аѣ skѣnatѣ нѣмаі dѣoi oamenі ka сѣ dѣкѣ шtіrea la Bar-ѣelona; kolo, s'а гѣsitѣ о femѣѣ snіntekatѣ, шѣ nimenі n'a remasѣ la іndoіalѣ кѣ n'о strѣпѣnsesse vestitѣлѣ tѣlѣarѣ kѣ nѣm-nalѣлѣ сѣѣ ѣelѣ totѣ de зна nіkѣrіndѣ de sіnѣe. Vedѣѣи, ada-ogѣ елѣ, аѣestѣ monasterѣ de kѣviousі kѣllѣgѣrі kare іmnodobesѣ

marșurile acesstei vâi? Ei bine! Păjoliș 'lă a pzedatș într'o zi kă totșlă, ūi la plekarea sa a datș fokș la kapella pnea kăratei ka s'ūi lămineze drămălă, nentŕ kă noantea era foarte întșnekoasș mi ameninștoare nekând s'a komișă ayeasș xrișioasș neledășire. Șitagi-vș, vededăi kolo sșsș, kolo ne ayea mșgŕŕ singŕatikș, o killișŭ de kăllșgŕi lăngŕ rșinile xniș monasterș rșinatș? Adăi nștea krede voi kă, fŕŕș à se teme de xniș trșsnetș antikristșlă ne kare noi ilă nșmimă Păjoliș, ūi kare noate kă nș este altșlă dekștș insșūi satanș skimbatș in kinș de omș, a kștezatș sș se kșnșne in naintea altarșlăi, fŕŕș pŕeotș mi fŕŕș martșri, kă o ūitanș ne karea o ișbea kă infokare?...

O! trebșlă ka ȕerșlă sș rezultaskș toate ayește faște, frașilorș mei, mi poate kă nș este ama departe zioa in karea se va kșska infernșlă ka sș ingișŭ nentŕ totș de xna ne ayeștș tșlxarș afŕisitș. Eș xnișlă sokoteskș, frașilorș mei, kă ȕelș mai bșnș mizlokș de à invinșe ne Păjoliș nș este de a'i trimite gloanșe mi boambe: ayește arme nș sșntăș indestșlă de tară nentŕ dănsșlă, krededăi la ȕeea ȕe vș sniș eș; kând așș fi eș in lokșlă voștrș ūi m'arș trimite ȕineva kontra lăi, eș așș nșne ne soldașii mei sș se inșine mereș mi lă așș da mi xniș mștșxș in mīnș ūi o kăldŕŕșș kă apș sfișiș. Atșnȕi krezș kă Păjoliș arș nștea sș faktș nisȕe strșmbștșri ka de nșbșdșiosș mi arș kșdea restŕnatș josș la nșmīntș.

— Da veză-kă noi avemș mai măltș inkredere in karabinele ūi in snadele noastre, ūi resnșndea kommandantșlă eskortei; daka 'lă așș gŕsi vre odatș inaintea snadei melle, te ikrendinșezș kă m'așș nștea assikșra pnea bine daka a-ȕeștș xogomanș are saș n'are sșfletș in kornșlă sșș.

— Griși nefolositoare! Păjoliș poate sș treakș de o miș de ori ne lăngŕ voi; sș vș stringș de mīnș kșm fakș eș

în momentul ăsta, fără ca să'lb nsteuî kânnoasce. Și ea-kă, să vă mai spuî înkă și altă ceva, daka vreuî să aflăuî ună sekretă ne kare'lb sviș bine și ne kare aveuî să'lb aflăuî negreuită mai tîrziă ?

— Ce sekretă ?

— Eă sântă bine inkredințată kă Păjolă, kiară în noantea asta, s'a nreimblată nrin stradele Barcelonei, kă s'a arătată aseară ne la Rambla și k' a avută o lăngă konvorbire kă generalăiș vostră, fără ka elă să 'și inkivăskă o asemenea amăire à șefăiși mikeleuiloră.

— Astea sântă basne.

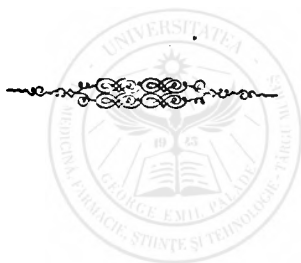
— Kredeuî ce vă spuîs eă, frauiloră, și Păjolă este în stare să vă joace alte fărge (rengări) mai minșnate dekătă asta. Spre inkredințare, întrebăuî ne generalăiș, kănd vă veuî întoarce la Barcelona, și lăuî seama la zimbirea sa kănd vă va respunde.

Într'acestea se onrîră ne virfăiș ună deală renece, și akolo kăviosăiș frate Franciskă Pașlo, totă în fruntea detășamentăiș, se întoarce kă blindece kătre bravî, și lă largă sa pălăriș din kapă kă maruini resfrînte ne dinainte și ne din dărgătă, pronșuî kăteva vorbe încetinelă, 'și ardikă mîna și dete binekșvîntarea sa voltijeoriloră lă Mașriche-Mateiș; ne șrmă stringîndă kă kăldărgă mîna săb-lokontentăiș, zisse:

— Akșm întărnăuî-vă kărînd; kăvî, de unde svișă daka fioroasa bandă à lăi Păjolă nă okolește în momentăiș ăcesta ne aiçî, și vaî de voi daka se va întîmpla să vă îea la goană.

— Păjolă! zisse officerăiș kă ună tonă amenințtoră, nofteaskă să viș, și va vedea daka nșșcile noastre nime-reskă bine, și daka gloanțele noastre stebătă n'în nentări.

— Ba astăzi n'are sã viã, zisse kãlãgrãlã, mi kãtã
pentru asta vã inkredinãezã eã; dovada este kã eakã eã mã
dãkã, mi kã mã dãkã singurã.



X.

VOLTA-FAÇĂ.¹⁾

Daca plekarea lui Păjolă stătuse căsnitz de minia cerească, înternarea sa făcă mătă mai kinsitz prin vijliile konschiinței; kăci, ori și kătă va zice cineva, este însă adevărată că și țlharăle simte acaastă voce din țntră, infrikoshioare săă solemnă, mîngiere săă kasnă à viejei, de karea nă poate skăpa ničī șiă omă in lăme. Însă in nentăle lui Păjolă kolkotea, întokmai ka lava in adinchimile șiă krateră²⁾, șiă din ačelle mănii pătarnice kare addormă ne toate ačelle—l—alte passione nîntă kiară și savenirea ăelloră d'in-tiă mîngierēi alle șiăi măme. Mănia săă gra lui Păjolă era lămina okiloră șiă, era aerăle plămîniloră șiă, era săncele vîneloră sale; gra lui Păjolă nă se nătea komnara kă altă ăeva dekătă kă amorăle șiă nentă Benna; nentă kă totă ăe simăea Păjolă se făăea o vioiăne săă silniă, o sğădsitză

¹⁾ Întoăcere kă nentăle șiă vřjmană.

²⁾ Gra șiăi volkană săă mēte vřsătoră de fokă.

— Ceiș pəgină estî sikəgă kə omăiș ačesta era Taș-marillas? zisse fratele lăi Pəjloș.

— Amorașă și zra mea mə fəkəgə sə 'lă kəpnoskă.

— Ōra ta pentrə cine?

— Pentrə ačelă bandită.

— Și amorașă tăș?

— Pentrə frate-tăș.

— Tə, Andreiș?

— Eș, Benna.

— Ce, tə estî fată? strigă Mateiș srimintată.

— Nə, sənătă feméa fratelăi tăș. Feriçirea și jəg-mintele noastre le sçiz nəmaī o kapellă.

— Și tə mi lă ai askənsă ačestea toate, adaogă Mateiș adresînd-se kətre Saletas kə ună tonă de imnătate.

— Frate-tăș 'mi a fostă ordonată sə takă, zrmă dar' ka sə mə sənneiš.

— Fiindă dar' kə 'mi ai aflată akəm sekretăiș ne jəmătate, kontinși Benna, află și ce felă amă inçență à ișbi ne Pəjloș.

— Și eș, adaogă Saletas, amă sə 'mī sniș in ce kină 'mi a kəmtigată sinçera mea amiçiz.

— Așa dar' ačeastă fată este plină de inimă?

Atənci Benna își rakontă toatə preimblarea kə familiă ei de çitană, întălnirea loră kə Pəjloș, çenerositatea lăi și perikoli çe çerkasse ea nină sə ajəngă la tabăra sa. Assemenea îi sənse și Saletas dăelăiș Bennéi kə Rinoll, inçențăiș țərbəgərei și glorioasa parte ce lăasse ačeastă tință la ačea întămlare nenorociț.

— Așa dar', strigă Mateiș, nentă totă de zna ç-niçă nrin amiçiz, nrin rekəpnosçinçă și nrin amoră kə frate-meș Pəjloș!

— Da, zniči nentru totă de zna, respunsere Saletas mi Andreiș stringidu'ă affektuosă de mină.

Pe xrmă se întoarse la tabără.

Într'acestea Păjoliș trebiia să niče în zioa a ceea; Saletas mi Mateiș lăș aștentaș în kășșua loră; iar' Andreiș, mai nerăbdătoră dektăș ce'i dsoi amici, înaintasse spre îngăsta potekășș pe karea anăkasse Păjoliș la nlekarea sa din tabără, mi kănd să 'mi întoarkă okii spre o kămpniă învechinată okolită kă o 'naltă împrejămăire de trestii desse, vıză șnă lăkră negră mi miskătoră ne kare 'ă sokoti la închenăă de vr'o fiară selbatikă. Fără à mai nerde timnă șne mină pe ni-stoletăș, merșe la nasă spre avelă obiekăș mi se pregară să attace saș să se anere.

— Ce felă! ă aiči, Franșisko? mi inkă în ăenșkii! Ce faci aiči?

— Mă rogă la Dămpnezeă.

— Șii ce lăkră 'i cheri, bășnăă meă lăntătoră?

— A mă țămăđi.

— Ce, estă vălnerată (rănită)?

— Da, Andreiș, vălnerată de moarte.

— Șnde?

— La inimă. ă nă ști, amice, ce greă șfferă čineva kănd șfferă țăkăăș mi ne askănsă.

— Da, da, asta o sčii mi eă nrea bine, amice, mi nentru a ceea te tingăeskă.

— Nămai à tingăi, kănd čineva poate să konsole, nă este de ajănsă.

— Daka sčii bine kă 'ăi așă nătea fi de șnă folosă în vre șnă kină, vorbesče, Marini, vorbesče, kă 'ăi počiă da nrea băne povăđirăi,

— Ei bine! atănci să nă te șneră pe mine, daka 'ăi inkredingeză nisče lăkrări ne kare n'ăi fi vrăă să le aszi.

— Lassъ, lassъ, zisse Andreiș sgrizîndă, eș porîș as-kâlta totă, mai kș seamъ de la nisce oamenî bravî ka tine. Kș toate astea te nrevesteskă, (ka sъ 'uî mai nreskorteză ra-kontarea), kș te sçîș cine estî mi kșm aî venită aîçî. Akșm snșne çe aî sъ 'mî snșî.

— O! daka este ama amă sъ fiș nrea skșrtă la vorbъ. Înkinșiesçe-'uî, Andreiș, kș amă deskonerită snș sekretă ne kare sșntă sikșră, kș nș 'lă sçîș nimenî în toatș tabșra, mi kare, daka s'ară afla, mai kș seamъ de Hșjolă, s'ară face foarte nenorocitoră nentș achelă kare 'i 'lă askșnde. Da, amikșlă meș, da, bșnșlă meș Andreiș, aîçî în tabșră, în miz-lokșlă atîtoră xoçomanî (nentș kș noi sșntemă xoçomanî çelă nșçină), trăiesçe o fată, înjșrîndă, lșntîndș-se mi kălkîndș-se kș noi.

— Mîncîșnș.

— O fată, çe 'uî snșîș eș, o fată tîpșră mi frșmoasș; mi açeastă fată karea 'mî a skimbată toatș fiinça, karea m' ară face tigră saș mielă daka ară voi, de vreme çe m' a çîntă nînș akșm devotă mi mș poate face kăllșçră, açeastă fată, Andreiș, zikă, estî kîară tș îns' 'uî.

— Eș? visezi, Françisko.

— Ba nș viseză de lokă: estî kîară tș, amiçe, mi eș te îșbeskă.

— Nș porîș, zăă, sș încjelligă, Françisko, de snde 'uî a intrată idea asta în kană; îçî snșîș însz kș este absșrdș, mi te rogă sș n' o faci kșnnoskștă kamaraziloră tșî nentș kș ară fi în stare sș se desfșteze nrea măltă kș dînsa s'ce pagșba ta.

— Fi liniștită, kș n'amă sș le snșîș nimikă, nș nentș kș mș roçî tș, çî nșmaî nentș kș m'auș teme nrea măltă de rivalî; nentș kș eș te îșbeskă, adaogă kș nînire Françisko, te îșbeskă nrekșm îșbeamă ne Virçina de Kar-

mel k'nd eramă de noz annî; te îbeskă kəm îbesce Taș-marillas sîncele mi omorălă, kəm îbeskă soldaui infernălă, mi kəm îbeskă anșeliî çerălă.

— Soarele arde măltă, zisse Andreiș nrefăkiudă-se kă n'aszisse nimikă.

— Nă krează să arză mai măltă dekălă inima mea, a-
duogă Françisko kă infokare mi kăzîndă în urenăkî.

. — O să 'uî minjeshî nădraui de katifea, Marini, kăçî
nămintălă este zdă.

— Nă é mai zdă dekălă okiî mei de lakrimî.

— Çe ogă să fi?

— Ora de à te îsbi mi de à 'uî o snăne.

— Eă mă întorkă la postă, Françisko, gămî aiçî, kăçî
vois să fiă singără, saă singăru, fiîndă-kă 'uî plăce așă.

— Ba nă, să nă mă lassî ama, asta n'ò voieskă.

— Ba eă amă să te lassă așă, pentru kă eă așă
vois.

— Însă mi eă amă o voină, o voină ne karea
amorălă o façe năternikă; îea seamă kăçî eă mă noçis servi
kă silniçî, mi atănuçî răgămintele tale nă mă voră mai atinçe,
kontinxi Françisko Marini kă zălă felă de nebăniă.

— Eă nă mă rogă niçî odată, strigă Benna skălin-
dă-se ka o leoaiă, eă nă mă rogă niçî odată k'nd nortă
zălă nămnală la brîă.

— Zălă dăelă kă o fată! Nă, nă; însă sekretălă çe
'uî așă deskoneriă, îlă va afla mi altălă, mi așta va fi
Păjolă.

— Elă îlă sçîă, zisse Păjolă însășî, kare fiîndă de
kîlă-va timnă askănsă dănu trestîi, askăltasse toată așeastă re-
nede konvorbire.

— Tu estî, amikălă meă? strigă Benna lăîndă-'lă kă
mînele de dănu gită.

— Eă Benna, prea ȳbita mea sodiă; ȳar' tă, Fran-
 çisko Marini, de veĭ kriknĭ akəm nămaĭ o vorbă, o singură
 vorbăliă de toate ačestea, mĭ kəm *trimiăș* eă ne toăi ačeia
 de kariĭ rămĭis nemăliămită.

Françisko mĭ făkă semnăiă kăvăi, mĭ nlekă kănsă
 ĩn josă mĭ se denărtă tremărĭndă. Čeĭ dsoĭ fidanăuă (lo-
 godničĭ) anăkară drămsă sngre tabără braăă la braăă amin-
 dsoĭ.

— Če frămosă ĩăĭ meade, zisse Benna kă frăvezime
 kătre Păjolă, kă 'mĭ aĭ mĭnăă parola kă fidelitate; mĭ krede
 kă daka 'mĭ aĭ fi kăkat'-o, eă nă 'mĭ așă fi kăkată ne
 à mea.

— Kănd zĭce Păjolă: Asta are să se fakă, să mĭ
 face; mĭ kănd ară fi fostă ka să mĭnăă, nă tă așă fi allesă
 kĭară ne tine, Benna, ka să mĭnăă nentă ĩntăia oară ĩn vi-
 aăa mea. Dar' ĩnsă să ne maĭ grăbimă pasĭ mĭ să vedemă
 čeea če se maĭ netreče la noi.

— Mormăieskă, te amenină ne askănsă, mĭ konsnĭă
 kontra vieăei tale.

— Amă să strenăngă mălte nentări nĭnă să aĭngă
 eĭ nămaĭ să sgĭrĭă ne ală meă. Ka če lăkră čeră ačeste ka-
 năliĭ? Meseria loră este de à ăvide mĭ à mări de foame;
 eă le permittă meseria loră, o snrijineskă, o nrotegă, mĭ le
 maĭ daă ĩnkă ne dă așnra de mănkare mĭ banĭ; ũnde o să
 grăseaskă eĭ maĭ bine dekăă ama? He fără? Eĭ bine! la drakă!
 daka trăbăiă, le voiă ardika mĭ fără, mĭ să vedemă ũnde
 are să se onreaskă jokăiă kadavrĭloră... Na, eakă frate-meă
 mĭ Saletas allergă la noi. Eĭ! eakă, kă astă-felă de oamenĭ,
 maĭ merăe! ĩngă astă-felă de amičĭ čineva maĭ simte kă are
 o ĩnimă ĩn pentă.

— Dar' ĩngă mine? zisse Benna ătĭndă-se la elă
 kă amoră.

— Lîngz tine, se simte kx dsoz.

Amicii lui strinseră mîinele kx kordialitate, wi fiindă-kx sgomotslă sosirei lui Pajolă se respîndisse, cei mai xoğomanî din infrikouștoarea ceatz se vızerg siliği de à mai tș-čea inkx kltăva timnă, temîndx-se de à nș amăgi nentx totă de șna. A dșoa zi se fșkx o inspekzione ċenerală, wi Pajolă, neskimbată în obișnșita sa asprime, plesni kanălă la dșoi sșbt-officeri din kompania lui Tașmarillas, karii pșblikasserg în gșra mare kx, fiindă-kx kșnitanslă loră linsea, era kx 'lă omorisse Pajolă.

— Voi ağı skosă din gșra voastră ačeste vorbe infame, zisse Pajolă kștre kșlnabilî înainte de à 'șî goli armele în frșntea loră; aflăgi dar' kx ağı minğıtă, nentx kx ne Tașmarillas 'lă a omorită Andreiș, mi 'lă a omorită, fiindă-kx elă, strengarălă, se pșsesse la nîndă în kallea mea ka sș mș omoare ne mine. Așua dar' elă s'a nedensită nrekșm a merită, mi totă assemenea avegi sș fiğı mi voi nedensigi. Aide, meręeğı! sș se îngroape ačeste dșoz kadavre!

Liniștea se reinșingų în tabșrg; însă ačeastă liniște era liniștea șnăi xștișă de lșni șșmînzî nrișwi în kșrsș saă siliği de à tșčea wi à tremșra de presenęa tigrălăi kare îi nîndește kx okișlă wi kx giarele sale.

Kșnd înserg, Pajolă se retrasse în kșșșra fratelăi-săă, șnde kiemă ne Benna wi ne Saletas. Čineva poate giči kx kșnitanslă avea sș le șnăș mșlte, mi nerăbdarea amičiloră era kx atită mai mare, nrekită kșnitanslă loră se arăta kx vorbele če avea sș le șnăș îi addăčeaă o pșgere de răă de à le șnșne. În cello de ne șrmă, fșkîndă șnă viăș effortă așșnra sa, le zisse:

— Ka če ağı gîndită voi, amičiloră, de linsa mea din tabșrg?

— Tș nă ai onrită de à ne gîndi, respșnșe Saletas.

— Ei fiu, daka é aua; akam insu eakv vuv daŝ voea, mi ori mi kvitv de estravagantv va fi ayeastv pvrere á voastrv, eŝ mv prinzv sv vuv daŝ o miuv pentrv zna kv va fi mai puvvinv estravagantv dekvitv chea ce amv sv vuv inkrezv eŝ.

— Ili pentrv ce sv nv nv o svni de odatv?

— Pentrv kv avŝ vrea sv vuvzv daka m'avi nstea Inyellece.

— Ai imbrvvinvatv ne maikv-ta in mizlokvsv inemi-
vilorv tv? zisse Benna.

— Kvnd avŝ fi nstvtv face zna ka asta, avŝ fi kre-
zvtv mi eŝ in Dsmnezei; insv ea este imprejzratv de o ml-
vime de snioni!

— Aua dar' 'vi ai resbvnavt v kontra kviva! adaogv
Mateiv.

— Kontra vre znv omv?

— Á znv omv? á vinv-svre-zeye millioane de oa-
meni, strigv Pjolv kv o miskare tvrbatv mi stringindv kv
mina cea dreantv minervsv nsmnavsv sv; da, 'mi avŝ res-
bvnavt kontra á vinv-svre-zeye millioane de mivei pe kari' i
avŝ fi snintekatv ne tov, mi ne elv kvvora sinve asniv sv
'lv beav. Kvnd av i tv voi, amivilorv, totv ce avŝ svferitv
eŝ de ontv zille; kvnd ai mti, mai kv seamv tv, Mateiv, ce
svvimintvtoare nenovvire nv a isbitv! Insv tav, akam ai sv
avli totv. O! este znv ce fiorosv de á 'mi simvi vineva svf-
fletvsv svviatv, de á se kvsv de toate kasnele infernvsv, de
á nv kvteza sv se tvngvaskv, niv de á 'mi svne svferirea
kvtre znv amkv! Vev de mv konsolv, gvseute znv leakv
pentrv vvlva (rana) ce 'mi av kvkv, arde-'mi gangrena ce mi-
stviesce! Ce ziv tv, Benna; nv é aua kv este ceva ingrozitorv?

— Da, o sviv, Pjolv, intokmai ka mi tine.

— Aua este, insv tv, kvpillv (kvv de akam trebvsv
sv afle mi frate-meŝ Mateiv vine estv), tv celv nvvinv, svviovra

mea, ٲa sffereaî nşmaî prin tine singurş, nentru tine, mi totş
maî nşteaî spera şnş ajştorş saş o mşntşire. Înş ٲşjolş,
înş fratele lşî ٲşjolş, înş mama lşî ٲşjolş, n'aş altş—ceva
de akşm înainte dekşţş lakrimî mi şînce de vşrsatş, mi niş
înşşuî Satan n'are destşţş nştere şpre à le da o bşkşriş de
şnş momentş.

— ٲi vorbesce, frate, kşşî astş—felş mş faşî şş
morş.

— Askşţş: şîî minte ne senşorşş Marcelino Perez,
şnş jşne insolentş de vre o dşorş—zeşî mi şînce de annî, celş
mşţş, kare 'mî desfşşşra, la preîmbşşrile de la Rambla,
lşksşş bijşteriilorş sale, rşşşinea nobilelorş sale amante, mi
nentru alle kşşşia kşşşşşş se disşşţş atştea mi atştea nobile
Katalane?

— Da, 'mî adşkş aminte.

— Şîî minte kşnd într'o zi, nogorîndş—mş ne Kallea-
Réalş, m'a îmnşş kşţş a nşţş kş kotşş, ne mine kare
eramş kş şînce annî maî mikş dekşţş elş mi, şşkîndş—î o
dreantş observare aşşra nşrtşreî sale, elş 'mî a şonşrlitş
şşşra kş o vînceaş de bîşşşkş?

— Da, şşş, frate, mi înkş 'mî adşkş aminte kş
î aî lînitş o nalmş atîş de şeanşşş înkşş 'lş aî restşrnatş
în rîşşorşş din valle.

— A trebşitş şş 'î tragş o nalmş kş mîna, nentru kş
n'aveamş nşmnalşş la mine.

— Îmî maî adşkş înkş aminte kş, dşşş ce s'a tş-
vşlitş în şerrîşş, tş aî maî renezitş la elş mi 'î aî şrivitş
şşnarea kş kşkîşş.

— Da, da, tokmaî ama este, Mateîş, vşşş kş n'aî
şîtatş nimikş. Într'o zi dar', se înfşşşş la senşorşş Perez,
şnşş din amîşî meî, şnş amikş bravş, şeneroşş mi devo-
tatş ka şnş adevşratş Katalanş, mi 'î şerş din partea mea

kavîntă, kx armele în mînz, nentru insăltă ce mi se făkăsse. Perez ordonnă servitoriloră săi să năz mîna ne dînsălă, mi 'lă dăsse înaintea korreçidorăslă, unde zisse, miserabilălă, kx amikălă meă 'lă ară fi insăltătă, mi 'lă ară fi bătătă, mi astăfelă se trimisse çelă mai nobilă d'între jăni la galerele din Afrika ne ză termină de çinçi annî.

— Ei bine! ai omorătă ne Perez?

— Ba nă, mi nînz akəm 'uî amă snăssă nămai zăna din lașetăgile (nebțrbțgîz) mi din josorțrile sale: eakz kare este krima lăi. În sentămîna trekătz, amă priîmită o skri-soare din partea mamei, prin zăslă din çei mai sikșrî mi mai devotaçi oameni ai mei. Açeastă skri-soare 'mî a sfășiată săffletălă; açeastă skri-soare, amîçiloră, are să koste mălte lakrimi mi măltă sănuçe în Ispania. Askăltaçi akəm toçi: „Îsbite, mi nenorocite, fîz, ță kare estî nătată prin vokaçionea ta, mi, sorț-ta nătată prin krimă! Palma ce ai dată senorăslă Perez a revărsată doliză în kasă, mi kx toate astea eă te felîçiteză de kșrajălă ce ai arătată. Este akəm vre o lănz dekănd s'a înfăçimată akasă la poi ză jăne kare 'mî dă nămire de Alvarez Mina, însogită înkă de ză omă ne kare 'lă nămea tată. Vorbirea loră fă serioasă; çelă mai tînză zisse kx se întîmnlasse să vază de mai mălte ori ne sorț-ta Agata la biserikă; kx, attînsă de graçiile mi de nietatea ei, se înamorasă kx înfokare de dînsa, mi kx 'mî o çerea să o îea de soçi, daka ară fi avăță noročirea să 'î plakă. Kătre açesteia mai adaogă kx avea mi o stare însemnătoare, mi kx ne năteamă, saă mai bine kx eramă datorî à ne informa de adevărlă vorbeloră sale în totă orășlă, sikșră fiindă kx toate informările aveaă să fîz totă în favoarea sa.

„În momentălă ațela intră mi Agata. Kavalerălă era frămosă; konilla mi snăsse mălçmîirea Gomîndă-se, mi eă, plînz de ferîçire kx damă ză srijînză skămpei noastre konille,

închepăis s'z îmbls d'npz înkredinșurî, și netătindenî mi se f'kk'rtz velle mai fr'moase lașde nent'z persoanna kavalerș-lsî Mina. înk'rtș remșsseiș konvinsș.

„Însș vai! amș fostș amșurîtz, și foarte tik'lowea-ște amșurîtz. K'z'cî Mina era în adev'rtș șnș nrea nobilș jșne, însș Marçelino Perez r'pnisse acesț nșme șure à ne înuella mi à se face nrîimitș în kasa noastră.

„Înt'r'o searș, o! fișlș meș, ce kinsrî! înt'r'o searș, Agata se f'kk'z nev'zștz de lîngș maîkș-sa; r'znirea ei s'a f'kk'rtș kș silniçîtz, nent'z k'z toate, în apartamentslș ei, v'z-deskș brștalitatea r'znitorilorș. Eș n'aveamș altș ce s'z fakș dek'rtș à plînce, à m'z r'șga lsî Dșmnezeș, și à k'zdea la niçioarele jșdik'rtorilorș; însș Marçelino era av'rtș mi nobilș, și k'mp'rtasse toate konsçiușgele kș banii s'z; mie 'mî det'ert'z drșm'rtș k'z șneî nșme karea 'șî arș fi v'nd'rtș ne fiș-sa, ne konilla ei, mi Agata desonoratș astș-felș k'km îçî șniș, nș s'a mai ar'ztatș de atșnçî în lșme. O! sk'șmn'rtș meș Pș-jolș, s'arș nștea s'z n'aî tș nșm'rtalș nent'z resbșnare? Așa este k'z ai s'z deskizî m'rtle inimî ishaniolș? De ak'km, noș nș ne mai trebșiș konilla noastră, çî ne trebșiș s'znșcele mi-serabililorș kariî aș întinat-'o! Eș, fișle, îçî bine-kșvintezș stiletșlș, te mai bine-kșvintezș și ne tine, daka veî resbșna ne Agata, daka veî resbșna ne maîkș-sa.

— Bîata șrrioarș! zisse Mateiș kș okiî împlșurî de lakrimî.

— Da, bîata sorș! renetș Pșjolș kș o skrîșmire de dinçî.

Îar' Saletas îî strîșșea ne amîndșoi de mîiî kș m'rtlz amiçîz.

— Șnde meade acesț Marçelino Perez? întrebș Benna kș o voce net'rtb'rtatș. Ce face? K'km este f'kk'rtș. Ce vîrstș



PISAN

Agata.

are? Are mămă, are mi elă soră? Săntă kărioasă să le afă ačestea.

— Bravă konillă! nobilă femă, karea 'mă ai legată soarta kă à mea mi karea vreă să ieă jămătate parte mi la resbănrile melle! Eă, Benno, nă te iăbeskă nentă devotamentsă tăă, mi niči nă voă să te ăsnă la nisče perikolă ne kariă nă 'i voă impărtăși mi eă kă tine. Tabăra are măi măltă dekătă oă kănd nevoe de presența mea, mi prin ărmare, mi de presența amiciloră meă: tă n'ăi să te misči de aiči; poate măi inkolo ne vomă face mi noi resbănarea.

— Făă îndoiălă kă avemă să o facemă, amiche; însă ia resbănde'mă tă la întrebănrile melle de adineaoră. Te konjăă să nă mă denătezi.

Pejolă n'ăutentă să 'ă măi roače; Benno priămi intr'ănă kină religiosă în săfletăă eă amănsătele ăe 'i rakontă Pejolă, mi kăară în scara ačea se ăspediăă ăpenči plină de kăraă mi de isteăime, neste toăi mănuă Kataloniei năă la otarele Ispaniei, kă ordină din nartea șefăăi bandeă de kăpeteniă de karea fă-ăine vorba kă înfiore.

— Tă nă ai snăă nămăă trekătăă, zisse Saletas kare vrea în totă kinăă să alle sekretăă lă Pejolă; nentă ăe să stăăieșăi atătă de à nă ne snăne mi presentăă? Noi ne interessămă mi de presentă. Đnde ai fostă tă în aste trei zille ăe ai linsită de aiči?

— La Barçelona.

— La Barçelona! strigăă de odată kătăăi trei amiči snămăntăăi.

— Da, la Barçelona, în mizlokăă Frančesiloră, skimbată în xaine de kăllăăăă lăte kă sila de la ănă kăllăăăăă ne kare ilă întănissemă ne drămăă Sariei.

— Eă, mi n'ăi dată de Perez? •

— Eă nă 'ă kăstăă ne elă akolo. *

— Pjrolj, lnga ta diskreione este o insaltz nentrz amicia noastrz: noz s'arj kadea sz ne sni totj.

— Kiarj astzi le veji afla toate, zisse Pjrolj kz o miskare de esaltare febrilz. Ia snneji'mi, imi sntejji voi amiji devotaji mi kredinjiomi?

— Pe viauz mi ne moarte.

— Ama dar' ne disearz, mi srb kirma mea.

— O sz avemj vre o lntz?

— Da, o lntz infokatz, sz mz kredejji.

— Atsnji dar', trjaskz Pjrolj, mi trjaskz Ispania!

— Tjcejji, nelejiidijilorj, zisse Pjrolj kz o voce resznztoare, tjcejji, mi nimeni din voi nici sz nz krikneaskz nntz ce nz 'i voiz nermitte ej.

În zrmz se ordonnj trnelorj de a se inspekta kz strjničiz armele mi a se prepara nentrz o revistz ġeneralz, iar' nefrikoslj mi indzrjitslj kanj alj bandei, kirmsitj neinčetatj de običinsita sa nrdenuz, espediz karricri in toate direkzionele inkzlj sz 'mi asikzeze indenlinirea ksteztoarelorj sale projekte.

La o ortz nikj znj trimisj din stablj ġeneralisj Mađrice-Mateiz.

— Sz 'lj addkz aiji kz okii legaji, zisse Pjrolj.

În zrmz, arsnkinds-mi okii snre partea ne znde intrz trimislj in tabzrz, vzrz vre o srtz din strengarij szj okolindj ne adiotantslj ġeneralisj, zikinds-i kiarj in fauz injrele velle maġ proaste mi ameninġinds-'lj kz nsmnalij. Pjrolj mi Benna se reneziz la ei ka fliġerslj, mi xomomaniġ skzparz kz fġga de nedeansa ce 'i awnta.

— De akzm n'ai sz te maġ temġ de nimikj, zisse Pjrolj kztre offiġerslj francesj; daka nz m'awj fi temj de glonyslj meġ nentrz dsmnata, 'lj awj fi trimisj kiarj in mizlokslj ačestorj miserabilġ ne kariġ ij awj srb kommanda mea.

Dar', orî mi kəm, aș sȃ fîz nedensișii, mi ordiniî dămitale se voră eseksta în ayeastȃ prîvingȃ.

— Eș vȃ çeîș ertarea loră, resnăse trimisăă kă netsrbăgare.

— Se va face voea dămitale, zisse banditsăă. Înșȃ çe postiiî de la mine?

— O konvorbire partikularȃ.

— Nămaî între noi dăoi?

— Da.

— Çine vȃ trimitte?

— Çeneralăă kommandantăă ală Barcelonei.

— Sȃ ne lasse singări, strigȃ Păjolaă kȃtre offiçeriî sȃi de kȃneteniș kariî allergasserȃ dăpȃ dînsăă.

Șefăă bandiçiloră mi trimisăă se năserȃ la șmbȃr sșbt șnă kortă în mizlokăă tabărei; înnrejăă vegiăă kȃte-va sentinelle, mi nă năș sȃ resșfle afară nimikăă dîn sekreta konvorbire çe se fȃkă între kȃnitansăă mikeletă mi kă trimisăă.

Dăpȃ o orȃ eșirȃ de sșb kortă amîndăoi la brauă, mi Păjolaă, kă sȃ se maî înalçe la okiî kamaraziloră sȃi, zisse în gșra mare:

— Vȃ mășmesekă, kommandante, de onoarea çe 'mi faceçii; akəm nentȃ iniîia oarȃ vȃză kă çeneralăă voștră mȃ trateazȃ kă oare-kare bȃgare de seamȃ, mi kreță sȃ resnăză kă demnitate la idéa çe are de mine.

— Çe, s'a fȃkăă vr'șnă armistiçiiș? întrebȃ Saletas kare se înnreșnasse kă çeî dăoi offiçeriî dîn voea kommandatsăi sȃă.

— Șnă armistiçiiș! resnăse Păjolaă; niçî de kəm, este altă-çeva.

— Tolă mistere kă amiçii tȃi?

— Pentru că amă tratată ceva ca diplomată. Tăcere-rea este tot de una săcheseală (isbînda) negoțuriloror.

— Azi te căm bombăneskă soldații tăi?

— Lassă că 'i voiș proștăni eș înkăș să nă li se mai așză gura. Eakă, veză oamenii mei, adaogă Păjoleș adressind-se către trimisăș, nă é așă că 'mă se pară nișce bandiți fără nișă ună kăpășăș, nișce bleștemăți bșni de streangăș și de fărăi?

— Adevărată, așă este.

— Vine, și eș zikă că nouă să aibă drentă; însă fakă nișce lăkrăi de minăne kănd nă affă eș în kăpășă loră. Eș fakă prinsoare că, nămaă să 'mă așză șășerășă mea, îndată ară allerga să te omoare kă ună glonăș săș să te strășngă kă stiletă loră.

— Ba la asta nă nă mai nănză, resnăse offișerășă șărrizîndă; însă că, daka așă fi în lokă'mă, Păjoleș, m'așă teme de așeasă katastrofă kă karea nă amenișă ne mine.

— O! eș n'amă de ce să nă temă, resnăse *erosă* kă ună simțimentă de vanitate kare se desămnă ne toate trășășrile kășășă săș; eș domneskă așășra așestoră ștrengară kă văltășășă în aeră; eș șăntă aică mai kă năștere dekășă ună reșe în mizlokășă șășășășiloră șă. La ună șemășă ală meș, la o vorbă, la o kășășășășă à okiloră mei, celă mai kășezăștoră *xaidkă* din komnaniile melle vine tremășăndă, înșenskiș, imă pleakă kășășă și kade. Postesă să 'mă daș o dovadă?

— Le kreză toate kăte imă zică.

— O! Doamne! noate că kă asta fașă kășăva vre ună șerviciă răș; totă de una mai bine este à mări de ună glonăș dekășă de streangă.

— Da, de ună glonăș, kănd șineva moare pentru țearra șă.

— Dar' daka n'are țearră?

francesiloră kь avestă fanfaronă sчиэ сэ иїэ biniшoră în miinele sale o spadă, ьнă stiletă, ши o karabină.

— Asta este adevărată.

Înserasse, ши Пăjolă priimea săb kortălă săă sчirile kredinчиошiloră săї trimiшă.

— Къnitane, îi zisse ьнălă din eї, s'aă ivită nisче kompaniї de independenчиї pe mьнчиї; аă trasă asчura noastră, ши s'a sчisă Ieronimă Пăeblo.

— Lassă, аă сэ 'mї nлэteaskă skьmnă moartea а-чestăї bravă.

Ънă altă mikăletă sosi gїfъindă ши zisse k'ară fi а-зsită, stindă askьnsă dьнэ o stinkă în drьmă, ьnde nэ se deskoperisse din norочire, kь aveaă de gїndă сэ attache челă d'їntїиэ konvoїэ че avea сэ treakă, ши kь daka Пăjolă ară nэstra nэmaї ne seama sa ши pentră аї săї toată nrada, eї ară nэvъli kїară asчura lăї Пăjolă їnsчmї.

— Sьntă nebьnї, drentă сэ 'mї sьнăэ, resчьnsse Пăjolă dїndă din smerї. Че maї de kanalliї în Isnania!

— Ordinїї tăї, къnitane?

— Ёї voiă da astă seară.

Lăїndă-se dьнэ esemnlălă lăї Пăjolă, ne kare 'lă kre-deaă nstredă de avчии, oamenii чеї maї imimosh че se aflaă în Katalonia se skьlaă їndemnaчиї de kьllьgъrїї ne kariї îi mьlчeaă mereă francesiї, ши toчиї mьнчиї че se їntindeaă în lьngьlă drьmьrїloră marї se їmulsseră de чete tьlxъresчї.

Pe iчї ne kolo, se їntїmnlăă, їn adevără, kьte-va skim-bъrї de gloanче ши de stilette їntre elle, dar' їn ченere, eraă їndestălă de bine їнчelleшї челă nьчїnă nentрă attakьrї, nentрă nredъчїsnї ши nentрă omorьrї, ши atїtă kьllъtorїї kьtă ши konvoїsчrile ши detachamentele че eraă kїemate la kăarti-rălă чenerală, nэ maї nsteaă gъsi niчї o seksritate. Ostirea era lїnsită mi de banї ши de nrovisione, ши kэ toate astea din

toți ostamii Părtagaliei să aș Peninsulei, soldații din armata lui Mađrige-Mateis eraș de kărtă toți nătiți mai kă esaktitate, mălugmită iskăsingei administrative à șefălei, nrekăm mi bogăției monastereloră asăna kărora se impăneaș dajdi la fi-șe șaire de kălkare de konvois.

Kătindă țineva dăpă toată drentatea, trebăia ka kiel-țielele resbellăi să se năteaskă de așeia kari 'lă așigăș mi 'lă făceaș atită de sîmperosă.

Îndată țe se inkredință Păjolă kă skămnătate de adevărata pozițione à năkelețiloră, à kontrabandieriloră mi à lăntătoriloră organizați în lăngălă drămălă ne șude aveăș să treakă franșesii; îndată țe află prin kredințiomii săi mi prin kăi-va desertoi veniți la elă dăpă renămirea kămnărei sale, nămerălă așelloră infrikomători defensori à șerrei kălkate, găsi de kăviință à 'i lăssa să lăkreze dăpă năkălă loră mi à nă 'i săpăra în proiektele loră asăna konvoisăi țe 'i se anonșasse ne kăgănd. Mateis, Saletas mi alți d'între offișeri. anrinăi, kă toate așestea, de trekătele loră isbînde mi nevrîndă à vedea îmmășgîndă-se nămerălă nărtisaniloră armați nentă independența Kataloniei, eraș dispăș de à se attaka ței de kăgănd veniți inkărtă să se găseaskă mai nășini la nădă. Însă așeste hăgări de seamă nă eraș îndestălă de țari șure à îvinșe oșpănerea lui Păjolă; atăncă încăpăș să 'i vorbeaskă kă gloria sa era kompromisă, kă rivalii țelosă nă voră linsi de à 'mă attribăi toate omorășile de kare trebăia să se făleaskă nămaș elă șingăș mi de nărikolălă în kare năștea să 'i vază ne toți legîndă-se, în țeile de nășmă, între ei mi năredîndă ne așela de kare aveăș kăvîntă à se teme așia mălă.

— De vreme țe se temă de mine, respăndea Păjolă, nă voră kăteza să mă attake.

— Kș toate astea însz, eĩ aș wi trasș asșnra oame-
nilorș tzi.

— Fiĩ liniștiĩ; poate kș s'orș fi wi kziț nĩnș
akșm.

Noantea ce șmũ dșnș estraordinara visitș à trimisș-
lșĩ din partea ğeneralșlșĩ Mađriçe – Mateĩș fș o noante de ve-
ğiere ĩn toatz linia ce domina ğĩtslș drșmslșĩ reğeskș, ne șn-
de eraș silite à treçe konvoișrile. Toate cetele, formate de
kșrșnd wi nșatșrnate de Hșjolș, se ĩnșciĩngasserș de o no-
trivș ka wi ağestș ĩnfrikowștorș șefș, wi fokșrile lorș ĩn-
șirate, resnĩdĩdș ĩn depșrtare nisçe lșminĩ albĩĉioase, arș-
taș kșratș lokșlș fiș-kșrșĩa partidș.

Kanșlș *nebĩrsiteĩ ostĩrĩ* (kșm se nșmea ne atșnĉĩ ĩn
Ispania ĉeata lșĩ Hșjolș), dorea nrea mșltș sș nșvșleaskș a-
șșnra aĉellorș vagabonzi kariĩ semșnaș kș aveaș de ğșndș
nșmaĩ sș nșĩ mșna ne kște ĉeva; kș toate astea ĩnsș se
sșpnĩni mi ĩvitș, ne la anșșșlș soarelșĩ, ne prinĉipalĩi sșĩ of-
fiĉerĩ la șnș osnșũș strellșĉitș. Hentș ĩntĩia oarș atșnĉĩ, de-
kșnd se deskissese resbellșlș, le vorbi ĩnr'șnș tonș amikalș
wi moderatș; le vorbi kș o anșrenș de đșrere karea fșks
ne maĩ mșlũĩ sș șșrĩzș de șĉiderile ĉe se fșkșsserș, de kșrș-
zimile nefolosoare de kare ĩĩ akșsaș kș atita drentate, mi
ĩn fine le deklarș kș era deĉisș à faĉe nșisonierĩ ne kariĩ
sș 'ĩ skimbe maĩ tșrziș kș banĩ.

Saletas, Mateĩș wi Andreĩș, ne kariĩ ĩĩ ĩnsemnasse Hș-
jolș de șșbt-offiĉerĩ ĩn zioa aĉeea, se șnĩrș kș nșrereã kșnĩta-
nșlșĩ lorș, ĩnsș nșmaĩ eĩ șingșrĩ, d'ĩntre tonĩ kommesenĩ,
nriĉenșrș nșoa moralș ĉe li se predika. Dșnș nșrerea ĉel-
lorș maĩ mșlũĩ, aĉeasta era ka șnș omorș fșkștș ğloriosș-
lșĩ trekștș alș ostireĩ; era ka o nriĩmire tșkștș à anatemeilorș
ĉe asvĩrleaș asșnra lorș wi ka o arștare ĩnemĩĉilorș kș se
temeaș de resbșnșrĩ șĩnșeroase. Eĩ maĩ adaogaș kș mșn-

driș k̄ inimele lorș eraș de o potriv̄ nepriimitoare mi de frik̄ mi de komn̄timire, k̄ glon̄ȳlș era f̄k̄k̄tș nentr̄ à omori de denarte, iar' n̄smnalșlș nentr̄ à da de anroane, mi inkredingaș k̄ eī n'arș n̄stea s̄ demin̄ȳ ničī missionea n̄smnalșlș, ničī ne ačeeā à karabineī.

— He linḡ ačestea toate, adaoḡ Torillas (čelș mai ind̄r̄zn̄nikș mi čelș mai k̄smnlitș din lokotenenyī lși P̄j̄olș de la moartea lși Tașmarillas inkoače, amiklș lși intimș), la nisče assemenea imprej̄r̄ḡi f̄z-čine noate lșkra k̄m se pri-čene mai bine; daka voiḡi à fače nrisonierī eș n'amș ničī znș k̄v̄zntș de à m̄z onp̄ne la ačeastā; daka ins̄wī P̄j̄olș voiesče s̄ fak̄, eș s̄ntș gata de à 'lș anroba; iar' k̄itș nentr̄ mine, eak̄ deklarș de ak̄m k̄ n̄ voiš aveā mitș de ničī znș frančesș ne kare 'lș voiš n̄stea aj̄n̄pe k̄ gloan̄cele melle saș k̄ oçelșlș meș, mi orī mi če va ziče P̄j̄olș, eș m̄z nrinzș k̄ este m̄l̄ysmitș az̄indș din ḡra mea znș assemenea limbaçīș.

— Ba s̄ntș așā de n̄ȳinș m̄l̄ysmitș, resn̄se infokatșlș k̄mpitanș, ink̄tș n̄ȳinș linsewte s̄ n̄ te nedenseskș k̄iarș in momentlșlș ačestā. Abīa s̄ntș ontș zille ak̄m. k̄nd tē amș si imbr̄ȳimatș nentr̄ vorbele če ai zisș; ak̄m ins̄ eș voieskș, az̄i tș, Torillas, voieskș ka s̄ se fak̄ așā k̄m amș zisș eș. Eī! čine s̄v̄z? noate s̄ v̄z znș timnș ka s̄ ŗmezș mi mai bine dek̄tș așā? nrin ŗmare arș treb̄i s̄ se s̄p̄n̄iț orī-čine de voe de nevoe la voinḡa mea!

P̄j̄olș ar̄nka totș de odatz mi nisče k̄st̄t̄r̄i nline de min̄z așn̄ra lși Torillas; iar' ačestā t̄k̄, mi astș-felș osp̄ȳlș se inkeiț f̄z̄ ničī o altz intimolare.

Pentr̄ ačeia kariī k̄n̄nosčeaș ne k̄st̄z̄tor̄lș kanș alș bandeī, preā lesne era à ingelleče k̄ inima lși se fr̄m̄nta de m̄st̄r̄i, k̄ s̄ffletlșlș lși čerka nisče l̄nte infrikoūtoare,

și că îndenlinirea proiectelor, pe care în demerț se cereaseră a le deskoneri amicii lui, atârna numai de la împrejurările în care avea să se aple. Ori și ce determinare va face zădăraj mare, sântă o șchișime de împrejurări mici în viața care o făcă să kază fără ca țineva să aibă drentsă d'ă akăsa de nenștinț săă de minciună pe acela care 'mi skimbă otrăirea. Adese-orî și lesă se depărtează de tremărînda vită karea stă stă 'i aline foamea, și nimeni nu poate întări că se retrage din penrositate. Că toate acestea însă, Păjold era ză omă care 'mi ținea kvintă, și trebăiaș nische împrejurări foarte grele snre a 'lă sili stă 'mi kalce jărmintă. Hoția, fokă, omoră, assassinată, eraș nentră dînsă nische vorbe simle care esprimaș lăkrăi șoare. Iar' o kăkare de vorbă 'i ară fi apăsăată inima ka o gangrenă mistăitoare, și în toată viața sa 'mi ară fi imnată-o ka o krimă.

Akăm vedem că Păjold plătea mai multă dectă celeritate noș țărui din ofițerii săi.

Însă noantea înaintasse, și Păjold totă mai amina o desțînșire pe karea o promissese fratelăi-săă, lui Saletas mi Benni. Achestia, în lokă de a 'lă mai sili kăm făkăseră și mai 'nainte, ilă țngăiaș sinceră de viule efforte ce 'mi impănea, temînd-se fără îndoială de a nu 'lă măxni mai multă, și că toate astea, înainte de a se desțărui de elă, ilă strînsă affektuosă de mină jărîndă-i din noș o fidelitate imnotriva țăcloră katastrofeloră.

— Vă înțellegă, amiciiloră mei, le zisse Păjold că o zîmbire plină de o dăioasă amărcășune, vă gicșă gîndă mi mă simță foarte attinsă de alită devotamentă. Akăm amă nevoe de dînsă mai multă dectă ori kănd, kamaraziloră mei, nentră că ačeastă noante imi este poate cea din șrmă noante în ačeastă lăme.

Benna 'lă lă nerdată de dănză gîtă mi strinse la inima sa pe kănitănsă mi pe konsouălsă ei, zikîndă-î:

— Gîndesche-te kă nă ai snășă desnerarea maikă-tei; trebăz dar' ka ačeastă desnerare sa te fakă să trăiești. Nă 'î ai promisă ts ei? Nă 'î ai jărată? Minți-vei ts ne maikă-ta, kănd ts n'ai vrătă să minți pe Benna, mi kănd n'ai mințită niči odată în lăme? Păjolă! Păjolă! te rogă, maî așteantă, kăci în toate ačestea este o resbănare sînderoasă à străiălsă (okareî) ce s'a făkătă sșrogă-tei; mi ts maî vorbesă ka să mori. Lassă, kreză kă n'ai fi isbindă ne soră-ta maî mlătă dekătă ne Benna; ts n'ai kărajă mi enerăită dekătă nămaî la bătăllii; inima ta nă saltă kă nătere dekătă la isbirea armeloră, la sgomotsă karabinei, la pătăitălsă stileteloră. Eă sokoteamă, Păjolă, kă ts năteai čeva maî mlătă dekătă asta, mi daka tă așă fi sčistă așă de debilă (slabă), eă nă tă așă fi isbită niči odată.

— Eă debilă! Benna, strigă Păjolă înfiorîndă-se; eă debilă! eă reče nătră o resbănare! Nă, Benna, ts nă m'ai îngellesă inkă; din kontra, eă îmi snășă kă aveamă o idéă maî bșnă de sffletălsă tsă. Maikă-mea, soră-mea mi ts, voi trei îmi sșnteui sîngele čelle maî skămpne. Eă maî isbeskă inkă kă kăldărtă mi ne frate-meă Mateiș mi ne devotătsă meă Saletas. Isbeskă mi ne Marini, kă toate kă este bigotă. Nătră voi, amăiloră, vă jărtă kă nă este niči șnă sakrifăiș ne kare nă 'lă așă năimi kă toată inima, niči șnă perikolă ne kare nă 'lă așă netreče, niči o moarte kătsă de fioroasă înaintea kărgia să mă tragă înanoi. Ei bine! maikă-mea, ts Benna, mi voi toți intimiloră mei, kănd ară fi să mă rșgaui kă lakrime de à vă sakrifăka resbănarea mea, kredeui kă maî kărînd așă da în voi kă nănnalălsă dekătă să mă îndălekă la čererea voastră.

— Părea bine, Păjolă, eakă če felă te isbimă noi, strigă Benna.

— Prea bine dar', amiciiloră, mi eakă peste kâte-va minste are sã se încheapă aचेastă resbănare nentă karea mai trăieskă în lume.

Orisonă încheș à se kolora, țindatele mi mărețele umbre alle mănșiloră se dessemnaș pășină kâte pășină ne șnă cheră čeva kam albștrăș, strelșchitoarele ștelle se firoșcaș mi adierea dișineșei reînvia resșffșrile balsamice alle groșamei mi alle roșmariniloră addormiș ne șb roaș. Tabșra lăi Pășjolă era pașnikă ka o lokșinș de kăviosi kinoviș; soldașii lăi, arștaș de minčșnoașe vișșliile loră de zioș, mi visaș poate la amorșii mi la pașnika vatră maternă, nentă kă minčșna este konillăș întșnerekăș. Pășșșrile mi skătrăș ținindă micile loră arinioare mi încheaș končertăș loră matinală emindă din adșnostirea loră okrotitoare, mi răkoroshi rışșori, kariș inkonșșrăș infrikowștoarea tabșră, șemănaș mișindă kă mai măltă dăčeaș, mi alșnekindă neste nietricelle kă mai măltă bșkșrış dekșăș altă dată.

În mizlokăș aचेșei tăčerī mi à aचेșei dăčī armoniș nșmai dșoz singșre fiinșe eraș mănșite de nișe kășetșrī sișnistre: Pășjolă mi Benna. Aचेșta se moleșea de toă șb greștatea amorășă če o apșșsa, nevșindă șb meargă nișă la kortăș lăi Pășjolă șb kare se adșnostea prekșm mi Saletas; čī singăș, tristă mi șnditoare, se nșșesse ne o stinkă de șnde întrevșșșse, nentă înșia oară, tabșra bandei lăpștoare.

Pășjolă plină de neliniște o zări mi merșe lingă dișna.

— Pentă če nă mai ieī pășină renaoș, frămoașa mea amikă?

— Da tș ieī, ka șb ieăș mi eș?

— O! eș șntă blasfemată de oamenī mi de Dșm-nezeș.

— Че сѣпѣгъ, daka тѣ мѣ ѡбесчї, шї еѣ воїѣ сѣ фїѣ blasfematъ ka тїне.

— Аї drentate, femeѣ; тѣ плѣтесчї маї мѣлтѣ deкѣтѣ Пѣjolѣ.

— Da, плѣтескѣ маї мѣлтѣ, кѣчї daka амѣ фї авѣтѣ еѣ знѣ sekretѣ їн сѣфлетѣ, кїарѣ мї асѣпра mormїntѣлї мѣмѣ-meї de мї s'arѣ фї їnkredїngatѣ, еѣ totѣ 'мї 'лѣ амѣ фї спѣсѣ-мїе, їngrate, kare нѣ мѣ vreї de soaѣтѣ deкѣтѣ нѣмаї la плѣ-чerїle tale.

— Маї фї гѣbdѣтоare їнкѣ кѣте-va mїnѣте, Benna. Dar' їa спѣне'mї маї їntїїѣ: ѣгѣсчї тѣ ne Franсesїї, saѣ її ѡбесчї?

— Ёбескѣ ne чїне ѡбесчї тѣ, мї ѣгѣскѣ ne чїне ѣ-гѣсчї тѣ.

— Ёпреa бїне, нѣмаї тѣчere! Ёa askѣлтѣ! n'asїї тѣ vre знѣ sgomotѣ, знѣ sgomotѣ їnekatѣ шї denѣrtatѣ?

— Da, Пѣjolѣ, ka o бѣтїаїѣ de tobe.

— Se poate; їa маї askѣлтѣ... Oare n'o фї mѣїїndѣ vїjїlia dїn nentїлѣ meѣ?

— Bїне амѣ asїїтѣ еѣ.

-- Ёa te маї ѣїтѣ, нѣ vїне чїнеva, kolo, kolo, sѣсѣ ne їнѣїїmїle ачellea? Уїтѣ-te бїне, Benna.

— Da, da, oamenї de аї тѣї, мї se nare.

— Bїне аї vѣzѣтѣ, амїкѣ. Aчestїa sѣntѣ аї nostri: їar' ачeїa de la strїmtoare sѣntѣ Franсesїї, мї eї totѣ аї nostri!

— Franсesїї аї nostri? аї nostri, кѣnitane!

— Soїїѣ а їїї Пѣjolѣ, eakѣ momeнтїлѣ fatalѣ шї їн-фїorѣtorѣ... La arme! la arme! strїgѣ канїлѣ grozaveї bande; шї strїgarea *la arme* se resnїndї їн sѣltїгї renetate de sen-тїnelle che vegїaѣ.

Ёntr'o kїїnѣ тоїїї fѣгѣ їн nїчїoare їngѣ karabїnї, їngѣ nѣmnalї, їngѣ snade мї їngѣ nїstoale.

— Franțesi! konvoiaș! ziceaș bandiții între dinșii din toate părțile, netștindenți, înșetinelși. Fiți gata, kompanerilorș! Vomș avea arș și șnșpe, și o zi prea frșmoaș.

Peșjolș, aktivș ka fșrtșna, reșede ka vijșlia, trekș nșmaș dekștș ne dinaintea bandeș sale determinate, și, dșnș o skșrtș vorbire în karea nș vorbi de altș ceva dekștș de șpnșșnerea nassivș à soldatșlș la ordinii șefșlș ștș, ordonnș șnș marșș liniștitș șnre șeșșrile ce dominaș gștșlș lingș kare se și afla akșm kanzlș koloanneș franțese.

Peșjolș, maș adreșș și akolo șnș kșvintș ostireș sale și și înkeșș fioroașa sa vorbire nrintr'o frășș ne karea bleștemașii lși o înșelleșeăș maș bine: „Daka vre șnșlș din voi va refșsa de à se șpnșșne ordinarilorș ce amș șș daș, șș svișii kș amș șș 'lș omorș ka ne șnș kșine.“

Kșnd emșiaș din șșra lși nișce așemenea vorbe, vai de așela kare arș fi kștezatș șș le kombattș!

Konvoiaș intrășe în gștșlș ștrimtoareș. Ostirile, așezate ne înșșjimiș dșnș pșșșnare, ardeaș de nerșbdare kșnd șș se înșeapș attakșlș și șș nșvșleaskș așșnra nradeș; șefșii nșinșipalș ai ostireș, etonnașii de netșrbșrarea și de nelșkrarea kșnitanzlș lorș, se întrebaș între ei kș okiș, și maș kș seamș Saletas și Andreș nș nștea șș esnișce o pșrtare ne karea o deminșeăș kș enerșiș toate lșkrșrile lși Peșjolș.

— Bine, kommandante, îi zisse frate-șș în cello de ne șșmș, daka vorș treșce Franțesi de koloanna noaștrș, șea-'laltș șeatș, inemika noaștrș, are șș șea toatș nșada și toatș gloria lșnșeș.

— N'aș șș șea niși o lșskaș, reșnșșse Peșjolș.

— Eakș ne ameninș o vijșliș; șerșlș este nęrș kșm era șșfletșlș lși Tașmarillas: fșlșerii șnintekș nșoriș, și ploaia ne 'neakș: dș-ne voea șș ne înkșlzimș de fokșlș mșsketelorș noaștre.

— Akəm, akəm.

— Francesii nă ne kredă amă anroane de dinșii.

— Esti greșită, ei ne știă kă sântemă aiçi.

— Ce spăi tă, Păjoliș?

— Tăcere.

— N'aszi tă kă mormăieskă, se tingăieskă, mi te ameninșă.

— Tăcere își zikă, mi înainte!

Ajșngîndă la măkia askășită formată de gîțrile șnde se netreksse, kă kăte-va zille mai 'nainte, sîmperosălă attackă despre kare amă vorbită akəm, ostășii lăi Păjoliș se onrîră intr'o pădăre deasă de brazî negri mi se nitîră p'în nisce țăfiuște de rosmarină. Minia loră nă se mai nștea ștălnini; însă nemășkrata țărbărare țe se arăta akəm de vre șnă momentă pe fața lăi Păjoliș le dete șă înșelleagă kă lănta era anroane de à se înșene.

La o denștare de kăte-va ște de nasî se așziră nisce dățtări de nășçi de fioroasa bandă, ka kăm șnre à respănde la băbăitșra țănetșlăi, mi konvoizălă merșea mereă înainte lără țărbărare.

— Tădare! tădare! strigară atșnçi o ște de gărî de odată; înainte, kamarazi!

— Da, înainte, respănșe Păjoliș kă o voce respănștoare mi lăindă'șii amîndșoș nistoalele în mîini, înainte! mi șă facemă mi noi ka țășnetșlă kănd isbesče. Soldașii ai lăi Păjoliș, înainte așșnra bandei lăntătoare karea nă a anșkată înainte.

Torillas mi șertă se reneziră ka nisce țărbășii așșnra șefșlăi loră ka șă 'lă kălče la nămîntă; însă țełă d'întîiș își perdă nămășlă retezată de șnada lăi Andreiș, nelinsită de lîngă viteazșlă șă kănităș, mi țełă de ală dșoilea mări de șnă glonșă ală lăi Saletas, kare era orbște devotăș amikș-

lăi s'ă. Într'acestea mizlochi o skurt'ă nedomirire; îns'ă Păjoli, desfășurînd'ă în aer'ă un'ă streag'ă trikolor'ă ne kare 'lă ȃ-n'ăsse ask'ăns'ă n'ănt'ă at'ăn'ăci un'ăl'ă din a'ă lăi Ńi legat'ă la spate în manta sa, f'ăg'ă ka s'ă s'ăi'ă k'ă n'ărta semn'ăl'ă de împ'ăre-nare al'ă Françesilor'ă, strig'ă: Saletas, eak'ă, ne skimb'ăm'ă patria! eskort'ăm'ă ne n'ăs'ăc'ă amici! Inem'ăci'ă nostr'ăi, eak'ă-î, s'ănt'ă Ispaniol'ăi kari'ă attak'ă înaintea noastr'ă konvois'ăl'ă: s'ă sk'ăp'ăm'ă konvois'ăl'ă Françesilor'ă! a'ăa vois'ă e'ă, a'ăa ordonn'ă, Ńi çine m'ă i'ăbes'ăc'ă s'ă v'ă v'ă d'ănt'ă mine!

L'ănt'ători'ă kari'ă se deklarass'ănt'ă independen'ăi f'ăg'ă gr-m'ări'ăi în toate p'ărg'ăile, t'ăi'ăi, strivi'ăi, Ńi solda'ăi lăi Păjoli kari'ă t'ălm'ăçiss'ănt'ă r'ăl'ă la înçenst'ă vorbele k'ănitans'ăl'ă lor'ă, tot'ă se mai g'ănde'ăl'ă la pred'ăç'ăne d'ănt'ă a'ăeast'ă viktoris'ă d'ănt'ăi. Eskorta françes'ă, în mizlok'ăl'ă sgomots'ăl'ă çe çrla împ'ăreç'ăl'ă e'ă, avea în front'ăl'ă s'ăl'ă ne plenipotençiar'ăl'ă ne kare 'lă am'ă v'ăz'ăt'ă ak'ăm'ă mai s'ăs'ă în tab'ăra m'ăkeleç'ăilor'ă mi kare zisse k'ătre brav'ăi s'ăi: „Solda'ăi, n'ă v'ă klinti'ăi! amik'ăl'ă nostr'ă Păjoli este îns'ărçinat'ă s'ă ne kond'ăk'ă nev'ăt'ămag'ăi.“

Bandi'ăi, s'ănt'ănd'ă-se la înfrikos'ătoare voçe à șe-f'ăl'ăi lor'ă, ask'ălta'ă ka n'ăs'ăc'ă l'ănt'ă trem'ărînd'ă s'ăb'ă g'ăara leç'ăl'ă. Înfoçarea lor'ă resbelloas'ă se m'ărea la b'ăt'ăl'ă; f'ă-kare om'ă çe k'ădea mort'ă de stilet'ăl'ă lor'ă, le deskidea nofta nent'ă alt'ă prad'ă n'ăo'ă. Brav'ăi solda'ăilor'ă lăi Păjoli n'ă ostene'ăl'ă niç'ă odat'ă la înk'ăieç'ăr'ăi: e'ă n'ă res'ăfla'ăl'ă f'ăg'ă n'ăma'ă k'ănd'ă n'ă mai ave'ăl'ă niç'ă nent'ă de snart'ă, niç'ă kanete de retezat'ă, Ńi çel'ă mai d'ăçeros'ă moment'ă nent'ă d'ănt'ăi era înçelarea ç'idere'ăi.

Ooamen'ăi înfrikos'ătoare'ăi bande, sn'ăim'ănta'ăi Ńi s'ăb-j'ăç'ăi, se nogora'ă k'ă un'ă nas'ă ç'ăo'ă n'ăntre skof'ăç'ăit'ăr'ăile k'ăie'ă, înaintea Françesilor'ă înkremen'ăi, Ńi k'ănitans'ăl'ă lor'ă, k'ănd'ă înainte, k'ănd'ă al'ăt'ărea, ar'ănka în aer'ă din a'ăelle vorbe enerçice kare 'n'ăb'ășe'ăl'ă în inima hoçomanilor'ă s'ăi toat'ă se-tea de s'ăn'ă Ńi de a'ăr'ă. Păjoli k'ă nistols'ăl'ă în min'ă, k'ă

mînia în k̄xt̄xt̄rî, k̄ ameningarea în ḡr̄, sb̄ra, reneđe ka gîndsl̄, mai k̄ seam̄ împrej̄r̄l̄ kasselor̄ de fer̄ unde eraș înkiuî banii ostirei, și ațela d'între mikeluî kare ar̄ fi k̄tezat̄ s̄ ar̄nc̄e as̄nra lor̄ șn̄ ok̄s anrins̄ de l̄ko-miș ar̄ fi remas̄ l̄n̄iț̄ pe k̄mp̄rî nentr̄ n̄stirea fiarelor̄ selbatice și à v̄l̄trilor̄ m̄ntel̄i.

Mateiș, Saletas mi Benna, osteniț̄ de goana țe f̄-k̄sser̄ țețelor̄ néat̄r̄nate, se înt̄r̄nar̄ neste p̄șin̄ în rînd̄rile lor̄, și n̄maî at̄nc̄i p̄rițenr̄ tot̄ țe a treb̄iț̄ s̄ s̄ffere P̄șjol̄ în s̄fflet̄l̄ s̄ș.

Konvoișl̄ merțea nentr̄ înt̄ia oar̄ ka k̄m ar̄ fi mers̄ la o p̄reimblare ost̄șeask̄, mi soldașii l̄i P̄șjol̄ kariî, înk̄ în zioa trek̄t̄, ar̄ fi b̄șl̄ sîncele Franșesilor̄, îi însoțeaș ak̄m mergînd̄ al̄țșrea k̄ eî f̄r̄ ka s̄ arate țe l̄ mai mik̄ semn̄ de șr̄, mi f̄r̄ ka s̄ se as̄z̄ din ḡra lor̄ țea mai mik̄ ț̄ngșire. Asta era nentr̄ k̄ așa voisse P̄șjol̄ și nentr̄ k̄ tot̄ țe voia P̄șjol̄ treb̄șia s̄ se împlineask̄.

P̄șjol̄, assik̄rat̄ pe denlîș de s̄șșes̄ (isbînd̄), domn̄ absolțt̄ al̄ feroasei voințe à ațellor̄ bleșemai, merșe în fr̄ntea koloanei, f̄r̄ niț̄ o îngîmfare, dar' k̄ ațel̄ simțiment̄ de m̄ndriș și de demnitate kare șeade al̄ț̄ de bine or̄ k̄r̄ș k̄r̄aj̄ mare, și se n̄șse lînḡ kommandant̄l̄ ne kare 'l̄ n̄riimisse k̄ așa m̄lț̄ kordialitate în tab̄ra sa.

— Vezî asta este, P̄șjol̄, îi zisse înțetinel̄ adîotant̄l̄ țe general̄l̄ Mașrîțe-Mateiș.

— N̄ș, kommandante, asta este șrîț̄, este infam̄; îns̄ era anevoe. era nerikolos̄.

— P̄șjol̄, dak̄ ai fi vr̄șt̄ ț̄, eraî s̄ fi șn̄ mare b̄r̄bat̄.

— M̄ș veșî j̄d'ka odat̄; ak̄m s̄șnteuî nekapabili de à m̄ș încellețe.

— În kassele noastre sântă șnă millionă mi ȳmptate de franči. Ilti kītă ȳi kade ȳie ȳu narte?

— Vă jgră kă n'amă să nriimeskă niči șnă réală; iar' kītă nentă bravii mei, este altă ceva, loră le trebăieskă bani: le trebăieskă nentă jokă, nentă orȳii mi nentă desfrinări. Pentă kă ȳi vedeȳi toȳi sântă nisce oameni fără griȳ mi fără saȳă!

— Eș nă kredeamă la o isbīndă atītă de komplektă.

— Ili eș nă kam ȳndoiamă, zisse Păjolă kă o voce mai șșoargă.

— Ili kă toate ačestea ȳi detessemă kăvīntăă ȳeneralăă.

— Ei ce! daka m'amă fi ȳnvīnșă, 'mī amă fi nlesniă kanăă kă șnă nistolă.

— Kăte ȳkrări marī norȳi ȳn șșfletăă tăă, Păjolă! kăte sensări kontrazikătoare!

— Asta este adevărată; ȳn șșfletăă meă este mai mătă țrbărare dekītă ačeea ce vede ȳineva ȳn valările măreī ȳntr'o zi de temăestă (fărtănă), mai mătă mi dekītă ȳn kraterăă șnă volkană ȳn momentăă isbăknireī. Păjolă poate șșfferi ȳntr'o oră mai mătă dekītă șnă martiră ȳn zече annī.

— Ili nentă băkrăă, Păjolă?

— Băkrăia la mine este ka đărerea, mi dekănd sântă omă nă 'mī addăkă aminte să fi trekătă mi eș o zi ȳntreagă ȳn liniște.

Drămăă ȳnvenșse à se mai ȳrȳi, ȳntăririle trimise de la Barcelona se ȳviră de denarte mi neste năȳină se ȳmpreanăă kă konvoăă; se ȳnfrăȳiră, mi kiară n'ȳntre rīndările Francesiloră se așziră kīte-va strigări: șă trăiăskă Păjolă! Benna se simȳi miskătă de măndriă, Saletas mi Mateă se simȳiră mai marī, iar Păjolă, kă okiū stīnăi mi nle-

kagi, mi kã frãntea gînditoare, skoasse din gîrã aceste
kãvinte:

— Resbãnarea mea s'a învenitã!





Generalis Mašičevič - Mateiš.

sălă loră, mandolinele vibraă sâb nana askăpită, romanțele a-jonpeaă nînz ne la balkoniî asriiî mi fâceaă à se traçe pe la ferestre perdellele de atlasă; lăntele kă taxri se annonçaă urin sânsălă trîmbițeloră, de mi gâvernatorăle le onrea înkă, mi Katalaniî, sîtîndă nenorocirile trekste, se lăssaă kă înkredere în dălcile băkrîi à çelloră d'întîis anni paçîniçî.

În mizlokăleă aचेstei liniutirî çenerale nșmaî Pșjolă singră era adesea tristă mi gînditoră. Kăte odată iară se arăta mi ne drămări, neliniutită, kăçetătoră, mi nș pștea grăsi nșçină alinare dekăleă nșmaî lîngă Benna, karea se învăçasse să 'lă mîngîiă atăle de bine.

Benna nș era de lokă çeloasă de lînsirile lăi Pșjolă, mi kă toate kă aचेstă simțimentă ară fi dăș'—o ne ea la sînçidere mi la assassinată, ea pîçenșsse kă tăçerea mi de-părtarea souçlăi ei aveă nîșce kășse pe kare ea pștea să le esnîçe fără măltă anevoînçă.

Assemenea mi aचेastă femăz angînsă mi devotăz, fâcea nîșce pîçîmbări misterioase à kăroga çîntă nș se pștea giçî de nîmenî, mi kănd se întărna akasă, mi Pșjolă o vedea, din balkonăleă săă, venîndă, skîmbăă între ei nîșce kăçetătorî întrebătoare kare zîceaă: Nimikă! totă nimikă!

Era ne la mezsăleă nonçii, mi Pșjolă se afla singră în strada Sănta-Marta, în drentăleă șneî kase marî mi frămoase alle kăria perdelle eraă lăssate. Șezîndă ne o bankă, sșsnina din adînkă, mi fiîndă—kă çerăleă era foarte tărșrată de o snșîmîntătoare vijăliă desne insșlele Baléare, Benna îngrijeată eșî mi ea de akasă kă toate trșsnetele mi făçerele. Ea șçia bine șnde aveă să grșseaskă ne Pșjolă, mi pîin șmare anăkă snre strada Sănta-Marta.

— Eramă nrea sîkăză să te grșseskă aiçî, așîçe.

— Șî eș nrea sîkăză kă aveă să vii să mă kăçii.

— Totă nimikă, ama é?

— Nimikš.

— Ши нх се азде ниčí о voce din ачеастъ singърѣтате ?

— Ниčí о voce! O! kitš 'mí arš пѣrea mai bine сѣ vѣzš akolo о serbѣtoare, бѣкѣriѣ, delire, ши о сѣтѣ de mii de оашени армаѣi!

— Krede—mѣ, Пѣjolš, кѣ n'ai fi тѣ чelš kare arš da чеа d' intiiх lovire in ачelš pentš, zisse Benna, ашкiп—dš—шi nšmnalšlš kš о infokare тѣrbatѣ.

— Ёiшi jѣrš, Benna, кѣ, кѣnd 'mí аi гѣnitѣ mie ачeastѣ fericire, ашš fi kanabilš de à te blestema.

— Daka é ama, fš тѣ singърѣ, Пѣjolš, fš singърѣ. Dar' ia snšne'mí, n'ai vѣzštѣ de lokš lšminѣ in ачeastѣ kasѣ?

— 'Щi ашš snšš.

— Ши кѣ toate аstea peste о огѣ ачeastѣ kasѣ are сѣ lšmineze тоатѣ strada.

— Lassѣ, lassѣ, nobilѣ fatѣ.

— Asta este mai mšlš оашени inѣare dekѣtš о resbѣnare.

— Resbѣnarea are сѣ vѣzš mai тiрziš; 'шi ашš lšatš eš mѣsѣrile.

Шefšlš bandei se депѣrtѣ, Benna remasse singърѣ, ши dšnѣ о огѣ, fršmoasa kasѣ à lši Margelino Perez era nраda flakѣrilorš. Kiemarѣ, ka сѣ stingѣ fokšlš, ne ostawii lši Пѣjolš kantonаѣi in strada ачeea; ши, кѣ toate кѣ чineva i arš fi nѣtštš fache сѣ intrevazѣ folosšlš dnei nредѣчiшni insemнѣtoare snre à 'i intѣrta сѣ саѣ, ničí шnšlš din eš nѣ se miskѣ din kasarmѣ; кѣчi Пѣjolš, trekѣndš ne la dšnшii le zissese: Ori mi че se va intšmнla, voi сѣ nѣ vѣ miskаѣi din lokš.

À dšoa zi, jѣrnalele оашнslši zичeаš аша: „Strellšचितslš оspelš аlš nobilšlš Margelino Perez, á кѣršia netreчere este niпѣ akšw nesчištѣ, s'a mistšitš kš totšlš de flakѣri.

„Dšoi fškѣtori de relle че s'aš vѣzštš okolindš noanтеа in strada Sѣnta—Marta, mi alle кѣrora шrme nѣ s'aš nѣ—

tsiă grăsi, daă bñpñială kă ačestă incendiă este rezulta-
tsiă xnei krime. Ţniî inkredingeză inkă kă ară mai fi vñ-
zătă, în momentsiă vellei d'ntiis strigărî, pe o jxnă feméz,
kă o torğă în mînpă, sñrindă neste înaltele zidărî din grădina
če este la doslă kasei. Ađenjiî korreuidorălxî s'aă trimisă
dnpă xrma ei."

— Viă să te kaxte, viă, zisse Pşjolă stringîndă pe Ben-
na în braçe; kaxteze să te nedenseaskă nentră kşrajălxă tăă
de bşrbată şii nentră amorălxă tăă de feméz! Asta o nş-
meskă ei o krimă! adaogă elă lovindă 'uî frşntea kă vioi-
čixne. Asta o krimă!... Şii frăă 'a sçi nentră če 'mî amă
nşrşită întiia mea vokaçione, eă mă glorifikă de trădarea
mea, mi 'mî zikă kă sşntă xñă konvertită; eakă če va să zikă
drentatea oameniloră!

— Kăte zile sşntă dekănd sşntemă la Barcelona? zis-
se Benna kătre amikălxă ei snre à 'î îndălxî amşrăčixnea
gîndşriloră.

— Zече.

— Mîine avemă să plekămă din Barcelona: este de
neapşrage.

— Însă eă amă skrisă mşurt-meî, karea s'a refşiută
la Minorca, şii o aştentă!

— Pşjolă, tş n'ai să imbrăçixezî pe maikă-ta de-
kăă nşmaî dnpă če o veî resăna; mîine avemă să plekămă.

— Mîine xnde avemă să merşemă?

— La tabăra de xnde amă venită.

— Kă mine misteră?

— Lassă-mă să lăkreă eă, amiče, kă nş restoarnă
totă de xna silničia, nrekşm ničî nşterea nş invinče totă de xna;
inşellenčixnea şii viklenia aă adesse-orî mai mşltă nştere, şii eă
voix să te resăxă, Pşjolă, fiindă-kă 'uî amă promis'-o.

Dnpă voea, saă mai bine dnpă ordinxă Bennei, Pş-

joliș merse, kiarș în noaptea aceea, sã 'șii ũea zioa bșuș de la ġeneralșlș-ġvernatorș, ũi plekș pĩpș 'n zioș kș ceata sa de bandișĩ intșritș ĩnkș kș vre o sștș de vagabonzĩ kariĩ se fșceăș soldașĩ de miserĩ ũi de desfrĩnare.

Strimtorile se trekșrș ĩn prea pșșĩnș timnș, ũi viteazșlș kșșitanș, ĩnșoitș neĩnșetatș de fidela sa Benna, de Saletas ũi de frate-sșș, ajșnse din nșoș la kșșnșlș șnde se petrekșsserș șcenele atștș de dramatice pe kare lș amș rakontatș mai sșșș.

Peste kște-va zille avea sș șoseaskș șnș altș konvoĩș nșoș de la Figșeras, ũi ceata ũș așntenta ka sș se ĩmpșrtșșeaskș de respłtirea okordatș ĩnainte-merġștorilorș aĩ lĩnieĩ de trecere. Leșile lșĩ Pșșjolș se pșzeăș kș atșta strșșșnișũ, ĩnkștș banĩ Franșesilorș nș ġșșeăș altș nazș mai sikșrș dekștș kiarș pe așei oamenĩ kariĩ, kș pșșĩnș mai 'nainte, ĩĩ nriveăș ka o dobĩndire fireaskș fșkștș ĩn folosșlș lorș.

Pe ĩnșũșile mșntelșĩ de șnde perisse zșnada de totș, netreșeăș ũi đșșșșșșș. Din kșnd ĩn kșnd șniĩ din mĩkeleșũĩ mi kontrabandistĩ rivalĩ deștentaș ostirea redstatș à lșĩ Pșșjolș; iar' afarș de așeste ĩntĩmpłșrĩ trekștoare lșptștorĩĩ dormeăș toatș noaptea, ĩn bșșșș șașe, prekșm mai dormeăș ĩnkș ũi zioa, ũi se mșșșșmeăș ĩn așeastș viașũ trĩndavș ũi ad-dormitș karea nș 'ĩ lșssa nișĩ fșrș mĩnkare nișĩ fșrș repașș.

Sĩșșrș nșmaĩ Benna, frșmĩntatș de o kșșetare amarș ũi profșndș, okolea neĩnșetatș ĩmpșejșrșlș tabșrei, se ġĩndea așșnra diverselorș notechĩ tortșoase (șșũite) șe kondșșeăș akolo, ũi se ĩntșrna sșb kortșlș ei fșrș à kșteza sș se anronĩș de Pșșjolș, à kșrșșĩ ĩnimș vșlneratș de moarte șemșna nerșĩndș din nșterea mi din eneryia sa. Eĩ se ĩn-șellesseserș șnșlș pe altșlș, ũi nentș așeaa skĩmbăș ĩntre ei nisșe kșștștșrĩ de đșrere, ũi treșeăș tșkșșũĩ șnșlș lĩngș altșlș strĩngșndș-se de mĩĩnĩ kș vioișĩșne.

Într'o seară zisse kăpitănlă kătre soșii-sa kă o voce nosomorită:

— Par'—kă mă îneakă čeva aiči; lassă—mă să îmbă singură răzicită ne mănuți: mi nă veni dăpă mine, te rogă, Берна, адаогă елă kă o obosire mortală.

— Dar' daka te va attacka čineva?

— Eї че! нă glonă imi va kărma toate kinările.

— Dă-te, Пăjolă, dă-te; аă doară n'amă mi еă нă nămnă kă să 'mi kărma ne alle melle?

— Veză—kă mine prea măltă mi este prea greă: kănd într'нă nentă ferbe infernală, nentă ačela аă trebă să nles-neaskă. Măne avemă să mărimă, Берна; însă noantea asta, voiă să o netreă singură, găndind—mă la maikă—mea, mi plin-găndă ne soră—mea.

— Dă-te, Пăjolă, еă te voiă ашtenta.

Era ne la dăoă ore dăpă mezăă noșii, kănd de o-dată нă srintenă allergătoră năvăli în kortăă lăi Пăjolă mi strigă: Snioni!

— Șnde? întrebă Берна, karea kommanda în ача lokăină în linsa șefăă.

— Kolo de valle, eakă, îi addăă. Săntă nisče țitană.

— Țitană! țitană! strigă ea kă o miskare de entăsiasmă; să 'i resnekte, mi să li se vorbeaskă kă nălăria în mînă!

— Аă fărată o fată.

— O Dămnezăle!... kărind, kărind, să alleră în kolo нă omă nedestră dăpă kommandatăă; are o săă de ni-astri čine 'ă va face să viă neste o oră.

De o dată se reneză zече ină. Țitană ajănsă. Че strigă de băkăriă! Че șlete de făăezime, че revărsă de năčere. Čeata Бенеi era în toată întreprimea ei: emis-sariă soșiei lăi Пăjolă o găssisă în Frană, într'o neșteră

aproape de satul Estagelă, de unde era să plece spre Nord. Răgăzile Benui o înduplecase să reviz în Isnania unde se împreștiase după konkista ce avea de gând să facă. Ea aflase că Marcelino Perez, frăind de minia lui Pajolă, se ascunsese, sub un nume străin, împreună cu familia sa, într-un loc singuratăc, la o distanță de vre o zece legi de Barcelona; că sora mikelă se omorise singură, că toate că nu se găsisse cadavrele ei, și că și o jupă de vre o zece-șapte ani, sora lui Perez, de o frumusețe înconștătoare, aștenta acolo să se mai domolească resbelă spre a se căsători cu unul din cei mari seniori ai Isnaniei. Chiar în aceeași seară, se găsisse sora lui Perez, și ne dănsa o după căitanii la tabăra prizonieră. Pe urmă se termina rakontarea acestei întâmplări se auzi mi vocea lui Pajolă. Benua se rezezi înaintea lui.

— Îea-mă în brațe, strinze-mă câtă nouă, căci ai să fi resbrată.

— Cine 'mi a spusă?

— Căitanii mei ce au venită akum. 'Mi au adusă mi ofată.

— Pe soră-mea?

— Ba nu, ne sora lui Marcelino Perez.

— Taci, Benua, că te omoră de veți minți.

— Vino, eakă-o, privește!

— Ce frumoasă este! ce frumoasă este! zise Pajolă preimblindă-și asupra ei marii săi oki selbatici. O! Benua! Să nu 'mi mai zică de akum căineva că nu este Dămneze! da, este ună Dămneze, Benua, ună Dămneze à totă-nătinde, eternă, care vrea ca oamenii cei cu inimă să poată vedea ne cei mișei. Da, Benua, eă cănoscă akum ună Dămneze, mă plecă, kază la nămăntă, ilă adoră, săă mai bine, ne tine, Benua, căci tu ești mîntitoră mea.

„O! Dămnezeală meă! Dămnezeală meă! Imi vine sã 'nebnescă, vinele mi se imflă, sãncele mã 'neakã, nervele mi se rãnă, fîz-vã milã de mine. — Ce frãmoasã este, în adevãră! mãi frãmoasã mi dekdã sorã-meã, mi mãi avãtã mi mãi nobilã... O! ce bine amă sã 'mi resbnă, nentrã kã elă o isbeã, negreșitã, infamã! Dar' sorã-meã! biatã sãrioarã meã!

— Moartã! zisse Benna.

— Moartã! strigã Pãjolă sãrizîndã kã tãrbare; moartã! Da, Benna, este unã Dămnezeã, nentrã kã sorã-meã a mãritã, mi eă amă aci, aci înainteã okilorã mei, în mîna meã, ne sora lãi Perez, ne sora miserabilãi kare a desonoratã ne sorã-meã mi a sdrobotã inima mãmã-meã.

— Liniștete-te, Pãjolă, liniștete-te, te rogă!

— De akãm noți ordonna, Benna, Ispania este à ta, mi daka vreï Ispania, Pãjolă se inkrede în sine à o kãcheri mi à'ști o da.

— Cheeã ce voiã de la tine, respãnse Benna, este inima ta; cheeã ce nretinzã, este sã nã mãi sãfferi.

— Ce mãi vorbesçi tã de sãfferinçe, o adorata meã souiã! mãi noate sãfferi çineva kãnd 'i se înfșușeazã o atitã de frãmoasã resbnare snre à 'i șterçe toatã dãrerea trekãtã? O! akãm, akãm este o nemãșrare de delirã! Akãm este o viaș de estasã mi de lãkrãrã marã, mi anoï, nã mãi plînce, kopillã, adaogã elã șitîndã-se la tremãrînda jșnã; askãltã ce amă sã 'ști snãș. Eă nã voiã sã te ãeã kã unã trãdãtorã, tã o vezã asta. Tã aï à face kã unã omã onestã, kare nã 'ști va întinde kãrse, kare nã te va onri nentrã plãcherile sale de toate zillele! Lãi Pãjolă, nobilã kopillã, îi trebãia unã kornã iar' nã unã sãffletã; tã veï fi tratatã kãm a tratatã mi frate-tãș ne sorã-meã; veï fi defșimatã kãm a defșimatã mi frate-tãș ne sorã-meã; însã tã, sorã à lãi Perez, nã veï avea kãrajãlã de à te sinșuide dãnã înșorã-

toarea resnlată ce amă să 'uî fakă. Eî bine! veî merçe să snxî fratelxî tăă kă n'amă arătată așna măltă kărtenire în privinga ta.

— Eî! n'axziqî! să viă çineva înkoaqî!

Bigoră se infășură.

— Tă estî urea tînră șî prea frumosă. Dă-te; să 'mî kieme aiçî ne Kalmetas kokomatsă, slătsă.

Kalmetas veni.

— Vîno mai aproape, Kalmetas, îea fata asta, eakă 'uî o daș çie, zisse Hăjolă arănkîndă ne nobila vîktîmă în bra-ură șî rîçiosă șî mîkeletă; 'uî o daș çie, saș mai bine 'uî o îmurămă; ne șgmă veî da-'o lăi Kadena kare o va da șî elă lăi Karigo.

„Akăm merçeçî, koniî, șî dăpă ce 'mî amă înnlîntă odată ațeastă primă datorî, ațeastă datorî sakră, ațeastă doringă à șffletă șî meă, să mă lasse akăm în rekănnosçîngă. Eă poçă nărta de odată mî băkăria șî dăgereea.

— Îçî addăçî tă amînte, zisse Benna kă o voçe profetîkă lăi Hăjolă, à kărăia înimă kăță nă 'î snărșea nentă de bătă, șî aî kărăi okî anrîșă eraă nînî de lakrîmî; çî addăçî tă à mînte de çitanî kărora lă aî dată kîçî-va banî, kănd 'î aî văzătă nentă întîia oară?

— Da, da.

— Eî, ațea sântă kariî aă mersă, dăpă învîtareea mea, să kaste famîllia lăi Marcelîno Perez: înkolo le șçî toate.

— Amîçî tă sântă șî aî meî, Benna, famîllia ta este șî à mea, șî de akăm înaînte se voră nătea repăsa aiçî, nentă kă sântă nîșce servîçî ne kare çineva lă ară năti kă ferîçireea sa eternă....

Çitanî se detteră, sșb kortă lăi Hăjolă, la o beçî ne kareea n'ò lăssă să çîz ama măltă vînă de Katalonia; eî kăzără toçî addormîçî ne sșb mantele de lînă, șî soldaçî

lăi Păjoliă vegiăă împrejăruălă acestoră rănitori de fete kəm vegieză sənqiī preoqi asənra vaseloră sakre alle Tabernakolălăi.

Începăsse à se revărsa de zioă.

— Să 'mī addăkă aiçi ne sora lăi Perez, zisse Păjoliă, kă niçi n'amă vărăt-'o îndestălă, niçi n'amă admirat-'o; trebăiț să fi fostă nrea fericiț, fără îndoială. Voiă să arză ačeastă inkredinqare eșindă din găra ei țea ngră și rosată: în-să eă nă sântă niçi dekəm avară, are să mai gaste inkă kăteva nouăi ačeastă fericiire și ne xrmă se va înterna să 'și mai vază famillia sa konsolată.

Peste trei zile, în adevără, nenorocita konillă lăă drămlă Barcelonei ne josă. Din ordinălă lăi Păjoliă, ea fără ačeastă kăllătorită săbt o eskortă bənă, și șefălă bandișiloră, pornită de o rafinare de kəmnlire, vră fără îndoială ka lămea să o priveaskă ka ne o virșină kondăss la altară, pentră kă elă îi ornasse kanălă și nentsălă kă flori albe și parfămate, și așă-felă gălită întră în Barcelona unde nă mai găsi asilă, și unde, kă toate astea, fă priimită în monasterălă Săntei-Terese.

— Akəm dar', dănpă țe mi s'a înnlătă inima de băkărită, zisse Păjoliă kătre Benna, akəm dănpă țe mi s'a îndestălată resbănarea, să ne găndimă și la rekănnosșinqă. Ziçi kă într'o zi amă dată kăiți-va bană șitaniloră tăi? astă-seară voiă să le daă de ajănsă inkătă să 'i fakă să se lasse de viașă loră rățăitoare. Pănerălălă este, kătre ačeste, nemășășmită de kăllăgării de la Merced: aideșă să 'i visitășă și să priimimă sânta loră binekșvintare. O sătă de bandișă năseră kă băkărită mīna ne karabine, și, kondășă de Benna și de Păjoliă, ajănsășă în trei ore înaintea lokășălăi sântă unde se kănta vespera (vechernă.)

— Asta are să fă țeva năoă, zisse Păjoliă kătre ai

szi: veniți sꝛ în ȕenșkîmă lîngꝛ rasele sꝛe, mi sꝛ ne battemă tare nientsi sꝛe sꝛlarea pꝛkateloră noastre. Daka vre zniî din voi doreskă à se kꝛlșgꝛi, le jșră de à nș mș oppșne la dorința loră mi de à 'i proteje lîngꝛ prea kș-viossă prioră (starișă) ală kșrșia zelă apostolikă imi este foarte kșnoskșă.

Pșșiră neste pragăă poartei monasterăsi, mi ne șrmtș soldașii milișiei infernale strebștșrș ne tșkște în biserică mi se plekară kș mșltș devouione, sꝛe mșlta mirare à kșlșgꝛiloră kariî kredeaă de à mai kșșitiga mi alșii nșoi apostoli. Însș dșnș ȕe se termină sꝛntșlă officiă (slșjbș), kșnd ordină se retrșea în sakristiă¹; Pșjols, pșindă mină ne stiletă, strigă :

— Stașii ne lokă, stașii ne lokă, frașiloră! xaritatea kristiană vș ordonș sꝛ dașii aștoră nenorocișiloră. Ei eakă! eă amă în sꝛșkșșioasa mea tabșră vre o dșoș-zeci de șitani mșritori de foame: imi trebșș kam mșlticelă: n' aștentăș sꝛ vș imboldeskă, mi șperăș ne viitoră în proteșerea mea, daka nșmai nș'mi va mai veni noșta de à vș mai zecișii mi nentș à dșoa oarș.

— Pșjols, fișlă meă, vezii mai kșștș mi la minia ȕerșsi! respșnșe priorălă: sꝛ nș te striveaskă sșbt așeste bolte.

— Așa! n'are sꝛ mș așșngș așii, de vreme ȕe sșnteușii mi voi; ȕei drenșii katș sꝛ fiș skșșii. Șii anoș, fiindă-kș nș 'mi prea plakă așa mșltă vorbe lșnșii nentș lșkrșri de nimikă, vș sșșș mai din ainte kș n'amă timnă de perdștă mi kș fiș-ȕe minștș de întșrziere are sꝛ vș koste kîte zecș șșșe² mi kște zecș isșiri kș stratălă nșșșii ne dă a-sșnșra; așă-felă este felălă pșrtșrei șelle.

¹ Kșșmarș șnde se opreskă kșlșgꝛii mi se imbrakă.

² Șșș felă de monetș isșaniolă.

Këllygryi s'iaș nrea bine kx çine aveañ á face; întrebarъ ne Pajolъ ka kîț era sșmma çe le çerea, și Pajolъ o fiksъ la çinçî-zeyî miî de françî. Kommissnotatea (obștea) nș kștezъ sъ kърteaskъ; sșmma çerștъ se nșmъrъ întokmaî, și kanșlъ bandeî, înaintîndъ atșnçî șure șanta masъ, zisse, dîndъ kș nșmnalșlș dē asșnra:

— Înî trebștъ mi mie șnș vasș de așrș nentrъ bșșlș în șnștatea bine-șkъtorilorș mei. Îeaș dar' ne açesta ne kare 'lș aųî anroniatș de atîtea orî de sakrele voastre bșze; kreçzъ kș vinșlș trebștъ sș fiș deliciosș într'înșșlș.

Françisko Marini, kare figșra și elș între çei veniųî, șșçea mereș la kșççî și'și bșłtea nentslș kș o sdrobire de totș ançelikъ, stîndș gata de à da kș știletșlș saș á binekș-vînta, dșpș disposiçionele înemikșlșlș șșș.

— Anatemș! anatemș! zisserъ këllygryi șnșmîntaųî.

— Da, anatemș, strigъ Pajolъ kș o voce înfrikouș-toare ka açeea à trîmbiçei de la à dșoa venire, anatemș așșnra mișelșlșlș rșnitorș de orî çe jșpș virçinș.



XII.

LUPȚA KU TAURI.

Nș despșiađi niđi odatș ne șnș popolșlș invinsș, de moravii șđi mi de șșșrile (obșceișri) sale; lșssamı-ı șșvenirea de ceea ce a fostș snre à nș 'lș mikșora de totș kiarș înaintea pronriilorș șđi okı, arștındș-ı ceea ce este. Ceea ce nșstreazș čineva din timpni trekșđi, este remșđiđa avșđiei sale perdște, mi mai mșltș face o semi-inlesnire de traış karea mai lassș ne omș de à trși, dekıtș o miserıș karea 'lș arș face șș moarș de foame. Kșnd șșpnșnerea este kompletș, nș este nșmai o brștalitate din partea invingștorșlș de à face șș resșne lanșșrile ne kare lș a nșrenaratș, či este mi o nebșniș, ba inkș mi mai mșltș, este o josorare mi o nebșrbșđiș totș de odatș.

Kșčeritorșlș kare distrșpe katș șș se nșriveaskș ka șnș nemernikș kșrșia 'ıa datș nșterea čerșlș în dekretele sale čelle sakre mi nșstrșmatate. A kșlka čineva lșmea nș va șș zikș à o posseda. Șnșneđi ce remıne dintr'șnș inčendiș đșnș ce Plakșra mistđitoare 'mi a terminatș lșkrarea?

Ačela kare vrea șș șmilcaskș, kiarș mi daka nște-

rea sa 'i o nermitte, nș inuellerje de lokș kștș perde in insolentșlș sșș protektoratș; mșndria este adesse-orı șnș ridicolș, nentș kș ea este măș totș de șna resșltatșlș intșmnlșrei saș alș imnrejšșrșilorș kare s'aș intorsș in narte-ı snre ă 'ı servi de snrijinș, snre ă 'ı da mına. Pentș așeasta Ńi mșndria a demtentatș in măș mșlte sșfflete, gata de ă se șnpșne, șnș simtimentș de mșrire Ńi de demnitate kare a skimbatș mșlte soarte.

Ţenerositatea nș este in adevșrș dekıtș amorșlș jșș-tișiei, Ńi totș de șna este drentș d'ă intinde mına inemikșlș kare nș ne măș poate kombatte. In șrma șnei lșnte kș vilejș, dșnș ęe inęeteazș ameninęarea, dșnș ęe addoarme țrbarea, dșnș ęe intrș snada in teakș Ńi minia nıere din inimș, dșnș ęe țnșlș nș măș bșbșș, Ńi kadavrele de prin kșmnlș bșttșliei s'aș ingronatș, invingștorșlș este datorș ă kșteza totș snre ă restabili armonia strikatș nșin vijelia ęe a inęetatș; Ńi daka elș se abatte de așeștș nșinęiniș din toęi sekoliı, fięi inkredinęaęi kș viitorșlș se va desfșșșra nosomoritș nentș dınșlș, Ńi kș va veni zioa de ă striga mi elș din partea sa *ertare* Ńi *miserikordiș*, fșrș ka sș aibș drentș de ă se nłnęe daka 'ı se vorș refșsa.

In timpi așeia se zıęea netștindenı, inșș inęetinelș kș toate aștea, ęea ęe se zıșșese Ńi așșnra moręi dș-ęelș d' Engien, kșm kș *resbellșlș Isnaniei era măș mșltș de-kștș o krimș, kș era o greuealș*.

Peninsșla fșșșese gșina kș oașșle de așrș nentș Napoleon. Orı kșnd voia marele kșnitantș, 'ı se da de akolo kaı, banı, oamenı; Ńi kș toate aștea ambięionea imperatorș-lș ęerș Ńi măș mșltș; dar' avș nedrentș. Nș inkolęi nięi odatș ne inemıęiı țș fșrș ă nș le lșșsa șnș drșmș nentș retraęere; este o imprșdenęș de ă 'ı addșęe in absoluta ne-ęeșșitate de ă invinęe saș de ă mșri, nentș kș singșrș nș-

mai desnerarea prodăce minșni, și mai de mște ori, în șrma lănteș, s'a vâzăt viktoria skimbîndș—șii steagșlș.

În acestș fatalș resbellș kare a kostatș atitș șnpșe, nș nșmai pe Franșesii și pe Ispaniolii, ți inkș mi pe popoli devotașii Franșei, mai pșșinș avea à se teme țișeva de nșska soldatșlș dekștș de karabina șteanslș, și mai mște pentșri s'aș gșșritș de stiletș dekștș de baionetș. Motivșlș este, ș vșdeșii, pentș kș popolșlș are instinktșlș drentșșii mai mșltș dekștș șșveranii, și pentș kș ori—șe vikleniș și trșdare ilș atinșe mai greș dekștș tirania. Daka Ispania n'arș fi kșmpșratș prin nișii șnș sakrifitș alianșș și amișia Franșei, este sikșrș kș și ea s'arș fi aflatș în așelleașii kondișione ka mi șelle—l—alte rigate kștronite de ostirile franșese. — Însș Ispania era aliata fireaskș à Franșei, Ispania nș dorea mai mșltș dekștș à skșpa de vanitoasa țtellș (emiptoniș) à Marei—Britanii, karea nișii odatș nș se impșne dekștș kș pșeșlș așrșlș, și așeastș nenoroițș lșntș șș nentș Franșei întișa kășș à nenoroișei și à kșderei lorș.

Nș este îndoialș kș nobilele kșraje, și șeneralii iskșșii nș linșeaș nișii desne miășz—zi nișii desne nordș; și akolo ka mi netștindenii se fșkșrș lșkrșri mari, devotamente eroișe; însș brașlș pșternikș kare ostenea de à isbi koloașsele impșșnate kș kare avea șș se impșșne și țarna ka șnș infrikowștorș ajștștorș, pșișpșșse akșm nevoea șnei retrașeri prin karea avea șș dobîndeaskș soldașii șekarșii la resbellș; și kommandanșii diverselorș kornșri de ostiri în Ispania și în Portșgalia, se lșșșăș adessea în torrentșlș kare îi țira, nș pentș kș nș nșteaș șș 'I resiste, ți pentș kș simșeaș kș ori șe enerșii și ștrșșire, arș fi pșelșșuitș mai mșltș krisa fșrș à nștea șș onreaskș katastrofa. Prin șrmare, șeș șe se șeșea mai 'nainte de toate, era de à fașe șearra șșpșșș șș șișe nedrentatea atakșlș, arștîndș-se șeneroșș kștre po—

polă; ceea ce se cerea mai întâi, dăruie lucrare, era de a face să priceapă poporul că nu mai politica aprinsese rebelia mi că nu împăratul voise să se certe cu nu reu; dar' că el, poporul, locuind prin orașe mari să prin țir-guri, va fi tot de una respectat în datinile mi în moravii săi.

Lucru de kare vineva puie mai mult, ne acela voră să 'i 'lă smălț prin silnicie, mi sacrificiul cel mai dăruos este acela ne kare 'mi 'lă impane vineva. Ispaniolii detesseră o parte din banii lor, orașele zleite nu mai era al-le lor, mi foametea își întindea brații săi lănu mi șkaui neste kămiile desnăite.

Kite-va provințe din centrul Spaniei se renasa, sferindă înkă dăruile infrikomitoarei sdrăncinări ce le kătre-mărase. Tăriile lor rinate, drămurile aternste kă kadavre lăssaseră foarte sînceroase svenire în sffletul învinșilor, mi în Saragosa s'ară fi strigat *anatemă* asăpra ori kăru ne-păssătoră kare ară fi kătezată să sgriză steagăli trikoloră împăntată ne chenșele înkă arzinde.

Palafoksă apărase glorioasa cetate din kărtieră în kărtieră, din kasă în kasă, din etajă în etajă. Nimikă nu mai remăsesse în nișoare, nișă oameni, nișă edificii. Nu mai orgoliul (măndria) singură, a celă orgoliu națională kare ueade atăt de bine ori kăru omă kă inima plină de datorie sa, se mai vedea prin mizloklă remășieloră kărimotite de to-poră mi de țară, mi nămele nemăritorăli Palafoksă nișă o-dată nu se pronunța în sînlă familiiloră fără kă tatălă fa-milliei să nu 'mi pălă măna ne păllăria sa, mi fără kă măna în doliă să nu zikă fișăli să șkăpată kă viață: Eakă, fișăli meă, kămi trebă să se apere ori-șine, kănd se atakă kă trădare în pămîntăli să!

Orașă Sagonta detesse reșiloră săi esemăliă devo-

mai bine fanatismul tătoroș koniilor Spaniei pentru lanțele cu țară.

La aceste desfășuri, în adevăr, toate inimile battă iste, toate căștăturile se însufleșesc, toate doringele skinteză. Cineva kalkălează orele ce să treacă în aintea închenatului serbțoarei, se întrebă asupra așurimii țărilor priimii, asupra frământărei katirilor și a kailor ce să înkalece *nikadori* (pikadores*)? Se fakă nrinsori pentru kătare să kătare lanțtoroș, puștile lanț de mătase se imită cu kăadrenli noi, pentru că Isnaniolul este mai vanitos în avșurii mi cu indoit mai vanitos în miserii.

Serbarea se face înainte serbțoarei. Iar' kund sosește, atunçi este fericiire, este delir; trismul este frenesia (nebnia), mai cu seamă kund țărul a snintekă cu koarnele sale mai multă kăi, kund a sfărmată mai multă koaste de oameni, kund arena este bine roșit de sânge.

Dar' femeile! ia priviți-le cum se găsesc cu ketterii, cum se fakă frământă cu amorimii lor oki negri, cu țărul lor ka abanosul, atit de lung, și atit de mătăsos, cu mantillele lor garnite cu țăkuri larși cu kare se învlesc cu o grație atit de perikoloasă, mi cu fața lor atit de viș și kolorat pe karea se vede fericiirea mi mai cu seamă doringa karea le înfrământă și mai mult!

O lanț de țară este în Isnania ceea ce era la Franțesi *tsniri* în timpii kavaleresçi, mi niçi țărul din pringii domnitori n'a avut destulă nătere spre a desființa acesă desfășare națională de karea fiș-ce isnaniolul nobil să nu se interesează de o notrivă ka mi defelul nittoresc ală kostmulă și, și de maiestatea limbașului și.

Largul țirkă klădit de skinduri solide, kolorat verde,

*) Kavalerii ce învlesc cu lanțea asupra țărilor.

se învălisse de cello mai frumoase găteli alle privoriloră, pentru că în Isnania este obicei de a se îmbrăca într' ună kină foarte koketă spre a merge să privească cum să sfârșie oamenii mei kăii. Anchetările se legăna în toate părțile ca o grație mi ca o apilitate kareă șiinea inimile și ostenea vederile, în timnă ce tinerii sâsînătorii*), ca digagaretta în gâră, trimiteaș ca ună aeră de kârtinare, kate o sâflare din fâmișă parfumată spre dama kâmetrilor loră, însoțindă acaștă sâflare mi ca o miskare din kâș nepriecată, dar' prea bine încelleaș de okii ceii interessăii. Ceii indiferenții allergăș în sâșă mi în josă, propuneaș prinsorii pentru kâtare saș kâtare țarăș, srijineaș pe nikadorăle Mateiș, saș se prindeaș pe kădrăni kontra lăi. Serbțoarea miș pinea mirăleș, kiară mi în ainte de a se încene, băkăria și perțbdarea se dessemnaș pe toate fețele, tribănele înalțiloră dregători se imuleaș puțină kate puțină; diamantele revărsaș înrețrăleș loră sklinitoare skinteieră, și pârănzătorii okii ai Ketalaneloră, preimblindă-se de asăra mășimeii, șciaș prea bine cum să distingă (osebească) omașele ce se daș persoanei loră mi admirarea prodăș din strelăcierea lăksoseloră loră găteli.

Înainte de a intra franșesii în Isnania, șinea îi așzea strigindă în găra mare kontra așestoră lănte ommoritoare unde oamenii miș pănă viaga în jokă fără nișă ună folosă pentru șocietate; eii ziceaș kă celă d' întiș artikolă ală kondișei loră avea să vorbească de desfiinșarea așestoră lănte șuperoase mi a așestoră șideră barbare, și se mîniăș foarte unde le pârășseră Isnaniolii așă mășă timnă în moraviș loră ceii nlini de galanteriș. Dăpă pârerea loră, damele kare asistaș la nișe assemenea șpektakolii meritaș defșimțării pâr-

*) Јені innamorатї.

bliche, mi esprimaş anateme nentru ori—ce jşnş karea rakonta trşşgrî de kşrajş mi de iskşsinş ne kare le vşzşsse kş okiî eî la aचेste jokşrî atitş de întşrtştoare.

Kşţş timpş fş nekşrmatş resbellşş, mai allesş kitş timpş infrikouştoarea चेatş à lşî Pşjolş pşvşlisse aşnra konvoişrîlorş, Barcelona n'avş niçî şnş felş de serbştoare ponşlarş; danşşrile pşbliche remassertş oprite de mi nş nrintr'o leşşşire, चेşş nşşinş dintr'şnş simtinentş de demnitate naşionalş. Akordele strellşvitelorş serenade închetassertş, mi abîa daka se mai aşzeaş, n'în trşkştele strade, sfîşşioasele resşnşrî kş kare le sşşnina kîte o mandolinş în adierile nontşrne.

Francesiî dominatoriî nş priîmissertş la înचेरşţş serbştorile resbelloase; romanşele amanşilorş li se pşreaş vrite mi revî, mi astş-felş desnoetisaş ne aचेastş noetikş İspaniş ne karea n' o kşnnosचेaş saş în karea nş vedeaş dekşţş nşmai aminata mi dşreroasa agoniş चे o mistşşia.

Înşş Pşjolş nşrta akşm enoletta francesş, kşrşşele kşllştorilorş se împedikaş de prea nşşine kadavre ne drşmşrile pşbliche, konvoişrile de oameni mi de banî ajşnचेaş fşrş à se îngrijea ama mşlşş, mi nenorocirile trekşte se sterचेaş mai de totş în liniştea din şinşş.

Prin şrmare, toate semşnaş relşndş—'şî koloarea lorş primitivş în Barcelona reintineritş; toate, afarş nşmai de lşnta taşrilorş, kontra kşria se ardikaş o mşşşime de strigşrî ameninştoare.

Pşjolş lşş aşnra sa sş înfrşnte strigşrile mi mşniile, trimisse prin mşşşii de n'îmnejšrş vre o çinçî—zeçî de inşşî din oamenii sşî çeî mai şrintenî mi çeî mai esersaşî la vşnştoarea taşrilorş selbativî, mi, într'o dimineaşş, nşmai चे se aşzi prin oare—kare din stradele oramşlşî şnş sgomotş de tobe sşşîmintştorş mi nrelşnitş kare sforşa ne lokşitorii de à se barrikada prin kasele lorş. Totş aचेşş sgomotş nş fş

altă dekztlă soldașii mikeletslăi, kplare ne nisce kai sprinteni mi frimowi, armașii kx lanche mi kondskindă în mizlokăslă loră vre o dsoz-zeci de tarri spăimintai de sșnnșnerea loră, dar' kariî s'oră fi gîndindă poate sș 'mi resbșne neste nșșină in-tr'șnă kină indestslătoră.

Tașrii se inkisserș, mi à dșoa zi lșmea se imbșlzea împrejșrăslă konrinsăslă șnde se nșnparaș de lșntș, mi fiș—ține nștea sș admire vioișșnea mi kștezarea așelloră infrikowștorî lșntștorî, kariî ameninșăș șerșlă kș koarnele loră askșșite.

— Țe ai de gîndă sș fași? zisse Mașșice—Mateiș lăi Pșjolă ne kare 'lă kșemasse akasș la dînsăslă.

— Sș daș o lșntș de tașri.

— Eș lă amă onrită.

— Aveșii sș le permetteșii.

— Are sș se verse sîșșe.

— Asta o kreză mi eș.

— Te nșrefași kș nș mș înșelleșii.

— Pardon, șenerale, eș înșellegă nșea bine kș ne ameninșai kș mșnia ostiriloră voastre.

— Da, așa este.

— Nș vș temeșii de nimikă; daka se va fașe vre șnă șgomotă, are sș se fakș nșmaî între așeia kariî nș voră șșsi lokă în konrinsă. Îar' din ofșșierii vostri n'are sș lîșșeaskș nișî șnăslă, mi kreză kș mi însșși dșșnniavoastș vș șșlbișii akșm de à vș okșna akolo loșea șea mai frșmoasș mi șea mai kommodș.

— Așa dar' este șnă șe foarte attrșștoră.

— Este șeva nobilă, șeva mare! Înkinșșii—vș nșmaî, șnă omă kontra șnă tașră, spăimîntșloare mșșiri, koarne askșșite, miskșri renezișioase, țrșșrare mi dșrere kontra lîniutei mi à țșereî oșelșlă. Aveșii sș vedeșii, șenerale, daka nisce asșemenea desfșșri nș șnă kș totăslă mai nșșșș de-

kzťđ vekile voastre mi ridikole tŕgnire unde se infŕuzgrađ de sŕsť mi ninť josť in ferť mi unde se amenințať kŕ lanche tŕmnite mi kŕ snade fŕť tŕișű. Īntre adversarii țe essť la lŕntť nŕ noate esista niťi ŕnť felť de kŕrtenire, mi ŕnťđ din ei katť sť nearť.

— Ama este, insť ę ceva ŕriťiosť!

— Ba este ceva frŕmosť, mi nimikť mai ŕultť, res-
pŕnse Pŕjoldť kŕ ŕnť aerť trisŕfťtorť.

— Āskŕltť, eť amť sť nŕiŕ sť annŕnŕe snektakolűđ; alkazii vorť permite de ą se lini affișele; iar' daka offiĕerii mei vorť afla kť soldaĕii voieskű ą se ouŕnŕe la aĕeastť lŕntť, atŕnťi vois nŕne sť goleaskť Ćirkűđ.

— N'o sť aveĕi aĕeastť ŕŕnŕare, ĕenerale. Este ŕnť proverbű kare zice kť, ține n'a vŕzŕť Sevilla n'a vŕ-
zŕť minŕni; cť vť snŕiŕ kť ține n'a vŕzŕť lŕnte de tađri n'a vŕzŕť Ispania. Soldaĕii vostri s'arť revolta asŕnŕa voas-
trť daka lŕ ŕĕi ĕŕni aĕeastť mŕlŕșmire.

— Ai sť intri in lŕntť?

— Poate, zisse Pŕjoldť inĕetinűndŕ-șii vocea ka kŕm
arť fi meditűndű vre ŕnť proĕktű sinistrű.

— Tŕ ai mai lŕntatű mi altť datť kŕ tađri intrű'ŕnű
Ćirkű?

— Ćenerale, toate lŕ amť fŕkűť.

— Afarť de bine, zisse Mađriĕe-Mateis ŕgrizűndű.

— Sŕnteĕi ŕnť ingratű.

Pŕjoldť snŕssese adevŕűđ. Niťi ŕnťđ din offiĕerii ostirei de okŕnare nŕ linșea de la lŕntť, se dŕsseserť toĕi,
ŕitűndŕ-șii kŕarű mi datoriile; mi daka in momentűđ aĕela țineva arť fi inĕerkatű vre ŕnť atakű kontra orașűđi, ori țe aŕŕare arť fi fostű nenŕtinťioasť, nentŕ kť mi serĕenĕii mi soldaĕii nŕvŕlissertť ne prispa arenei. Kŕriositatea este ȕelű mai nŕternikű din toate indŕmnŕrile.

Într' acestea, fanfarele îmi încheptăz armonia loră, inimile Katalaniloră bătăz mai kă vîoicîșne; mi, nekănd tașrii se întăztaș, în înkisorile loră respektive, prin înșenșăz dă-geroase mi kă greșăz ne kare le grămădeaș ne spinarea loră, nikadorii, soldașii mi torădorii, kîte natăz, îmbrăkaș în kînșăz țelă mai koketă, okoleaș prin Țirkă, șnii arătîndă-șmi kă măndriă măskălii loră ței țari strînșii săb vestîminte de mătasse, mi alșii mălta loră iskășinș de à 'șmi kărmăi kaii; assemenea se mai nogorîșșez la narțeră mi kîșă-va din offișerii lăi Păjolă nedestri mi în kostămă de mîkeleș, șaîndă în mănă șnă stegăleș roșă prin kare se întărită tașrii; ei se preîmblaș la brașă, ka kănd n'avea șă șăne niș odată ora perikolăși, mi kă toate acestea se anăkășez se șmălgă de ne frăntea tașrăși, ne kare 'lă aveă de țelă mai șriosă, o kokardă roșe legată de koarnele lăi kă o bandelikă. Pe kokarda ațea se vedeă ațeste kăvinte: *O ștă de năștri înșingătorăși*: mi în adevăză, ațeaș șămă era promișș ațelă kare ară fi kătezată se șmălgă bandelika.

Soldașii lăi Păjolă nă eraă oameni karii șă țefăse vre odată bană; înșă la ațeaș împrejăzare țineva vedeă kă era în jokă mai kă seamă amorăș loră prourăș mi kă ei nă 'mi dispătaș viktoră dekăță nășăi dintr' o vanitate.

Nekănd inimile bătăeaș de nerăbdare, nekănd okii kăștaș șnde aveă șă se deskiză întăia barrieră prin karea aveă șă se renează tașrăș, Păjolă țe țățea? se gemășșe, șingăză, preokănată, kă șășletăș plină de reșăzare, nevăzătă mi nităș lîngă înkisoarea șnde, tașrăș țelă mai șriosă priișșe akăm ne frănte kokarda mi bandelika. Înșă mi elă askășșeșșe ne șăbt înkășăzșșe șăkătei sale mante o fișă de mătasse neagră, ne karea se vedeă șkrise kă littere roșă dăoz vorbe, dăoz năme à kăzora vedere mi reșăzare îlă ar-

deaș ka ɣnș ferș arsș. Akolo se anroniș de elș wi Benna imbrȳkatș in kostɣmș de mikeletș, wi 'lș intrebș inȳetinelș:

— Sɣne'mi, Pɣjolș, ȳe ai tɣ de gindș?

— Vei afla neste pɣȳinș, resnɣnse Pɣjolș grinȳindș din dinȳi.

— Imbrȳtșweshetș-mș wi pe mine, inkitș daka va fi ɣnș perikolș de ȳerkatș sș poyiș lɣa wi eș parte.

— Lassș, Benna, nɣ este niȳi o frikș nentrɣ mine. Lassș-mș singɣrș; kȳȳi fiindș tɣ lingș mine pe vorș lɣa seama mai mɣltș, mi eș voiș sș remiș nevȳzstș nintș la ȳea mai frɣmoasș lɣntș.

— Ai sș te firosewli awa in silinȳe dewearte. Seniorșlș Marcelino Perez nɣ este in ȳirkș, mi poyi kredetș ȳea ȳe 'ȳi sɣriș eș: eș imi amș ne kredinȳiowii mei mi lē amș datș ordinii mei intrɣ aȳeastɣ.

— Nobilș fiinȳș! in fiș-kare din vorbele tale ɣnș sempș de frȳezime, in fiș-kare din miskȳrile ȳe faȳi in viaȳș o pɣoș probș (dovadș) à devotamentɣlși tșș. ȳerșlș iȳi va resnȳi, Benna, nentrɣ kȳ trebșiș sș fiș ɣnș ȳerș nentrɣ tine.

— Nɣ voiș sș fiș ȳerș daka nɣ mș vei insoyi mi tɣ akolo. ȳerșlș meș, sɣntș okii tȳi kȳnd mș nriweshi kɣ amorș; ȳerșlș meș, este mȳna ta kȳnd strinȳe ne à mea kɣ frȳezime; ȳerșlș meș, este imbrȳtșwirea dɣrerilorș tale mai mɣltș dekȳtș imbrȳtșwirea bȳkȳriilorș tale; altș ȳerș nɣ mai kɣnoskș, niȳi nɣ voiș sș amș altș; ȳerșlș meș, este infernșlș lingș tine.

Pɣjolș wi Benna iwi zisserș adio, mi lɣntȳtorii se nrenaraș nentrɣ intȳia lɣntș.

Se deskisse o ɣwș mikș, se renezi ɣnș taxrș negrɣ ka korbșlș, wi, vȳzindș atita lɣme wezindș in amfiteatrɣ, se onri minɣnatș, lȳȳindș wi stringindș-wi nȳrile kɣ vioi-

de altslă ka dsoi iskăsiği takticiani ce imblă kare ne kare sŭ sŭrninzŭ.

Spektatoriŭ staş gŭfzindă de nerăbdare; toate inimile palnitaş mi toate nrivirile staş nironite asăna chelloră dsoi adversari, stremălindŭ-se de la ănsălă la altslă, prekăm se întimnlă la tătŕs kănd sântă dsoi konvorbitori ne svenŭ.

Tărsălă cere o viktimă, saltadorăslă vrea nămaŭ o jă-kărigŭ; la chelă d' întiŭ este setea de sŭnŭe, la chelă de ală dsoilea doringa de à strelăci. De vre o chină measse ori se făkăŕă akăm manevrele de miuziri, mi totă făŕă niŭi ănă resltată. Omsălă este datoră à provoka, iar' nă à închene at-takslă, mi kă toate astea se năgŕteskă alte lănte năoi nentŕs serbătoare. Saltadorăslă văzindă kă ŕmează à fini o-dată, se reniteşte mi înŭenskiŭ, inkătlă taŕsălă, kare jădikă nămaŭ kă okiŭ, sŭ sokoteaskă kă se află în aintea ănăi adversară lesne de invinsă. Tărsălă amăuită, se renece, saltadorăslă se skoală, mi klatină stegăleŭsălă roşă; taŕsălă imi pleakă kapălă, imi inkide okiŭ la lăuirea mătassei, isbesce; dar' de odată imi simte frăntea prontită de ănă niŭioră, mi ne koarnele lăi dsoŭ miiŭi vigăroase; taŕsălă imi miskă atăŭni măskăliŭ kă gităslă, mi omsălă, kare ŕma sŭ sŭ asvirlită în ainte mi sdrobotă de barierele chirăslăi, trece în aeră, neste sninarea inemikăslăi sŭă deskămnătată, mi kade în niŭioare la dsoŭ-zechi de nasă în ŕma lăi.

O! atăŭni sŭ vază čineva entăsiasmăslă ce se revărsă în Chirkă, mi sŭ 'mi inkiniăaskă ka ce trebăiŭ sŭ cherce aŭeiă kariŭ vădă, nentŕs întiŭa oară, o iskăsinŭŭ, ănă kărajă mi o nenăssare atătlă de minănate?

Terminindŭ-se lăkrarea saltadorăslăi, se înfăŭimează atăŭni mi torăadorăslă kălare ne ănă kală minănată; mi, plină de vigoare, armată kă o lanŭe lăngă, merŭe la taŕă mi 'lă silesce de à se apăra; kă mîna cea slîngă imi kăŕmăiesce

kalxlǝ (kare este denrinsǝ à se feri de koarnele askǝuite al-le tarǝlǝi), iar' kǝ cea stingǝ iwi infuǝ ferǝlǝ între spatǝ wi gitalǝ animalǝlǝi, kare, sǝrurinsǝ astǝ-felǝ kade, vǝrsindǝ ne nǝmîntǝ marî bǝkǝui de sǝnǝ negrǝ inkîegatǝ amestekatǝ kǝ znǝ felǝ de bale verdǝie.

Kǝnd însǝ saltadorǝlǝ nǝ nimeresǝe bine frǝntea tarǝrǝlǝi kǝ niǝiorǝlǝ, kǝnd toréadorǝlǝ nedestrǝ saǝ kǝlare nǝ isbesǝe drentǝ în lokǝlǝ kǝvenitǝ, atǝnǝi oamenî wi kaî se vǝdǝ tǝvǝliǝi p'în nǝlbere, frǝmoasele gǝteli sborǝ în fiwi, koastele se spargǝ, iar' nǝrile wi ǝngiile viteî spǝmegînde nǝ se maî onpreskǝ fǝrǝ nǝmaî kǝnd nǝ maî simte resǝflare în niǝi znǝ pentǝ de omǝ.

La aǝestǝ spektakolǝ atǝtǝ de desfǝtǝtorǝ, tribǝnele wi amfitéatrǝlǝ se tarǝrǝ într' znǝ kinǝ konvǝlsivǝ, aerǝlǝ se înnle de frenetive *braro*, sǝrisǝlǝ stǝ ne toate bǝzele, wi bǝkǝria în toate inimele; nǝ remîne niǝi o vorbǝ entǝsiastǝ ne karea sǝ o refǝse tarǝrǝlǝ învingǝtorǝ, wi nǝuinǝ linsesǝe ka mi elǝ sǝ nǝ salǝte din partea sa kǝrtenirea isnaniolǝ atǝtǝ de anrinsǝ à da drentate meritǝlǝi sǝǝ.

Dǝnǝ ǝe se terminǝ toate aǝeste lǝkrǝi, întrǝ în a-renǝ katirîi foarte frǝmosǝ înxǝmaui, kǝrmǝiǝi de znǝ katirarǝ îmbrǝkatǝ în kinǝlǝ ǝelǝ maî koketǝ. La niǝioarele vik-timelorǝ sǝntǝ netrekǝte kǝrelle lǝǝioase, se aǝde znǝ plesnetǝ de biǝiǝ, fanfarele kǝntǝ o arîǝ triǝmfalǝ, mi îndatǝ nǝmîntǝlǝ din ǝirkǝ, roshitǝ de sǝnǝ, se îmbrakǝ kǝ znǝ nisînǝ sklinitorǝ wi astǝ-felǝ nriimesǝe o gǝtealǝ nǝoz gata nentrǝ o lǝntǝ nǝoz.

— De la ǝirkǝ viî tǝ?

— Da.

— Eî bine?

— Nimikǝ de elǝ, prostǝ; amǝ kǝskatǝ ka la o nre-dikǝ.

— Kîuî?

— Trei oameni moruî, doi vulneraui, measse kai mi doi tagri inuenaui ka kinslê celê mai neindeminatekê.

— Ai drentate, este o rșine. Arta se perde. Rebellslê este inemikslê à ori ce progresê, mi Ispania va cerka msltz anevoingz de à se reuenera.

Aceste vorbiri le așzea çineva mòi la toate emirile à fîz-kria lante.

Însz lanta ordonnatz de Pșjolê, çeva kam reche mînz atșnçi, șrma sz aibz o deslegare indestlê de dramatikz inkîtz sz nș 'i se konserve șvenirea.

Șefslê mikelęilorê era șvistê. Nș se nștea, prin șrmare, sz fi îndșnlekatê ne ueneralslê gșvernatorê à permite deskiderea Çirkșlêi, fșrz ka sz nș fi avștê elê vre șnê mare motivê personalê, mi kiarê linsa lș (nentrz kș prea nșuinê ilê kșnnoskșrz șb manta sa), se fșçea obiektslê à o mișz de întrebșri neliniștitoare kare okoleaș mi remîneaș toate fșrz niçi șnê resnșnsê. Çineva arê fi zisê kș era prevestirea vre șnei vizșlii, înția ameningare à șnei tempeste, mi Pșjolê se aștenta ka șnê trșsnetê.

Lanta imi șrmz mirslê kș diversele sale episode de temeri, de bșkșrii, de șçideri; mi nekșnd toatz lșșea anlașda, ka niçi odatz, de alleuerea tagrilor mi de iskșsinga lșntștorilorê, Pșjolê, absorbitê în nișce kșușetșri dșrgeroase, șta askșnsê de okii mșlșimei mi 'mi prepara resșnarea meditatz atșlê timnê.

Arena se roușise akșm de șnșșele șnei mșlșimi de viktime, saltadori mi torėadori se arștasserg demni de înalta lorê renșmire, mi kș toate astea totê se mai aștenta tagrlê vigșrosê de kare toui vîntșorii vorbisserg kș infrikosheare. Așestê tagrê nșmitê *Korréo* imi priișmise kokarda roșe, mi niçi șnșlê din lșntștori nș kșteza sz se fșleaskz d' à 'i o lșa.

Se ardikasse aksm mi celš din žrmъ kadavrъ din Чirkъ kъnd de odatъ fanfarele annъnъarъ lъnta 4ea maї frъmoasz, adikъ lъnta 4ea maї perikoloasz. Fečiorii nedestrii se arъtarъ la ŝma kabinei. Pъjolš, kare nstea sъ attingъ koarnele vitei kъ bra-đii sъi, se pleakъ, mi inšipe kъ mълtъ ntere o lan4e inkrestatъ in frъntea taŝrълi; de virfslъ ačestei lan4e era neagra bandelettъ ne karea se insemnassertъ dъoъ nъme infrikowštoare: ačeste dъoъ nъme erađ: *Maruelino Perez*, rъnitorelš nrea iđ-bitei sale sъrori.

Ťma se deskide, taŝrълъ bonkъiъ mi se asvirle. Semъua kъ era tъnetelđ mi fđlverelš la ŝnđ lokđ. Snektatorii minъnađi de miskъrile sale independente battъ din mīni, mi taŝrълъ mīndrъ de ačestđ ommađš se nreimblъ nrin arenъ kъ ŝnđ nasđ plinđ de trъfiъ. Hikadorii se amezъ la intrarea tre-kъtoarelorъ kare aveađ sъ i anere; kaii mi toręadorii stađ inđellenęeute la o parte, mi *Korręo*, inšrntindъ ne ori-kare adversarъ fъpe mi se asknde de elđ, se nъne neklintitъ in mizlokълъ Чirkълi mi se nare aurentindъ vre ŝnđ inemikъ.

Nъmaї se nъstertъ čiti kъratъ velle dъoъ nъme skrise ne bandetettъ; atъnči aștentađ tođi vre ŝnđ evenimentđ ne-prevъzđtđ, nentъ kъ Maruelino Perez era kъnnoskътs in Barcelona, nreksm mi desonoarea 4e a sșferitъ famillia lđi Pъ-jolš de la ačestđ nobilđ Katalanъ.

Kъ toate ačestea se nresentъ ŝnđ saltadorъ. Taŝrълъ se renede la elđ, se feres4e de ničiorълъ lđi, ilđ iea de koaste, ilđ asvirle mi i snaręe kapълъ de barrierъ. Mar4ena, 4elš maї iskъsitъ toręadorъ dekъitъ tođi, vrea sъ 'mi resbъne de kamaradълъ sъđ; dar' intr'o klinъ se snarsertъ mi kalълъ mi kavalerълъ mi se kълkarъ in ničioare.

Arena se goles4e; fiъ-kare lъntъtorъ stъ, nrea inđel-lenęeute, līngъ ŝma mikъ, mi kъnd sъna o ŝtimъ fanfarъ annъnъindъ inkei4erea lъntei, din ordinълъ đeneralълi... eakъ

mi Pajolă renezind-se în strellăcitate s'ă kostămă de katiſea, kă kanălă golă, kă nărlă sbărlită, kă kăstătra mindră mi amenințtoare. La vederea șefălei infrikțuțtoarei țete, mergindă în ainte kă ăă nasă statornikă snre țaxrălă gîfă-indă mi sfărmăindă nămintălă kă kolțroasele sale ăngii, totă ăirkălă lassă o strigare de admirare mi nămele lăi Pajolă se aade prin toate ăsrile. Elă é armată kă o snadă skărtă, ka nentră o lăntă estraordinară; în nițoare este inkălyată kă *esnardille* (opină) nentră kă nă vrea s'ă 'i aănețe nițorălă pe nămintă; merțe ka kăm aă fi mersă snre întămpinarea ăăni inemikă kare 'lă aștenta, kăm merțe la attakălă konvoălă, fără frikă, năănikă mi netărbărată. Elă nă vrea lăntă lăngă; vrea s'ă rămăiț măi kărănd singără în așentă; dar' mi țaxrălă vrea s'ă rămăiț totă singără; ăea d'intăiă ăioknăre are s'ă fiț grea, ăelă d'intăiă avăntă înfiortoră.

Țăărlă se nekăjesțe nentră kă kătează s'ă 'lă aștente ăă lăntătoră; mikelălă se întărtă de țărbărea mălyimei la karea se ăiț din kănd în kănd kă desnăă. În ăelle din ărmă imi năne nițorălă stingă în ainte mi skoate fioroasa sa șăerare. *Korreo* s'a înfiortă în totă kornălă s'ă; imi batte koastele kă koada renețe, mi lovindă nămintălă kă nițorălă, se renețe așnra nentălă lăi Pajolă, kare strigă: *ăntre noi dsoi, Marcelino Perez!*

Snada mikelălăi strebatte în nervosălă gîț aă lăntătorălă s'ă, kare fațe ne Pajolă a se da îndărtă. Înșă elă, 'mi a mi năă mîna stingă ne kornălă țaxrălă, iar' kă ăea dreantă așăndă arma, mi skormonesțe în karnea adversărlă s'ă. Inkăuteaă ăălă de altălă, se trădeskă mi sană nămintălă. Mălyimea inkremenită nă ăiț inkă kare va fi învingătorălă.

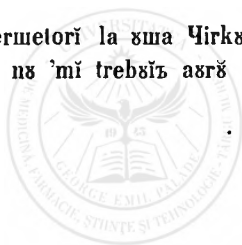
Înt'r'ăăstea miskările țaxrălă se fakă măi domoale, Pajolă totă se măi ardikă kăte odată, înșă kade iar' în nițoare,

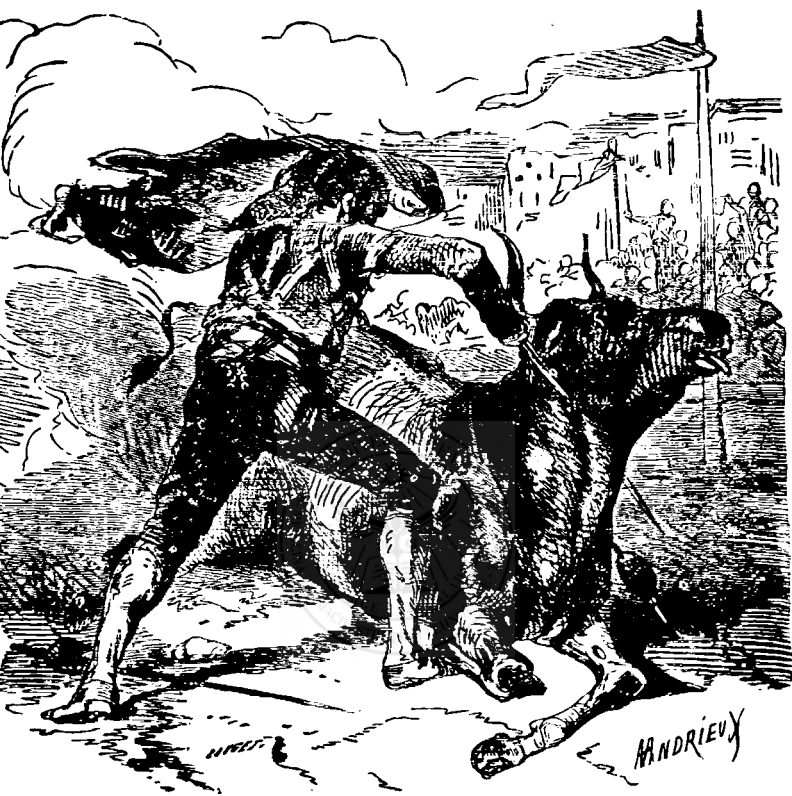
minșnind-se de o atzț de lăngz resistințz: în fine o bonkzire 'nekatz prevestesce o agoniz. *Korreo* rēmī.e neklintitș ne tremșrīndeale sale inkeiētsrī; Pșjolș ișī maī affēndz inkz o-datș oșelșlș maī adīnkș, ișī zņș kadavrș kade...

Atșncī nș este dekzțș entșsiasmșlș, delirșlș, o bșkz-riz frenetikz în toate pșrșpile Ţirkșlșī. Franșesī maī kș sea-mș ișī klatinș steagșlș în aerș, battș din mīnī kztș notș de tare, ișī Pșjolș, în ainte de à ewi din arenș, insltz viktima dīndz-ī ne frēnte o lovire kș latșlș snadeī sale.

Kșnd era aproape de à se perde prin mșlșime īī ad-șsserș intr'o frșmoasș nșngz banīī destinașī pentrș invin-ștorș.

— Sșntș șerșetorī la șșșa Ţirkșlșī, resnșnse elș, șș li se dea lorș; mie nș 'mī trebșz așrș çī sșnșe!





Исјолѣ имѣ маѣ аѣсндѣ инѣ одатѣ огелѣлѣ маѣ адѣнкѣ, ми ѣнѣ кадѣврѣ кадѣ. . .

XIII.

O SORĂ — O AGONIA.

Преоді, nobilі, чернеторі, еакъ Испанія.

Din timpslă lăi Karolă V, din timpslă Isabellei, toate s'aă bastardată în aчestă rigată kare ničі nă maі este rigată deкътă prin mărireа sa treкътă.

Испанія а конкисă (кăчеритă) Америка, Испанія 'ші а автă mării săi kăпитані, mării săi ministri, mării săi astorі, mării săi filosofi. Испанія este astă-zі чea maі mikă din toate nătionele ехронéane.

Чe аră treбди Испаніей snre à se реченера? à o lăsa să lăkreze singъръ. Тоатъ lămea, s'a amestekată, în тоуі timpiі, în чertele еі. Дшпъ konкăista Meksikălăi ші à lăi Heră, fiă-kare nonolă à voită să o ajste à 'ші kieltăi kăadъnli еі fabrikaуі kă ахрălă addăssă din Lămea-Năsoъ, ka kănd ea n'ară fi fostă îndestălă de iskăsită de à se sъръчі singъръ. Fiă-чe vagabondă а пъуълитă асшра четъуилорă еі inflorinde, fiă-чe sneкълatoră lakomă s'a арănkată în mizlokălă întreprinderiloră sale. Monetele еі okoleaă prin toate komntoarele; аfară de ачеллеа alle Kataloniei, alle Barçelonei, alle

Valanseî mi alle Madridsliî unde se ongrîz nrea pşuinş timnş, mi a trebşitş vijlia de la Vigo spre à arşta Isnaniolilorş, foarte vanitoşî nînz atşnçîl, kş norokşlş este ka marea mi kş nş se cere dekşţş nşmaî şnş kanrişş alş lşî spre à nî-niçî velle mai leşitime şneranşe alle şnşî viitorş nşternikş.

Isnania a krezşţş totş de şna kş adevşrata ferichire à Statorş era aşşlş. Priveaşkş çineva la kşmpniî ei nelşkragî.

Çea mai mare nenorochire à Isnaniçî 'î a venitş mai intîiş de la ea singşrş, nentrş kş ea s'a indoitş de nşterea sa mi a datş askşltare konsiliilorş strşine; mi aşeasta este şnş kontrastş vederatş în moraviî mi în şşşrile (obiçeişri) aşestşî nonolş eşçenşionalş, kare ziche kştre toşî kş elş vrea sş trşişaşkş nşmaî în sine mi prin sine.

Trşndşvia Isnaniolşlşî provine din vanitatea sa, mi aşeastş vanitate kş toate aștea nş 'lş onresçe de à priîmi de la altşlş çea çe arş trebşî sş 'mi 'lş dobşndeaşkş elş însşşî. Trşndşvia mi vanitatea, şntş velle mai mari çiche alle nonolilorş.

Nobleşia Isnaniolş de astş-zî este şşrakş; ea mai possédş inkş în ualatele sale çinate nortretele illşstrilorş sşî ştrebşni, *businesses de Toledo*, vekile armşriî mşçezite, mantele kş-sşte kş aşşş; dar' minkş şşşroiş mi n'are niçî şnş niaştrş în marile sale kasse legate kş şinî de ferş mi de oşelş.

Daka kşllşşçriî Isnaniçî şntş avşşî, şntş nentrş kş imblş çerşindş, mi arş şî şnş adevşrş de à ziche, kş în aşestş rigatş nş şntş dekşţş nişçe çerşetori kariî daş avelorş çe pretindş à nş avea nimikş.

Messeria de çerşetorş este çea mai prodşkştoare în toatş Peninsşla. Kşnd vre şnş kşllşşçrş îşî intinde mîna saş nşnga ka sş 'î arşnçî çeva în ea, se nare urea fireskş de à 'î intinde mi tş ne à ta din narte 'şî nentrş avelaşş skonş. Înş kşllşşçrşlş isnaniolş nş dş niçî odatş altş-çeva dekşţş

binecuvîntarea sa, mi vineva n'aşteantă negreuită asta de la dînsul.

Din auestă cîsdată nprivilegiu ce 'mi aă însușită kăll-grii, preoții, kanșini și relișioni din toate ordinile, a reslată ună faktă estraordinară. Cei mai neokșnași kă nimikă d'între cei neokșnași 'mi aă zisă într'o zi: — Fiindă-kă nimeni nă kșmpăză nișă keș de așră, nișă blason, fiindă-kă de akșm în ainte nă se mai daă titluri dekătă șriloră kasseloră nșblișe, iar' nentă țălxarii drșmșriloră șelloră mari se înalșă șrși; fiindă-kă noi nă mai avemă karabine nentă à arma pe lșntștoriș nostri bandiș, fiindă-kă n'avemă fete jșne și frșmoase snre à le vinde oameniloră kșrși și ai klerșlș, fiindă-kă artele și indșstria șntă la mormintă, fiindă-kă noi nă nștemă intra în monastere și à ne îmbrăka kă vestiminte șnte, așdeș să ne koperimă kă o treanș de kșmăș, și fiindă-kă șerșă frșmoasei noastre șerră este ama de kăldșrosă nentă noușile noastre, să ne kălkămă pe neată, mi să șerșimă și noi, nentă kă nșmai șerșitșlă înavșșeșe. Ce avemă să nerdemă? daka nă nă oră da. atșnișă șrșmă. Aă nă șntă șrtișmagșri și aueste șerșitșri periodice alle monastereloră în benefișlă lenevirei? Nă șntă șoșii mi sakrileșriș totă de odată aueste nredici de smintii kariș snșimintă nonolșlă mi 'lă amenișă kă kinșrile infernșlă daka nă 'mi va arșnka în vasșlă sfingișă réalșlă șaă banșlă kare să 'i dea minkarea din zioa așee? Noi, nișe bșeș kaliciș, n'avemă să amenișșmă pe nimeni, noi avemă să înșenskișmă în aintea țășloră, și vomă zice: *Dșmneză ș 'mi intoarkă*, așelloră kariș nă ne voră da nimikă, kă mai măltă sinșeritate dekătă așelloră kariș ne voră întinde mîș de aștoră.

Akolo dar', à șerși este à țrăi, à mșri de foame este à fașe desfrîșră. Kalicișea ispaniolă remine de totă pe-

aceea de la Nèanolă, de la Roma, de la Kalabria și de la Sicilia; ea are o iskăsință înkăță înfrântă toate leșile velle mai apăsătoare, și toate leșile ispaniole aș remasă fără țărîț în kontra țeșetoriloră Kataloniei, ai Navarrei saș ai Astriiloră.

Kaliciii Ispaniei își aș ksările (obișeișri) loră, moraviiloră identici, saș mai bine kondika loră reglată și uniformă. În timnă țe rivalitășile de n'în provinșele învecinate înșămieză șnă kontrastă isbitoră, mai șaltă inkă și dekăță avelă kare esistă între rigatele nrea denșitate șnele de altele (nentră kă în Isnania toate șntă rigată), este drentă de à zice kă kaliciii Peninslei aș șnă imbletă, nișe maniere și fisionomiă atăș de esaktă semănîndă între elle inkăță čineva ară krede kă toș șntă frașă čemeni, kă aș trăită șbtă așeăși adșpostire, kă s'aș nștrită din avelașă vasă, kă s'aș inkățită la avelașă soare și s'aș trăvită în avelașă porăie.

Kaliksăș Kadiksăși șă ieă, fără țărșară, de mînz kă kaliksăș Barçelonei, și așeăși lenșă bine-făkătoare îi roade ne amîndoi.

Kaliksăș ispaniolă alleargă dșnă nekșrșșenia și dșnă miasmele șnă șanșă-skșrgștoră (asna) nrekșm allergșmă noi, dșnă kșrșșeniă, dșnă aeră kșrată și liberă. Daka čineva ilă milăiesče kă vre o rășă kșrată și șnștoasă, elă o rșne și o dă n'în noroiș în ainte de à se imbrăka kă dînsa. Avela din kaliciii ispaniolă kare va avea nenoroișea de à nă 'mă șnșe nșrășă și barba kă șntăș oră kă seă, ară și nedemnă de à figșra într'o karavană în mizlokășă năđșriloră saș la o nonosșire în tînda vre șnei biseriči; konfrașii lăi 'lă ară goni din čeata loră ka ne șnă kăkștoră ală statșteloră *ordinsăi*. 'Î ară lăa titlăș de *kalikă* și 'lă ară năta kă titlăș de înșelată saș de omă onestă, zicheri de totă sinonime în limba-

mişlă acestoră nepăsătorî vagabonzi, kariî ară nstea face o-
kolălă Spaniei pe jos, ka neșitatslă Medina - Ueli, mi à dormi
totă de șna ka akasă la dînșii.

Niçi șnă doktoră invățată nă poate să kșnoaskă în-
șșmirile planteloră bine-sfăktoare kă așeeșii esaktitate nre-
kșm kșnoasșe kalikslă ispaniolă înșșuirea planteloră vștă-
mștoare. Kșnd eșeste plante îi linseskă (kare așeasta se
intîșnă foarte rară), atșnă elă îndenlinesșe linsă loră nrin
skalnelă (kșșită de xirșrgiș), mi 'lă vezi, șgșndșrindă mi mai
măită kă ferălă o vălnă (șanș) verdsăș, de karea îi șntă ni-
șioarele sfășiate, mi zikîndă kștre amikslă șăș, kare 'lă pri-
vesșe kă nepăsare: Mîine are să kază mai kșrînd *niavet-
ta* (o monetă) pe *gebbă*: vălna mea șeamșnă á fi nșmaî de
șeri, mi șineva kômștimesșe mai bine kă dșrerile de kș-
rînd. Mîine avemă să șacemă beșii.

În Isșania șntă nșea nșșini kalici kariî să nă kon-
șimș de à se slăti, inkătă să poată mișka kômșșimireș nș-
blikă. Vșrbășii ișii anternă kă mșndriș nișioarele mi koanșele
loră șoale în aintea mășșimeî șe alleargă la biseriș; femeile ișii
arătă bșneloră kristiane șișele loră vestejite nrin îndelșnă
șkșșerî de șnșe, mi șmerii loră pe kariî se vede șăslă me-
mteșșșită șe aș pe kornslă loră.

În șșmă, șș-kare din eî ișii șaș șemă șăș skimbă
okăade, mișkări din kană mi ç. l; nlingă kșnd le nlașe, șșridă kș-
tre tîșșra kônillă karea învașș șaritateș nrin nșaktikă, mi
kșnd se termină șșnta litșșăș, mi se golesșe biserika, a-
tșnă este șnă xoră infernală de kantișe la toșii șșșșii, șnă
konșertă de vștăișii kare șnarșe șșekile omășlă.

Asșemeneș mai este mi ka o trekștoare karea se inkide,
șntă nișe mîini osșoasșe kare se agșșă de rokile de mășșeș mi
de mantillele de dantelle; șineva se vede nșvșlită, onrită, im-

prejkratš, întinsš, Ńi nš poate emi din ačestš snšimintštorš dedalš, fšrš nšmaĩ dšnš 4e va aršnka ačellorš xarniĩ kĩteva bškšũĩ de monetš nentrš kare ĩĩ mšlšmeskš printř'šnš versetš latinš kare nš se poate tradšce ĩn ničĩ o limbš.

Čineva maĩ lesne poate skšpa de mĩkeleũĩ lšĩ Pšjolš kšnd staš la nĩndš ne ĩnšlšimile mšnšilorš dominĩndš asšpra strimtorilorš, dekštš de o 4eatš de kalĩčĩ ispaniolĩ kšnd se ĩeaš dšnš o ponslađione devotš, Ńi nšmaĩ kšllšgřĩĩ ašprivileđĩalš de à se nštea skšti de biršlš sforyatš kš kare se simtš ĩmpovřađĩ 4eĩ-'l-šlũĩ oamenĩ ĩn fĩr-4e momentš, zioa Ńi noantea.

A! ama este, nentrš kš kšllšgřĩĩ Ńi 4eĩ-'l-šlũĩ religiowĩ ispaniolĩ sšntš, maĩ totš kam ama, din klassa kalĩčilorš; nentrš kš Ńi eĩ, 4ermezš de minšne, Ńi nentrš kš este sčĩstš kš nřada se ĩnnarte ĩndestšlš de bine de fiarele de a4eeamĩ natšrš.

Čineva gřses4e ĩn ačestš rigatš atštš de 4ĩdatš Ńi kšriosš de observatš, tršne miskštoare de komedianĩ, tršne miskštoare de kšntštorĩ, tršne miskštoare de torėadorĩ, Ńi maĩ kš seamš tršne miskštoare de kalĩčĩ. Dšnš 4e 'Ńĩ vorš jška ĩndestšlš timnš rolšlš d'à attĩn4e ĩnimile kš sšnšerĩndele všlne de la šmerĩ, vine ne šrmš rĩndšlš všlnelorš de la 4enški, ne šrmš alš všlnelorš de la pentš. La komediš nš se šrmeazš altš-felš; dšnš s4ena dramatikš vine s4ena 4ea komikš; dšnš lakrimi Ńi dšrerĩ, risšlš Ńi bškšria. Lšmea, este tšatršlš; Ńi 4ine nš s4ĩb kš tšatršlš ispaniolš este 4elš maĩ bogatš dekštš toate? Arate 4ineva kare altš omš a nštšlš sš nšĩ ĩn jokš, ka Lono de Vega, dšoz mĩĩ noš sšte 4ĩn4ĩ-zę4ĩ Ńi meante de niese.

Lšnta kš tasřĩ, la kare Pšjolš se arštasse atštš de bravš Ńi atštš de 4enerosš totš de o datš, attršssese ĩmpřežřšlš Čirkšlšĩ (prekšm fškšsse Ńi de kš searš la pioasa (kš-

chernika) serbzoare de la Merced), o însemnzoare mslume de черметорі, karii sneraş la kıştigşri bşne şi nşmeroase. Kş toate aचेstea, miseria trebşia sş sşiş kş bşkşria este prea pşşinş ęeneroasz, şi kş nşmaı nenoroşirea întinde mınş de ajştorş nenoroşirei.

Ei nş se greşisserş în pşrerea lorş, şi ęineva îi vedea grşmşdişii anroane de şşile ne şnde se sşiaş în amfi-teatre saş la loje, ka nisçe esersaşii karii sşiş de minşne kşm se vorbesçe okilorş şi inimei nşblikşli.

Kşnd ęineva a vşzşş kş sşnşe reचे, oameni ommo-rindş-se prin isbiri de koarne, nş 'lş kostş nimikş de à onri ne alşi sş nş moarş de foame, şi kş toate kş ęineva este bine inkredinşatş kş o piaşettş saş dşoş maı mşltş nş vorş onri ne черметorşlş de à 'mı esşne la vederile lşmei tikş-lowia sa, şşii daş din običinşinşş, ęei maı mşlşi snre falş, prea pşşinş din ęaritate. Aचेasta se şrmeazş astş-felş de la Indş-stanş şi nınş la noi, aचेasta sş şrmeazş astş-felş de la inşenştlş lşmei şi nınş în enoka noastră. Vanitatea este reşina lşmei, vanitate de черметorş saş vanitate de millionarş.

Kş toate aचेstea, în mizlokşlş şşii din kirdşrile чер-меторilorş ęe kşntaş maı tare şi maı ne nasş kşntşri de-vote, ęei interessai la kıştigş lşasserş seama kş lipsea şna din tovarşşele lorş, karea (mşlşşmitş okilorş sş de virşinş esnişndş, gşrei sale în karea kşnşşiaş intr'şnş kinş kon-vşlsivş dşoş rindşri de dinşi ka mşrgşritarşlş, şmerilorş sşi goi, pşşli sşş resfiratş şi lşssatş ka nisçe şnde imbilşş-ęate snre à 'ı koneri, şi sınşli sşş nestrięatş de plaęe vi-nete), attrşęea nşmaı asşpra ei ęenerositataa nşblikş maı mşltş dekşş toatş kommşnotatea la şnş lokş; atşnşi se aşzi pa-tronşlş черметорilorş zikindş vęinei sale kş o voचे graşi-oasz:

— Dar' Marta? ce s'a fãkãtã, kã n'o maĩ vãzã; ãn-
de sã fiã?

— Negremitã kã kã amicitã!

— Tã sãii bine kã ea nã le dã achestã titã, mi kã
vrea sã fiã totã kã noi.

— Ia lassã-o kã este o vanitoasã; ea cere nãmaĩ mon-
tindã, ea abia kãntã, mi n'are ne kornã-ĩ dekitã nãmaĩ ki-
te o vãlnã (rapã).

— Lassã kã nã sãfferã maĩ pãuinã dekitã noi; in
toate zillele plãne, in toate zillele se tonesce; nã maĩ are
nãtere; mi anoĩ ea este mi nebãnã; ierĩ inkã dãnãia, ridea
singãrã, mi, daka vreĩ sã'ũĩ snãiã totã, mi se nare kã s'a
amoresatã de Pãjolã.

— Dekã! fãkã chelã-altã, sgãindã nisce okĩ plinĩ de
inkremenire.

— Eã n'ashã mi prinde: ea ii pronãna nãmele im-
preãnã kã alte nãme ne kare nã le arzeamã aãa bine; inã
aãela sãna in aerã maĩ tare, inima eĩ bãtãea, mi din okiĩ
eĩ nikaã nisce lakrimĩ n'atãta, mi ea mititika se tãvãlea atãnã
n'in noroiã zikãndã kã devociune:

— Aãa e kã eã sãntã frãmoasã mi kãratã? aãa e
kã elã are sã mã iãbeaskã astã-felã? Mi anoĩ se pre-
imbla repede, mi inãenea à rãde; mi sãena asta ãinea ore
intreãi.

— Eĩ bine! toate astea kãte le snãi tã, Malgro, a-
daogã ãnã altã kalikã, sãntã adevãrate ka adevãrãlã, Marta
este nebãnã dãnã Pãjolã, dãnã aãela kare ne dã totã de ãna,
mi kare nã a arãnkãtã kolo josã touĩ banii ce a kãstãgatã
la lãntã. Marta 'lã a vãzãtã trekãndã maĩ adineaorã, a vrãtã
sã se skoale, mi a kãzãtã indãrãtã ka ãnã trãnkã; s'a in-
ãerkãtã sã kãnte, mi n'a maĩ avãtã voce; 'mi a skosã kã-
ãitãlã din nozonãrã, mi n'a avãtã nãtereã sã 'lã deskãzã, mi

pe șrmeț a închenatș à rîde kșm zîceaī tș mai akșm. Eș mș prinzș pe dșoș čene mi pe dșoș—șnre—zeče ridikī kș ea e—ste înamoratș de Hșjolș.

— Ŭnde gșndesčī tș sș se fi dșsș ea în momentșlș ačesta ?

— A *kasș*, saș dșnp șrmele lșī Hșjolș însșmī.

— Aīdečī sș kșntșmș șnș kșntekș nentș dșnsa.

— Da, bine zîčī, sș kșntșmș, čeī—l—alčī aș sș se momeaskș, mi noī vomș fače ka kșm amș kșnta nentș dșnșmī.

Kșntečele rimate īmī čineaș șirșlș, Čirkșlș se golisse mi kalîčī totș mai aștentaș, ka sș se īea dșnp kadavrele tașrilorș mi aī kailorș ommorîčī de la karīī șnraș sș īea mi eī o parte nentș provisionele lorș ne sentșmīna șrmețoare.

Dar' īnsș, șnde sș fi nștștș gșsī čineva, în adenvșrș, pe Marta ? Ea se dșssese rîzîndș à *kasș*, karea era običînditș goalș nîpș în poante, mi kșzșsse esnîrîndș pe paīelle mșčezite.

Kasa asta era o mare īnkșpere nștîndș sș konrinzș o sștș činčī—zečī saș dșoș—șste de īmșī kșlkačī șnīī lîngș alčī, mi nșmī nentș la nentș saș șnate în șnate, adesse-orī fșrș ka sș se fi vșzștș vre odatș, mi fșrș ka sș fi vorbitș șnīī kș alčī. Noantea, era o groapș nekșratș mi karea res—nîdea afarș nisče miasme nștrezite mi nștșroase ; zioa era assemenea șnș kanalș—skșrgștorș șnde nșmaī o konsčîinčș gonitș de remșskșrī arș fi nștștș kșșta șnș asilș.

Akolo se vedeaș kîčī—va nșmī de naīe sfșrșmate, nisče nłčī verdșie auroane de alte patrșngîrī de nșmîntș noroīosș ; josș la rșđbčina mșrîlorș (zîđrîlorș), nisče grinzi enorme nentș à șmedea saș nentș à șervi de perinī, mi pe pșrečīī temulșlșī, kșrliče de ferș čîindș agșčate remșșîgele nîkșrînde de sșnče à vre șneī nisičī saș kîīne ommorîčī în zioa trekștș, ne jșmștate končrite kș vre o fșșîș de pșnzș saș kș vre șnș netekș de plasș. Ačeste pșrečîrî de ospșčș

suntă respiktate de kătre toți kaliciii de prin toate despră-
mirile provincelor, și niči znelă nă se face kăkătoră ală a-
cestăi artikolă ală kondiții. Învelișulă edificăisăi (klădirei)
este lăssată în josă, și formează nisce mari sgiabări inkălă,
kănd ploaș, kaliciii mergă să se adăposteaskă în mizlokălă
drămlăi.

Dăpă lănta taxiloră și dăpă esireă lăi Păjolă, Marta
se refășise la kasă; ea merșea à se repăssa de ostenelele
zillei; iar' ței-l'-alți dăoi malazi (bolnavi) inkășii în așea
groapă eraă, zăă bătăină de o sătă și dăoi annă, țeapănlă
și voioșă inkă; și țeală-altă zăă jăne de vre o țină-spre-
zece săă dăoș-zeci de annă, kăzindă în băkășii, de nemășă-
rata infokare țe avea nentă vănele meșteșăite, karea 'i
addăsesse și viașă în perikolă.

Auroane de așeșă lokă de miseriă, de rășine și de
desfrinare se înșăa, la zăășă stradei, o kasă kărată, ele-
gantă, kolorată într'zăă kină koketă ne din așară, kă zăă
foarte frămosă porămară dă așăra învelitoarei, și kă o
mășime de kășări de rondărelle ne săă tablele streășinei.
Toate eraă zăăbitoare akolo, așară înșă de ferestrele legate
kă feră, ka kănd țineva ară fi voită să opreaskă intrarea
aerăsi. Akolo, n' în killișșe niči și kășășelle, țeșite, kă
pășăii imbrăkășii kă zăă felă de țeșă verde vărgată kă
albă, este o masă de năkă nentă inkășășăni, kă zăă Kristă
restiknită de abanosă dă așăra-și, și ne lăngă așeasta zăă
nată kă drănerii de nănză șășă, kă o bordășă (kenară) al-
bașă, o perină kă garnitșre de mășselină și o învelitoare
de indiannă*) kă bobășe ka mășșărika.

Țineva măi gășesșe akolo și o karte de rășășășăni,
zăă almarăș (dălană) în părete, zăă vasă de fărășășă nentă

*) Zăă felă de materiă de India, făkășă de bămbăkă.

sънцитѣ ана, ши о гамѣгъ де едеръ саѣ де дафинѣ не каре s'a тѣрнатѣ, ин зюа де флоріи, апъ сѣнцитѣ кареа апѣгъ, пре-кѣм сѣ сѣиѣ, де тѣрснетѣ ши де tentaѣionele (isnitele) infer-nѣлѣи.

În ачелашѣ korridorѣ маї сѣнтѣ инкѣ натѣгъ-зечї ши меasse де killиѣгъ, лините ѣна лингъ alta, ши кѣнд тоакъ де *Angelus*, trekѣtorsѣлѣ кѣ лѣаре аминте арѣ нѣтеа аззи о про-фѣндѣ sbѣгнѣгъre, асемenea кѣ ачееа à ѣнѣи роїѣ де albine vesele sbѣгнѣндѣ din гамѣгъ ин гамѣгъ. Кѣнд iar' тоакъ де *Matine*, се аѣде о кеїѣ инѣртиндѣ-се ренедѣ интѣ'о broaskѣ кѣ аркѣгї тарї ши сгомotoase, фїѣ-каре killиѣгъ се голесче, ши чинева ноате vedea (нѣ тѣ, омѣле profanѣ, каре н'аї fi де lokѣ нѣїїmitѣ ин lokѣиѣгъа лѣи Dѣmнезеѣ, чї тѣ konfessorѣлѣ рѣmenѣ алѣ атїторѣ jѣne konille), нисче мичї нїчїогѣше ин нисче nantofei, фѣkindѣ сѣ skѣгъгъїe тоїѣ korridorѣлѣ, ашезїндѣ-се ин шїрѣ ѣна лингъ alla intokmaї ka нисче ostашї ин zi де para-дѣ. Ачесте кѣвїoase фїиѣгъ се nogorѣ ин тѣчере, авїндѣ ин frontѣ не сѣneriora lorѣ кѣ кѣѣтѣгъra аснѣгъ ши нѣтрѣнзѣtoare, ши 'mѣсїндѣ-шї deѣetele lorѣ trase ши sѣbgїre интѣ'о largѣ skoїkѣ де mare кареа гїне lokѣ де vasѣ сѣнцитѣ, їшї fakѣ треї кѣгъчї ѣна кѣ deѣetѣлѣ чelѣ mare не frѣnte, алѣ dѣoїlea не гѣгъ, ми алѣ treїlea не nentѣ, zїkindѣ: ин нѣsterea semnѣ-лѣи sѣnteї kѣгъчї, skanѣ-не де vѣгъjmaшїї nostri, Doашne! Dѣ-нѣ toate ачестеа се fache ѣнѣ semnѣ де кѣгъче обїчїнѣїтѣ, ши не ѣгъгъ kadѣ ин ѣенѣkї, се їnkinѣ, саѣ чelѣ нѣгъгїнѣ їшї їn-kinѣїeskѣ кѣ се їnkinѣ, кѣчї toate кѣгъгїle сѣнтѣ skrise ин limba latinѣ, ши нїчї ѣна din ачесте jѣne vїгъїне нѣ сѣїѣ че va сѣ zїkѣ *Amin...* каре, де vomѣ кѣта, este evreeskѣ.

Dѣнѣ чїtirea *Matineї*, mergѣ la refektoriѣ (tranezѣгъгъ), ѣnde ши akolo се їnkinѣ ин аинте де à frїиѣгъ nїїnea, не ка-rea тїндѣ-о ин felїї о ѣngѣ не dѣ асѣгъra кѣ ѣнѣ felѣ де pastѣ де kasѣ. Dѣнѣ ачестѣ mikѣ dejѣнѣ, la каре се bea нѣ-

mai apz kkratъ, mai cuteskă inkъ rgrъvîsnele de *mslucsmire* katre Dsmnezeş, şi pe şrmtъ allergş în grđdinъ, şnde konvorbeskă obivînită de nische lskrgrî ne kare inima le simte saş mai bine le gîcesche de minşne, dar' ne kare frika nedenselorş eterne le înfъişmezş kă înfiogare. Akolo se îeaş la brauş kăte dşoz saş kăte trei, çelş măltş, pentră kă kăldşroasa aşıçîr nă sşfferъ nrea mălte intimitъi, şi aşnra nreimblşreî se întrebş de şltima gъndire çe avşrъ de kă searъ, de visălş nonçii trekate, şi de întîia kşçetare à dimineçei; şi dşpъ mai mălte assemenea întrebşrî şi resnşnsrî din amîndşoz nşçyile, şi şi mai snşnş kă aşnra şnş visş din çelle mai ferivite... şnetşlş klonotşlş matinalş le ntersesse toate...

— Şi eş amş visatş şnş visş în noantea trekatz, zîcea Ţrsăla.

— Şi eş totş aşa, zîcea Katerina.

— Şi eş amş visatş şnş altş visş, kă măltş mai frşmosş.

— Dar' eş!

— Şi eş.

— Snşne, zşş! snşne mika mea, kă eş'şi amş snşş totş, nă 'mî askşnde niçî tş nimikş. O Doamne! în kitъ neşçiiuъ ne aflşmş noi desnre toate kîte se netrekş departe de noi.

— Eî askşltş! inkinşiesche'şi kă nă mai departe çî kîarş à-l-altş-îerî, tokmaî kşnd sъ mъ îea somnşlş, mi se nşrea kă o mînz de omş, şi o gşrъ...

Kşm se aşi klonotşlş, toate konvorbirile intime se întregşmpserъ, mi toate se şvirъ într'o întinsъ sallъ de stădiş şnde se face o lşngъ învъçtşrъ. Akolo çineva învaуъ kă çe kondiçione Dşmnezeş eartъ ne çei năkştowî, kă çe preçş se poate béatifikă çineva, nşin alş kşrorş sakrifivîrî ajştorş

se poate dobândi îndrăgirea, cum s-a doaramă cineva, cum se kăvine a se pune în urenkî în ainea kătrei saș a kătrei imăuini a martirilorș, kăș de sșș sș se înalce mi kăș de josș sș se lasse mîna kănd face sempnăș kășcei, ce nenitenge se cere sș 'șî îmnăș kănd se gonesce de vre o kăpetare kăpnabilș ne karea voiesce a o denșrta de la sine, mi o mășlime de alte asemenea prețioase învșșșrî kare fakș viața monastireaskș atăș de pașnikș mi atăș de fericitș.

Dșș acesș povșșșire karea nș pine niș mai măș niș mai nșșinș dekșș dșș ore întrei, pensionarele se retragș nrin killișșle lorș, mi akolo se nșș ne meditatș. Mai ne șrmș se daș josș mi se dșș sș învece a kănta în kanellș; dșș acesș se șrkș iarș sșș, snre a revita kăteșismăș ne din afarș, a snșne inkășșșnea *benediute* (bine-kășvintăș), mi a mai așzi (nș zikș a askșta) inkș șnș kășvintăș saș o predikș. Anoi se dșș sș mai respire inkș kăteva momente aerăș kăratș din grădinș, șnde se șrmezș konfidengele în-șenște de mai 'nainte mi se terminș ka sș înșenș mîine alte nșoi; iar' dșș ce se fakș toate acesșe marî lăkrșri, dșș ce a șirkșlatș viața în toatș nșterea ei nrin toate vinele mi nrin toșș porii, jșnele pensionare mergș de se inkidș din nșoș în mișka lorș killișșș, kadș în urenkî, se rogș lăi Dșmnezeș, se desbrakș, addormș mi se leagșnș în somnș de visele trekște... Așșra așstorș toate vine mi bșșrîneșea, ne șrmș moartea, șnș mormăntș mi o kășce de lemnș dē așșra șneș șerrini revî mi amorșite!

Într'aceș mășlime de kășioase mi diskrette tinere, se ved a șna în toșș timnăș șingșrș, toșș de șna kă okiș nlekaș în josș mi kă mîșnile îmnșșnate, allegîndș-'șî de preîmbulare alleele grădineiș șelle mai șingșratișe, ardikîn-

dă-'șii okii cei mari spre cerș, și mărmarindă din kând în kând ačeste kăvinte: Dămnezeșlă meș! îndărare! îndărare!

Atănci lakrimele nikaș arzătoare ne obrăjii palizi și adănciții ai ačestei sirmane konille, și kând konfessorășlă (dăxovnikășlă), spăimîntîndă-se de tristețea karea sbrăcea a-tăș de adănkă o figără abia de șeaî-spre-zече annî, întreba de kassa remăskărilorăș ce măncheaș ne ačea sirmană konillă, ea îi zichea în ăenăki: Eș sântă innocentă, tată, și kărată ka konilla karea n'a linsită din brațele maikă-sei; bine-kăvintează-mă kă mătăș sfferă, tată; îbesče-mă, kăci infernășlă mă arde, și eș sântă innocentă.

Kând eraș la biserikă, Agata sta afăndată kă čea mai sântă sșnăgnere în kășetări religioase; așnăra inkînăčîșneî ea se băttea în nentă kă maî mătăș sdrobire dekătă toate; iar' kând kănta singără în xoră vre șnă versetă din alle lăi David, čineva ară fi zisă kă așde sșsninășlă depărtată ală vre șneî arne de așă, saș čea din șrmă vibrare à ekolăi renetîndă o vorbă čereaskă.

Toate pensionnarele de la Madrid îsbeaș ne Agata, toate o țngăiaș, și niči șna nă kăteza să o întrebe; și ea sșrridea kătre toate din narte-î, kăci ea era bșnă și indălentă, și înțellessese kă nă se kădea à măxni prea mătăș inimile celle kărate mi naive, ka nă kămva să le insnăre desgăstășlă vieđei. Reliția, kă totă če are ea maî nobilă și maî mătășitoră, oprisse nănă atănci ne Agata de à se găndi la sinăcidere; dar' însă sântă nisče tortăre în potriua kăgora se moleșesče ori če nătere, și Agata simđea, vaî! kă Dămnezeș avea în grijă să termine kătă de kăkând kinășlă mi sșfferințele kare o apăssaș.

Toată kommănotatea nămea ne Agata sântă, și nă-maî ea singără avea drentășlă à eșii din kasă, à merče dănă

чершиѣ в фолослѣ челлорѣ ненорочивѣ шѣ а импѣрѣ аѣсторѣ чел-
лорѣ че се аслаѣ в лѣнсѣ.

Ea imi implinea acesce sante datorii kx xnx zelx, kx
o probitate mi kx o jrdikatx foarte rare, mi kxartierxlx ne
xnde imbla aceastx jxnx fatx semxna a fi fericitx de tre-
cereea *jsnei martire*, nrekm obicinxia a zice mxlqimea che se
imbxlzea dxnx dxnsa.

Agata visita adesse-orx *kasa*, mi, kxm se ivea ea,
totx чершоторѣ се skslaѣ, se inkinaѣ, imi onreaѣ injxrxtrile
в гxrъ, шѣ вчепеаѣ сѣ zikx kxntxri. Fiindx insx kx в zioa
aceea groapa se kxrxxisse de kalixi din kassa lxntei kx ta-
xrii, Agata nx gxi, kxnd inserasse, dekxtx nmaix ne tinxra
Marta шѣ ne чеi dxoi oameni desne kariu s'a vorbitx akxm.
Acestia priimix xnx bxillionx bine-fxkxtorx шѣ kxrx-va realx.
Pe xrmx, anroniindx-se de tinxra ne karea n'o vxzxsse nixi
odatx, xi zisse kx o voce mxngxtoare шѣ plekxndx-se lnxgъ ea:

— Se vede kx sufferx prea mxltx, konillx; snxne-'mi
che ai, xnde^uxi este rxlxl?

— Aixi, aixi, zisse Marta anxsindx-'mi inima kx o
minx tremxindx.

— Snerx в Dxmnezeѣ kare tmxdxiesche toate rellele.

— Dxmnezeѣ nx poate face sѣ nx fiъ ceea che a fostx.

— Dxmnezeѣ are leakxi nentx toate vxnele (rane).

— Taxi, konillx, Dxmnezeѣ este demonxlx.

— Че blasfemx!

— Totx de xna m'amx rxgatx, totx de xna amx fostx
kxratx... dar' intr'o zi,.. intr'o zi;.. o! intr'o zi....

Dxnx acesce vorbe Marta isbxni в xoxote de rixx;
insx rixxlx ei era o konvxlsione, dinxii ei klxnxxiax, braxiu
ei вnpenixii loveax nrexiu, kaxxlx 'i se txvxlea p'в tinx,
nrxxlx ei fxkxtx vxlvoix merxea dxnx miskxgile che fxcea a-
ceastx nenoroxitx, iar' din nentxlx ei gxfxindx eшiax acesce



Se vede că sfferi nrea mlătē, konillz. Hag. 214.

vorbe: îndrăgare! îndrăgare! eă amă zăă amikă! îndrăgare! eă sântă fidanțata lăi, mi eakă kolo imi amă frămoasa xaiă de mireasă... o vedeți kăă este de frămoasă! kăă sântă mi eă de frămoasă! nriviti țe frămosă este țeșălă! Amoraălă lăi este țeșălă nentă Marta! noi avemă să fimă ferice amăndoi, elă nrin mine, mi eă nrin elă... mi apoi... Tățeți, țitanii, fokălă, ... mănii, țăxarii, assassinii... mi Păjola! Păjola... o! infernaălă!!.'

La ačestă infrikowătoră nrăme ală lăi Păjola, Marta kăăz josă ne neatra reče din toată greutatea sa, mi Agata, galbenă ka zăă kadavă, o șrmăse în kădereă ei.

— Țe sntă ț de Păjola?

— Țe! amă zisă eă nrămele.

— Da, da, lăi Păjola? ai zisă...

— Ei bine!.. țe vrei ț de la mine? ilă kănosă? 'lă ai văzătă? 'i ai vorbită vre odată? săi kă Păjola este Satan? săi ț kă eramă să 'lă omoră azi-dimineață, mi kă 'mi a skănată kăuită din mină?... Păjola este Satan, imi sntă; elă m'a lăată ne mine, virimă nentă, m'a dată în mînele bandițiloră săi, m'a defăimată! m'a defăimată, așă ț? mi eă m'amă făkăă țeșetoare snre à 'lă șrmări mi à 'lă omoră... Însă Dămnezeă n'o vrea asta, Dămnezeă mă kiamă, mi eă amă să moră... să moră, mi snegă de à nră mai sfferi... O Dămnezălă meă! îndrăgare! îndrăgare!..

Și pronșniăndă, ačeste vorbe, Marta ridea în gura mare. Agata sa renezi de odată snre lokawălă sântă mi intră kă nroraălă (stariă).

Marta sta să 'mi dea țeă din șrmă sfferă, kănd de odată reveniă preotăă mi Agata, mi kăzăă în țensăi; preotăă skoasse dintr'o kătiă de așă o ostă, o anăă kă amăndoi dețetele, mi dăă țe dette ertărea jșnei mărinde, kănd să 'i o attingă de băze, Agata făă o miskă reuede,

păse mîna pe ostiț și strigă: Remiîț astăzi asănra 'mî a-
cheastă sarçinî!

Pe șrma, sprijinindă kă mina stîngă kaplăș sințerîndă
ală jșnei Marte, îi zisse kă o voce răgțtoare:

— Soră à lăi Marcelino, nriimesçe sîntele taine de
la sora lăi Păjoiș; ȳie s'a făkătă desonoare de kătre frate-
meș, mie mi s'a făkătă desonoare de kătre frate-tăș. Tă
estî mai feriche dekătă mine, Martă, pentră kă kinșrile tale aș
să se termine, și pentră toate nenorocirile tale, akəm ȳi se
deskidă porȳile çerșlăi. Martă, Martă, vrei tă să nriimesçî
sînta kăminekătăș de la sora lăi Păjoiș?

Çerșetoarea își deskisse çura kă măltă anevoinçă,
darlăș dămnezeeskă strebătă în săffletășlă eî, okîi 'i se inkis-
seră, mîna eî strînsă șmoră mîna Agatei, și în çea din șr-
ma à eî çăfîire se așziră açeste șlîime kăvinte:

— „Dămnezeșlă meș! Tă estî drentatea în șinçă!”

À dșoa zi, Păjoiș nriimi șnă billetă kă kăvintele șr-
mătoare:

„Frate, sora ta este resbănată; fă și tă ka dînsa,
și zi kătre Dămnezeș vorbe de ertare. Marta, sora lăi Mar-
celino, a mărită ieri în braçele melle, în *usra* çerșetoriloră
din strada Merçed. Eș, trăieskă inkisă în monasteră nîpă
kănd çerșlă mă va kiema din açeastă lăme. Maikă-meă sçîz
kă eș trăieskă inkă: să ne șnpnemă voinçeloră Prove-
dinçei.“

În seara açellei zillî atătă de triste, se vîzș eșindă
șnă kosçîșgă învălită kă șnă nostavă negră d'înr'o biserică
în doliș în karea mai ardeaș inkă o mășçime de lămînpă!
șnă korteçîș nșmerosă merçea în aîntea remășçieloră jșnei
dșpă kare șrma o çeată întreaçă de șbraci, kăntîndă ver-
sete; iar' korteçîșlă trăkătă se okrotea de nișçe oamenî ar-
maçî kă șnade, kă nșmnalî și kă karabine, kă frșntea ple-

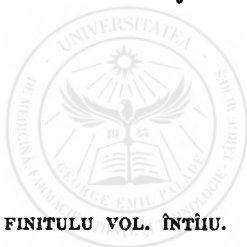
katz în josă, kx okii stinwi, în kanzlx kxroga mercea tzkatz mi gzditoră, între o țitanz nlingindă mi dzoî offiçerî mikelç, znă omă mzxncelă, ne kare 'lă ară fi sokotită çineva kx mercea la osindz.

Soldaziî, era înfrikowztoarea kompaniă à lăi Pzjolă; omzlx kare îi kommanda era însxwi Pzjolă; iar' konvoizlx era ală Martei Perez, ne karea kx pxçină mai 'nainte o arxnkasse în nrađa bandiçiloră szi.

Dzpx resbznare ertarea!

• Pzjolă nx nstea sz erte dekztlă nxmaî kznđ viktima întra în morgzntă.

Vedeçi çenerositatea lăi Pzjolă!



FINITULU VOL. ÎNTIÎU.

TABLA CAPITELORU.

Capitulu.	Pagina.
— Prefața.	2
I. Înainte-screre.	7
II. Departări.	18
III. O poposire.	28
IV. Țitani.	38
V. Konvoia.	55
VI. Spionia.	68
VII. O Revoltă.	84
VIII. Drama.	98
IX. Kăllăgăria.	117
X. Volta — Față.	134
XI. O Resnată.	166
XII. Lănta cu țarzi.	180
XIII. O Soră - O Agoniă.	200